

Додаток
до Стратегії відновлення та розвитку
Воскресенської селищної територіальної
громади на 2023-2027 роки

ЗВІТ
про стратегічну екологічну оцінку
СТРАТЕГІЇ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ
ВОСКРЕСЕНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2023-2027 РОКИ
(зі змінами)
та
Плану заходів на 2026-2027 роки
з реалізації Стратегії відновлення та розвитку
Воскресенської селищної територіальної громади
на 2023-2027 роки (зі змінами)

м. Миколаїв, 2026 рік

ЗМІСТ

№ п/п	Найменування розділу Звіту про СЕО	Стор.
	Титульний аркуш	1
	Зміст	2
	Відомості про авторів (виконавців) звіту про СЕО	3
	Вступ	4
1.	Зміст та основні цілі документа державного планування	7
2.	Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	23
3.	Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу	61
4.	Екологічні проблеми, у тому числі ризику впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	84
5.	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	103
6.	Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	125
7.	Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	129
8.	Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	170
9.	Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	178
10.	Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	184
11.	Резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію	185

**ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ (ВИКОНАВЦІВ)
ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ**

Керівник робіт,
ФОП «Мозговий А.М.», доцент кафедри
екології та природоохоронних
технологій Національного університету
кораблебудування імені адмірала
Макарова, експерт Академії наук
суднобудування
України, президент Екологічної
студентської
асоціації Миколаївської області

А.М. Мозговий

04.05.2026

ВСТУП

У зв'язку з підписанням Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом та відповідно до положень Директиви 2001/42/ЄС, Протоколом про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (від 01.07.2015 № 562-VIII), був прийнятий Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII «Про стратегічну екологічну оцінку».

Прийняття Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» супроводжувалось внесенням змін до низки законодавчих актів, зокрема Земельного кодексу України, Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про курорти», Закону України «Про державні цільові програми», Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності». Згодом було затверджено Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272).

Відповідно до положень Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», який набув чинності 12.10.2018 року, стратегічна екологічна оцінка – процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування (включаючи і містобудівну документацію) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Процедура стратегічної екологічної оцінки включає такі етапи:

визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки;

складання звіту про стратегічну екологічну оцінку;

проведення громадського обговорення та консультацій у порядку, передбаченому статтями 12 та 13 Закону, транскордонних консультацій у порядку, передбаченому статтею 14 Закону;

врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій;

інформування про затвердження документа державного планування;

моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Зважаючи на потребу конкретизації положень Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», для забезпечення його практичної імплементації були розроблені методичні рекомендації, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» (від 10.09.2018 року № 296, із змінами й доповненнями, внесеними наказами Міністерства екології та природних ресурсів України від 29.12.2018 року № 465, від 18.07.2019 року № 260), а також критерії, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів

України «Про затвердження Критеріїв визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення» (від 28.10.2020 № 213).

Стратегічна екологічна оцінка здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, вірогідності та повноти інформації у проекті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля (флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій, та об'єктів), безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» поширюється на документи державного планування, які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, управління відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі (далі – території з природоохоронним статусом), крім тих, що стосуються створення або розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Документи державного планування – це стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Звіт про стратегічну екологічну оцінку розроблено відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», з урахуванням вимог:

наказу Міністерства екології і природних ресурсів України від 28.10.2020 № 213 «Критерії визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення»;

наказу Міністерства екології і природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 «Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» із змінами, внесеними наказом Міністерства екології і природних ресурсів України від 23.12.2018 № 465;

наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 18.10.2023 № 705 «Методичні рекомендації щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації»;

практичного посібника для посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування «Методичні рекомендації для проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», що підготовлено в рамках спільної діяльності Асоціації міст України і проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» – Київ, 2019 рік.

У процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки Замовник документів державного планування здійснює інформування та забезпечує вільний доступ до інформації у процесі стратегічної екологічної оцінки та забезпечує своєчасні та ефективні можливості для участі громадськості у стратегічній екологічній оцінці проекту документа державного планування.

Замовником документів державного планування виступає орган виконавчої влади, який є відповідальним за розроблення документів державного планування, здійснює загальне керівництво і контроль за їх виконанням, прийматиме рішення про затвердження документа державного планування – Воскресенська селищна рада Миколаївського району Миколаївської області.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Зміст документа державного планування

Вид документа державного планування – Стратегія відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки (зі змінами) (далі – Стратегія) та План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки (зі змінами) (далі – План).

З метою приведення документа державного планування у відповідність до вимог чинного законодавства, а також забезпечення належного врахування екологічних та санітарно-гігієнічних факторів при подальшому плануванні розвитку територіальної громади, у рамках внесення змін до Стратегії ініційовано проведення стратегічної екологічної оцінки.

Стратегію затверджено рішенням сесії Воскресенської селищної ради від 14.07.2023 № 1. План затверджено рішенням сімдесят шостої (позачергової) сесії Воскресенської селищної ради восьмого скликання від 26.09.2025 № 3.

У зв'язку з підготовкою змін до зазначених документів державного планування та актуалізацією заходів Стратегії і Плану передбачається проведення стратегічної екологічної оцінки відповідно до вимог статті 2 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та наказу Міністерства екології і природних ресурсів України від 28.10.2020 № 213 «Критерії визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення». Проведення стратегічної екологічної оцінки забезпечить врахування можливих впливів реалізації оновлених положень Стратегії та Плану на стан довкілля і здоров'я населення під час прийняття відповідних управлінських рішень.

Внесення змін до Стратегії фактично передбачає її актуалізацію, що обґрунтовує доцільність проведення стратегічної екологічної оцінки відповідно до поточних умов та законодавчих вимог.

Реалізація певних цілей, завдань та проєктів Стратегії та Плану передбачає можливе здійснення процедури оцінки впливу на довкілля відповідно до вимог статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»:

- створення індустріального парку;
- розвиток птахівництва;
- стимулювання підприємств з виробництва біопалива;
- розвиток вітрової енергетики;
- модернізація існуючих комунальних підприємств: реконструкція мереж водопостачання та водовідведення;
- вдосконалення системи сортування побутових відходів;
- вжиття заходів щодо охорони водних біоресурсів та водойм: очищення русла річки Інгул;
- відновлення «зеленого» фонду громади;
- збереження та виявлення територій з високим рівнем природоохоронної цінності та розширення площі природно-заповідного фонду в межах громади;

сприяння відновленню зрошення шляхом реконструкції наявних зрошувальних мереж;

підвищення родючості земель, меліорація;

заходи з адаптації до змін клімату.

Метою Стратегії та Плану є систематичне визначення пріоритетних напрямів соціально-економічного та інфраструктурного розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки з урахуванням внесених змін, що забезпечує адаптацію стратегічних цілей до актуальних потреб громади та зовнішніх умов.

Документи спрямовані на:

актуалізацію стратегічних заходів із урахуванням нових пріоритетів розвитку, ресурсних та соціально-економічних умов громади;

забезпечення узгодженої реалізації Плану заходів на 2026-2027 роки для досягнення визначених цілей та максимального використання потенціалу громади;

підвищення інвестиційної привабливості та стимулювання розвитку підприємницьких і громадських ініціатив;

формування ефективної системи соціальної, інженерної та екологічної інфраструктури, зокрема у сферах водопостачання, водовідведення, управління відходами та охорони довкілля;

оцінку та мінімізацію потенційного впливу реалізації оновлених стратегічних та планових заходів на стан довкілля та здоров'я населення шляхом проведення стратегічної екологічної оцінки;

уточнення заходів щодо забезпечення соціальної, інженерної та екологічної інфраструктури громади, зокрема у сфері водопостачання, каналізації, управління відходами та інших критично важливих ресурсів;

внесення змін до календарних та фінансових показників реалізації Стратегії та Плану, щоб забезпечити узгодженість із сучасними ресурсними та бюджетними можливостями.

Стратегія включає такі розділи:

звернення до громади – вступне слово, в якому подано значення Стратегії для розвитку громади та заклик до участі громадськості у реалізації пріоритетних заходів;

методологія розробки стратегічного плану – опис принципів і підходів до розробки Стратегії та Плану, методів збору та аналізу інформації, а також залучення експертів і громади;

характеристика Воскресенської територіальної громади – соціально-економічна, демографічна та інфраструктурна характеристика громади, оцінка ресурсного потенціалу та зовнішніх факторів розвитку;

результати опитування заінтересованих сторін – аналіз думок мешканців, підприємців та громадських організацій щодо потреб громади, проблемних питань та очікувань від реалізації Стратегії;

обґрунтування стратегічного вибору відновлення та розвитку громади – визначення пріоритетів розвитку, стратегічних цілей та заходів для забезпечення сталого розвитку;

аналіз відповідності положень Стратегії та Плану з іншими стратегічними документами – порівняльний аналіз з національними, регіональними та місцевими стратегічними документами, оцінка узгодженості цілей і заходів.

Стратегія визначає пріоритетні напрямки соціально-економічного та інфраструктурного розвитку громади з урахуванням внесення змін, забезпечення ефективного управління ресурсами, створення сприятливих умов для інвестицій, підприємницьких та громадських ініціатив, а також підвищення якості життя населення.

План включає такі розділи:

План заходів на 2026-2027 роки – перелік ключових заходів та проєктів, запланованих для реалізації Стратегії відновлення та розвитку громади;

принципи та інструменти розроблення та впровадження Плану заходів – опис методологічних підходів, організаційних та управлінських механізмів, що забезпечують ефективну реалізацію Плану;

джерела фінансування Плану заходів – визначення можливих фінансових ресурсів, включно з державними, місцевими та зовнішніми джерелами, для реалізації заходів Плану;

система моніторингу та оцінки результативності реалізації Плану заходів – методика контролю за виконанням заходів, оцінки їх ефективності та досягнення цілей Стратегії.

Документ забезпечує системний підхід до реалізації Стратегії, визначає механізми контролю, фінансування та оцінки результативності, а також інтегрує соціально-економічні, інфраструктурні та екологічні пріоритети розвитку громади.

Основні цілі документа державного планування

Стратегія та План – є комплексним інструментом системного управління розвитком громади. Його мета полягає у визначенні пріоритетних напрямів соціально-економічного, інфраструктурного та екологічного розвитку, забезпеченні ефективного використання ресурсів та підвищенні інвестиційної привабливості громади. Документи створюють основу для планування, координації та моніторингу реалізації заходів, спрямованих на підвищення якості життя населення та сталого розвитку території.

Основні стратегічні (оперативні) цілі документа державного планування сформульовані таким чином:

А. Прискорене відновлення та подальший економічний розвиток

А 1. Використання транзитно-логістичних можливостей громади;

А 2. Стимулювання розвитку підприємницької активності;

А 3. Територіальний маркетинг та залучення інвестицій.

Б. Підвищення якості життя та формування згуртованої громади

Б 1. Покращення комунальної інфраструктури та надання комунальних послуг;

Б 2. Підвищення енергоефективності інфраструктури громади та якісний благоустрій;

Б 3. Забезпечення доступу до якісних послуг у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту та спорту;

Б 4. Формування довіри та покращення рівня комунікації між мешканцями населених пунктів громади.

В. Збереження навколишнього середовища

В 1. Екологічне (органічне) землеробство;

В 2. Створення системи управління відходами;

В 3. Формування системи екологічно відповідального ставлення мешканців до навколишнього середовища.

Г. Ефективна система безпеки в громаді

Г 1. Убезпечення мешканців від військової агресії;

Г 2. Забезпечення продовольчої безпеки (на час воєнного стану);

Г 3. Забезпечення інформаційної безпеки;

Г 4. Забезпечення громадської безпеки.

Основними принципами реалізації Стратегії є:

системність та комплексність: планування та впровадження заходів здійснюється комплексно, з урахуванням соціально-економічних, інфраструктурних, екологічних та ресурсних аспектів розвитку громади;

пріоритетність та орієнтованість на стратегічні цілі: кожен захід та проєкт реалізується з урахуванням стратегічних цілей Стратегії та визначених пріоритетів розвитку громади;

науково-обґрунтований підхід: прийняття управлінських рішень ґрунтується на аналітичних даних, соціально-економічних дослідженнях, експертних оцінках та моніторингових показниках;

залучення заінтересованих сторін та участь громади: реалізація Стратегії передбачає активну участь мешканців, підприємців, громадських організацій та представників влади на всіх етапах планування, виконання та оцінки результатів;

прозорість та підзвітність: виконання заходів Стратегії відбувається з відкритим доступом до інформації про рішення, ресурси, фінансування та результати реалізації;

ефективність та результативність: пріоритет надається заходам та проєктам, які забезпечують максимальний позитивний ефект для розвитку громади та підвищення якості життя населення;

адаптивність та гнучкість управління: Стратегія передбачає можливість коригування заходів і пріоритетів з урахуванням змін соціально-економічної, екологічної та безпекової ситуації;

сталий розвиток та екологічна безпека: усі заходи реалізуються з урахуванням принципів екологічної безпеки, раціонального використання природних ресурсів та збереження навколишнього середовища.

Аналіз узгодженості цілей Стратегії з іншими стратегічними документами державного планування

У процесі розробки Стратегії Воскресенської селищної територіальної громади проведено аналіз узгодженості її цілей із ключовими державними стратегічними документами, зокрема:

Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722), що визначають стратегічні орієнтири у сфері економіки, соціальної політики та охорони довкілля (табл. 1.1);

Цілями державної екологічної політики України до 2030 року (Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»), які окреслюють пріоритети охорони довкілля та сталого використання природних ресурсів (табл. 1.2);

Цілями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 «Про затвердження

Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», які встановлюють пріоритети регіональної політики та забезпечують збалансований розвиток територій України (табл. 1.3);

Цілями Стратегії розвитку Миколаївської області до 2027 року, що визначають пріоритети регіонального розвитку з урахуванням соціально-економічних, інфраструктурних та екологічних аспектів (табл. 1.4).

Таблиця 1.1. Узгодженість цілей Стратегії відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки з Цілями сталого розвитку України до 2030 року

Цілі Стратегії відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки	Цілі сталого розвитку до 2030 року в Україні (ЦСР)																
	Подолання бідності	Подолання голоду	Міцне здоров'я і благополуччя	Якісна освіта	Гендерна рівність	Чиста вода та належні санітарні умови	Чиста та відновлювана енергія	Гідна праця та економічне зростання	Індустрія, інновації та інфраструктура	Скорочення нерівності	Сталий розвиток міст та громад	Відповідальне споживання та виробництво	Боротьба зі зміною клімату	Збереження морських ресурсів	Захист екосистем суші	Мир та справедливість	Партнерство задля досягнення Цілей
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
А 1. Використання транзитно-логістичних можливостей громади	+	0	0	0	0	0	0	++	++	0	+	0	0	0	0	0	+
А 2. Стимулювання розвитку підприємницької активності	++	0	0	0	0	0	+	++	++	+	+	0	+	0	0	0	+
А 3. Територіальний маркетинг та залучення інвестицій	+	0	0	0	0	0	0	++	++	0	++	0	0	0	0	0	++
Б 1. Покращення комунальної інфраструктури та надання комунальних послуг	+	0	++	0	0	++	+	+	++	0	++	+	+	0	0	0	+
Б 2. Підвищення енергоефективності інфраструктури громади та якісний благоустрій	0	0	+	0	0	+	++	+	++	0	++	+	++	0	+	0	+
Б 3. Забезпечення доступу до якісних послуг у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту та спорту	++	+	++	++	+	+	0	++	+	++	++	+	0	0	0	0	+
Б 4. Формування довіри та покращення рівня комунікації між мешканцями населених пунктів громади	+	0	+	0	+	0	0	+	+	++	++	0	0	0	0	++	++

В 1. Екологічне (органічне) землеробство	+	++	+	0	0	0	0	+	+	0	0	++	+	0	++	0	+
В 2. Створення системи управління відходами	0	0	+	0	0	0	0	+	+	0	+	++	+	0	++	0	+
В 3. Формування системи екологічно відповідального ставлення мешканців до навколишнього середовища	0	0	+	0	0	0	+	0	+	0	+	++	++	0	++	0	+
В 4. Раціональне використання природних ресурсів	+	+	+	0	0	+	+	+	++	0	++	++	+	++	++	0	+
Г 1. Убезпечення мешканців від військової агресії	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	++	+
Г 2. Забезпечення продовольчої безпеки (на час воєнного стану)	+	++	+	0	0	0	0	+	+	0	+	0	0	0	0	0	+
Г 3. Забезпечення інформаційної безпеки	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	++
Г 4. Забезпечення громадської безпеки	+	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	++	+

* Примітки:

++ цілі узгоджені;

+ цілі принципово узгоджуються, проте не узгоджені у Стратегії. Необхідно тісніше пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів;

0 цілі нейтральні по відношенню одні до одних;

– цілі не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. У рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей;

– – цілі принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей цієї Стратегії.

Аналіз показує, що більшість цілей Стратегії Воскресенської громади принципово узгоджуються з національними Цілями сталого розвитку. Найвищий рівень узгодженості (++), зокрема, спостерігається у сферах розвитку підприємництва, індустрії, інфраструктури, покращення комунальних послуг, освіти, охорони здоров'я та соціального захисту. Це свідчить про те, що громада орієнтується на забезпечення економічного зростання, доступу до базових послуг і підвищення добробуту мешканців, що відповідає ключовим пріоритетам сталого розвитку країни.

Водночас деякі цілі громади узгоджуються лише частково (+) або нейтральні (0) щодо ЦСР, зокрема у сфері енергетики, екологічної свідомості та громадської безпеки. Це означає, що для повної інтеграції принципів сталого розвитку на наступних етапах планування необхідно розробити додаткові заходи та механізми взаємозв'язку між локальними проектами та національними

цілями. Загалом, Стратегія громади демонструє системний підхід до розвитку та має потенціал ефективно сприяти реалізації ЦСР на місцевому рівні.

Таблиця 1.2. Узгодженість цілей Стратегії відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки з Цілями державної екологічної політики на період до 2030 року

Цілі Стратегії відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки	Стратегічні цілі державної екологічної політики на період до 2030 року				
	Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України	Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	Ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління
1	2	3	4	5	6
А 1. Використання транзитно-логістичних можливостей громади	0	+	++	0	+
А 2. Стимулювання розвитку підприємницької активності	0	+	++	0	+
А 3. Територіальний маркетинг та залучення інвестицій	0	+	++	0	+
Б 1. Покращення комунальної інфраструктури та надання комунальних послуг	0	+	+	0	+
Б 2. Підвищення енергоефективності інфраструктури громади та якісний благоустрій	+	+	+	+	+
Б 3. Забезпечення доступу до якісних послуг у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту та спорту	0	0	++	0	+
Б 4. Формування довіри та покращення рівня комунікації між мешканцями населених пунктів громади	0	0	+	0	0
В 1. Екологічне (органічне) землеробство	++	+	+	++	+

В 2. Створення системи управління відходами	++	+	+	++	++
В 3. Формування системи екологічно відповідального ставлення мешканців до навколишнього середовища	++	+	+	+	+
В 4. Раціональне використання природних ресурсів	++	++	++	++	+
Г 1. Убезпечення мешканців від військової агресії	0	0	+	+	0
Г 2. Забезпечення продовольчої безпеки (на час воєнного стану)	0	+	++	0	+
Г 3. Забезпечення інформаційної безпеки	0	0	+	+	0
Г 4. Забезпечення громадської безпеки	0	0	+	+	0

* Примітки:

++ цілі узгоджені;

+ цілі принципово узгоджуються, проте не узгоджені у Стратегії. Необхідно тісніше пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів;

0 цілі нейтральні по відношенню одні до одних;

– цілі не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. У рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей;

– – цілі принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей цієї Стратегії.

Аналіз узгодженості показує, що екологічні та природоохоронні цілі Стратегії громади (В1–В3, Б2) мають високу узгодженість з національною екополітикою (++), що свідчить про активну підтримку сталого розвитку та екологічної свідомості на місцевому рівні. Цілі, пов'язані з економічним розвитком, інфраструктурою та громадською безпекою (А1-А3, Б1, Г1-Г4), частково узгоджуються (+) або нейтральні (0) з екологічною політикою, оскільки вони спрямовані на соціально-економічний розвиток та безпеку, але не завжди мають прямий екологічний ефект.

Таким чином, Стратегія Воскресенської громади демонструє збалансований підхід: поєднання економічного розвитку та підвищення якості життя з виконанням екологічних пріоритетів, хоча деякі заходи потребують подальшого інтегрування екологічних аспектів у процеси планування та реалізації.

Таблиця 1.3. Узгодженість стратегічних цілей Стратегії відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки зі стратегічними цілями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки

Цілі Стратегії відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки	Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2027 року		
	Ціль 1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	Ціль 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	Ціль 3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування.
1	2	3	4
А 1. Використання транзитно-логістичних можливостей громади	++	++	++
А 2. Стимулювання розвитку підприємницької активності	++	++	++
А 3. Територіальний маркетинг та залучення інвестицій	++	++	++
Б 1. Покращення комунальної інфраструктури та надання комунальних послуг	++	++	++
Б 2. Підвищення енергоефективності інфраструктури громади та якісний благоустрій	++	++	++
Б 3. Забезпечення доступу до якісних послуг у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту та спорту	+	+	+
Б 4. Формування довіри та покращення рівня комунікації між мешканцями населених пунктів громади	++	+	++
В 1. Екологічне (органічне) землеробство	+	++	0
В 2. Створення системи управління відходами	+	++	0
В 3. Формування системи екологічно відповідального ставлення мешканців до навколишнього середовища	++	+	0
В 4. Раціональне використання природних ресурсів	++	++	+
Г 1. Убезпечення мешканців від військової агресії	++	0	+
Г 2. Забезпечення продовольчої безпеки (на час воєнного стану)	++	++	0

Г 3. Забезпечення інформаційної безпеки	++	0	++
Г 4. Забезпечення громадської безпеки	++	+	++

* Примітки:

++ цілі узгоджені;

+ цілі принципово узгоджуються, проте не узгоджені у Стратегії. Необхідно тісніше пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів;

0 цілі нейтральні по відношенню одні до одних;

– цілі не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. У рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей;

– – цілі принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей цієї Стратегії.

Більшість стратегічних цілей Стратегії Воскресенської громади добре узгоджуються з цілями Стратегії розвитку Миколаївської області, особливо у сферах розвитку інфраструктури, економічної активності, безпеки та просторового планування. Зокрема, пріоритети щодо використання транзитно-логістичних можливостей, стимулювання підприємництва та залучення інвестицій повністю відповідають регіональним завданням щодо підвищення конкурентоспроможності та ефективного багаторівневого врядування.

Водночас деякі місцеві цілі, зокрема у сфері соціального забезпечення, екологічної політики та формування екологічної свідомості, потребують подальшої інтеграції та деталізації на рівні конкретних заходів, щоб досягти максимальної синергії з обласною стратегією. Загалом, стратегія громади демонструє сильну взаємодію з регіональними пріоритетами, а її ефективність буде залежати від правильного впровадження заходів і моніторингу їх реалізації.

Таблиця 1.4. Узгодженість цілей й завдань Стратегії відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки з стратегічними цілями Стратегії розвитку Миколаївської області до 2027 року включно

Цілі Стратегії відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки	Стратегія розвитку Миколаївської області до 2027 року включно			
	Стратегічна ціль 1 «Стійкість, соціальна згуртованість і безпека»	Стратегічна ціль 2 «Стійке економічне зростання багатогалузевої економіки»	Стратегічна ціль 3 «Висока якість життя людини та ефективне багаторівневе врядування»	Стратегічна ціль 4 «Економіка на основі інноваційного та високотехнологічного розвитку у сферах смарт-спеціалізації»
	1	2	3	4
А 1. Використання транзитно-логістичних можливостей громади	++	++	+	+
А 2. Стимулювання розвитку підприємницької активності	+	++	+	++
А 3. Територіальний маркетинг та залучення інвестицій	+	++	+	++
Б 1. Покращення комунальної інфраструктури та надання комунальних послуг	++	+	++	0
Б 2. Підвищення енергоефективності інфраструктури громади та якісний благоустрій	+	+	++	0
Б 3. Забезпечення доступу до якісних послуг у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту та спорту	++	0	++	0
Б 4. Формування довіри та покращення рівня комунікації між мешканцями населених пунктів громади	++	0	++	0
В 1. Екологічне (органічне) землеробство	+	+	0	+
В 2. Створення системи управління відходами	+	+	0	+
В 3. Формування системи екологічно відповідального ставлення мешканців до навколишнього середовища	++	+	0	+
В 4. Раціональне використання природних ресурсів	0	++	++	++
Г 1. Убезпечення мешканців від військової агресії	++	0	+	0
Г 2. Забезпечення продовольчої безпеки (на час воєнного стану)	++	+	+	0
Г 3. Забезпечення інформаційної безпеки	++	0	+	0
Г 4. Забезпечення громадської безпеки	++	0	++	0

* Примітки:

++ цілі узгоджені;

+ цілі принципово узгоджуються, проте не узгоджені у Стратегії. Необхідно тісніше пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів;

0 цілі нейтральні по відношенню одні до одних;

– цілі не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. У рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей;

– – цілі принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей цієї Стратегії.

Стратегічні цілі Воскресенської громади в цілому добре узгоджуються з обласними пріоритетами розвитку Миколаївської області. Найсильніша відповідність простежується у сферах безпеки, інфраструктури, соціальної згуртованості та забезпечення життєво важливих послуг (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист).

Економічні та інноваційні напрямки (стимулювання підприємництва, територіальний маркетинг, розвиток індустрії) також демонструють значну синергію зі стратегією області, але потребують додаткового зв'язку на рівні конкретних заходів для максимального ефекту.

Цілі, пов'язані з екологією та стійким використанням ресурсів, узгоджуються з обласною стратегією менш явно – тут потрібне посилення інтеграції через деталізовані плани, моніторинг та стимулювання інноваційних підходів.

У цілому, стратегія громади відображає цілісну систему розвитку з сильним акцентом на соціальну безпеку та інфраструктурний розвиток, а її ефективність залежатиме від впровадження конкретних заходів та координації з обласними пріоритетами.

Зв'язок документа державного планування з іншими документами державного планування

Проект внесення змін до Стратегії та Плану розроблений з урахуванням положень чинних документів державного планування державного та регіонального рівнів, а також міжнародних зобов'язань України у сфері охорони довкілля.

До документів державного рівня належать:

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»);

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2020 № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки»);

Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року (Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»);

Водна стратегія України на період до 2050 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134-р «Про схвалення Водної стратегії України на період до 2050 року»);

Стратегія зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р «Про схвалення Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року»);

Державна стратегія управління лісами України до 2035 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р «Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року»);

Національна економічна стратегія до 2030 року (постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179 «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року»);

Стратегія розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2023 № 176-р «Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки»);

Енергетична стратегія України до 2050 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373-р «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року»);

Національна транспортна стратегія України до 2030 року (постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1550 «Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках»);

Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року та операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках (розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р «Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках»);

Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1363-р «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року»);

Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р «Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року»);

Національний план управління відходами до 2033 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2033 року та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів»);

Національний план дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням (від 30.03.2016 № 271-р «Про затвердження Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням») та рішення Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням;

Національний план дій з енергоефективності до 2030 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1803-р «Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року»);

Загальнодержавна цільова соціальна програма «Питна вода України» на 2022-2026 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 № 388-р «Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми «Питна вода України» на 2022-2026 роки»);

Державна цільова екологічна програма проведення моніторингу навколишнього природного середовища (постанова Кабінету Міністрів України від 05.12.2007 № 1376 «Про затвердження Державної цільової екологічної програми проведення моніторингу навколишнього природного середовища»).

До документів регіонального рівня належать:

Стратегія розвитку Миколаївської області на період до 2027 року включно (рішення Миколаївської обласної ради від 23.12.2020 № 2 «Про затвердження Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2027 року включно»);

Комплексна програма охорони довкілля Миколаївської області на 2021-2027 роки (рішення Миколаївської обласної ради від 23.12.2020 № 16 «Про затвердження Комплексної програми охорони довкілля Миколаївської області на 2021-2027 роки»);

Програма моніторингу довкілля Миколаївської області (рішення Миколаївської обласної ради від 23.12.1999 № 4 «Про затвердження Програми моніторингу довкілля Миколаївської області»);

Програма економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2026 рік;

Програма стимулювання облаштування та функціонування індустріальних (промислових) парків у Миколаївській області на 2025-2027 роки;

Програма розвитку агропромислового комплексу Миколаївської області на 2026-2030 роки.

До документів місцевого рівня належать:

Програма «Питна вода» на 2026-2028 роки на території Воскресенської селищної територіальної громади, затверджена рішенням Воскресенської селищної ради від 19.12.2025 № 12;

Цільова програма захисту населення і територій Воскресенської селищної ради від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, забезпечення пожежної безпеки на 2024-2026 роки, затверджена рішенням Воскресенської селищної ради від 22.12.2023 № 13;

Програма «Розвитку житлово-комунального господарства, благоустрою населених пунктів на території Воскресенської селищної територіальної громади на 2024-2026 роки», затверджена рішенням Воскресенської селищної ради від 22.12.2023 № 15;

Програма охорони навколишнього природного середовища Воскресенської селищної ради на 2026-2027 роки, затверджена рішенням Воскресенської селищної ради від 19.12.2025 № 20;

Програма підвищення енергоефективності та енергозбереження Воскресенської селищної територіальної громади на 2026-2027 роки, затверджена рішенням Воскресенської селищної ради від 19.12.2025 № 22.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Воскресенська селищна територіальна громада є адміністративно-територіальною одиницею півдня України, що сформована в результаті реформи децентралізації та входить до складу Миколаївського району Миколаївської області. Адміністративним центром громади є селище Воскресенське.

Площа території громади становить 329,183 км². Територія громади охоплює дев'ять населених пунктів: Воскресенське, Горохівка, Миролобове (Грейгове), Водокачка, Степове, Червоне, Калинівка, Михайло-Ларине та Пересадівка (рис. 2.1).

Рисунок 2.1. Адміністративні межі Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області за даними <https://gromada.info/gromada/voskresensca/>

Громада розташована в центральній частині Миколаївської області та характеризується вигідним географічним положенням близько обласного центру – м. Миколаїв .

Значна площа громади обумовлює різноманітність землекористування, де переважають сільськогосподарські угіддя, зокрема орні землі, що визначає аграрну спеціалізацію території. Територіальні ресурси громади створюють передумови для розвитку сільського господарства, розміщення виробничих об'єктів, інженерної інфраструктури та інших видів господарської діяльності, що сприяють соціально-економічному розвитку території.

Через територію громади проходять автомобільні дороги місцевого значення, що забезпечують транспортне сполучення з сусідніми територіальними громадами та населеними пунктами області.

Населені пункти громади мають переважно сільський характер забудови. Житловий фонд представлений індивідуальною садибною забудовою, що поєднується з об'єктами соціальної інфраструктури – закладами освіти, культури, охорони здоров'я та адміністративними установами. У громаді функціонують заклади загальної середньої освіти, дошкільної освіти, заклади культури та бібліотеки, що забезпечують задоволення базових соціальних потреб населення.

Економічний потенціал громади формується переважно за рахунок аграрного сектору, діяльності малих і середніх підприємств, а також підприємницької діяльності населення. На території громади здійснюється вирощування сільськогосподарських культур, розвивається тваринництво, функціонують фермерські господарства та інші суб'єкти господарювання. Разом із тим близькість до обласного центру сприяє розвитку трудової міграції та маятникової зайнятості населення.

Важливим напрямом розвитку громади є модернізація інженерної та транспортної інфраструктури, підвищення рівня благоустрою населених пунктів, розвиток комунального господарства та залучення інвестицій у місцеву економіку. Реалізація проєктів у сфері енергоефективності, управління відходами, відновлюваної енергетики та розвитку місцевого підприємництва сприяє підвищенню соціально-економічної спроможності громади.

Фізико-географічне районування

За фізико-географічним районуванням України територія Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області належить до Бузько-Дніпровської низовинної області Причорноморського середньостепового краю Середньостепової підзони Степової зони Східноєвропейської фізико-географічної країни (рис. 2.2).

Східноєвропейська фізико-географічна країна охоплює значну частину Східноєвропейської рівнини та характеризується переважно рівнинним рельєфом, сформованим давніми платформними структурами. Для цієї території властиві помірно континентальні кліматичні умови, чітко виражена широтна зональність природних ландшафтів, а також значне поширення родючих ґрунтів.

Степова зона розташована у південній частині Східноєвропейської рівнини. Для неї характерні рівнинні або слабохвилясті форми рельєфу, посушливий помірно континентальний клімат, відносно невелика кількість атмосферних опадів та значна тривалість теплого періоду. Природна рослинність представлена різнотравно-типчакково-ковилловими степами, значна частина яких у сучасних умовах трансформована внаслідок інтенсивного сільськогосподарського освоєння.

Середньостепова підзона є частиною степової зони та характеризується дещо більш зволеними умовами порівняно з південним степом. Тут поширені переважно звичайні та південні чорноземи, сформовані на лесових відкладах. Рельєф переважно рівнинний, місцями розчленований балками та долинами малих річок.

Причорноморський середньостеповий край охоплює території північної частини Причорноморської низовини. Для нього характерні широкі рівнинні простори з незначними перепадами висот, поширення лесових відкладів, формування родючих чорноземних ґрунтів та значна розораність території. Природні ландшафти значною мірою трансформовані в агроландшафти.

Бузько-Дніпровська низовинна область є складовою частиною Причорноморської низовини та охоплює міжріччя Південного Бугу та Дніпра. Для цієї області характерний слабохвилястий рівнинний рельєф, значне поширення лесових порід, розвинена система балок і долин малих водотоків. Ґрунтовий покрив представлений переважно чорноземами різних підтипів. Територія відзначається високим рівнем сільськогосподарського освоєння та переважанням орних земель.

Рисунок 2.2. Фізико-географічне районування України

Таким чином, природні умови території громади сформовані під впливом степових ландшафтів Східноєвропейської рівнини та характеризуються рівнинним рельєфом, родючими чорноземними ґрунтами, посушливим помірно континентальним кліматом і високим рівнем аграрного освоєння території.

Загалом природні умови території громади відповідають типовим особливостям степової зони півдня України, що характеризується поєднанням рівнинного рельєфу, чорноземних ґрунтів, степової рослинності та значним рівнем сільськогосподарського освоєння території.

Рельєф та орографічні особливості території

Рельєф території Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області сформований у межах Причорноморської низовини та має переважно рівнинний, слабкохвилястий характер. Орографічна будова території визначається поєднанням вододільних рівнинних ділянок та розгалуженої мережі балок і долин малих водотоків, що зумовлює помірне розчленування поверхні.

Абсолютні висоти території громади змінюються орієнтовно в межах 20-90 м над рівнем моря. Найбільш підвищені ділянки приурочені до вододільних просторів між долинами малих річок і балок, тоді як понижені елементи рельєфу пов'язані з долинами водотоків, балковими системами та локальними ерозійними формами. Загалом амплітуда відносних висот на території громади є незначною і зазвичай становить 10-30 м (рис. 2.3).

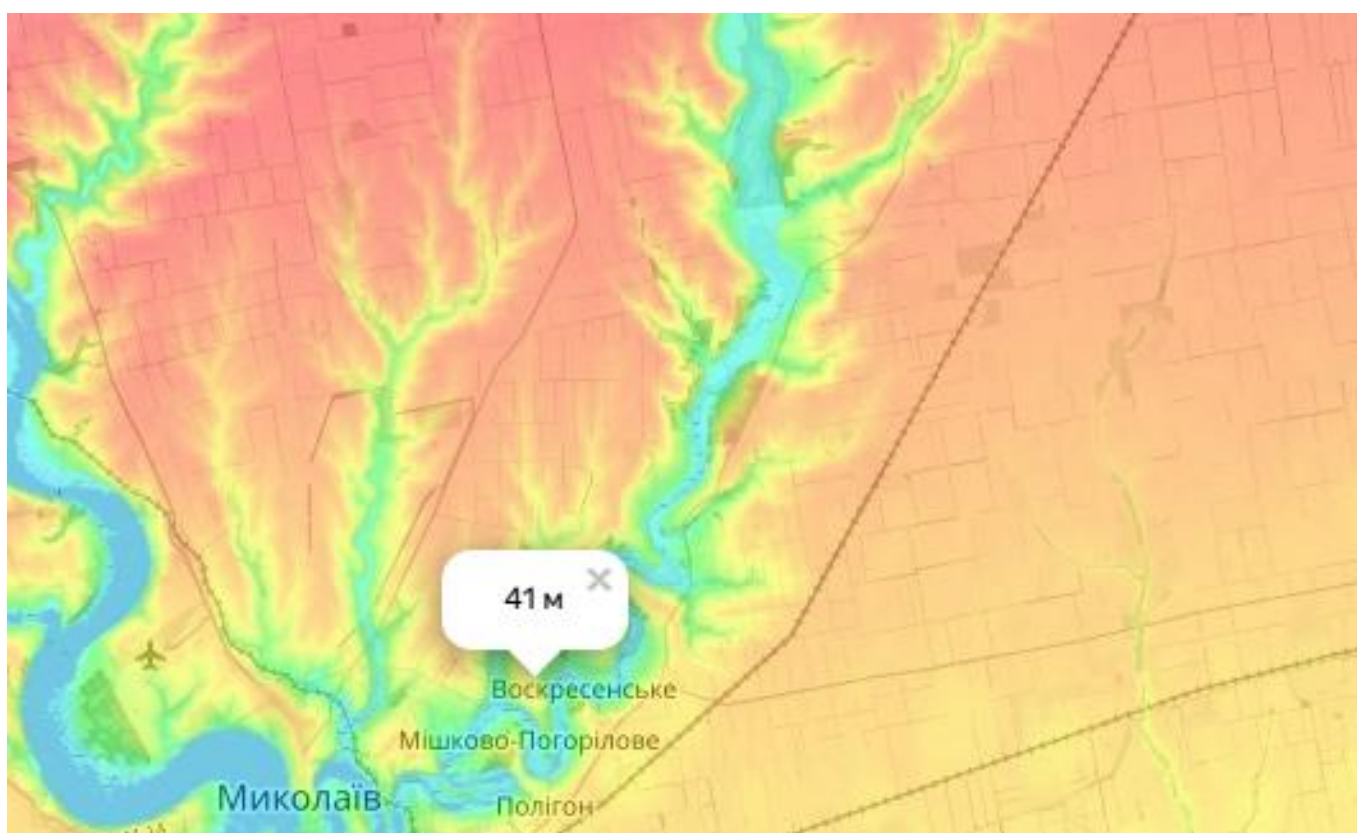

Рисунок 2.3. Орографічна карта території Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області за даними <https://uk-ua.topographic-map.com/>

Переважаюча частина території представлена вододільними лесовими рівнинами, які мають слабкохвилясту поверхню та незначні ухили. Саме ці ділянки займають найбільші площі та широко використовуються як сільськогосподарські угіддя. Поверхня таких рівнин сформована лесовими та лесоподібними суглинками, що сприяло формуванню потужного чорноземного ґрунтового покриву.

Суттєвим елементом орографічної структури території є балково-яркова мережа, яка сформувалася внаслідок водної ерозії. Балки мають різну глибину та ширину, часто характеризуються пологими схилами у верхніх частинах і більш крутими схилами у нижніх ділянках. Днища балок здебільшого плоскі або слабко нахилені та

можуть використовуватися як природні шляхи стоку поверхневих вод. На окремих ділянках спостерігається розвиток ярів, що є результатом інтенсивніших ерозійних процесів.

Долини водотоків на території громади мають переважно асиметричну будову, з більш пологими схилами з одного боку та відносно крутішими з іншого. У межах долин формуються заплавні та надзаплавні тераси, які відрізняються більш рівною поверхнею та часто використовуються у господарській діяльності.

Загалом рельєф території громади характеризується низовинністю, слабкою хвилястістю поверхні, незначною амплітудою висот та розвитком ерозійних форм рельєфу. Такі орографічні особливості створюють сприятливі умови для сільськогосподарського використання земель, водночас обумовлюючи необхідність врахування ерозійних процесів під час господарського освоєння території.

Ландшафти

Територія Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області лежить у межах Степових рівнинних східноєвропейських ландшафтів, які сформувалися в умовах помірно континентального посушливого клімату, рівнинного рельєфу та поширення лесових порід (рис. 2.4).

Рисунок 2.4. Ландшафтна карта України

Сучасна структура ландшафтів характеризується значним антропогенним перетворенням, оскільки більша частина території використовується у сільськогосподарському виробництві.

У межах громади поширені середньостепові схилово-височинні ландшафти, що приурочені до вододільних просторів та схилів балок і долин. Для них характерний слабохвилястий рельєф із пологими або помірно похилими схилами. Ґрунтовий покрив представлений переважно чорноземами звичайними та південними, сформованими на лесових відкладах. У природному стані ці території були зайняті різнотравно-типчачово-ковилковими степами, однак у сучасних умовах більшість таких ділянок розорана і використовується під орні землі.

Значну частину території громади займають рівнинні степові ландшафти, сформовані на вододільних рівнинах Причорноморської низовини. Вони характеризуються незначною розчленованістю рельєфу, рівною або слабохвилястою поверхнею та широким поширенням родючих чорноземних ґрунтів. Ці ландшафти мають найбільшу господарську цінність і переважно використовуються для вирощування зернових, технічних та кормових культур.

У пониженнях елементів рельєфу, зокрема в долинах малих водотоків, балках та заплавах ділянок, сформувалися лучно-степові низовинні ландшафти. Вони характеризуються більш зволеними умовами, розвитком лучної та лучно-степової рослинності, а також поширенням лучно-чорноземних і лучних ґрунтів. Такі території відіграють важливу роль у формуванні місцевих природних екосистем, збереженні біорізноманіття та регулюванні водного режиму території.

Загалом ландшафтна структура території громади представлена поєднанням середньостепових схилово-височинних, рівнинних та лучно-степових низовинних ландшафтів, що сформувалися в межах степових рівнинних східноєвропейських природних комплексів. Їх сучасний стан значною мірою визначається тривалим сільськогосподарським використанням території, що призвело до трансформації природних степових екосистем у агроландшафти.

Кліматичні умови

Територія Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області розташована у межах степової агрокліматичної зони України, у центральній частині області, в умовах Причорноморської низовини. Кліматичні умови громади формуються під впливом загальних закономірностей клімату Миколаївської області та характеризуються як помірно континентальні з ознаками посушливості (рис. 2.5).

Для території громади властиві чітко виражені чотири сезони року: відносно м'яка зима, коротка весна, спекотне літо та тривала тепла осінь. Середньорічна температура повітря становить близько +10 °С. Найхолоднішим місяцем є січень, найтеплішим – липень. Річна амплітуда температур є значною, що є типовою ознакою континентального клімату степової зони.

Середня річна кількість опадів на території громади становить орієнтовно 450-500 мм, з переважанням їх випадання у теплий період року. Максимум опадів припадає на літо у вигляді зливових дощів, мінімум – на ранню весну. Оподи мають переважно дощовий характер, сніговий покрив є нестійким і формується переважно

в холодний період року. Тривалість періодів без опадів може бути значною, що зумовлює ризик атмосферної посухи.

Вітровий режим території характеризується переважанням помірних вітрів. У холодний період частіше спостерігаються північно-східні вітри, у теплий – північно-західні. У весняний період можливі сильні вітри, які за умов сухого ґрунту можуть спричиняти пилові явища, що є важливим фактором для аграрного використання земель громади.

Середня річна швидкість вітру в межах області становить близько 2,9 м/с, що є типовим показником для степових територій. У холодний період року (зима, рання весна) швидкість вітру є вищою, що пов'язано з активізацією циклонічної діяльності. У літній період спостерігається зменшення швидкості вітру через переважання антициклонічних умов та більш стабільну атмосферну стратифікацію.

Поєднання відкритих рівнинних просторів, відсутність значних природних перешкод для повітряних потоків та достатня повторюваність вітрових швидкостей створюють потенційні умови для розвитку вітроенергетики. Територія громади, розташована в межах степової зони з рівнинним рельєфом, може бути перспективною для розміщення вітрових електростанцій за умови додаткового техніко-економічного обґрунтування та оцінки впливу на довкілля.

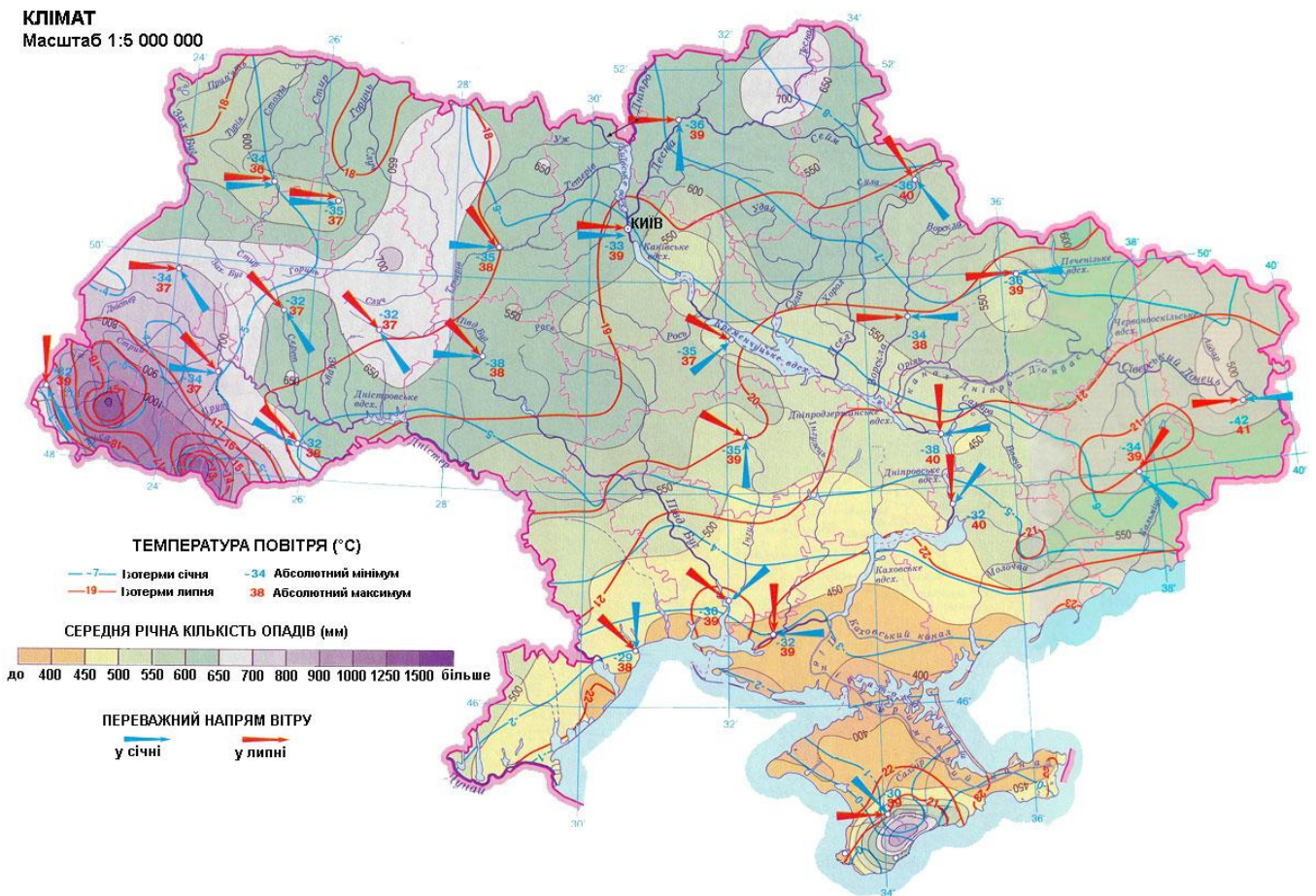

Рисунок 2.5. Клімат України

У теплий період року можливий розвиток конвективних процесів із виникненням гроз, злив, інколи граду та шквалів. Такі явища мають локальний характер, але можуть впливати на сільськогосподарські угіддя та інфраструктуру.

Територія Воскресенської селищної територіальної громади характеризується значною тривалістю сонячного саява, що є типовим для степової зони півдня України. Середня кількість ясных днів протягом року становить 50-60 днів, тоді як похмурих днів – 110-120 днів. Упродовж року тривалість сонячного саява досягає 2 100-2 200 годин, що свідчить про високий рівень природної освітленості території (рис. 2.6).

Сумарна річна сонячна радіація становить 4400-4600 МДж/м², що є достатньо високим показником для регіонів України. Найбільші значення інсоляції спостерігаються у літній період, коли тривалість світлового дня максимальна, а кут падіння сонячних променів є найвищим. У зимовий період тривалість сонячного саява зменшується, однак навіть у цей час регіон зберігає відносно сприятливі умови освітленості порівняно з більш північними територіями.

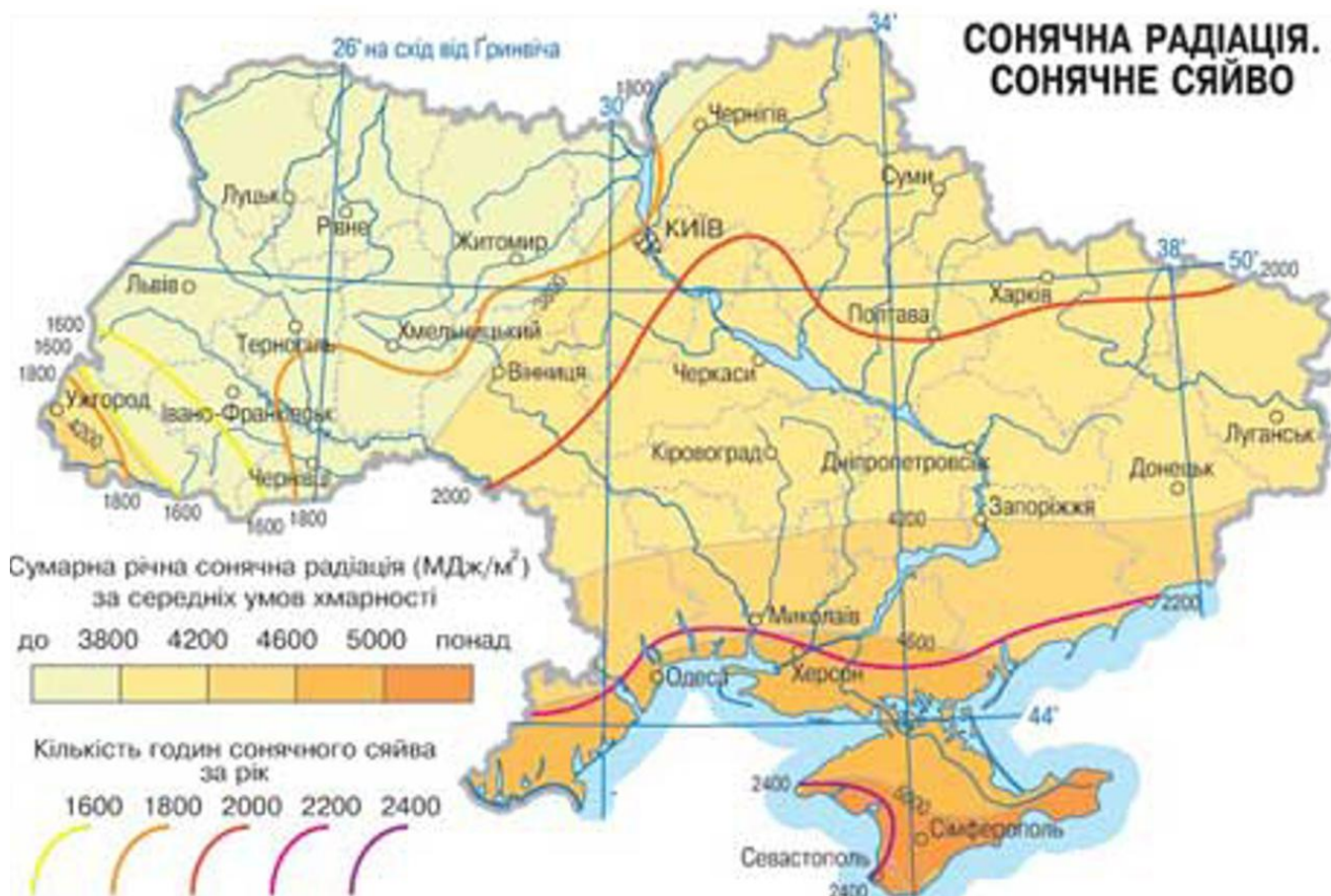

Рисунок 2.6. Тривалість сонячного саява та сумарна радіація

Високі показники тривалості сонячного саява та сумарної радіації створюють сприятливі умови для розвитку сільського господарства, формування теплолюбних культур, а також для впровадження енергетичних проєктів, пов'язаних із використанням сонячної енергії. Зокрема, рівень інсоляції території громади є достатнім для ефективного функціонування сонячних електростанцій та інших об'єктів відновлюваної енергетики.

Загалом кліматичні умови території громади є типовими для степової зони та в цілому сприятливими для ведення сільського господарства, зокрема вирощування зернових і технічних культур, за умови врахування посушливості та необхідності раціонального водокористування. Високий рівень сонячної інсоляції створює передумови для розвитку відновлюваної енергетики, зокрема сонячних

електростанцій, а вітрові ресурси можуть бути використані для розміщення вітроенергетичних об'єктів.

Таким чином, клімат є одним із ключових природних факторів формування умов життєдіяльності населення та розвитку господарського комплексу Воскресенської селищної територіальної громади.

Геологічна характеристика території

У геологічному відношенні територія Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області розташована в межах Східноєвропейської платформи. Відповідно до тектонічної будови, громада знаходиться у межах Українського щита та його схилів, що належать до докембрійських платформених структур (рис. 2.7).

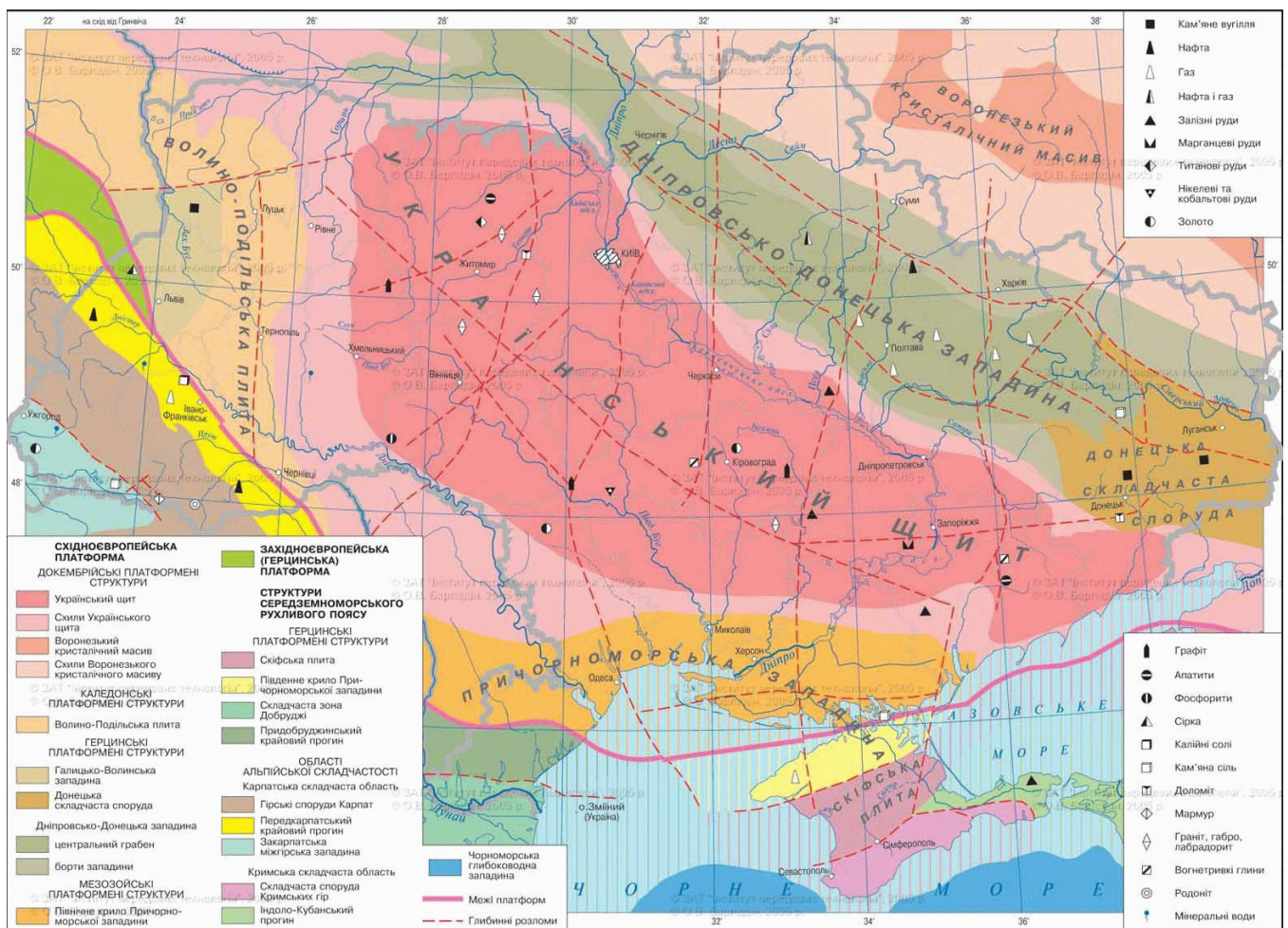

Рисунок 2.7. Тектонічна карта України

Український щит являє собою підняту ділянку кристалічного фундаменту платформи, складену переважно магматичними та метаморфічними породами – гранітами, гнейсами, кристалічними сланцями. У межах території громади фундамент перекритий осадовим чохлам різної потужності, що сформувався впродовж тривалого геологічного часу.

Геологічну будову території визначає наявність потужних четвертинних (антропогенових) відкладів, представлених переважно лесами та лесоподібними суглинками, які широко поширені в межах Причорноморської низовини. Саме ці

відклади формують сучасний рельєф, є материнською породою для ґрунтів і відіграють важливу роль у формуванні чорноземного ґрунтового покриву.

У межах низовинних ділянок можливі також алювіальні відклади, пов'язані з долинами малих річок та балковими системами. Вони представлені піщано-суглинистими породами, місцями з домішками глинистого матеріалу. Такі відклади формують заплавні та надзаплавні тераси.

Тектонічна стабільність Українського щита зумовлює відсутність активних сучасних тектонічних процесів. Територія характеризується низькою сейсмічною активністю, що є сприятливим фактором для господарського освоєння. Разом з тим, наявність лесових порід потребує врахування їхніх інженерно-геологічних властивостей, зокрема схильності до просідання та ерозійних процесів за умов порушення природного покриву.

Корисні копалини в межах подібних геологічних структур можуть бути представлені будівельними матеріалами (піски, глини, суглинки), які мають місцеве значення та використовуються для потреб будівництва і господарської діяльності.

Таким чином, геологічна будова території громади визначається розташуванням у межах докембрійських структур Українського щита Східноєвропейської платформи, наявністю кристалічного фундаменту, перекритого осадовими та четвертинними відкладами, що формують сучасні природні умови та інженерно-геологічні характеристики території.

Мінеральні ресурси надр (корисні копалини)

Згідно з картою «Багатства надр України» (<https://geomap.land.kiev.ua/resources.html>), територія Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області розташована в межах складних багатокомпонентних ареалів піднесеної частини Українського щита. Дана територія характеризується значною геологічною різноманітністю та наявністю родовищ і проявів як магматичних і метаморфічних порід, так і окремих видів нерудної сировини.

У межах зазначеного ареалу поширені родовища та поклади таких корисних копалин: граніти, гранодіорити, сієніти, діорити, андезити, діабазы, базальти, пегматити, кварц, польовий шпат, кіаніт, силіманіт, гнейси, мігматити, амфіболіти, актиноліто-тремолітові сланці, талькові сланці, каоліни (первинні та вторинні), каолінові глини. Серед проявів корисних копалин відзначається слюда-мусковіт.

Наявність зазначених порід свідчить про високий потенціал будівельної та мінерально-сировинної бази регіону, зокрема для виробництва щебеню, облицювального каменю, керамічної сировини та інших будівельних матеріалів.

Відповідно до карти рудних (металічних) корисних копалин України, територія проектування входить до складу області розвитку архейських і протерозойських формацій (Al, Ti, Cr, Fe, Co, Ni, Cu, Zn) у межах Провінції Українського щита (металогенічне районування України). Це зумовлює наявність передумов для формування родовищ чорних, кольорових і рідкісних металів, пов'язаних із кристалічними структурами докембрійського фундаменту.

Згідно з картою нерудних корисних копалин України, територія проектування розташована в межах ареалів поширення:

осадових карбонатних порід (неогенові вапняки);

осадових глинистих порід (бурі та червонобурі глини пліоцену та антропогену).

Зазначені породи мають місцеве господарське значення та можуть використовуватися як сировина для виробництва будівельних матеріалів, у тому числі для потреб дорожнього будівництва, виробництва цегли, кераміки та інших галузей промисловості.

Таблиця 2.1. Мінерально-сировинна база Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області

Найменування родовища	Розташування	Площа
Калинівське суглинок (не розробляється)	Миколаївський р-н, 1,5 км Пн с. Калинівка	21,0
Калинківське пісок для силікатної цегли (не розробляється)	Миколаївський р-н, 20,0 км на ПнСх м. Миколаїв	170,0

Таким чином, територія громади характеризується поєднанням кристалічних порід Українського щита та осадових утворень, що формує різноманітну мінерально-сировинну базу. Геологічні умови регіону визначають наявність як рудних, так і нерудних корисних копалин, що мають потенційне промислове та місцеве значення.

Земельні ресурси

Земельні ресурси Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області характеризуються значною часткою сільськогосподарських угідь у структурі земельного фонду, що зумовлено природно-кліматичними умовами степової зони та сприятливими агроґрунтовими ресурсами.

Загальна площа земель громади становить 32 918,396 га, з яких 28 828,275 га займають сільськогосподарські землі. Площа земель у межах населених пунктів громади становить 1 971,856 га.

Таблиця 2.2. Структура земельного фонду Воскресенської селищної територіальної громади

Види земель	Площа, га	%
Загальна площа земель	32 918,3960	100,0
Сільськогосподарські землі, у т.ч.	29 615,8844	90,0
сільськогосподарські угіддя, з них:	28 829,6985	87,6
рілля	25 231,5234	76,6
багаторічні насадження (у т.ч. сади)	255,7800	0,8
пасовища	2 523,7700	7,7
Під господарськими будівлями і дворами	398,0359	1,2
Присадибні землі	1 002,9800	3,0
Лісовий фонд	1 649,28	5,0
Водний фонд	246,95	0,8
Відкриті заболочені землі	200,4300	0,6
Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним покривом	174,52	0,5
Забудовані землі	1 613,23	4,9

Переважну частку земельного фонду становлять сільськогосподарські угіддя, з яких домінує рілля (76,6 % від загальної площі громади). Це свідчить про високий

рівень аграрної освоєності території та значну роль рослинництва у структурі землекористування. Пасовища займають 7,7 %, що створює умови для розвитку тваринництва. Багаторічні насадження представлені садами та займають 0,8 % території.

Лісовий фонд становить 5,0 %, виконуючи природоохоронні, ґрунтозахисні та рекреаційні функції. Водний фонд займає 0,8 %, що відповідає наявності водних об'єктів місцевого значення. Забудовані землі становлять 4,9 %, що відображає рівень урбанізації та розвитку інфраструктури. Наявність відкритих заболочених земель та земель без рослинного покриву є незначною і не впливає суттєво на загальну структуру землекористування.

У цілому земельний фонд громади характеризується високою часткою сільськогосподарських угідь, значним потенціалом для агровиробництва, а також наявністю природних територій, що виконують екологічно стабілізуючі функції. Така структура земельних ресурсів є типовою для степових регіонів півдня України та формує основу економічного розвитку громади.

Аграрний сектор є ключовим напрямом економічної діяльності Воскресенської селищної територіальної громади, що обумовлено значною часткою сільськогосподарських земель у структурі земельного фонду. На території громади здійснюють діяльність великі сільськогосподарські підприємства, які спеціалізуються переважно на вирощуванні зернових та технічних культур.

Найбільшими сільськогосподарськими підприємствами Воскресенської селищної територіальної громади є ТОВ «Родіна-Агро», ТОВ «АТФ «Агро-Діло», ТОВ «АГРО-ДІЛО», ТОВ «Прометей-Сервіс» та ТОВ «МЛАС», які спеціалізуються на вирощуванні зернових і технічних культур та обробляють значні площі сільськогосподарських земель.

Загальна площа оброблюваних земель зазначеними підприємствами становить 13 789,6830 га, що свідчить про вагомий внесок великих агровиробників у структуру землекористування громади.

Діяльність підприємств зосереджена переважно на вирощуванні зернових культур (пшениця, ячмінь, кукурудза тощо) та технічних культур, що відповідає природно-кліматичним умовам степової зони та аграрній спеціалізації регіону. Наявність потужних сільськогосподарських товаровиробників формує економічну основу громади, забезпечує зайнятність населення та сприяє розвитку суміжних галузей переробки, логістики й зберігання сільськогосподарської продукції.

Таким чином, аграрний сектор громади представлений великими підприємствами, що використовують значні площі орних земель та забезпечують стабільне функціонування сільськогосподарського виробництва на території.

Ґрунти

Ґрунтовий покрив Воскресенської селищної територіальної громади сформований переважно в межах степової природної зони та характеризується високою однорідністю, що зумовлено рівнинним рельєфом, лесовими породами та кліматичними умовами півдня України (рис. 2.8).

Основу ґрунтового покриву становлять чорноземи південні та чорноземи типові важкосуглинисті. За механічним складом переважають важко-суглинисті відміни, що

забезпечує достатню вологоємність ґрунтів, однак потребує раціонального землекористування для запобігання ущільненню та деградаційним процесам.

Вміст гумусу в середньому становить 3,0-3,6 %, що відповідає показникам середньої родючості. Такі ґрунти є придатними для вирощування зернових культур, технічних культур і багаторічних насаджень за умови дотримання агротехнічних заходів, зокрема сівозмін, внесення органічних і мінеральних добрив та заходів із збереження вологи.

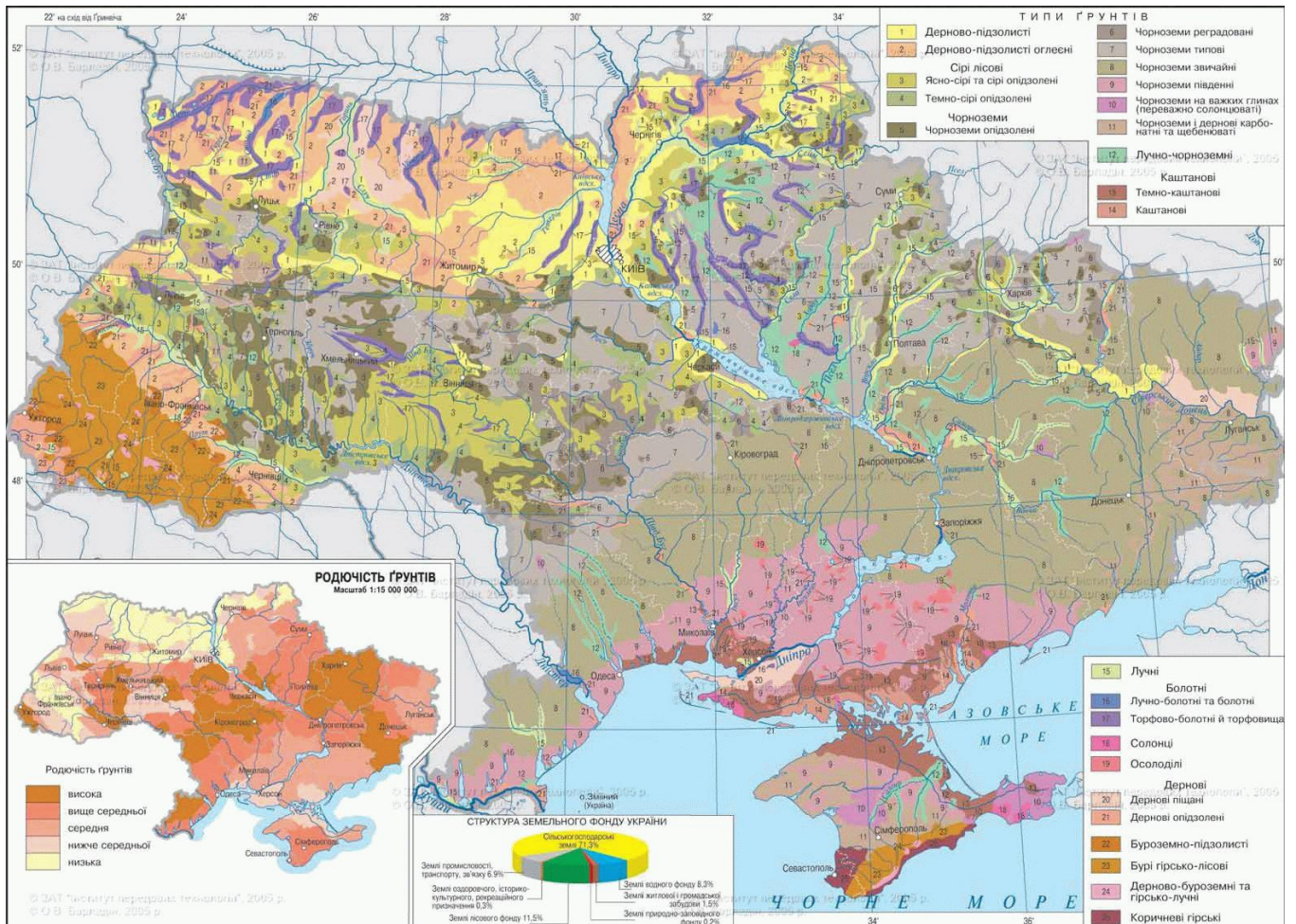

Рисунок 2.8. Ґрунти України

Чорноземи південні на лесових породах характеризуються меншою потужністю гумусового горизонту та відносно нижчим вмістом гумусу порівняно з типовими чорноземами. Вони є малогумусними, проте зберігають високий природний потенціал родючості. У посушливі періоди можливе зниження вологості ґрунтів, що обумовлює необхідність застосування вологозберігаючих технологій.

На окремих ділянках трапляються осолоділі ґрунти, болотні ґрунти та лучні ґрунти, які сформувалися в умовах підвищеного зволоження, зокрема у пониженнях рельєфу, балках та заплавах зонах. Ці ґрунти мають специфічні агрохімічні властивості та потребують меліоративних заходів у разі їх використання в сільськогосподарському виробництві.

Також поширені чорноземи звичайні, які є перехідним типом між типовими та південними чорноземами. Вони характеризуються достатнім рівнем природної родючості та сприятливими умовами для інтенсивного землеробства.

Загалом ґрунтовий покрив громади є цінним природним ресурсом, що визначає аграрну спеціалізацію території. Основними чинниками, які впливають на стан ґрунтів, є ерозійні процеси, дефіцит вологи та інтенсивне сільськогосподарське використання. Раціональне землекористування, впровадження ґрунтозахисних технологій та дотримання сівозмін є ключовими умовами збереження та підвищення родючості ґрунтів громади.

Водні ресурси

Водні ресурси Воскресенської селищної територіальної громади формують важливу складову природно-ресурсного потенціалу півдня України та мають суттєве значення для господарського розвитку, водопостачання населення та екологічної стабільності території. Громада розташована в межах степової зони Причорноморської низовини, що визначає обмеженість природних водних ресурсів і підвищену залежність від штучних джерел водопостачання.

Територія Воскресенської селищної територіальної громади відповідно до гідрографічного районування України належить до басейну річки Південний Буг (рис. 2.9).

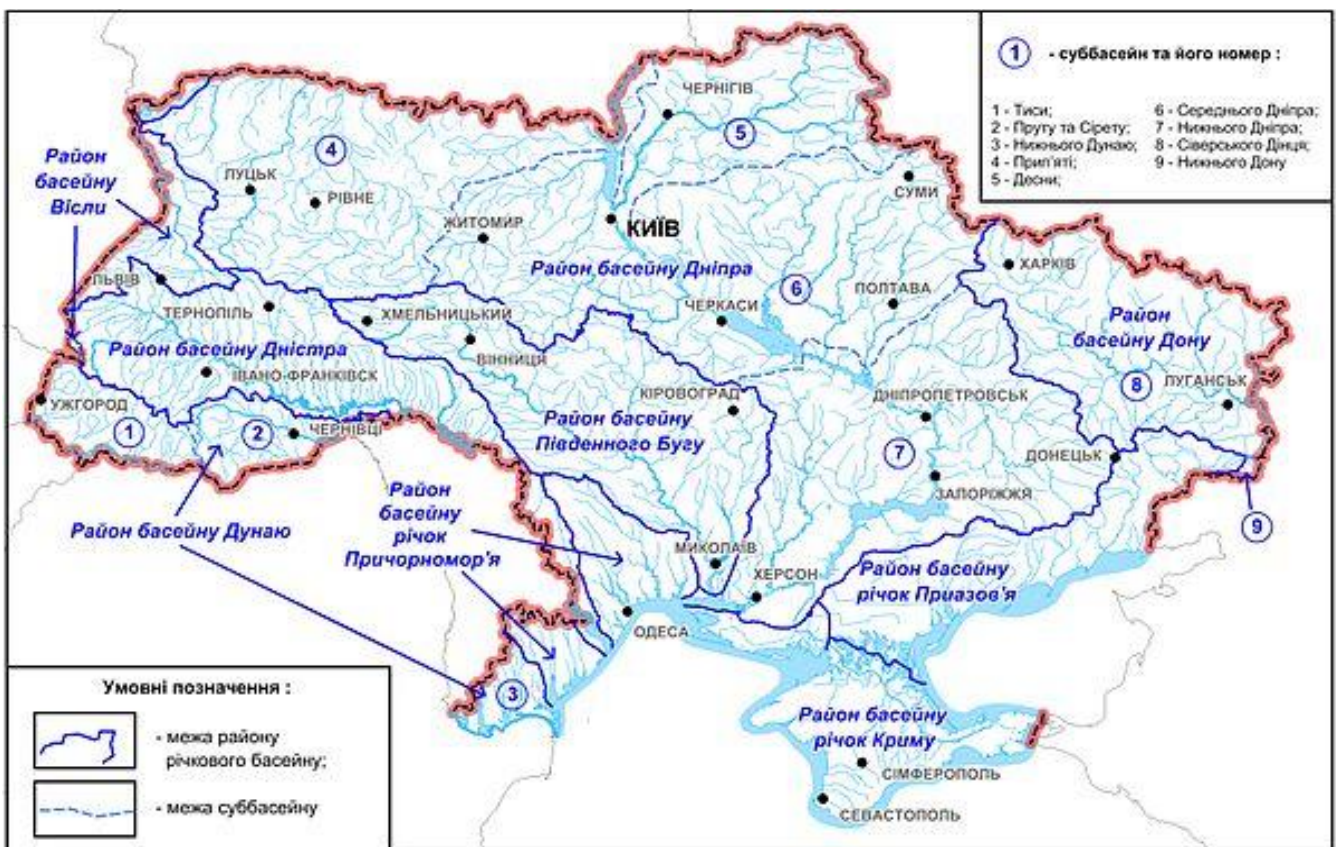

Рисунок 2.9. Гідрографічне районування України

Поверхневі водні ресурси

Річкова мережа Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області сформована в межах басейну однієї з провідних водних артерій півдня України – Південний Буг. Безпосередньо гідрографічна структура території громади пов'язана з його лівою притокою – Інгул, яка відіграє ключову роль у формуванні місцевого водного режиму.

Річка Інгул є основним природним водотоком, що проходить через територію громади, зокрема в районі села Пересадівка. Вона має типовий для степової зони характер – звивисте русло, незначні похили та обмежену водність, що значною мірою залежить від сезонних атмосферних опадів. У літній період спостерігається істотне зниження рівня води, аж до часткового пересихання окремих ділянок, тоді як навесні, під час сніготанення, відбувається короткочасне підвищення стоку. Живлення річки змішане, з переважанням снігового та дощового компонентів, що характерно для річок південного степу України.

Вплив річки Південний Буг на територію громади має опосередкований характер, оскільки саме в нього впадає Інгул, формуючи єдину гідрологічну систему. Через це всі зміни водного режиму Інгулу – зниження водності, забруднення чи гідрологічні коливання – прямо чи опосередковано пов'язані із загальним станом басейну Південного Бугу.

Окрім основного водотоку, важливим елементом річкової мережі громади є численні дрібні притоки Інгулу, які, однак, у більшості випадків не мають офіційно закріплених назв. Ці водотоки представлені переважно балками та тимчасовими струмками, що активізуються лише у періоди інтенсивних опадів або весняного водопілля. Серед локально відомих елементів гідрографічної мережі можна виокремити балки, пов'язані з населеними пунктами громади, що виконують функцію природних водозбірних систем, спрямовуючи поверхневий стік до річки Інгул.

Характерною рисою цих малих водотоків є їхня несталість: більшу частину року вони перебувають у пересохлому або маловодному стані. Це зумовлено як кліматичними умовами (низька кількість опадів, високе випаровування), так і антропогенним впливом – розорюванням земель, зміною природного рельєфу та зменшенням площ природної рослинності.

У структурі водних ресурсів громади значну роль відіграють штучні водойми, створені переважно на базі балок і малих водотоків. Ставки виконують функції накопичення води, регулювання стоку, зрошення сільськогосподарських угідь і частково рекреації. У багатьох випадках саме вони компенсують нестачу постійних природних водотоків.

Таким чином, річкова мережа Воскресенської громади має слаборозвинений, але функціонально важливий характер. Вона базується на річці Інгул як головній водній артерії та доповнюється системою малих, переважно тимчасових водотоків і штучних водойм. Така структура є типовою для степової зони Півдня України та відображає поєднання природних умов і тривалого господарського освоєння території.

Підземні водні ресурси

Підземні води є основним джерелом водопостачання Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району. В умовах недостатньої забезпеченості поверхневими водами басейну Південний Буг саме підземні водні ресурси відіграють ключову роль у забезпеченні господарсько-питних потреб населення.

Гідрогеологічно територія громади належить до Причорноморського артезіанського басейну, де поширені водоносні горизонти неогенових і четвертинних відкладів. Води залягають на різній глибині – від кількох метрів (грунтові води) до десятків і сотень метрів (артезіанські горизонти) (рис. 2.10).

Основні джерела підземних вод:

грунтові води, які використовуються переважно через колодязі, але мають нестійкий рівень і схильні до забруднення;

міжпластові (артезіанські) води, що видобуваються через свердловини і є основним джерелом централізованого водопостачання.

Якість підземних вод у громаді є неоднорідною. Для більш глибоких горизонтів характерні: підвищена мінералізація; значний вміст заліза; наявність сульфатів і хлоридів. Це зумовлено природними геохімічними особливостями регіону. У зв'язку з цим вода часто потребує додаткового очищення перед використанням для питних потреб.

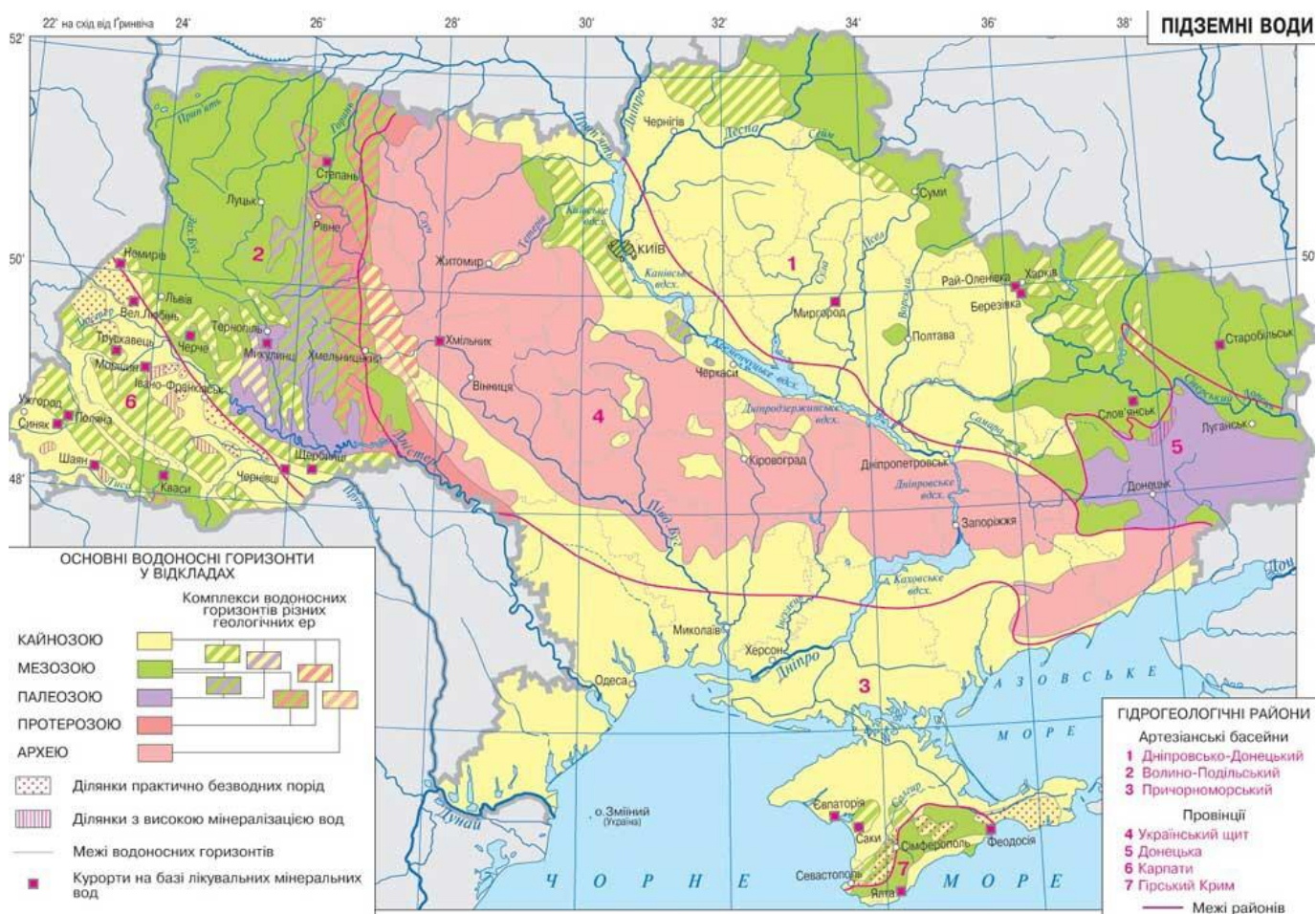

Рисунок 2.10. Гідрогеологічне районування України

Формування підземних вод відбувається за рахунок інфільтрації атмосферних опадів і частково – взаємодії з поверхневими водами річки Інгул та її притоків. Проте через посушливий клімат рівень їх поповнення є обмеженим.

У ширшому регіональному контексті територія громади входить до Миколаївського району, який має одні з найбільших запасів підземних вод у області. Згідно з гідрогеологічними оцінками (табл. 2.3), прогнозні ресурси підземних вод у межах району становлять 163,5 тис. м³/добу, з яких:

136,21 тис. м³/добу – води з мінералізацією до 1,5 г/дм³;

27,29 тис. м³/добу – води з мінералізацією 1,5-3,0 г/дм³.

Експлуатаційні запаси становлять 43,91 тис. м³/добу, у тому числі:

35,24 тис. м³/добу – прісні води (до 1,5 г/дм³);

8,67 тис. м³/добу – більш мінералізовані води.

Ці показники свідчать про відносно високий потенціал підземного водопостачання, однак його ефективне використання обмежується технічним станом інфраструктури та якісними характеристиками води.

З часу первинної оцінки прогнозних ресурсів суттєво зросло техногенне навантаження на геологічне середовище, що призвело до скорочення, а в окремих випадках і до повної ліквідації площ залягання підземних вод із мінералізацією до 1,5 г/дм³, унаслідок чого сучасний стан підземних вод характеризується погіршенням їх якісних показників та зниженням ресурсного потенціалу.

Таблиця 2.3. Прогнозні ресурси та експлуатаційні запаси підземних вод Миколаївської області

№ пп	Назва адміністративного району	Площа, тис.км ²	Прогнозні ресурси підземних вод (ПРПВ), тис.м ³ /добу				
			Усього			У тому числі експлуатаційні запаси підземних вод (ЕЗПВ)	
			Мінералізація, г/дм ³				
			до 1,5	1,5-3,0	до 3,0	до 1,5	> 1,5
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Баштанський	7,1	66,37	49,63	116,0	-	-
2	Вознесенський	6,4	105,4	12,60	118,0	50,3	-
3	Миколаївський	5,7	136,21	27,29	163,5	35,24	8,67
4	Первомайський	5,4	41,89	2,21	44,10	8,67	-
	УСЬОГО:	24,6	349,87	91,73	441,60	94,2	8,67

Стан атмосферного повітря

Стан атмосферного повітря Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району формується під впливом природно-кліматичних умов, структури господарства та наявності джерел викидів. Територія громади розташована у степовій зоні України в межах басейну Південний Буг, що характеризується відкритим рельєфом, значною вітровою активністю та відносно низьким рівнем природного накопичення забруднюючих речовин.

За метеорологічними умовами територія належить до зони з низьким потенціалом забруднення атмосферного повітря, що сприяє розсіюванню домішок. Водночас за гігієнічною оцінкою рівень забрудненості відповідає індексу 1-20 (підвищений рівень), що свідчить про наявність антропогенного впливу (рис. 2.11).

Слід зазначити, що на території громади немає стаціонарних пунктів спостереження за якістю атмосферного повітря, тому стан повітря оцінюється за даними сусідніх населених пунктів та регіональних моніторингових систем. За прикладом найближчого міста Миколаїв стан на 17.03.2026 року показав AQI PM2.5 = 16, що відповідає доброму рівню якості повітря. Це свідчить про відносно сприятливу екологічну ситуацію в регіоні на момент спостереження.

У структурі викидів Миколаївського району, до якого входить громада, спостерігається найбільше навантаження в області. У 2024 році обсяг викидів від стаціонарних джерел становив 3564,07 т, що складає понад 60 % від загальнообласного показника. Основними компонентами є: діоксид сірки – 137,77 т; діоксид азоту – 825,94 т (табл. 2.4).

Господарська діяльність громади безпосередньо впливає на стан атмосферного повітря, хоч її основний профіль аграрний. На території громади функціонує понад

77 підприємств. Суттєво переважає виробництво зернових, технічних культур, плодоовочівництво. Серед найбільших: ТОВ «Родіна Агро», ТОВ «АТФ «Агро-Діло», ТОВ «Прометей Сервіс», ТОВ «МЛАС». У харчовій промисловості: ФОП Кантур І.Ф., ТМ «Калинівські ковбаси», ТОВ «СП Укрсоя». У сфері альтернативної енергетики: ТОВ «Віта Солар» та ТОВ «Санлайт Енерджі» із загальною потужністю 27,6 МВт.

Забрудненість атмосферного повітря

Рисунок 2.11. Гігієнічна оцінка забрудненості атмосферного повітря території проектування за даними <https://geomap.land.kiev.ua/ecology-8.html>

Таблиця 2.4. Викиди забруднюючих речовин і парникових газів у атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів за районами Миколаївської області у 2024 році (за даними Головного управління статистики у Миколаївській області)

Адміністративно-територіальна одиниця	Кількість підприємств, які мали викиди забруднюючих речовин і парникових газів, одиниць	Кількість викидів забруднюючих речовин і парникових газів		У тому числі			
				діоксиду сірки		діоксиду азоту	
		т	2024 у % до 2023	т	2024 у % до 2023	т	2024 у % до 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Область	264	5558,212	98,3	309,515	126,7	1017,063	199,0
райони							
Баштанський	35	179,074	25,6	34,610	103,7	16,191	123,1
Вознесенський	49	394,713	79,5	27,002	89,5	19,618	116,1
Миколаївський	144	3564,070	112,5	137,773	135,1	825,940	232,8
Первомайський	36	1420,355	109,9	110,130	140,0	155,314	123,0

Динаміку викидів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел як у цілому по області, так і в розрізі окремих населених пунктів, а також за найпоширенішими забруднюючими речовинами (пил, діоксид сірки, діоксид азоту, оксид вуглецю) наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5. Обсяги викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами в атмосферне повітря по районах та містам Миколаївської області (без урахування міст обласного значення), тис. т

Міста та райони області	Викиди 2023 р., тис. т	Викиди 2024 р., тис. т	Збільшення/зменшення 2024 р. проти 2023 р., тис. т	Викиди 2024 р. до 2023 р., %	Викинуто в середньому одним підприємством, т
1	2	3	4	5	6
м. Миколаїв	1,355	1,331	-0,044	93,0	17,1
м. Вознесенськ	0,070	0,111	+0,041	157,9	7,9
м. Очаків	0,042	0,005	-0,037	11,3	1,6
м. Первомайськ	0,094	0,102	+0,008	108,0	7,3
м. Південноукраїнськ	0,037	0,037	0,0	100,1	18,45
Баштанський р-н	0,716	0,179	-0,537	25,6	5,1
Вознесенський р-н	0,497	0,395	-0,102	79,5	8,1
Миколаївський р-н	3,087	3,461	+0,374	109,3	24,5
Первомайський р-н	1,293	1,420	+0,127	109,9	39,4
Разом по області	5,593	5,455	-0,138	96,5	20,9

У 2024 році найбільший обсяг забруднюючих речовин в атмосферу був викинутий підприємствами переробної промисловості – 2,819 тис. т, що становить 51,7 % від загальних викидів. Розподіл викидів забруднюючих речовин за видами економічної діяльності представлено в таблиці 2.76.

Таблиця 2.6. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності (за даними Головного управління статистики у Миколаївській області)

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів за регіоном, тис. т	Відсоток до загального підсумку, %
1	2	3	4
Усього		5,455	100,0
1	Переробна промисловість	2,819	51,7
2	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	0,501	9,2
3	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	0,612	11,2
4	Сільське, лісове та рибне господарство	0,978	17,9

Аграрні підприємства та фермерські господарства можуть спричиняти локальні викиди пилу та продуктів згоряння пального від сільськогосподарської техніки, особливо під час обробітку ґрунту, оранки та транспортування врожаю.

Основними забруднювачами атмосферного повітря на території Воскресенської селищної громади є викиди автотранспорту, які становлять 93 % від загального обсягу викидів пересувних джерел. Внаслідок роботи двигунів автотранспорту понад 2,3 % пилу, 93,12 % оксиду вуглецю, 13,6 % діоксиду сірки та 49,2 % оксидів азоту від загальної кількості цих речовин потрапляють у атмосферне повітря.

Транспортна мережа громади включає дороги комунальної власності та автомобільні дороги загального користування місцевого значення: 136,9 км – дороги комунальної власності; 20,6 км – автомобільні дороги місцевого значення.

По території громади проходять також автомобільні дороги державного значення Н-11 Дніпро-Миколаїв та Н-14 Олександрівка-Миколаїв, які з'єднують південь і північ України та є важливими магістралями для вантажного транспорту, особливо враховуючи наявність морських портів у містах Миколаїв та Одеса.

Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

Територія Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району належить до регіонів України з нижнім рівнем природного та антропогенного радіаційного фону. За даними державних радіаційно-екологічних моніторинрів Миколаївської області, показники потужності еквівалентної дози гамма-випромінювання на відкритих територіях коливаються у межах 8-12 мкР/год, що відповідає природному фоновому рівню для степової зони Півдня України.

На території громади відсутні стаціонарні джерела радіоактивного випромінювання промислового або наукового призначення. Локальні джерела радіації можуть формуватися лише побутовими відходами або транспортуванням матеріалів, що містять природні радіонукліди, проте їхній внесок у загальний радіаційний фон є незначним і не перевищує нормативів.

Окрім того, віддаленість від об'єктів, що потенційно могли б створювати радіаційне забруднення (ядерні об'єкти, теплові електростанції з радіаційними відходами), гарантує, що радіаційний стан атмосферного повітря на території громади є безпечним для населення та довкілля.

Регулярний моніторинг підтверджує стабільність цього показника. Спостереження за радіаційним фоном у Миколаївській області проводилися обласним центром з гідрометеорології у п'яти пунктах: м. Миколаїв, м. Первомайськ, м. Вознесенськ, м. Баштанка та м. Очаків. Протягом 2025 року радіаційний фон не перевищував природного рівня, який становить менше 25 мкР/год.

Таким чином, стан радіаційного забруднення в громаді відповідає нормам природного фону, не потребує додаткових обмежувальних заходів і не є джерелом ризику для здоров'я населення.

Біорізноманіття

Біорізноманіття Воскресенської селищної громади відображає характерні для південного степу України природні комплекси та є частиною унікальних екосистем Миколаївської області. Територія громади поєднує сільськогосподарські угіддя, залишки природного степу, лісосмуги, балки та прибережні водні об'єкти, що створює сприятливі умови для формування різноманітних угруповань рослин і тварин.

На території громади присутні як типові степові види, так і водно-болотні та прибережні, включаючи рідкісні та занесені до Червоної книги України. Збереження природних балок, лісосу́г і водних екосистем відіграє важливу роль у підтримці локального біорізноманіття, генетичного різноманіття видів і стійкості екосистем. Основними загрозами для флори та фауни є інтенсивне сільське господарство, розширення населених пунктів та забруднення довкілля.

Надалі наведено детальний опис рослинного та тваринного світу громади, зокрема видів, екологічних функцій та статусу охорони.

Рослинний світ

Рослинний світ Воскресенської селищної територіальної громади відображає природні особливості південного степового регіону Миколаївської області та сформований під впливом тривалої сільськогосподарської діяльності. Територія громади розташована у межах Степової області України, у Бузько-Інгульському окрузі злакових степів, де історично домінували різнотравно-типчаково-ковилові степи. Сучасний рослинний покрив переважно представлений сільськогосподарськими угіддями, що змінили значну частину природних степових екосистем (рис. 2.12).

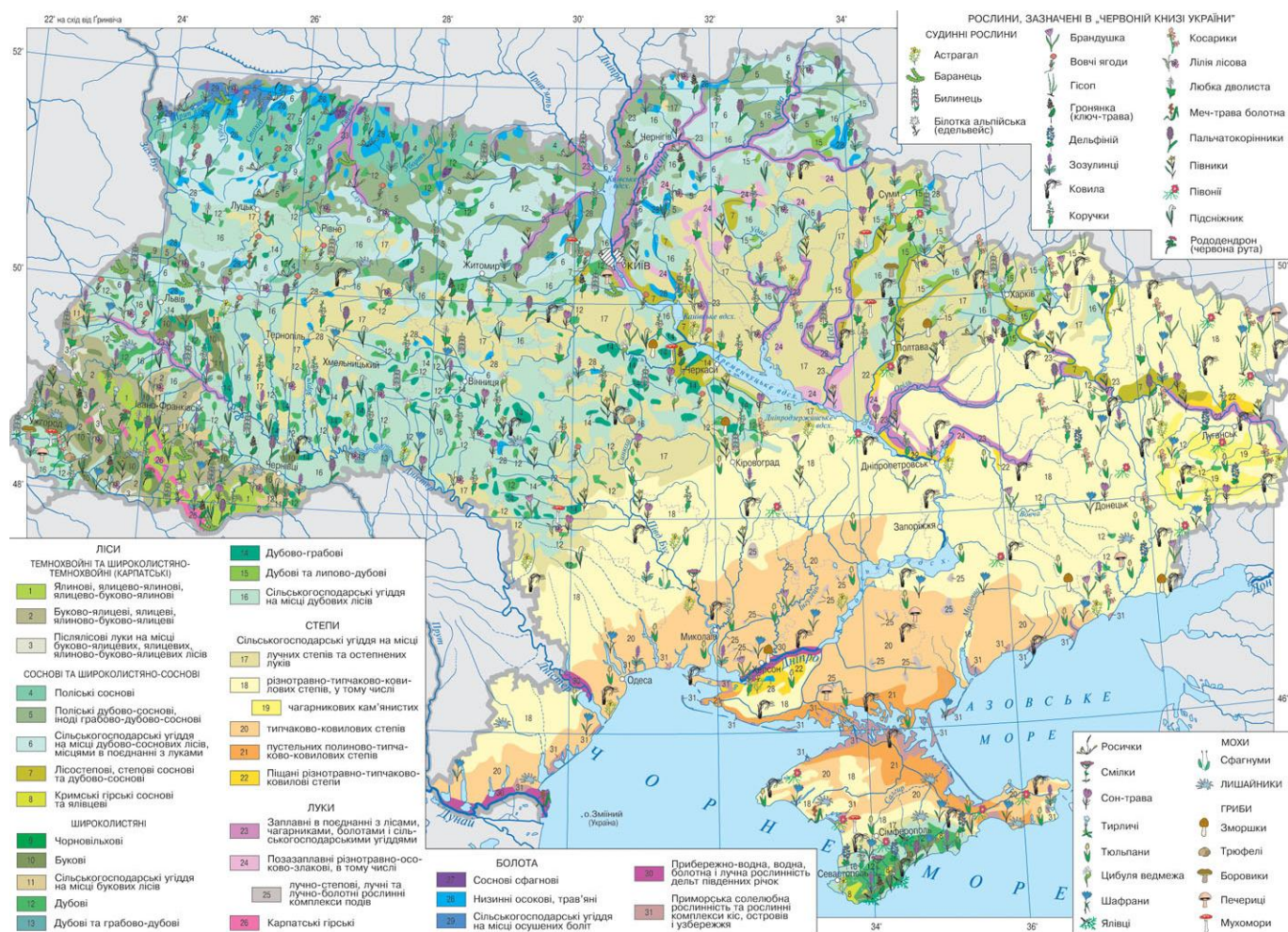

Рисунок 2.12. Рослинний світ

Природні залишки степової рослинності збереглися на схилах балок та вздовж річкових долин, де трапляються різнотравно-типчаково-ковилові угруповання,

включно з кам'янистими і петрофітними видами. Природні степові комплекси громади представлені ковиловими та різнотравними угрупованнями, серед яких зустрічаються: ковила (Stipa), ковила Лесінга; типчак (Festuca), вівсяниця (Festuca); пирій (Elymus), тонконіг (Poa); різні види полину (Artemisia). Степові угруповання різноманітні: зустрічаються різнотравно-типчаково-ковилові, типчаково-ковилові, кам'янисті та петрофітні види на вапнякових і гранітних відслоненнях. Вони зберігають генетичне різноманіття та слугують середовищем існування рідкісних і охоронюваних видів, занесених до Червоної книги України.

Берегові смуги річок та ставків утворюють водно-болотні комплекси з очеретом (*Phragmites australis*), рогозом (*Typha*), частухою (*Alisma plantago-aquatica*) та кугою (*Schoenoplectus lacustris*). Ці угруповання виконують водоохоронну функцію, стабілізують береги, підтримують водний баланс і створюють середовище для водоплавних птахів та інших тварин.

На території громади природні ліси відсутні. Деревна рослинність обмежена штучними та синантропними насадженнями: горіх, акація та окремі декоративні види. В межах території громади природні лісові угруповання не збереглися, проте в долинах річок області можна знайти байрачні діброви з дубом, кленами, ясеню, липою та чагарниковим ярусом (бересклет, крушина, терен, глід, шипшина), які відіграють важливу роль у підтримці екологічної рівноваги та біорізноманіття.

Інтенсивне використання земель під сільське господарство призвело до значного скорочення природних степових угруповань і зменшення біорізноманіття. Проте залишки природної флори, прибережно-водні комплекси та синантропні насадження виконують важливу роль у збереженні локальних екосистем. Для підтримки біорізноманіття громади необхідне збереження природних балок, берегових смуг і штучних зелених насаджень, що слугують коридорами для переміщення видів та підтримки генетичної різноманітності.

Тваринний світ

Тваринний світ Воскресенської селищної громади відображає особливості південного степового регіону України, де значну частину території займають сільськогосподарські угіддя, а природні біотопи зазнали суттєвих змін під впливом людини. За сучасним фітосозологічним і зоогеографічним районуванням, громада розташована у Бузько-Інгульському окрузі злакових степів, Правобережно-степовому краї, в межах Дністровсько-Бузької підділянки Азово-Чорноморської ділянки Понтійського округу Палеоарктичної області, де історично поширені різнотравно-типчаково-ковилові степи, прибережно-водні екосистеми та байрачні ліси вздовж річкових долин (рис. 2.13).

На аграрних ділянках громади переважають дрібні гризуни, які є основною складовою степової фауни та важливою ланкою харчового ланцюга: Миша хатня (*Mus musculus*), Миша польова (*Apodemus agrarius*), Миша лісова звичайна (*Sylvaeumus sylvaticus*), Миша курганцева (*Mus spicilegus*); Полівка звичайна (*Microtus arvalis*), Полівка східноєвропейська (*Rossia meridionalis*).

У заплавах річок, балках та полезахисних лісосмугах можливе мешкання напівводних та річкових ссавців: Полівка водяна (*Arvicola terrestris*), Полівка-економка (*Microtus oeconomus*), Ондатра (*Noddata zibethica*), Видра річкова (*Lutra lutra*), Тхір чорний (*Mustela putorius*).

Для відкритих степових просторів характерні великі ссавці: європейський ховрах, тушканчик великий, лисиця звичайна та бабак. Ці види є індикаторами стану степових екосистем та здатності регіону підтримувати біорізноманіття, незважаючи на антропогенний тиск.

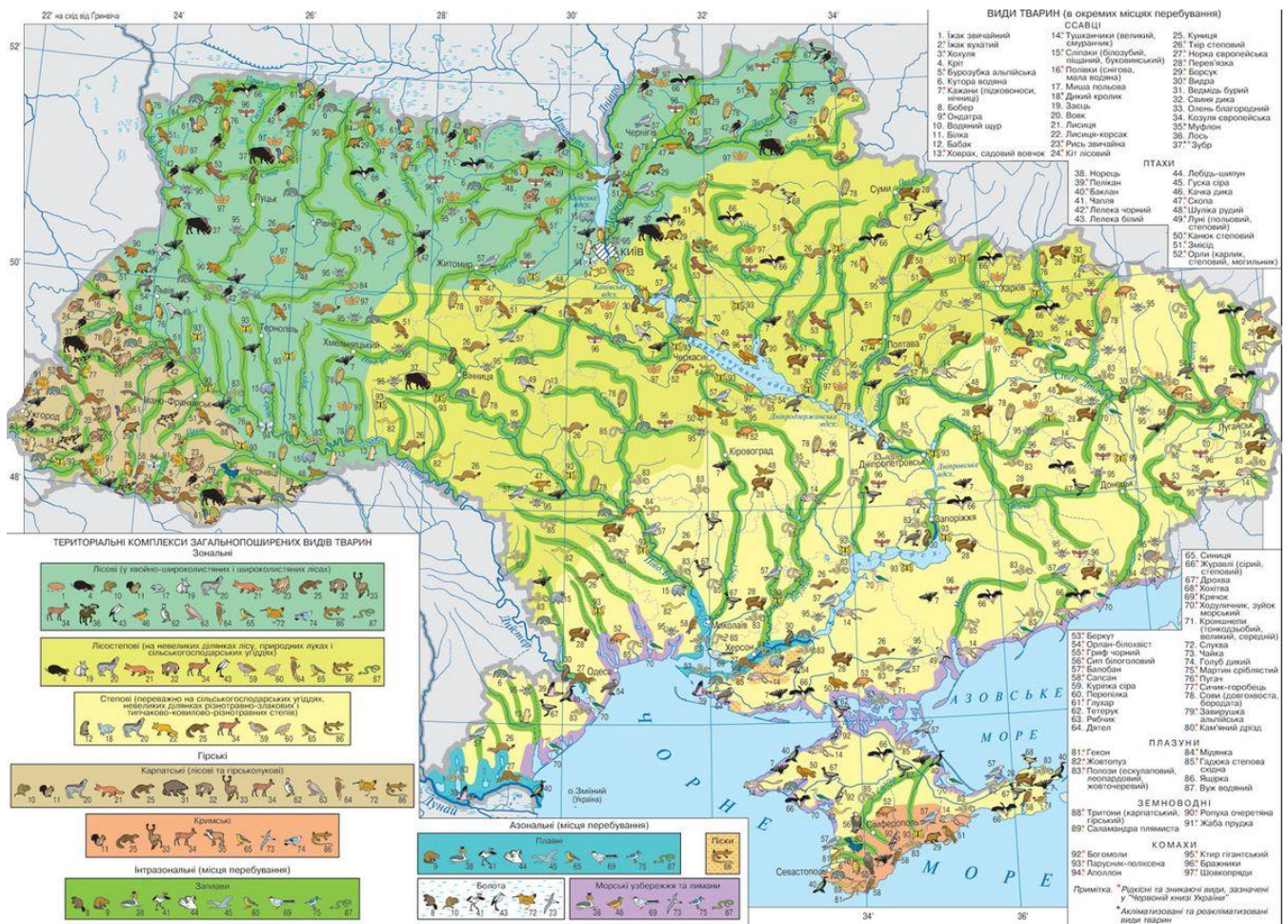

Рисунок 2.13. Тваринний світ

Птахи громади представлені різними біотопами – степовими, луговими, водно-болотними та синантропними. Степові та польові види: Куріпка сіра (*Perdix perdix*), Дрохва (*Otis tarda*), Журавель степовий (*Anthropoides virgo*), Жайворонок польовий (*Alauda arvensis*), Просянка (*Emberiza calandra*), Посмітюха (*Galerida cristata*). Водно-болотні та річкові: Скопа (*Pandion haliaetus*), Лунь очеретяний (*Circus aeruginosus*), Лунь лучний (*Circus pygargus*), Чепура мала (*Egretta garzetta*), Гуска сіра (*Anser anser*), Лиска (*Fulica atra*), Курочка водяна (*Gallinula chloropus*), Кулик-сорока (*Haematorpus ostralegus*), Крячок річковий (*Sterna hirundo*), Крячок малий (*Sterna albifrons*). Деревні та лугові: Синиця вусата (*Panurus biarmicus*), Вивільга (*Oriolus oriolus*), Вівсянка очеретяна (*Emberiza schoeniclus*), Жайворонок польовий та степовий (*Alauda arvensis*, *Lullula arborea*). Водно-болотні комплекси, заплави та полезахисні лісосмуги виконують ключову роль у забезпеченні місць гніздування, відпочинку та зимівлі птахів, особливо мігруючих видів, що проходять через південь України.

Плазуни громади представлені типовими для степової та водно-болотної зони видами: Черепаха болотяна (*Emys orbicularis*), Ящірка зелена (*Lacerta viridis*), Ящірка живородна (*Zootoca vivipara*), Ящірка різнобарвна (*Eremias arguta*), Вуж водяний

(*Natrix tessellata*), Гадюка звичайна (*Vipera berus*), Гадюка степова (*Vipera renardi*), Полоз візерунковий (*Elaphe dione*).

Земноводні включають: Жаба трав'яна (*Rana temporaria*), Часничниця звичайна (*Pelobates fuscus*). Ці види відіграють роль біологічних індикаторів стану довкілля, особливо в заплавах і водоймах громади, де зберігаються залишки природних екосистем.

Тваринний світ громади зазнав значних змін через: розорювання степових територій, інтенсивне сільськогосподарське використання земель, урбанізацію та будівництво, деградацію водно-болотних угідь. Водно-болотні ділянки, балки та полезахисні лісосмуги залишаються основними осередками збереження напівводних ссавців і водоплавних птахів. Присутність синантропних видів відображає адаптацію тварин до антропогенного середовища, тоді як рідкісні степові види – індикатори залишків природних біотопів.

Тваринний світ громади є важливою частиною біорізноманіття Миколаївської області та потребує комплексного моніторингу: збереження залишків природних балок і прибережно-водних смуг, контроль чисельності мисливських видів, охорона рідкісних і зникаючих видів, занесених до Червоної книги України, забезпечення екологічних коридорів для пересування ссавців і птахів. Незважаючи на антропогенний тиск, територія громади зберігає значну частину степової та водно-болотної фауни, а правильне планування земель і заходи з охорони природи можуть підтримувати чисельність видів та стабільність екосистем.

Природно-заповідний фонд

Воскресенська селищна територіальна громада Миколаївського району відзначається наявністю об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення, які зберігають унікальні ландшафти, природні екосистеми та рідкісні види флори і фауни: Ботанічний заказник «Михайло-Ларинський» та Заповідне урочище «Мар'ївське». Ці території виконують важливу екологічну, наукову та рекреаційну функції, забезпечуючи збереження біорізноманіття степової зони півдня України.

Заповідне урочище «Мар'ївське» (рис. 2.14) площею 388 га створене рішенням Миколаївської обласної ради від 23.10.1984 № 448 з метою збереження природних комплексів, зникаючих видів рослинності та підтримки екологічної рівноваги в межах південної частини Миколаївського району. Урочище розташоване на південь від села Мар'ївка на лівому березі річки Інгул і частково простягається на території Інгульської сільської громади Баштанського району, включаючи ділянки прибережних заплав та надзаплавних терас.

Ландшафт території представлений типовими степовими комплексами з включенням байрачних лісів у долинах та балках річки. Природна рослинність урочища представлена дубом звичайним, кленом гостролистим та польовим, які формують байрачні насадження, що виконують ґрунтозахисну та водоохоронну функцію, запобігаючи ерозії берегів Інгулу. У чагарниковому ярусі поширені шипшина, терен, крушина, бересклет, створюючи багаторівневу структуру насаджень і сприяючи підтримці біорізноманіття.

Тваринний світ урочища включає як степові види, так і мешканців річкових долин. Тут мешкають дрібні ссавці: лисиця звичайна, заєць-русак, ховрах європейський, миші та полівки, а також напівводні види, що використовують заплави

річки: ондатра, видра річкова. Птахи представлені перепелом, дрохвою, сірою куріпкою, а також водно-болотними видами: гуска сіра, лиска, курочка водяна, що використовують заплави для гніздування та живлення.

Урочище підтримує популяції рептилій і земноводних: ящірка зелена, ящірка живородна, гадюка степова, жаба трав'яна, які займають різні біотопи від сухих степових схилів до прибережних луків.

Особливо цінним є збереження рідкісних та охоронюваних видів флори, які входять до Червоної книги України та міжнародних списків охорони природи. Урочище зберігає залишки природної степової рослинності та забезпечує сприятливі умови для життєдіяльності рідкісних і ендемічних видів тварин.

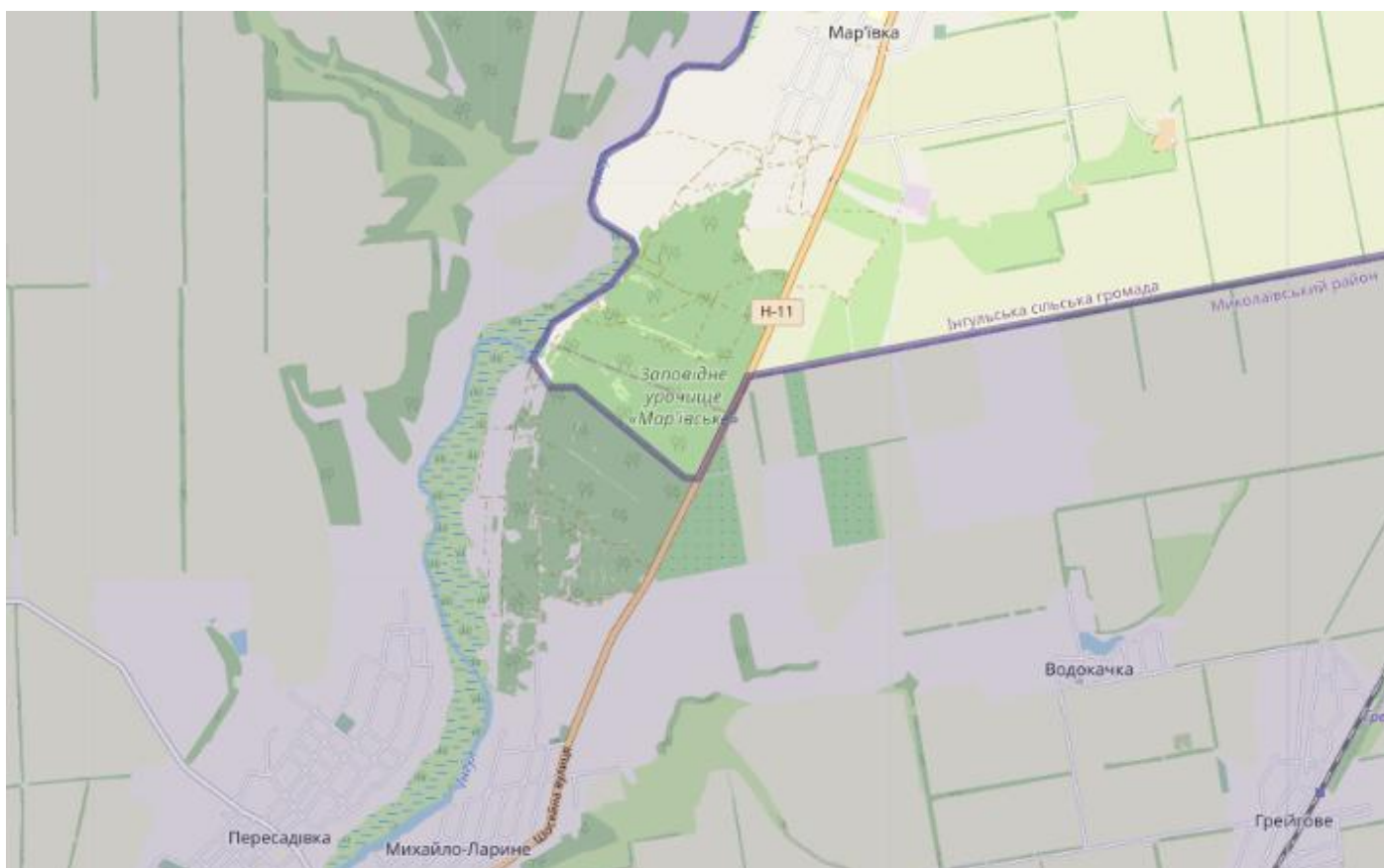

Рисунок 2.14. Карта-схема розташування заповідного урочища «Мар'ївське» за даними <https://gromada.info/gromada/voskresensca/>

Ботанічний заказник «Михайло-Ларинський» (рис. 2.15) площею 14,8 га створений рішенням Миколаївської обласної ради від 23.04.2009 № 6. Територія заказника унікальна тим, що тут росте волошка білоперлинна – ендемічний вид нижньо-Інгульсько-Південнобузького регіону, який є вузьколокальним і занесений до Червоної книги України. Волошка білоперлинна є індикатором флористичного комплексу Південного піщаного степу, що робить заказник особливо цінним для наукових досліджень та моніторингу стану природних екосистем.

Заказник розташований на першій надзаплавній терасі річки Інгул, на лівому березі поблизу села Михайло-Ларине. Його ландшафт представлений галявинами з природним рослинним покривом, насадженнями тополі білої та сосни звичайної. На відкритих ділянках збереглася псамофітно-степова рослинність, характерна для піщаних степів Південного Придніпров'я.

На території заказника зустрічаються рідкісні та ендемічні види, які внесені до Світового червоного списку (волошка білоперлинна, кермечник злаколистий), Європейського червоного списку (ЄЧС) (жовтозілля дніпровське, козельці дніпровські, волошка білоперлинна) та Червоної книги України (ЧКУ) (волошка білоперлинна, ковили дніпровська та волосиста).

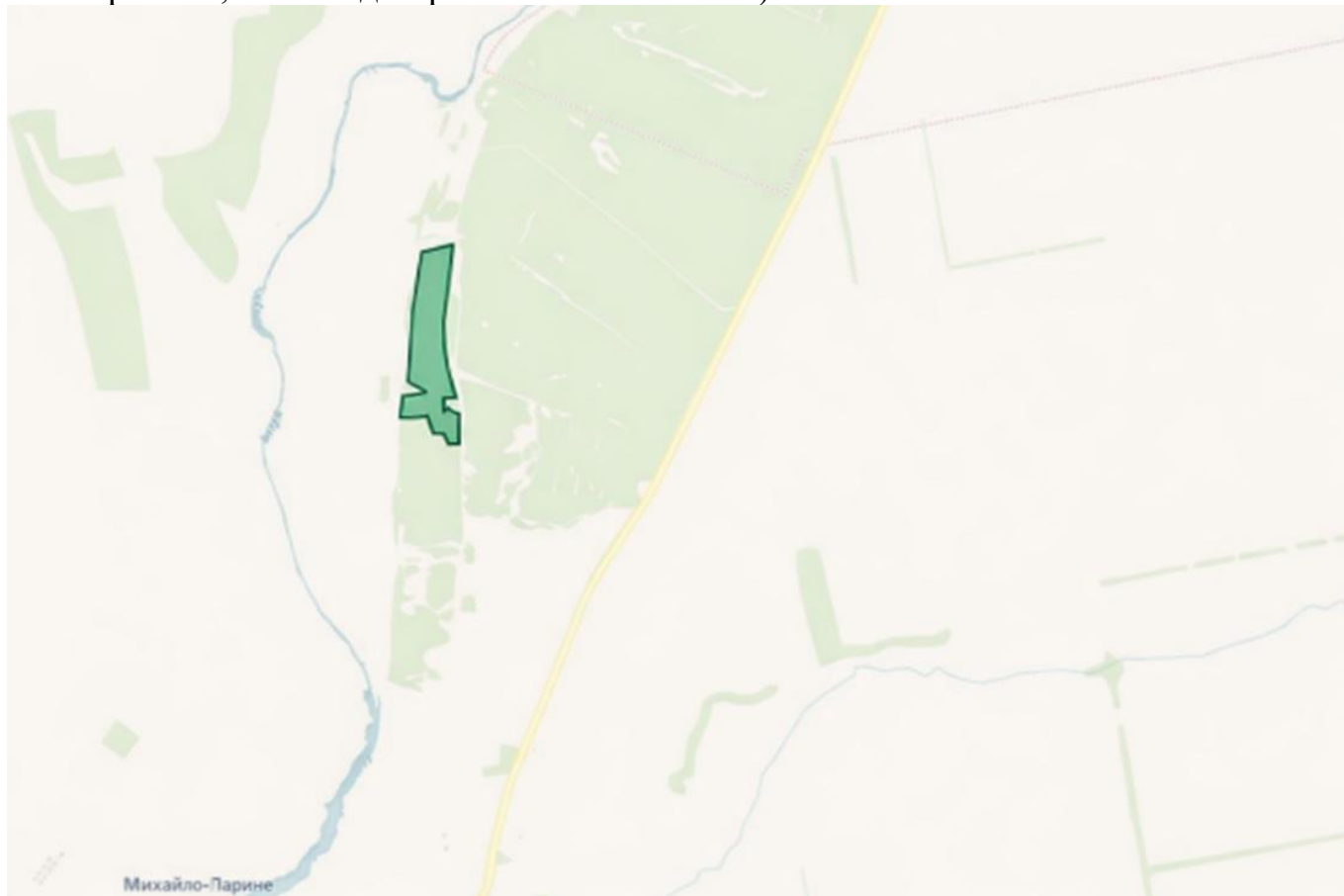

Рисунок 2.15. Схема розташування ботанічного заказника «Михайло-Ларинський»

Заказник забезпечує підтримку локальної популяції рідкісних рослин, зберігає природний піщаний степ і є науково цінним об'єктом для ботаніків, екологів та природоохоронних організацій.

Рішенням Воскресенської селищної ради від 27.08.2025 № 20 погоджено створення ландшафтного заказника місцевого значення «Калинівський» (перспективний об'єкт природно-заповідного фонду) орієнтовною площею 201,68 га (рис. 2.16). Територія розташована на півострові, створеному р. Інгул. Штучні лісові масиви віком понад 50 років складаються з листяних та хвойних дерев і чагарників (маслинка вузьколиста, сосна звичайна, робінія псевдоакація, абрикоса звичайна). На ділянках піщаного степу поширені піщанка черебелеста, полин Маршалла, астрагал мінливий, миколайчики польові, ковила Лессінга тощо. Зростає ендемічний вид, занесений до Червоної книги України, – зіновать гранітна.

Територія має високу природоохоронну цінність, оскільки поєднує унікальні піщано-степові біотопи з штучно створеними лісовими насадженнями, що виконують важливі ґрунтозахисні, кліматорегулюючі та біотопоформуючі функції. Наявність рідкісних і ендемічних видів рослин свідчить про необхідність її збереження. Заповідання цієї ділянки сприятиме охороні біорізноманіття, підтриманню

екологічної рівноваги регіону та створенню умов для наукових досліджень і екологічної освіти.

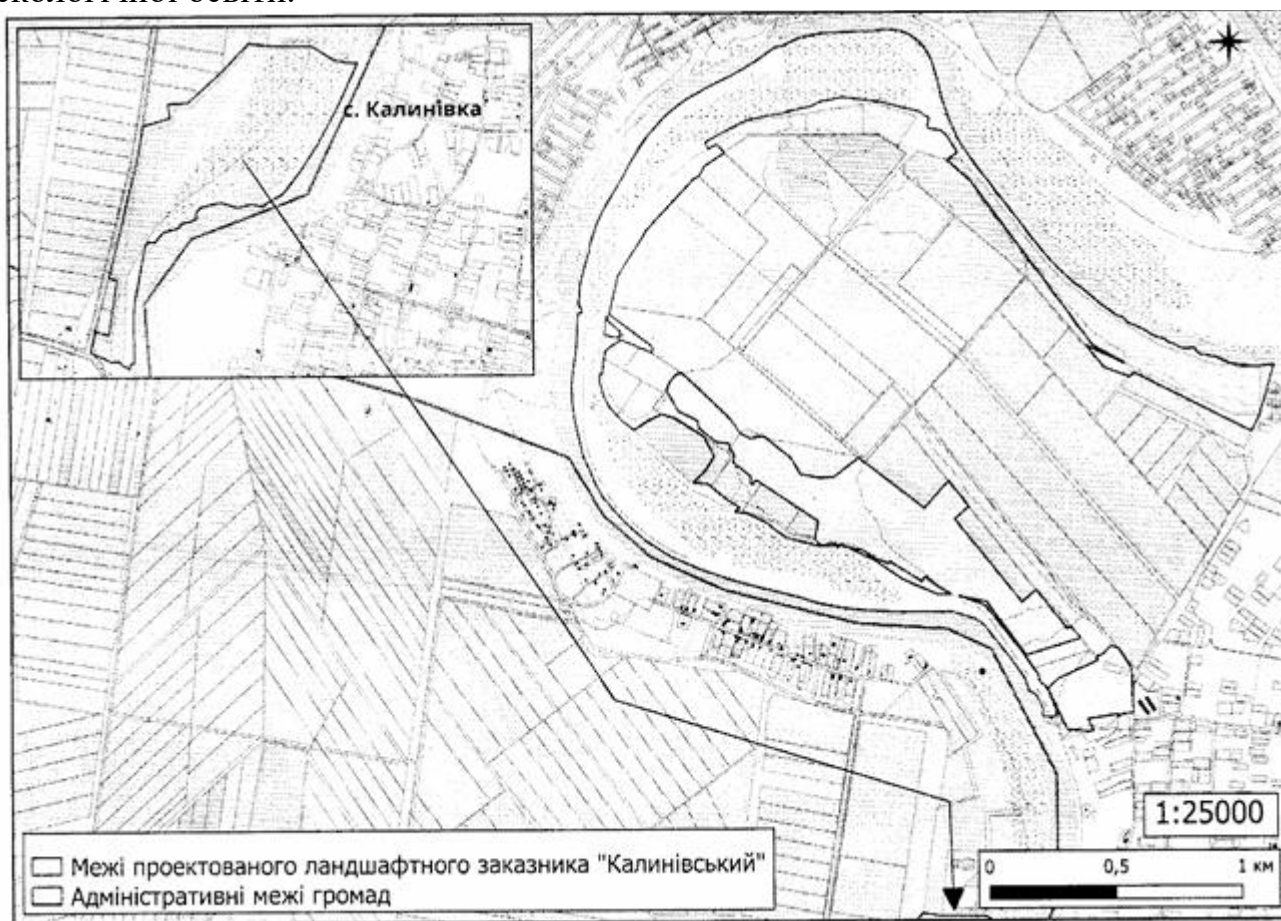

Рисунок 2.16. Схема меж проектного ландшафтного заказника місцевого значення «Калинівський»

Природно-заповідні об'єкти Воскресенської громади виконують комплексні функції: збереження унікальних природних ландшафтів, степових екосистем та водно-болотних угруповань; підтримка локальних популяцій рідкісних та ендемічних видів рослин і тварин, включно з видами, занесеними до Червоного списку України, Європейського та Світового червоних списків; створення умов для досліджень з ботаніки, зоології та екології; можливість екологічного туризму та просвітницької діяльності, формування екологічної культури населення.

Охорона природно-заповідного фонду громади є важливим елементом стратегії збереження біорізноманіття та сталого природокористування. Регулярний моніторинг стану рослинного та тваринного світу, контроль антропогенного впливу, відновлення природних угруповань та залучення громадськості до природоохоронних ініціатив сприяють підтримці екологічної рівноваги на території Воскресенської громади.

Смарагдова мережа

На території Воскресенської селищної територіальної громади розташована природоохоронна територія, запропонована до включення до Смарагдової мережі України – Нижня частина річки Інгул (Lower Inhul river valley, SiteCode: UA0000408) (рис. 2.17).

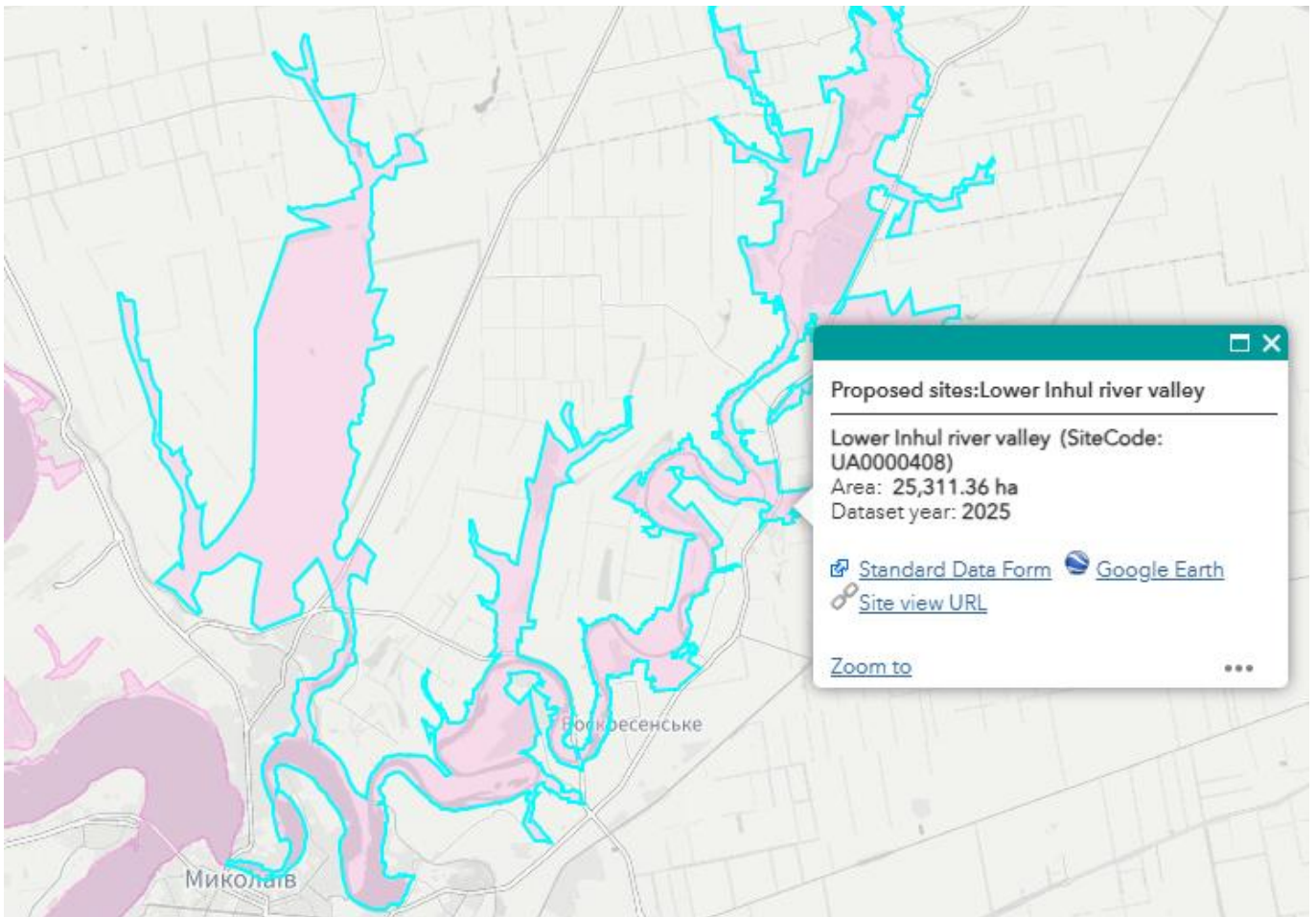

Рисунок 2.17. Смарагдова мережа Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області за даними: <https://emerald.eea.europa.eu/>

Територія займає площу 25311,36 га і простягається в межах Миколаївської області, охоплюючи Баштанський та Миколаївський райони, у степовому біогеографічному регіоні.

Об'єкт має міжнародне значення та включений до європейської мережі Emerald Network, створеної з метою збереження біорізноманіття, природних біотопів та рідкісних видів флори і фауни. Сайт розроблено на підставі рішень Міжнародних біогеографічних семінарів (Мінськ, 2019; Київ, 2018), відповідно до яких деяким видам надано статуси «IN MOD» і «IN MIN» залежно від стану їх популяцій у межах біогеографічного регіону.

На території об'єкта виявлено 29 видів рослин, занесених до Червоної книги України, серед яких багато ендемічних. Особливо важливі вузьколокальні нижньоінгульсько-південнобузькі ендеміки, такі як білоперлинні волошки (*Jurinea cyanoides*), що зростають на надзаплавних піщаних терасах, та інші рідкісні види: *Alyssum savranicum*, *Centaurea margaritacea*, *C. margarita-alba*, *Goniolimon graminifolium*, *Jurinea raczoskiana*. На виходах сарматських вапняків поширені *Astragalus odessanus*, *Chamaecytisus granitic*, *Elytrigia stipifolia*, *Genista scythica*, *Scutellaria verna*.

Територія є ключовою для збереження водоплавних та коловодних птахів, цінних нерестовищ аборигенних прісноводних риб, а також для охорони червонокнижних плазунів завдяки незарегульованій течії річки Інгул.

Серед охоронюваних видів тварин і рослин, що зустрічаються на території об'єкта, є птахи: чорний шуліка (*Aquila pomarina*) та змієвидний яструб (*Buteo rufinus*); риби: судак (*Aspius aspius*) та минь (*Misgurnus fossilis*); плазуни: вуж водяний (*Elaphe quatuorlineata*) та болотяна черепаха (*Emys orbicularis*); земноводні: жаба червонокнижна (*Bombina bombina*) та тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*); а також рослини: ендемічна волошка білоперлинна (*Jurinea cyanooides*), *Serratula lycorifolia* та *Klasea lycorifolia*.

Надання території статусу Смарагдової мережі України сприятиме охороні цих унікальних екосистем, підтримці природних процесів у долині річки Інгул, збереженню біорізноманіття та інтеграції природоохоронних об'єктів Воскресенської громади у національну та європейську систему охорони природи.

Екологічна мережа

Екологічна мережа Миколаївської області є системою природних та напівприродних територій, що забезпечує зв'язок між ключовими природоохоронними об'єктами, сприяє збереженню біорізноманіття та підтримує стійкість екосистем степової, водно-болотної та прибережної зон (рис. 2.18).

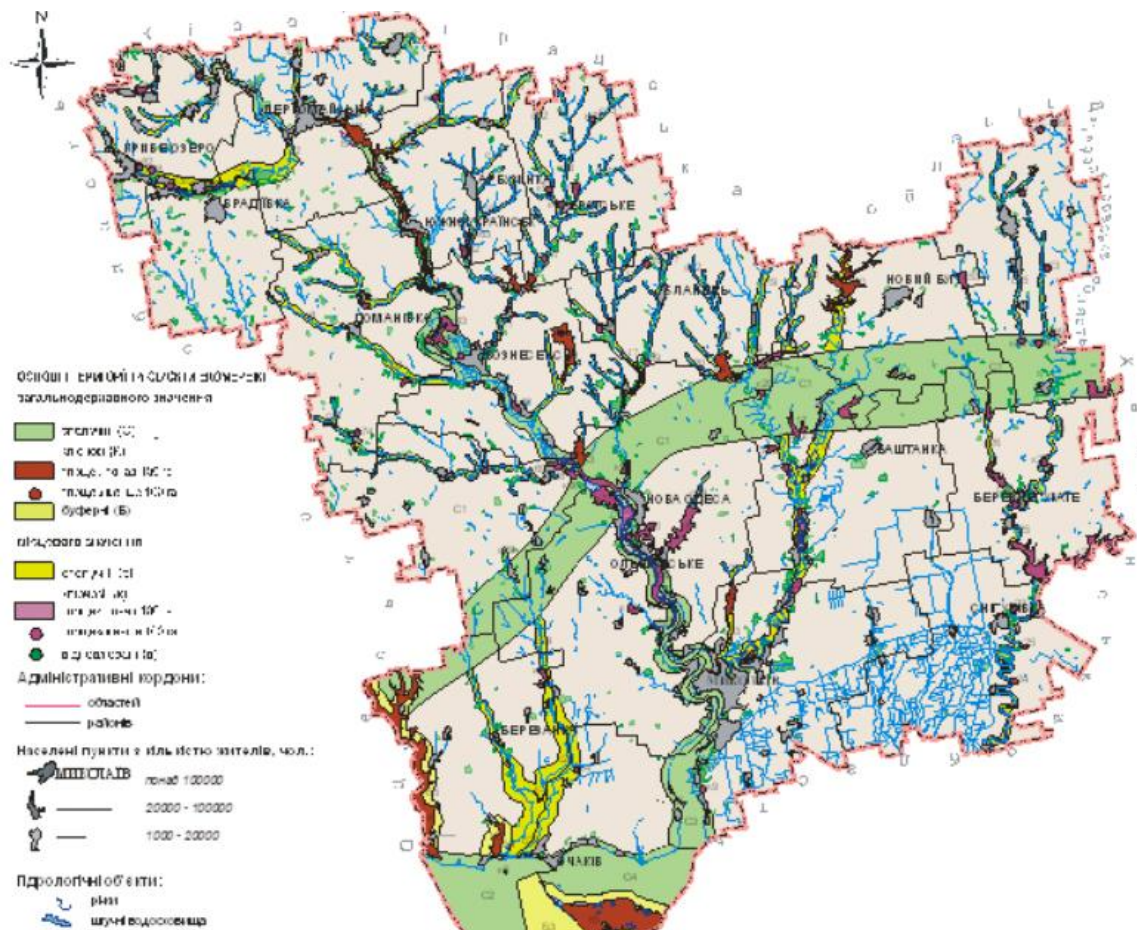

Рисунок 2.18. Екологічна мережа Миколаївської області

Вона включає національні природні парки, заповідники, заказники, річкові долини, лимани та буферні зони, які об'єднують природні осередки та захищають їх від негативного антропогенного впливу.

Станом на 01.01.2026 року регіональна схема формування екологічної мережі Миколаївської області розроблена, але не затверджена, тому правовий статус окремих

елементів екомережі на території громади визначається місцевими природоохоронними актами та рішеннями Миколаївської обласної ради.

Об'єкти історико-культурної спадщини

На території Воскресенської громади збереглися об'єкти історико-культурної спадщини, що відображають духовну, соціальну та інженерно-технічну історію регіону:

Церква Покрови Пресвятої Богородиці в смт Воскресенське є однією з найдавніших релігійних споруд громади. Заснована 14 жовтня 1724 року як Воскресенська церква, вона протягом століть неодноразово зазнавала руйнувань і відновлень: у 1784 році споруджено дерев'яну церкву, а в 1815 – кам'яну. У березні 1944 року будівля була зруйнована німецько-фашистськими загарбниками. Сучасна церква була відбудована у 2010 році за кошти меценатів і перебуває у цьому вигляді до сьогодні, слугуючи духовним центром громади;

Пам'ятний знак «Джерело Єврейські сльози» встановлений на вшанування євреїв, які загинули під час Другої світової війни. Після окупації в серпні 1941 року німецько-фашистські війська проводили масові переслідування людей єврейської національності. У період з 14 по 16 вересня 1941 року у смт Воскресенське відбувалися масові розстріли євреїв, яких звозили у балки великими вантажівками; орієнтовна кількість загиблих сягає близько 8 000 осіб. Пам'ятний знак увічне пам'ять жертв трагедії та слугує символом історичної пам'яті громади;

Троїцький (Малакановий) колодязь розташований у полі на території Воскресенської громади і є одним із трьох відомих гідротехнічних об'єктів регіону, на яких збереглися традиційні «бики» – кам'яні стовпи, встановлені вздовж стовбура колодязя. Глибина колодязя сягає 70 метрів, а рівень води – 28 метрів. Споруда є цінним зразком старовинної інженерної думки та водопостачальних технологій минулих століть.

Туристичний маршрут поблизу села Пересадівка включає три історико-культурні локації: Чумацькі три криниці, Два джерела та Яринчин дзюрчок. Тема степових криниць нерозривно пов'язана з традиційним чумацтвом. На півдні Миколаївської області вода залягала неглибоко, що дозволяло копати криниці для водопостачання. Як правило, криниць споруджували три на відстані декількох десятків метрів одна від одної, що слугувало чумацьким водопоєм і створювало джерела, які підживлюють річкові русла.

На території громади зафіксовано низку курганних насипів, що належать до пам'яток археології та є складовою історико-культурної спадщини регіону. Найбільш відомим серед них є курган «Могила Баба» висотою 61 м, розташований на надзаплавній терасі річки Інгул.

Поблизу с-ща Воскресенське знайдені залишки давнього поселення, а в кургані розкопані два поховання та антропоморфна стела епохи бронзи (II тисячоліття до н. е.). Ці кургани датуються бронзовою добою, скіфським та сарматським періодами, виконували функції поховальних і ритуальних споруд, а також могли слугувати орієнтирами у відкритому степовому ландшафті та маркерами територіальної приналежності. Їхнє розташування на надзаплавних ділянках та підвищених точках рельєфу забезпечувало видимість на значні відстані, що мало значення для навігації та соціальної організації давніх спільнот. Вони підлягають науковій охороні,

систематичному дослідженню та інтеграції у туристично-освітні маршрути, що сприяє збереженню культурної спадщини громади та формуванню комплексного уявлення про історію степового регіону.

Виявлені також поселення скіфського періоду (V—III ст. до н. е.) та перших століть нашої ери.

Таким чином, історико-культурна спадщина Воскресенської громади включає релігійні, меморіальні, інженерні та етнографічні об'єкти, які відображають духовні, соціальні та господарські традиції регіону і є важливою складовою культурної ідентичності громади.

Населення

Станом на 01.01.2026 року населення громади становить 15 004 особи, з яких 7 051 чоловік та 7 953 жінки, що свідчить про незначну перевагу жіночого населення (табл. 2.7).

Таблиця 2.7. Демографічна характеристика Воскресенської селищної територіальної громади станом на 01.01.2026 року

Назва населеного пункту	село Пересадівка	село Калинівка	с-ще Воскресенське	с-ще Горохівка	село Михайло-Ларине	с-ще Миролобове	село Водокачка	село Степове	село Червоне	Разом
ВСЬОГО, разом	2897	3195	4261	409	1770	1388	279	272	533	15004
жінок	1470	1689	2317	225	931	759	151	147	264	7953
чоловіків	1427	1506	1944	184	839	629	128	125	269	7051
0-3 роки	50	53	75	4	27	36	7	7	18	277
жінок	26	23	37	3	13	23	3	4	9	141
чоловіків	24	30	38	1	14	13	4	3	9	136
4-6 роки	62	84	83	3	36	33	4	6	14	325
жінок	28	44	46	2	16	24	2	1	9	172
чоловіків	34	40	37	1	20	9	2	5	5	153
7-17 років	378	430	597	45	244	200	46	49	77	2066
жінок	181	194	268	16	116	100	26	23	40	964
чоловіків	197	236	329	29	128	100	20	26	37	1102
18-35 років	585	631	866	74	345	269	71	66	118	3025
жінок	290	321	440	42	174	145	41	40	53	1546
чоловіків	295	310	426	32	171	124	30	26	65	1479
36-60 років	1158	1235	1577	160	687	509	91	96	212	5725
жінок	592	638	864	77	342	261	45	48	95	2962
чоловіків	566	597	713	83	345	248	46	48	117	2763
від 61 років	664	762	1063	123	431	341	60	48	94	3586
жінок	353	469	662	85	270	206	34	31	58	2168
чоловіків	311	293	401	38	161	135	26	17	36	1418

Площа громади становить 329,18 км², що забезпечує середню густоту населення 45,9 осіб на км². Найбільші населені пункти громади – Воскресенське (4 275 осіб), Калинівка (3 219 осіб) та Пересадівка (2 874 особи), тоді як менші села, такі як Водокачка та Степове, налічують відповідно 283 та 278 жителів, демонструючи нерівномірний розподіл населення на території громади. Концентрація населення у великих селищах формує соціальні й економічні центри, тоді як менші населені пункти потребують розвитку транспортної та соціальної інфраструктури.

Упродовж 2020-2025 років у громаді спостерігається стійкий від'ємний природний приріст населення (табл. 2.8). У всі роки кількість померлих перевищувала кількість народжених.

Таблиця 2.8. Природний рух населення

Показник	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Народжуваність	114	95	73	84	48	51
Смертність	163	261	78	345	210	224
Природний приріст	-49	-166	-5	-261	-162	-173
Прибули	235	318	70	166	284	271
Вибули	146	199	97	148	210	158
Сальдо міграції	89	119	-27	18	74	113

Найбільш негативна демографічна ситуація зафіксована у 2023 році (народжуваність 84 особи, смертність 345 осіб, природний приріст -261). Також значне скорочення відзначено у 2021 році (-166) та 2024–2025 роках (-162 і -173 відповідно).

Зниження народжуваності у 2022-2024 роках може бути пов'язане з соціально-економічними факторами, міграційними процесами та загальнонаціональними тенденціями. Водночас рівень смертності залишається високим, що може свідчити про старіння населення та демографічне навантаження. Загалом природний приріст має стабільно негативну динаміку, що вказує на скорочення населення за рахунок природного чинника.

Міграційна ситуація є більш мінливою. У 2020-2021 роках спостерігалось позитивне сальдо міграції (89 та 119 осіб відповідно), що свідчило про перевагу прибуття над вибуттям. У 2022 році зафіксовано від'ємне сальдо (-27), що може бути наслідком складних соціально-економічних умов того періоду. Починаючи з 2023 року, міграційне сальдо знову стало позитивним і зростало: 2023 рік – 18 осіб, 2024 рік – 74 особи, 2025 рік – 113 осіб. Це свідчить про поступове відновлення міграційної привабливості громади.

За національним складом громада є багатонаціональною: більшість населення становлять українці, серед інших наявні росіяни, євреї, вірмени, білоруси та представники інших національностей. Наявність різних національностей формує культурну різноманітність громади та сприяє збереженню традиційних культурних і соціальних цінностей.

Трудові ресурси громади складають 9 083 особи, що становить майже 59 % від загальної чисельності населення. При цьому лише 1 896 осіб (12,3 %) залучені до штатної зайнятості у різних сферах економіки, а значна частка населення є непрацездатною, що визначає високі потреби у соціальному обслуговуванні та медичних послугах.

Аналіз вікової структури та динаміки населення свідчить про помірне старіння населення, збереження стабільної чисельності та помірну щільність заселення. Загалом демографічна ситуація у Воскресенській громаді визначає потребу у плануванні соціально-економічного розвитку з урахуванням вікових, трудових та просторових характеристик населення.

Стан здоров'я населення

Стан здоров'я населення Воскресенської селищної територіальної громади формується під впливом загальнообласних соціально-демографічних та медико-санітарних тенденцій, характерних для Миколаївської області, і у цілому оцінюється як напружений.

Демографічна ситуація характеризується стійким від'ємним природним приростом населення, процесами демографічного старіння та міграційним скороченням. Середня тривалість життя населення області залишається відносно низькою, при цьому спостерігається суттєва різниця між показниками чоловіків і жінок, що свідчить про нерівномірний розподіл факторів ризику та рівня доступу до медичних послуг.

У структурі причин смертності домінують хвороби системи кровообігу, на які припадає переважна частка летальних випадків. Значну частку також становлять злякисні новоутворення та зовнішні причини смерті. Високий рівень передчасної смертності населення працездатного віку, зокрема від серцево-судинних захворювань, свідчить про суттєвий вплив неінфекційних хвороб на демографічний потенціал громади.

Поширеність онкологічних захворювань у регіоні перевищує середні показники по Україні, що вказує на підвищений рівень онкологічних ризиків. Водночас зберігається тенденція до зростання захворюваності на хвороби, пов'язані зі способом життя та соціально-економічними умовами, зокрема психічні розлади, зумовлені вживанням алкоголю, а також наркозалежність.

Епідеміологічна ситуація характеризується наявністю стійких ризиків поширення інфекційних захворювань. Зокрема, рівень захворюваності на туберкульоз залишається відносно високим, а поширеність ВІЛ-інфекції суттєво перевищує середньодержавні показники. Негативною є також ситуація щодо вірусних гепатитів В і С, що свідчить про значне епідеміологічне навантаження на систему охорони здоров'я.

Сукупність зазначених факторів, а також вплив тривалих військових дій, погіршення соціально-економічних умов, зниження рівня життя населення та обмежений доступ до медичних послуг у сільській місцевості обумовлюють підвищену чутливість населення громади до несприятливих факторів довкілля.

У цілому стан здоров'я населення громади характеризується як демографічно несприятливий, з високим рівнем поширеності хронічних неінфекційних захворювань та наявністю значних епідеміологічних ризиків. Це обумовлює необхідність врахування впливу на здоров'я населення при плануванні та реалізації заходів, передбачених документами державного планування, зокрема у сферах енергетики, управління відходами та містобудування.

Медичне забезпечення населення

Рівень медичного забезпечення населення Воскресенської селищної територіальної громади загалом оцінюється як задовільний. За результатами соціологічних оцінок, 45 % мешканців визначають якість медичних послуг як «задовільну», 26,3 % – як «добру», водночас 25,9 % населення залишаються незадоволеними рівнем надання медичної допомоги, що свідчить про наявність проблемних аспектів у функціонуванні системи охорони здоров'я громади.

Мережа закладів первинної медичної допомоги представлена п'ятьма амбулаторіями загальної практики сімейної медицини, розташованими у селищі Воскресенське, селах Пересади́вка, Калині́вка, Михайло-Ларине та селищі Грейгове. Окрім того, у селах Водокачка та Червоне функціонують два пункти здоров'я. Така

мережа забезпечує територіальну доступність первинної медичної допомоги для мешканців усіх населених пунктів громади.

Станом на 01.01.2026 року укладено 12930 декларацій на медичне обслуговування сімейними лікарями з мешканцями громади. Частина амбулаторій (у с-щі Воскресенське, селах Пересадівка та Калинівка) додатково оснащена стоматологічними кабінетами, де надають послуги лікарі-стоматологи.

Матеріально-технічна база закладів первинної медичної допомоги загалом є функціональною: усі амбулаторії забезпечені опаленням (з використанням альтернативного палива – пелет), засобами зв'язку, комп'ютерною технікою та доступом до мережі Інтернет. Разом з тим значна частина будівель, особливо збудованих у попередні десятиліття, потребує модернізації, зокрема впровадження енергоефективних та енергозберігаючих заходів, реконструкції систем опалення та утеплення огорожувальних конструкцій.

Кадрове забезпечення первинної ланки медицини є відносно стабільним: амбулаторії укомплектовані медичним персоналом, що дозволяє забезпечувати базовий рівень медичних послуг. На території громади функціонують також дві станції екстреної медичної допомоги (у с-ще Воскресенське та с. Пересадівка), що підвищує оперативність реагування на невідкладні стани.

Фармацевтичне забезпечення представлене мережею з шести аптечних закладів, розміщених у різних населених пунктах громади, що забезпечує доступ населення до лікарських засобів.

Попри достатню розгалуженість мережі закладів охорони здоров'я, актуальними залишаються питання підвищення якості медичних послуг, оновлення матеріально-технічної бази, а також подальшої оптимізації та модернізації системи первинної медичної допомоги. Одним із пріоритетних напрямків розвитку є наближення медичних послуг до населення та підвищення їх якості шляхом удосконалення організації медичного обслуговування.

У цілому система медичного забезпечення громади забезпечує базові потреби населення, однак потребує подальшого розвитку з урахуванням сучасних вимог до якості та доступності медичних послуг, що має бути враховано при плануванні заходів у рамках документів державного планування.

Безпека життєдіяльності населення

Безпека життєдіяльності населення Воскресенської селищної територіальної громади формується під впливом загальнообласних техногенних, природних та соціальних ризиків, характерних для Миколаївської області, і в цілому оцінюється як така, що потребує постійного контролю та вдосконалення заходів цивільного захисту.

Техногенні ризики для громади пов'язані насамперед із наявністю на території області значної кількості об'єктів підвищеної небезпеки, до яких належать підприємства енергетичної, транспортної, комунальної та промислової інфраструктури, а також об'єкти зберігання та транспортування небезпечних речовин. Потенційний вплив таких об'єктів, навіть за їх розташування поза межами громади, може проявлятися через атмосферні переноси забруднюючих речовин, водні зв'язки та транспортні коридори.

Додаткову небезпеку становлять хімічно небезпечні об'єкти регіонального рівня, зокрема пов'язані з транспортуванням аміаку, функціонуванням очисних споруд та

промислових підприємств. У разі виникнення аварійних ситуацій можливе формування зон хімічного забруднення, що потенційно можуть впливати і на територію громади.

Окремим фактором ризику регіонального значення є функціонування Південноукраїнська АЕС, яка належить до об'єктів підвищеної ядерної та радіаційної небезпеки. Незважаючи на віддаленість від території громади, у разі виникнення надзвичайних ситуацій можливий опосередкований вплив на стан довкілля та безпеку населення.

На локальному рівні потенційні ризики пов'язані з функціонуванням об'єктів житлово-комунального господарства, транспортної інфраструктури, систем енергопостачання, а також можливим розміщенням об'єктів управління відходами та енергетики, передбачених документами державного планування. До факторів небезпеки також належать пожежі, аварії на інженерних мережах, дорожньо-транспортні пригоди.

Суттєвий вплив на безпеку життєдіяльності населення має військова агресія російської федерації, що супроводжується ракетними ударами, пошкодженням об'єктів критичної інфраструктури та підвищенням рівня техногенних ризиків. Це створює додаткове навантаження на систему цивільного захисту та потребує постійної готовності до реагування на надзвичайні ситуації.

Система цивільного захисту громади забезпечує виконання основних функцій, зокрема оповіщення населення, організацію евакуаційних заходів, надання екстреної медичної допомоги та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій. Разом з тим актуальними залишаються питання підвищення технічного стану інфраструктури безпеки, забезпечення достатнього рівня матеріально-технічних ресурсів, особливо у віддалених населених пунктах, а також підвищення рівня обізнаності населення щодо дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

У цілому безпека життєдіяльності населення Воскресенської територіальної громади характеризується наявністю комплексу техногенних, природних та соціальних ризиків, що обумовлює необхідність їх урахування при плануванні та реалізації заходів у рамках документів державного планування, а також впровадження превентивних заходів, спрямованих на зниження ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій та мінімізацію їх наслідків.

Вплив військових дій

Воскресенська селищна територіальна громада, як і значна частина Миколаївська область, зазнала негативного впливу внаслідок збройної агресії російської федерації проти України. У період активних бойових дій та ракетних обстрілів територія області перебувала в зоні підвищеної небезпеки, що зумовило ризики для життєдіяльності населення та функціонування інфраструктури.

На території громади та прилеглих територіях фіксувалися факти повітряних тривог, ракетних загроз та обстрілів, у результаті яких могли бути пошкоджені окремі об'єкти житлової та інфраструктурної забудови. Такі події створювали додаткові ризики для населення, зокрема пов'язані з можливими руйнуваннями будівель, порушенням роботи інженерних мереж, виникненням пожеж та утворенням відходів руйнування.

В умовах воєнного стану також зростає ймовірність виявлення небезпечних предметів та ризиків, пов'язаних із потенційною наявністю вибухонебезпечних залишків, що обмежує безпечне використання окремих територій та потребує проведення відповідних заходів обстеження і розмінування.

Окремі інциденти воєнного характеру, що мали місце на території громади або в межах району, підтверджують наявність підвищеного рівня безпекових ризиків та необхідність врахування фактору військових дій під час планування розвитку території.

Вплив військових дій має не лише безпосередній, але й опосередкований характер, проявляючись у:

підвищенні психоемоційного навантаження на населення;

міграційних процесах;

зниженні економічної активності;

додатковому навантаженні на систему охорони здоров'я та цивільного захисту.

У сукупності зазначені фактори формують підвищений рівень вразливості території громади до техногенних і екологічних ризиків та обумовлюють необхідність врахування наслідків воєнного стану при розробленні та реалізації документів державного планування.

З урахуванням сучасних умов особлива увага повинна приділятися заходам із забезпечення цивільного захисту населення, відновлення інфраструктури, підвищення стійкості території до кризових ситуацій та мінімізації потенційного негативного впливу на довкілля і здоров'я населення.

Матеріальні активи

Матеріальні активи Воскресенської селищної територіальної громади становлять основну матеріально-технічну базу для розвитку території та забезпечення життєдіяльності населення.

Земельні ресурси

Земельні ресурси громади – це частина земельного фонду, яка використовується або може бути використана у сільському, лісовому господарстві, містобудівництві та інших галузях народного господарства. Сукупний природний ресурс поверхні суші є основним засобом виробництва в аграрному секторі.

Загальна площа земельних ресурсів громади становить понад 32 тисячі гектарів, з яких переважну частину займають сільськогосподарські землі. Структура земель включає рілля, багаторічні насадження, пасовища та сіножаті, ліси, водний фонд, території громадської забудови та інші землі. Земельні ресурси є стратегічним активом для розвитку сільського господарства, ведення підприємницької діяльності та забезпечення сталого розвитку громади.

Населені пункти та домогосподарства

До складу громади входять дев'ять населених пунктів, включно з адміністративним центром – смт Воскресенське. Відстані до адміністративного центру різних населених пунктів коливаються від 1 до понад 25 км, що визначає потреби у транспортній інфраструктурі та доступі до соціальних послуг. Загальна кількість домогосподарств громади становить понад 6 тисяч, що враховує як приватний сектор, так і багатоквартирні будинки.

Житлово-комунальна інфраструктура

Усі населені пункти громади підключені до мереж газо- та електропостачання. Газопостачання здійснюють АТ «Нафтогаз України» та ТОВ «Газорозподільні мережі України» через газорозподільні станції. Електропостачання забезпечує АТ «Миколаївобленерго» через трансформаторні підстанції та мережі різних класів напруги. Діючі електромережі та трансформатори здатні забезпечити сучасні потреби споживачів, проте потребують модернізації та реконструкції на перспективу.

Централізованим водопостачанням охоплено близько половини домогосподарств громади. Вода подається з підземних артезіанських свердловин, що під'єднані до водопровідних мереж із насосними станціями та баштами Рожновського. Каналізаційна система громади функціонує в окремих населених пунктах, потребує подальшого розвитку та модернізації.

Житловий фонд громади представлений переважно приватним сектором та 50 багатоквартирними будинками. Житлово-комунальні послуги надають два комунальні підприємства, які обслуговують водопостачання, водовідведення та енергообслуговування. Вуличне освітлення забезпечено на більшості комунальних доріг, з відновленням та модернізацією мереж протягом останніх років.

Транспортна інфраструктура

Дорожня мережа громади включає комунальні та автомобільні дороги місцевого значення, загальна протяжність яких перевищує 150 км. Дорожнє покриття переважно асфальтоване, але значна його частина потребує ремонту та оновлення. Через територію громади проходять дві автомобільні дороги державного значення, що з'єднують південні та північні регіони країни та забезпечують важливі логістичні зв'язки для вантажного та пасажирського транспорту. Пасажирські перевезення здійснюються приміськими маршрутами, які курсують згідно з графіком протягом дня.

Промисловість та підприємницька діяльність

На території громади функціонує понад 200 юридичних осіб та понад 500 фізичних осіб-підприємців. Основна господарська діяльність представлена підприємствами агропромислового сектору, з переважанням виробництва зернових та технічних культур, плодоовочівництва. Значна частка підприємств займається переробкою сільськогосподарської продукції, виробництвом соняшникової та соєвої олії, борошна, макаронних виробів, ковбасних виробів та сонячної енергії.

Соціальна та медична інфраструктура

Медичне обслуговування населення громади забезпечується п'ятьма амбулаторіями загальної практики сімейної медицини та двома пунктами здоров'я, оснащеними сучасним медичним обладнанням та стоматологічними кабінетами. Послугами користуються понад 12 тисяч мешканців, всі жителі сіл і селищ мають доступ до первинної медичної допомоги. Медичні заклади забезпечені лікарями та середнім медичним персоналом, телефонізовані та підключені до Інтернету. Також на території громади функціонують аптечні заклади та станції швидкої допомоги.

Матеріальні активи Воскресенської селищної територіальної громади формують достатню базу для забезпечення життєдіяльності населення та подальшого соціально-економічного розвитку території. Громада має значний земельний ресурс із переважанням сільськогосподарських угідь, що визначає її

аграрну спеціалізацію та створює потенціал для розвитку переробної промисловості, підприємництва та відновлюваної енергетики.

Прогнозні зміни поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, якщо документ державного планування не буде затверджено

У разі незатвердження змін до Стратегії та Плану заходів збережеться чинна редакція стратегічних положень без їх актуалізації відповідно до сучасних соціально-економічних, екологічних та безпекових умов.

У соціальному аспекті незатвердження оновлених положень Стратегії та Плану може сприяти збереженню існуючих обмежень у сфері доступу до якісних послуг охорони здоров'я, освіти, соціального захисту та громадської безпеки, що опосередковано впливає на стан здоров'я населення та рівень якості життя.

Окремо слід зазначити, що з огляду на необхідність приведення документа державного планування у відповідність до вимог чинного законодавства, а також враховуючи положення статті 2 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», зміни до Стратегії та Плану підлягають стратегічній екологічній оцінці як інструменту інтеграції екологічних міркувань у процес прийняття управлінських рішень.

Нездійснення оновлення Стратегії та відповідної стратегічної екологічної оцінки може обмежити можливість належного врахування потенційних впливів на довкілля та здоров'я населення при подальшому плануванні розвитку громади.

У разі незатвердження Стратегії та Плану передбачається збереження існуючих проблем та відсутність системного розвитку у ключових сферах економіки, соціальної інфраструктури та охорони довкілля.

Відсутність реалізації стратегічної цілі А «Прискорене відновлення та подальший економічний розвиток», зокрема інвентаризації земельного фонду, формування інвестиційних пропозицій, створення індустріального парку, стимулювання розвитку підприємств з виробництва біопалива, вітрової та сонячної енергетики, а також розвитку плодоовочівництва з переробкою, може призвести до:

збереження низького рівня економічної активності та обмежених робочих місць у громаді;

недостатнього використання транзитно-логістичного потенціалу громади;

обмеження розвитку відновлюваних джерел енергії, що потенційно підвищує залежність громади від традиційних енергоресурсів та негативно впливає на екологічний стан;

уповільнення інвестиційного залучення та територіального маркетингу.

Нездійснення заходів стратегічної цілі Б «Підвищення якості життя та формування згуртованої громади» призведе до:

збереження дефіцитів комунальної інфраструктури, незадовільної якості питної води та недостатньо розвинених мереж водовідведення;

відсутності модернізації комунальних підприємств та системи енергетичного менеджменту, що підвищує витрати енергії та негативно впливає на навколишнє середовище;

обмеженого розвитку закладів освіти, культури, соціальної сфери та охорони здоров'я, що потенційно погіршить доступ населення до якісних послуг та сприятиме підвищенню соціальних ризиків;

відсутності заходів щодо інтеграції ВПО та формування громадської довіри, що впливає на соціальну стабільність громади.

Відсутність реалізації стратегічної цілі В «Збереження навколишнього середовища» та відповідних оперативних цілей (екологічне землеробство, система управління відходами, формування екологічної свідомості, відновлення зеленого фонду, охорона водних біоресурсів) може спричинити:

підвищення антропогенного навантаження на територію громади;

погіршення стану ґрунтів, поверхневих та підземних вод, накопичення несанкціонованих відходів;

зниження біорізноманіття та екологічної стійкості території;

погіршення санітарно-гігієнічних умов, що безпосередньо впливає на здоров'я населення, особливо дітей та осіб похилого віку.

Нереалізація стратегічної цілі Г «Ефективна система безпеки в громаді», зокрема заходів із цивільного захисту, забезпечення продовольчої безпеки, громадської безпеки та інформаційної безпеки, може призвести до:

недостатньої готовності громади до надзвичайних ситуацій та військових загроз;

обмеженої ефективності реагування на стихійні та техногенні небезпеки;

підвищення ризиків для життя і здоров'я мешканців громади.

Прогноз на 2027 рік у разі незатвердження Стратегії та Плану заходів свідчить про:

збереження низького рівня інвестиційної привабливості та економічної активності;

відсутність покращення стану екологічної інфраструктури та комунальних послуг;

потенційне погіршення здоров'я населення через недостатню якість питної води, екологічне забруднення та обмежений доступ до медичних послуг;

збереження ризиків для соціальної безпеки та готовності до надзвичайних ситуацій;

поступове старіння населення та зменшення трудових ресурсів.

Таким чином, незатвердження Стратегії та Плану зупиняє комплексний розвиток громади, негативно впливає на довкілля, зберігає існуючі соціально-економічні проблеми та підвищує ризики для здоров'я та безпеки населення. Реалізація оновлених положень Стратегії та Плану дозволяє створити передумови для екологічно безпечного, соціально орієнтованого та економічно сталого розвитку Воскресенської громади до 2027 року.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Територією, яка ймовірно зазнає впливу внаслідок реалізації змін до Стратегії та Плану, є вся територія Воскресенської селищної територіальної громади в адміністративних межах її населених пунктів.

Зважаючи на комплексний характер стратегічних цілей та заходів, передбачених документом державного планування, потенційний вплив може мати поміж секторальний характер та охоплювати такі сфери, як використання земельних ресурсів, розвиток енергетики, управління відходами, водопостачання та водовідведення, розвиток інфраструктури, охорона навколишнього природного середовища, а також соціальна інфраструктура.

Оцінка стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я здійснюється на основі адміністративних даних, офіційної статистичної інформації, матеріалів державного моніторингу довкілля, а також інших доступних джерел, що характеризують сучасний екологічний та соціально-демографічний стан території громади.

Враховуючи, що реалізація положень Стратегії та Плану може мати як прямий, так і опосередкований вплив на стан довкілля та здоров'я населення, у межах стратегічної екологічної оцінки здійснюється аналіз вихідного стану компонентів довкілля з урахуванням можливих змін у разі впровадження передбачених заходів.

Комплексна характеристика сучасного стану довкілля, природних ресурсів та умов життєдіяльності населення громади охоплює системний аналіз природних, екологічних, соціально-демографічних та інфраструктурних показників, що формують вихідний (базовий) стан території та є основою для оцінки потенційних наслідків реалізації положень Стратегії та Плану заходів.

У межах аналізу розглядаються такі складові:

- фізико-географічне районування території та її просторове положення;
- особливості рельєфу, ландшафтної структури та природних комплексів;
- кліматичні умови та їх вплив на екологічний стан території;
- геологічне середовище, тектонічні умови та інженерно-геологічні характеристики;
- наявність та стан мінерально-сировинних ресурсів;
- структура земельного фонду, цільове використання земель, стан ґрунтів та їх родючість;
- водні ресурси, включаючи поверхневі та підземні води, їх якісний і кількісний стан;
- стан атмосферного повітря та основні потенційні джерела забруднення;
- стан управління відходами та рівень техногенного навантаження;
- біорізноманіття, зокрема рослинний і тваринний світ, природні екосистеми;
- території та об'єкти природно-заповідного фонду, а також елементи Смарагдової мережі та регіональної екологічної мережі;
- об'єкти історико-культурної спадщини, що можуть зазнавати впливу внаслідок планованої діяльності;

демографічна ситуація, структура населення та тенденції природного і міграційного руху;

стан здоров'я населення та чинники, що можуть впливати на нього;

рівень безпеки життєдіяльності, включаючи екологічні, техногенні та інші ризики;

наявність матеріальних активів, інженерної та соціальної інфраструктури.

Зазначена інформація підготовлена на основі офіційних адміністративних даних, статистичної звітності, матеріалів державного моніторингу довкілля, галузевих звітів та інших доступних джерел, що забезпечують об'єктивність та достовірність оцінки.

Уся базова інформація наведена у розділі 2 цього Звіту про стратегічну екологічну оцінку та є вихідною основою для подальшого аналізу можливих прямих, непрямих, кумулятивних та вторинних впливів реалізації положень Стратегії та Плану на стан довкілля, умови життєдіяльності населення та його здоров'я.

Отримані результати аналізу використовуються для визначення екологічних ризиків, оцінки альтернатив, а також формування заходів із запобігання, мінімізації та пом'якшення можливих негативних наслідків, що можуть виникнути внаслідок реалізації документа державного планування.

Просторова характеристика території громади та її населених пунктів

Воскресенська селищна територіальна громада є адміністративно-територіальною одиницею південного регіону України, утвореною в процесі впровадження реформи децентралізації та включеною до складу Миколаївського району Миколаївської області. Громада характеризується цілісністю території, наявністю сформованої адміністративної структури та об'єднанням населених пунктів у межах визначених кордонів: Воскресенське, Горохівка, Миролюбове (Грейгове), Водокачка, Степове, Червоне, Калинівка, Михайло-Ларине та Пересаївка (рис. 3.1).

Воскресенське – селище в Україні, у Миколаївському районі Миколаївської області, адміністративний центр Воскресенської селищної територіальної громади. Населений пункт розташований на лівому березі річки Інгул, близько за 6 км від міста Миколаєва, що зумовлює його тісні функціональні та транспортні зв'язки з обласним центром. Найближча залізнична станція Горохівка, розташована на лінії Миколаїв-Сортувальний-Долинська, знаходиться на відстані близько 3 км, що забезпечує зручне транспортне сполучення території. Станом на 01.01 2026 року чисельність населення селища становить 4 261 особу.

Горохівка – селище, розташоване у складі Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області. Станом на 1 січня 2026 року населення селища становить 409 осіб. Населений пункт відзначається невеликою щільністю населення та переважно сільською структурою, із значною часткою працездатного населення, зайнятого в аграрному секторі та місцевих підприємствах громади. Селище виконує функції локального адміністративного та соціального центру для навколишніх територій, зберігаючи традиційний характер поселення та природне оточення степової зони Миколаївщини.

Миролюбове (Грейгове) – селище, що входить до складу Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області. Станом на 01.01.2026 року населення села становить 1 388 осіб. Населений пункт

характеризується переважно сільським типом забудови, із низькою густрою населення, значною часткою працездатного населення та активною участю мешканців у сільськогосподарській діяльності громади. Село виконує роль локального адміністративного та соціального осередку для навколишніх територій, зберігаючи традиційні поселення та природне середовище степової зони Миколаївщини.

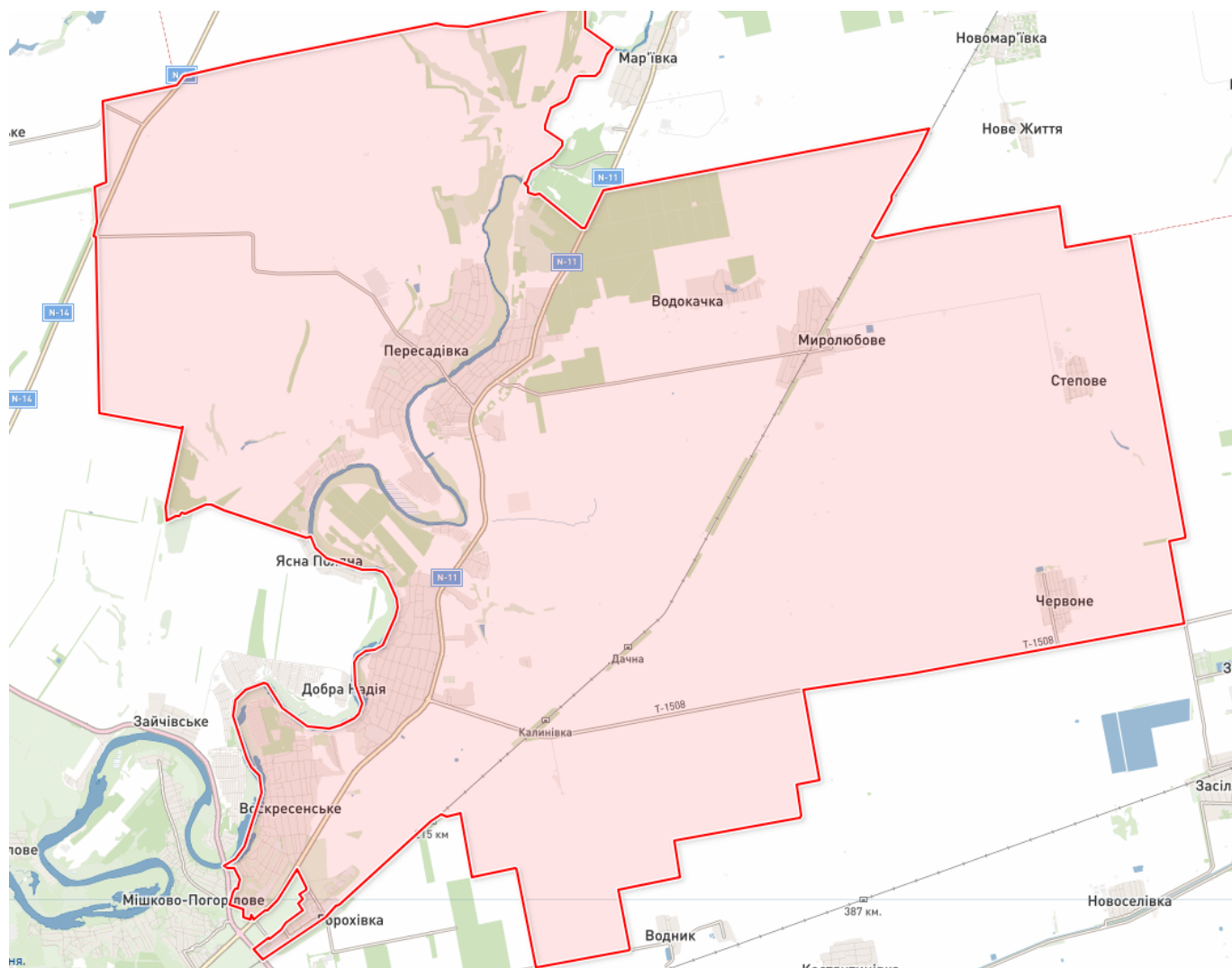

Рисунок 3.1. Схема Воскресенської територіальної громади з населеними пунктами

Водокачка – село Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області. Станом на 01.01.2026 року населення села становить 279 осіб. Населений пункт має переважно сільський характер забудови, із низькою густрою населення та активною залученістю жителів до сільськогосподарської діяльності. Село виконує роль локального житлового та господарського осередку, зберігаючи традиційний уклад життя та природне середовище степової зони регіону.

Степове – село Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області. Станом на 01.01.2026 року населення села становить 272 особи. Населений пункт має сільський характер забудови, з низькою густрою населення, переважно зайнятий сільськогосподарською

діяльністю. Степове зберігає традиційний спосіб життя місцевих жителів і відображає природні особливості степової зони півдня України.

Червоне – село Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області. Станом на 1 січня 2026 року населення села становить 533 особи. Населений пункт має сільський характер, мешканці переважно зайняті сільським господарством. Червоне вирізняється традиційним способом життя та є складовою частиною соціально-економічної структури громади, водночас підтримуючи локальні культурні та природні цінності.

Калинівка – село Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області. Станом на 1 січня 01.01.2026 року населення села становить 3 195 осіб. Населений пункт має сільський характер із розвиненою аграрною діяльністю, мешканці зайняті у сільському господарстві та суміжних галузях. Калинівка є важливим соціально-економічним центром громади, зберігаючи місцеві культурні традиції та природні ресурси.

Михайло-Ларине – село Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області. Станом на 01.01.2026 року населення села становить 1 770 осіб. Село зберігає сільський характер та традиційні аграрні заняття, а також відоме природними та історико-культурними об'єктами, зокрема ботанічним заказником «Михайло-Ларинський». Населення задіяне в агропромисловому виробництві та локальних сферах обслуговування, що забезпечує функціонування громади.

Пересадівка – село Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області. Станом на 01.2026 року населення села становить 2 897 осіб. Село має сільськогосподарський профіль, з населенням, залученим переважно до аграрної діяльності, місцевої інфраструктури та сервісних послуг. Територія села поєднує традиційні поселення з природними ландшафтами, що зберігають елементи степової екосистеми регіону.

Зміна клімату

Кліматичні умови Воскресенської селищної громади формуються під впливом степової природної зони (степовий біогеографічний регіон Миколаївської області) та характеризуються як помірно континентальні з теплим і посушливим літом та відносно м'якою зимою.

Середньорічна температура повітря становить близько +11,4 °С, з середніми зимовими мінімумами -1,6 °С у січні та літніми максимумами 24,4 °С у липні (рис. 3.2). усереднені кліматичні показники для Воскресенської громади наведені у таблиці 3.1 за даними: <https://climate-data.org/>

Річна кількість опадів становить приблизно 468 мм, з помірною сезонною нерівномірністю, а середня відносна вологість коливається від 51 % у серпні до 82 % у січні. Середня річна тривалість сонячного світла складає близько 2833 годин, з максимумом у липні – 398 годин, і мінімумом у січні – 87 годин. Літні місяці (червень–вересень) характеризуються стабільно високими температурами та великою кількістю сонячних годин, що створює сприятливі умови для вегетації рослин та розвитку сільськогосподарських культур. Ці кліматичні характеристики створюють основу для формування степових екосистем, водних ресурсів річки Інгул та біорізноманіття території громади.

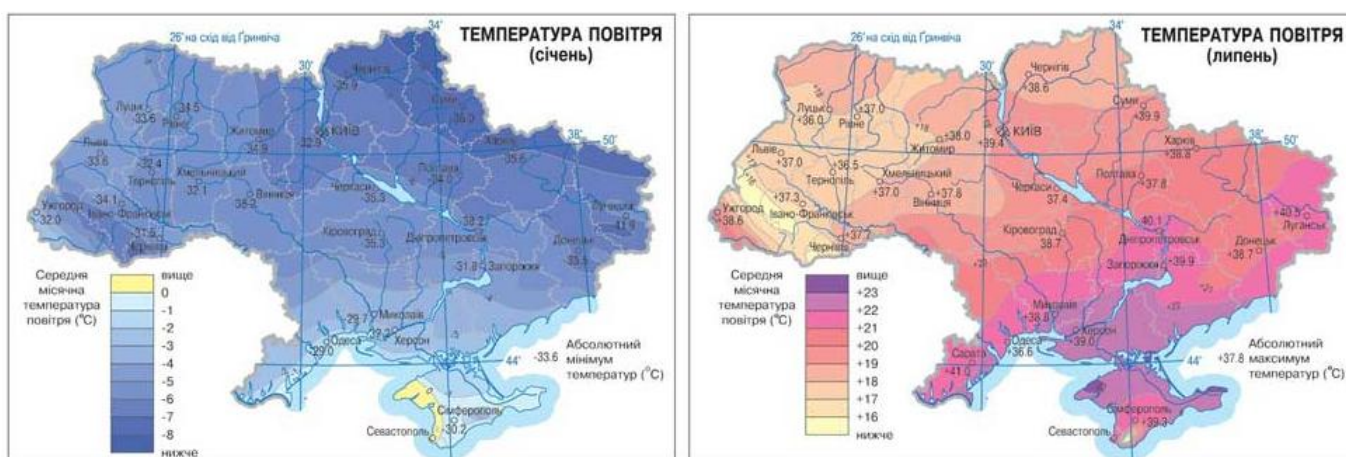

Рисунок 3.2. Температура повітря

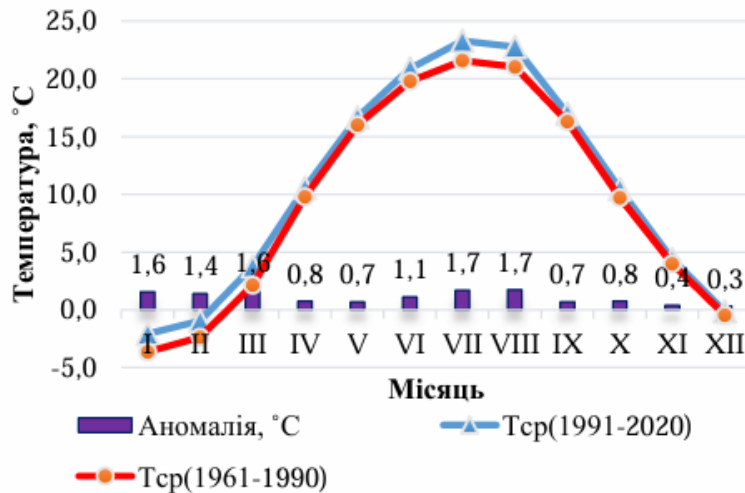
Таблиця 3.1. Усереднені кліматичні показники на території селища Воскресенське Воскресенської селищної громади Миколаївського району

Місяць	Середня температура (°C)	Мін. температура (°C)	Макс. температура (°C)	Опади (мм)	Вологість (%)	Дощові дні (дні)	Середні години сонця (год)
Січень	-1,6	-4,5	1,1	37	82	5	2,9
Лютий	-0,2	-3,6	3,2	31	78	5	3,8
Березень	4,3	0	8,6	37	73	6	6,4
Квітень	10,9	5,7	15,9	39	66	6	9,6
Травень	17,4	11,9	22,4	47	60	7	11,6
Червень	21,8	16,4	26,5	54	58	6	12,6
Липень	24,4	19	29,3	36	55	5	12,8
Серпень	24,2	18,7	29,3	38	51	4	11,8
Вересень	18,1	13,4	22,9	43	60	4	9,1
Жовтень	11,1	7,3	15,2	32	71	4	6,0
Листопад	5,5	2,7	8,5	37	81	5	3,4
Грудень	1,1	-1,5	3,5	37	81	5	2,8

Сучасні кліматичні зміни на території громади є частиною загальноукраїнських і глобальних процесів потепління. За останні десятиліття спостерігається стійка тенденція до підвищення середньорічної температури, зростання кількості спекотних днів і тривалості бездощових періодів. Особливо інтенсивно підвищуються літні температури, що призводить до збільшення частоти температурних максимумів, формування тривалих хвиль спеки та зростання кількості так званих «тропічних ночей». Водночас зменшується тривалість холодного періоду року та кількість днів із від'ємними температурами.

Так, протягом останніх тридцяти років (1991-2020 рр.) у Миколаївській області зафіксовано значне підвищення температури повітря (рис. 3.3). Середня річна температура зросла на 1,1 °C порівняно з періодом 1961-1990 рр., причому найбільше підвищення спостерігалось влітку (+1,5 °C) та в липні-серпні (+1,7 °C). Зростання температури супроводжується збільшенням числа спекотних днів ($T_{\max} > 25$ °C) на 7,4 дні/10 років та тропічних ночей ($T_{\min} \geq 20$ °C) на 4,6 ночі/10 років. Водночас помітно скоротилась кількість морозних днів та днів з мінімальною температурою < -10 °C, що впливає на зимові екосистеми і потребує змін у плануванні опалення.

а) аномалія та середня за місяць температура повітря

б) аномалія середньої за рік та сезон температури повітря, °C

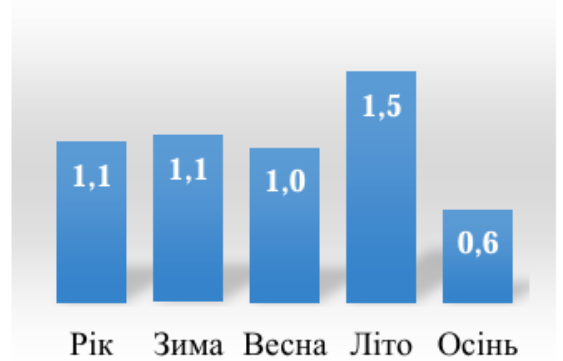

Рисунок 3.3. Кліматична норма середньої за рік, сезон та місяць температури повітря у 1961-1990 рр. та 1991-2020 рр. та їхня аномалія по Миколаївській області за даними проєкту Стратегії до змін клімату Миколаївської області

Важливим чинником, що посилює кліматичні зміни на місцевому рівні, є антропогенне навантаження, зокрема викиди парникових газів. Основними джерелами таких викидів у межах громади виступають автомобільний транспорт, сільськогосподарська діяльність, використання палива у приватному та комунальному секторі, а також окремі підприємства. Транспорт формує найбільшу частку викидів, що пов'язано з транзитним розташуванням громади та зростанням рівня автомобілізації населення. Викиди діоксиду вуглецю (CO₂), оксидів азоту та інших забруднюючих речовин сприяють посиленню парникового ефекту та погіршенню якості атмосферного повітря.

Оскільки громада входить до складу Миколаївського району, оцінка таких впливів здійснюється на основі районних статистичних даних. За даними Головного управління статистики у Миколаївській області, станом на 2024 рік у Миколаївському районі діяло 144 підприємства, які здійснювали викиди забруднюючих речовин та парникових газів загальним обсягом 3564,1 т. Зокрема, обсяги викидів становили: діоксиду сірки – 137,8 т (135,1 % до 2023 року), діоксиду азоту – 825,9 т (232,8 % до 2023 року). Основними джерелами цих викидів є стаціонарні підприємства промисловості та енергетики, а також транспорт, який забезпечує близько 75 % загального обсягу викидів. Загальні викиди діоксиду вуглецю у Миколаївському районі у 2024 році оцінюються приблизно у 0,6 млн т, що свідчить про суттєвий антропогенний вплив на кліматичну систему та якість атмосферного повітря.

Кліматичні зміни на території Воскресенської селищної територіальної громади проявляються через трансформацію ключових метеорологічних показників: температурного режиму, опадів, вологості повітря, тривалості сонячного сяйва та частоти екстремальних погодних явищ. Аналіз цих показників свідчить про поступове зміщення кліматичних умов у бік більш посушливого та теплого типу.

Найбільш виражені зміни стосуються температури повітря. Спостерігається стійке підвищення середньорічної температури, а також зростання середніх максимальних температур у літній період. Особливо інтенсивно зростають літні температури, що супроводжується збільшенням кількості днів із температурою понад +25 °C та +30 °C. Водночас підвищуються мінімальні температури, особливо у

зимовий період, що призводить до скорочення кількості морозних днів і зменшення тривалості сталого снігового покриву. Зростання добової амплітуди температур свідчить про посилення континентальності клімату.

Режим опадів зазнає суттєвих змін, які проявляються у зростанні нерівномірності їх розподілу протягом року. Загальна річна кількість опадів залишається відносно стабільною (близько 450-470 мм), однак збільшується частота короточасних інтенсивних дощів і одночасно подовжуються бездощові періоди. Це призводить до неефективного накопичення вологи у ґрунті та зростання ризиків посух.

Спостерігається тенденція до зниження питомої вологості у літні місяці (до близько 50-55 %), що у поєднанні з високими температурами сприяє підвищенню випаровуваності. Це негативно впливає на водний баланс території, особливо в аграрному секторі, та посилює аридизацію клімату.

Тривалість сонячного саява залишається високою (понад 2800 годин на рік), при цьому у літні місяці спостерігається максимальна інсоляція. Зростання кількості сонячних годин у поєднанні з підвищенням температури посилює теплове навантаження на природні та антропогенні системи.

На території громади зростає частота і тривалість екстремальних кліматичних явищ. До них належать: хвилі спеки та тривалі періоди високих температур; посухи різної інтенсивності; зливові дощі, що можуть спричинити локальні підтоплення та ерозію ґрунтів; сильні вітри та пилові бурі, характерні для степової зони. Зокрема, спостерігається зростання кількості тропічних ночей (коли температура не опускається нижче +20 °C), що негативно впливає на здоров'я населення та екосистеми.

Під впливом підвищення температури збільшується тривалість вегетаційного періоду, що з одного боку створює потенційні можливості для аграрного виробництва, а з іншого – підвищує ризики дефіциту вологи та виснаження ґрунтів.

Наслідки зміни клімату для території громади мають комплексний характер. Підвищення температури та дефіцит вологи негативно впливають на аграрний сектор, знижуючи врожайність сільськогосподарських культур і підвищуючи ризики деградації ґрунтів. Зростає ймовірність розвитку водної та вітрової ерозії, пилових бур та виснаження родючого шару ґрунту. Зміни гідрологічного режиму, зокрема річки Інгул, можуть призводити до зменшення водності, погіршення якості води та скорочення площ водно-болотних угідь.

Окрім того, кліматичні зміни впливають на природні екосистеми громади, зокрема степові та прибережні біотопи, спричиняючи зміну видового складу рослинності та зменшення чисельності окремих видів флори і фауни. Підвищення температури та зменшення вологості створюють умови для поширення інвазійних видів і зростання пожежної небезпеки в природних екосистемах.

З огляду на зазначені тенденції, територія Воскресенської громади належить до зон підвищеної кліматичної вразливості. Це обумовлює необхідність впровадження адаптаційних заходів, зокрема раціонального використання водних ресурсів, впровадження ґрунтозахисних технологій у сільському господарстві, розвитку зеленої інфраструктури, підвищення енергоефективності та скорочення викидів парникових газів.

Таким чином, зміна клімату на території громади є комплексним процесом, що поєднує природні тенденції потепління та антропогенний вплив, і потребує системного підходу до управління довкіллям та просторового планування.

Стан забруднення атмосферного повітря

Атмосферне повітря Воскресенської селищної громади, як і загалом Миколаївської області, є складною динамічною системою, на стан якої впливає поєднання природних і антропогенних чинників. Регулярні спостереження та статистичні дані свідчать про наявність локальних перевищень концентрацій шкідливих речовин над гігієнічно безпечними рівнями, особливо в умовах сприятливих метеоумов (спеки, відсутність вітру, високі опади протягом коротких періодів).

Хоча Воскресенська громада не є індустріальним центром, вона знаходиться у зоні впливу загальнообласних джерел забруднення, зокрема:

автомобільний транспорт – домінуюче джерело викидів оксидів азоту (NO_x), оксиду вуглецю (CO) і суспендованих твердих частинок. За даними статистики, транспорт формує близько 75 % загального обсягу викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря Миколаївської області;

промислові та енергетичні підприємства – забезпечують значну частку викидів діоксиду азоту, сірчаного ангідриду, оксидів вуглецю, стаціонарних твердих часток тощо;

сільське господарство – внесок помірний, але відчутний в контексті аміаку і твердих часток ТЧ10, що виникають при обробі ґрунтів, польових роботах і тваринництві;

індивідуальне спалювання біомаси і побутових відходів – локальні джерела пилу, неметанових летких органічних сполук (НМЛОС) та продуктів неповного згоряння.

За даними Головного управління статистики Миколаївської області, у 2024 році 264 підприємства області здійснювали викиди забруднюючих речовин та парникових газів у атмосферу, загальний обсяг яких становив 5558,2 т, що на 1,7 % менше порівняно з 2023 роком. Основні компоненти викидів виглядали так:

сполуки азоту (NO_x) – 1145,3 т (+85,3 % до 2023 р.), у тому числі діоксид азоту (NO_2) – 1017,1 т (+99 %);

оксид вуглецю (CO) – 937,7 т (+19,2 %);

діоксид сірки (SO_2) – 309,5 т (+26,7 %);

тверді суспендовані частки (ТЧ10) – 1932,6 т (–6,1 %);

неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС) – 211,5 т (+10,6 %);

метан (CH_4) – 943,1 т (–43,9 %);

парникові гази — CO_2 : викиди від стаціонарних джерел у 2024 році склали близько 0,6 млн т, що на 9,3 % більше, ніж у 2023 році.

Аналіз викидів забруднюючих речовин і парникових газів у Миколаївській області за останнє десятиріччя (табл. 3.1) свідчить про те, що основним джерелом забруднення залишається транспорт, який забезпечує близько три чверті від загального обсягу викидів. Внесок стаціонарних джерел, таких як промисловість і енергетика, залишається відносно стабільним і становить приблизно чверть від загальної кількості шкідливих речовин. Протягом 2016-2021 років спостерігалися

коливання викидів, з максимальними показниками у 2017 році та мінімальними у 2020 році. Після 2021 року статистичні дані демонструють значне зниження обсягів викидів, що пов'язано не зі справжнім зменшенням забруднення, а зі змінами методики обліку та виключенням територій, де ведуться бойові дії або які тимчасово окуповані.

Таблиця 3.1. Викиди в атмосферне повітря за джерелами забруднення по Миколаївській області

Рік	Кількість викидів забруднюючих речовин і парникових газів			Крім того, викиди діоксиду вуглецю		
	усього, тис.т	у тому числі		усього, млн т	у тому числі	
		стаціонарними джерелами	пересувними джерелами ¹		стаціонарними джерелами	пересувними джерелами ¹
1	2	3	4	5	6	7
2016	58,8	13,9	44,9	2,1	2,1	...
2017	63,2	14,2	49,0	2,1	2,1	...
2018	59,3	13,1	46,2	2,0	2,0	...
2019	60,8	12,1	48,7	2,1	2,1	...
2020	54,3	11,2	43,1	2,1	2,1	...
2021	58,8	12,2	46,6	2,1	2,1	...
2022	5,3	5,3	...	0,5	0,5	...
2023	5,6	5,6	...	0,5	0,5	...
2024	5,4	5,4	...	0,6	0,6	...

У 2024 році обсяги викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря Миколаївської області (табл. 3.2) залишаються значними, причому основними джерелами є енергетика та промислове виробництво.

Таблиця 3.2. Викиди в атмосферне повітря окремих забруднюючих речовин за категоріями стаціонарних джерел забруднення у 2024 році

	Кількість викинутих у атмосферне повітря забруднюючих речовин, т							
	сірки діоксид	діоксид азоту	оксид вуглецю	неметанові і леткі органічні сполуки	поліароматичні вуглеводні	тверді частинки Тч2,5	тверді частинки Тч10	аміак
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Усього	309,5	1017,1	937,7	211,5	0,2	129,4	1590,2	88,0
у тому числі								
Енергетика	254,3	441,1	726,6	66,5	0,0	95,7	51,5	0,9
Виробництво	3,8	530,4	147,7	114,3	–	15,8	1192,2	3,6
Сільське господарство	11,9	16,1	19,7	5,6	0,0	7,7	250,9	77,0
Відходи	–	0,3	5,7	0,0	–	–	0,0	5,6
Інші стаціонарні джерела викидів	39,5	29,2	38,0	25,1	0,2	10,2	95,6	0,9

Карта Забрудненість територій України (рис. 3.4) відображає територіальну диференціацію забруднення, де найбільш забруднені райони збігаються з розташуванням промислових центрів, основних транспортних артерій та енергетичних об'єктів. У менш урбанізованих і сільських районах концентрації забруднюючих речовин значно нижчі, що свідчить про локальний характер джерел забруднення. Така просторово-територіальна структура підтверджує висновки щодо основних стаціонарних та пересувних джерел забруднення повітря, представлених у попередніх таблицях.

Рисунок 3.4. Забрудненість територій України

У межах Воскресенської селищної громади якість атмосферного повітря загалом оцінюється як задовільна, проте за певних метеорологічних умов можливе локальне перевищення гігієнічних нормативів. Зокрема, під час сильних вітрів та активних сільськогосподарських робіт спостерігається підвищення концентрацій твердих суспендованих часток (ТЧ10), що спричинює збільшення пилової навантаженості на довкілля та організм людини. У районах із високим рівнем автомобільного руху можливе перевищення норм за оксидом азоту (NO_x) та оксидом вуглецю (CO). Локально, у місцях спалювання побутових відходів або біомаси, підвищується рівень неметанових летких органічних сполук (НМЛОС), що негативно впливає на якість повітря. Під час літньо-осіннього періоду, особливо в умовах посушливої погоди, проявляється загальна пилова забрудненість, зумовлена комбінацією природних і антропогенних джерел.

Забруднення атмосферного повітря у межах Воскресенської селищної громади має комплексний та багаторівневий вплив. По-перше, воно негативно позначається

на здоров'ї населення, підвищуючи ризик розвитку захворювань дихальної системи, алергій та інших патологій, пов'язаних із тривалим впливом твердих часток, оксидів азоту, вуглецю та летких органічних сполук. По-друге, забруднення сприяє деградації місцевих екосистем, особливо у поєднанні зі змінами клімату, що проявляється у погіршенні якості ґрунтів, водних ресурсів та стану флори і фауни. По-третє, воно створює додаткове навантаження на соціальну сферу громади, зокрема на медичну інфраструктуру та системи моніторингу якості повітря, вимагаючи посиленого контролю та заходів адаптації.

Стан управління відходами

Управління відходами на території Воскресенської селищної територіальної громади здійснюється відповідно до вимог законодавства України та передбачає комплекс заходів, що включає збирання, перевезення, оброблення (відновлення та видалення) відходів, а також нагляд за такими операціями і подальший догляд за об'єктами їх видалення. Основну частку у структурі відходів становлять побутові відходи, що утворюються домогосподарствами та іншими джерелами, подібними за складом, і включають папір, пластик, скло, метал, упаковку, біовідходи, відходи електричного та електронного обладнання, батарей, а також великогабаритні та ремонтні відходи.

Система управління побутовими відходами в громаді функціонує як сукупність організаційних та технологічних заходів, спрямованих на забезпечення їх роздільного збирання, перевезення відходів до відповідних об'єктів оброблення відходів та подальшого відновлення відходів або їх видалення, зокрема шляхом захоронення на полігонах. Водночас рівень впровадження роздільного збирання відходів та їх подальшого рециклінгу залишається обмеженим, що обумовлює переважання операцій з видалення відходів над операціями з відновлення матеріалів.

На території громади також утворюються окремі потоки відходів, зокрема відходи будівництва та знесення, інертні відходи, а також медичні відходи та небезпечні відходи у складі побутових, управління якими потребує дотримання спеціальних вимог щодо збирання, зберігання та передачі спеціалізованим суб'єктам господарювання у сфері управління відходами. Утворювачі відходів, діяльність яких супроводжується утворенням значних обсягів відходів, зобов'язані подавати декларацію про відходи відповідно до встановлених законодавством вимог.

Функціонування системи управління відходами забезпечується суб'єктами господарювання, що здійснюють відповідні операції з управління відходами, включаючи їх збирання, перевезення та оброблення – КП ЖКП «Калина», КП Воскресенський комбінат по наданню комунальних послуг, а також можуть залучатися брокери та дилери, які організують процес оброблення відходів або здійснюють їх купівлю та подальший продаж. Водночас важливим елементом є впровадження принципів розширеної відповідальності виробника, що передбачає участь виробників продукції у забезпеченні належного управління відходами, які утворюються після завершення життєвого циклу продукції.

Незважаючи на наявність базової системи управління відходами, на території громади існує низка проблемних питань, зокрема недостатній рівень розвитку інфраструктури для сортування відходів, обмежені можливості для їх підготовки до повторного використання та відновлення матеріалів, а також залежність від

полігонного захоронення як основного способу видалення відходів. Це зумовлює необхідність подальшого розвитку системи управління відходами, зокрема шляхом впровадження сучасних технологій оброблення відходів, розширення практик роздільного збирання, підвищення екологічної свідомості населення та забезпечення екологічно безпечного функціонування об'єктів оброблення відходів.

На території Воскресенської селищної територіальної громади відсутні полігони у розумінні законодавства, що відповідають вимогам до місць захоронення відходів. Найближчим об'єктом, що використовується для видалення побутових відходів, є місце зберігання твердих побутових відходів, розташоване в с. Галицинове, яке фактично виконує функції сміттєзвалища. Для зазначеного об'єкта визначено такі показники: обсяг видалених відходів становить 53 819,71 т, проектний обсяг видалення відходів – 11 233 356,0 т, проектна площа – 4,7260 га. Водночас фактична площа території, зайнятої твердими побутовими відходами, становить близько 5,5 га, а середній рівень заповненості об'єкта оцінюється на рівні 53 %.

Зазначений об'єкт не має паспорта місця видалення відходів та не відповідає вимогам нормативно-правових актів у сфері управління відходами, зокрема екологічним та санітарно-гігієнічним нормам, що ставляться до полігонів та сміттєзвалищ. За умов відсутності належного інженерного облаштування, систем захисту довкілля та контролю за впливом на навколишнє природне середовище, його подальша експлуатація супроводжується потенційними ризиками забруднення ґрунтів, підземних вод і атмосферного повітря, а також може чинити негативний вплив на здоров'я населення.

Слід зазначити, що за офіційними даними Головного управління статистики у Миколаївській області інформація щодо утворення, оброблення та видалення відходів по Воскресенській селищній територіальній громаді у статистичній звітності за 224 рік відсутня. У зв'язку з цим для цілей аналізу у даному Звіті використано узагальнені статистичні дані по Миколаївському району, до складу якого входить зазначена громада. Такий підхід дозволяє оцінити загальні тенденції у сфері утворення та оброблення відходів, які є характерними для території громади, з урахуванням її адміністративної належності та спільних умов функціонування системи управління відходами (табл. 3.3).

У 2024 році в межах Миколаївського району загальний обсяг утворених відходів становив 200 557,0 т, з яких 938,5 т – небезпечні. При цьому обсяг відновлених відходів склав 39 151,2 т (у тому числі 312,2 т небезпечних), що свідчить про часткове впровадження практик повторного використання та перероблення, однак їх частка залишається недостатньою порівняно із загальними обсягами утворення.

Обсяг спалених відходів є відносно незначним – 3 326,9 т (з них 30,5 т небезпечних), що може вказувати як на обмежене використання відповідних технологій, так і на їх недостатній розвиток у межах району. Водночас основним способом оброблення відходів залишається їх видалення на полігони, обсяг якого становить 198 778,2 т, що практично відповідає загальному обсягу утворення. Це свідчить про домінування захоронення як ключового методу управління відходами та низький рівень їх комплексної обробки.

Структурний аналіз у розрізі територіальних громад району демонструє значну нерівномірність у розподілі потоків відходів. Зокрема, найбільші обсяги утворення та видалення відходів припадають на Миколаївську міську громаду (116 729,9 т

утворених та 170 615,0 т видалених відходів), що обумовлено високою концентрацією населення та господарської діяльності. Водночас у сільських та селищних громадах показники значно нижчі, а в окремих випадках відсутні дані щодо окремих операцій з відходами, що може свідчити як про незначні обсяги, так і про недосконалість системи обліку.

Таблиця 3.3. Утворення та оброблення відходів по районах та територіях територіальних громад у 2024 році за даними Головного управління статистики у Миколаївській області

Адміністративно-територіальна одиниця	Обсяг утворених відходів		Обсяг відновлених відходів		Обсяг спалених відходів		Обсяг видалених відходів на полігони	
	усього	у т.ч. небезпечних відходів	усього	у т.ч. небезпечних відходів	усього	у т.ч. небезпечних відходів	усього	у т.ч. небезпечних відходів
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Миколаївська область	305245,5	1041,0	52463,3	314,6	5333,8	30,5	251724,6	–
<i>райони</i>								
Баштанський	6185,1	11,0	817,6	–	1974,3	–	1619,8	–
територіальні громади								
Баштанська міська	1312,9	4,7	212,2	–	–	–	1619,8	–
Березнегуватська селищна	1412,5	1,2	605,4	–	–	–	–	–
Інгульська сільська	180,8	0,6	–	–	0,1	–	–	–
Казанківська селищна	846,7	–	–	–	–	–	–	–
Новобузька міська	161,1	1,0	–	–	–	–	–	–
Привільненська сільська	107,0	0,1	–	–	–	–	–	–
Снігурівська міська	5,3	–	–	–	–	–	–	–
Софіївська сільська	2158,8	3,4	–	–	1974,2	–	–	–
Вознесенський	69843,6	31,8	2562,1	–	22,6	–	39874,0	–
територіальні громади								
Братська селищна	631,6	2,0	140,0	–	–	–	–	–
Бузька сільська	143,6	0,4	–	–	–	–	–	–
Веселинівська селищна	16908,1	2,6	–	–	–	–	–	–
Вознесенська міська	24568,5	2,2	35,0	–	22,6	–	24461,9	–
Доманівська селищна	5,3	0,7	–	–	–	–	–	–
Дорошівська сільська	2,9	–	–	–	–	–	–	–
Єланецька селищна	813,6	1,0	–	–	–	–	–	–
Мостівська сільська	16532,5	5,0	–	–	–	–	–	–
Новомар'ївська сільська	2621,6	4,3	2387,0	–	–	–	–	–
Олександрівська селищна	3,4	0,6	–	–	–	–	–	–
Прибузька сільська	368,5	0,9	–	–	–	–	0,0	–
Південноукраїнська міська	7244,0	12,1	0,1	–	–	–	15412,1	–
Миколаївський	200557,0	938,5	39151,2	312,2	3326,9	30,5	198778,2	–
територіальні громади								
Березанська селищна	2732,5	241,9	212,7	0,0	–	–	119,8	–
Веснянська селищна	187,4	22,4	–	–	187,4	22,5	–	–
Галицинівська сільська	88,2	–	–	–	–	–	14122,3	–
Коблівська сільська	3765,8	1,7	286,7	–	–	–	1619,1	–
Костянтинівська сільська	105,0	1,6	–	–	–	–	–	–
Куцурубська сільська	21846,8	0,1	5304,1	–	–	–	7520,0	–
Миколаївська міська	116729,9	631,4	11023,0	312,2	3095,8	8,0	170615,0	–
Мішково-Погорілівська сільська	30,7	–	–	–	2,0	–	840,0	–

Нечаянська сільська	4,1	0,2	–	–	–	–	–	–
Новоодеська міська	5526,7	4,8	1031,4	–	–	–	–	–
Ольшанська селищна	1,0	–	–	–	–	–	–	–
Очаківська міська	922,7	1,5	–	–	–	–	2328,8	–
Радісносадівська селищна	3242,4	1,4	–	–	41,6	–	1601,1	–
Степівська сільська	247,2	1,0	46,0	–	–	–	–	–
Сухоеланецька сільська	80,0	–	–	–	–	–	–	–
Чорноморська сільська	1,3	0,3	–	–	–	–	–	–
Шевченківська сільська	45045,3	30,2	21247,3	–	0,1	–	12,1	–
Первомайський	28659,8	59,7	9932,4	2,4	10,0	–	11452,6	–
територіальні громади								
Арбузинська селищна	1247,5	1,7	–	–	–	–	1310,0	–
Благодатненська сільська	4876,1	21,8	–	–	–	–	–	–
Врадіївська селищна	160,2	–	–	–	–	–	–	–
Кам'яномостівська селищна	7422,8	8,1	7302,4	–	10,0	–	–	–
Кривоозерська селищна	65,2	–	–	–	–	–	–	–
Мигіївська сільська	5754,4	3,0	328,1	–	–	–	–	–
Первомайська міська	6867,6	22,2	41,7	2,2	–	–	10142,6	–
Синюшинобрідська сільська	2266,0	2,9	2260,2	0,2	–	–	–	–

Дані таблиці 3.3 свідчать про суттєву територіальну диференціацію як у масштабах утворення відходів, так і в практиках їх подальшого оброблення в межах Миколаївської області. Загалом у 2024 році в області утворено 305245,5 т відходів, з яких 1041,0 т належать до небезпечних. При цьому 52,5 тис. т відходів було відновлено, 5,3 тис. т спалено, а переважна частина – понад 251,7 тис. т видалена на полігони. Найбільші обсяги утворення відходів припадають на Миколаївський район – 200557,0 т (близько 66 % від обласного показника), що зумовлено концентрацією населення, промисловості та комунальної інфраструктури в обласному центрі. Зокрема, Миколаївська міська громада формує понад половину відходів району – 116729,9 т, а також є основним джерелом небезпечних відходів (631,4 т).

Загальний рівень відновлення відходів залишається відносно низьким (близько 17 % від загального обсягу). Найвищі показники відновлення зафіксовано у Миколаївському районі (39151,2 т), зокрема у Шевченківській (21247,3 т), Миколаївській міській (11023,0 т) та Куцурубській (5304,1 т) громадах.

Спалення відходів використовується обмежено. Найбільші обсяги спалених відходів зосереджені у Миколаївському районі (3326,9 т), насамперед у Миколаївській міській громаді (3095,8 т) та Веснянській громаді (187,4 т).

Домінуючим способом управління відходами залишається їх видалення на полігони. Найбільші обсяги захоронення спостерігаються у Миколаївському районі (198778,2 т), зокрема в Миколаївській міській громаді (170615,0 т).

Найбільші обсяги небезпечних відходів утворюються у Миколаївському районі (938,5 т), що пояснюється концентрацією промислових підприємств та медичних установ. Водночас у більшості громад небезпечні відходи або не утворюються, або їх обсяги є незначними та фрагментарними.

Таким чином, з огляду на відсутність деталізованих даних по Воскресенській селищній територіальній громаді, можна зробити висновок, що для неї є характерними загальнорайонні тенденції, зокрема переважання видалення відходів над їх відновленням і переробленням, обмежене використання сучасних технологій оброблення та потенційні ризики екологічного навантаження у разі подальшого

накопичення відходів. Це обґрунтовує необхідність удосконалення системи управління відходами на місцевому рівні, зокрема впровадження роздільного збирання, розвитку інфраструктури перероблення та зменшення обсягів захоронення.

Водокористування

Основну роль у формуванні водного балансу території відіграють атмосферні опади. Гідрологічний режим визначається сукупністю природних чинників, зокрема кількістю та сезонним розподілом опадів, поверхневим (схилувим) стоком та випаровуванням, що впливають на умови формування поверхневих і підземних вод.

Питне та технічне водозабезпечення здійснюється за рахунок річкових вод, підземних джерел (артезіанських свердловин), ґрунтових вод, а також із використанням водонапірних башт як елементів системи регулювання та подачі води. Використання підземних вод переважно має локальний, точковий характер і обмежується невеликими водозаборами в межах населених пунктів.

Житловий фонд Воскресенської селищної територіальної громади переважно представлений приватною забудовою, водночас на території громади наявні також багатоквартирні житлові будинки (50 одиниць). Загальна кількість домогосподарств становить 6 430. Централізованим водопостачанням охоплено 73 % населення громади; кількість абонентів становить 3 152, що відповідає 49,02 % від загальної кількості домогосподарств. Загальна протяжність водопровідних мереж становить 168,8 км.

Основним джерелом централізованого водопостачання є підземні водоносні горизонти, які експлуатуються 21 артезіанською свердловиною. На 19 свердловинах встановлено башти Рожновського. До системи водопостачання також входять 3 насосні станції, розташовані в с. Михайло-Ларине, с. Водокачка та с. Пересадівка.

Водночас водопровідні мережі характеризуються значним ступенем зношеності. Трубопроводи виконані з азбестоцементу, сталі, чавуну та частково пластику, що свідчить про тривалий період експлуатації та потребу в поетапній модернізації інфраструктури. Зношеність мереж може створювати ризики втрат води, погіршення її якості та підвищення експлуатаційних витрат.

Основну роль в живленні населених пунктів відіграють атмосферні опади. Гідрологічний режим визначається трьома основними чинниками: опадами, стоком схилу (материковим) й випаровуванням. Питне та технічне водозабезпечення району відбувається за рахунок річки, артезіанських бурових свердловин та ґрунтових вод, використання водонапірних башт. Використання підземних вод, переважно, носить точковий характер та обмежується невеликими водозаборами в населених пунктах. Якість питної води у населених пунктах району за природними геологічними умовами не відповідає нормативним показникам і потребує вжиття заходів з доочищення завдяки впровадженню колективних (групових) установок очищення води з доведенням до нормативних показників як у місцях масового перебування громадян, так і в бюджетних закладах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту.

За наявними природно-геологічними умовами якість питної води у частині населених пунктів району може не повною мірою відповідати встановленим нормативним вимогам, що зумовлює необхідність впровадження заходів з її доочищення. З метою забезпечення безпечних санітарно-гігієнічних умов доцільним є встановлення колективних (групових) установок очищення води з доведенням її

показників до нормативних значень, насамперед у місцях масового перебування населення, а також у закладах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту.

У 2025 році спостерігалася позитивна динаміка у сфері модернізації систем водопостачання у громаді. За підтримки міжнародних та благодійних організацій реалізовано низку заходів, зокрема:

будівництво нової свердловини та заміну башти Рожновського у с-щі Воскресенське (за участі ГО «Молодь України»);

ремонт башти Рожновського (Благодійний фонд «NEW WAY»);

впровадження гібридних сонячних електростанцій на об'єктах водопостачання за підтримки Представництва Датської ради у справах біженців в Україні, що забезпечує енергетичну автономність насосної станції та окремих свердловин;

встановлення станції очищення води в с. Калинівка (за підтримки БО «ADRA Ukraine»), що дозволяє забезпечити населення доступом до безоплатної очищеної питної води.

Зазначені заходи свідчать про поступове підвищення стійкості системи життєзабезпечення громади, однак з огляду на значний рівень зношеності мереж та обмежене охоплення централізованим водовідведенням, інфраструктура потребує подальшої модернізації та системного розвитку.

Система водовідведення функціонує лише у двох населених пунктах громади – с. Михайло-Ларине та с-щі Миролюбове (Грейгове). Загальна протяжність каналізаційної мережі становить 3,8 км, що свідчить про обмежене охоплення централізованим водовідведенням та необхідність розвитку відповідної інфраструктури.

У інших населених пунктах громади відсутні системи централізованого водовідведення, що зумовлює повну залежність від локальних (автономних) рішень управління стічними водами. Відведення господарсько-побутових та виробничих стічних вод здійснюється шляхом їх накопичення в індивідуальних вигрібних ямах, з подальшим вивезенням асенізаційною технікою за заявковим принципом на каналізаційні очисні споруди. Водночас власні очисні споруди каналізації в межах громади відсутні.

На території Миколаївського району, поблизу с. Галицинове, на площі 13,7 га розташовані очисні споруди каналізації МКП «Миколаївводоканал» (табл. 3.4).

Проектна потужність об'єкта становить 118 тис. м³/добу, фактична – 104 тис. м³/добу. Технологічний процес очищення стічних вод здійснюється із застосуванням механічних та біологічних методів і передбачає проходження повного комплексу споруд, до складу яких входять приймальна камера, будинок ґрат, два преаератори, три горизонтальні пісковловлювачі, чотири первинні радіальні відстійники, насосна станція сирого осаду, аеротенк із розосередженим випуском стічних вод, шість аеротенків-витиснювачів, три вторинні радіальні відстійники, приймальний резервуар циркуляційного мулу, блок насосно-повітродувних станцій, мулова насосна станція, цех механічного зневоднення осаду, сім мулових майданчиків та адміністративно-лабораторний корпус. Наявність зазначеної інфраструктури забезпечує повний цикл очищення стічних вод та обробки осадів відповідно до технологічного регламенту об'єкта.

Така ситуація підвищує ризики потенційного забруднення ґрунтів і підземних вод у разі неналежного облаштування або експлуатації індивідуальних систем збору

стоків, а також потребує подальшого розвитку інженерної інфраструктури водовідведення відповідно до вимог екологічної та санітарної безпеки.

Таблиця 3.4. Потужність очисних споруд за містами та районами за даними Держводагентства, млн. м³ (інформація по містах обласного значення та районах наведена відповідно до адміністративно-територіального устрою, який діяв до набрання чинності постановою Верховної Ради України від 17.07.2020 року № 807-ІХ «Про утворення та ліквідацію районів»)

Адміністративно-територіальна одиниця	2000	2005	2010	2015	2018	2019	2020
Миколаївська область	120,7	120,2	117,1	67,4	53,1	56,3	65,8
місто Миколаїв	74,9	74,7	74,8	31,3	26,3	26,3	26,3
Миколаївський район (колишній Вітовський)	2,2	2,2	0,9	0,6	–	–	–

На цей час на території громади система організованого відведення поверхневих (дошових та талих) вод відсутня. Відведення стічних вод здійснюється природним шляхом за рахунок ухилів рельєфу та твердого покриття вулиць, із подальшим їх самопливним скиданням на рельєф у напрямку зниження поверхні. Такий спосіб водовідведення не передбачає наявності інженерних мереж дошової каналізації та може спричиняти локальне перезволоження територій, ерозійні процеси та додаткове навантаження на ґрунтовий покрив.

Стан забруднення водних ресурсів

Землі водного фонду громади представлені береговою смугою та акваторією річки Інгул, яка перетинає територію громади з північного сходу на південний захід. Річка бере початок у межах області та впадає у Південний Буг у межах м. Миколаєва. У межах Воскресенської селищної територіальної громади річка Інгул протікає вздовж населених пунктів: праворуч розташоване с. Пересадівка, ліворуч – с-ще Воскресенське, с. Калинівка та с. Михайло-Ларине.

Інгул є найбільшою лівою притокою Південного Бугу (басейн Чорного моря). Його довжина становить 354 км, площа водозбірного басейну – 9890 км². Річка є судноплавною на окремій ділянці від гирла до с. Пересадівка (приблизно 55 км). Прибережно-захисна смуга встановлена шириною 50 м. Русло річки у верхів'ях вузьке та звивисте, у середній течії розширюється до 30 м, у нижній – до 80 м і більше. Середня глибина становить 0,7-1,2 м, максимальна – до 1,5 м у меженний період. Швидкість течії сягає 0,5 м/с, похил річки становить 0,41 м/км. Живлення переважно снігове та дощове. Середні багаторічні витрати води характеризують річку як водотік помірної повноводності. Замерзання відбувається у першій половині грудня, льодостав нестійкий; скресання спостерігається наприкінці лютого – у першій половині березня.

Протягом 2024 року лабораторією моніторингу вод та ґрунтів Регіонального офісу водних ресурсів у Миколаївській області здійснювався щомісячний моніторинг якості поверхневих вод у басейні річки Інгул. Дослідження проводилися за 37 фізико-хімічними показниками, включно з пріоритетними забруднюючими речовинами та важкими металами.

За результатами моніторингу перевищень гранично допустимих концентрацій пріоритетних синтетичних забруднювачів (пестициди, алкілфеноли, поліароматичні та галогеновані вуглеводні) у водах річки Інгул не виявлено. Показники вмісту важких металів (кадмій, ртуть, свинець, нікель, мідь, цинк, хром, миш'як, алюміній) також перебували в межах встановлених нормативів.

У контрольних створах річки концентрації завислих речовин, біохімічне споживання кисню (БСК5/БПКп) та вміст розчиненого кисню відповідали нормативним вимогам, що свідчить про загалом задовільний екологічний стан водного об'єкта. Найвищі показники сухого залишку (1516–1590 мг/дм³) фіксувалися на окремих ділянках Інгулу, що зумовлено природними гідрологічними особливостями та рівнем мінералізації води. Вміст сульфатів, хлоридів та амонійних солей не перевищував гранично допустимих значень.

Отримані результати свідчать про відсутність значного антропогенного забруднення поверхневих вод річки Інгул у межах регіону за досліджуваний період.

Протягом 2024 року Державною установою «Миколаївський обласний лабораторний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України» проводився моніторинг якості питної води на об'єктах централізованого водопостачання. Було досліджено 1948 проб за санітарно-хімічними показниками, з яких 30,8 % не відповідали державним нормам, та 2930 проб за мікробіологічними показниками, з яких 10,4 % були ненормативними. За паразитологічними показниками всі 223 проби відповідали нормативам.

Підземні води на території громади можуть зазнавати впливу антропогенних факторів, насамперед у зв'язку з переважанням приватної забудови та відсутністю повсюдної централізованої системи водовідведення. Основними потенційними забруднювачами є нітрати та амонійні сполуки, що можуть надходити внаслідок фільтрації стічних вод із вигрібних ям, а також мікробіологічні показники, пов'язані з недостатньою герметизацією локальних каналізаційних споруд. Додатковими джерелами ризику є несанкціоновані місця накопичення відходів та поверхневий стік із територій забудови. За наявності сільськогосподарських угідь можливий локальний вплив мінеральних добрив, що також може спричиняти підвищення вмісту нітратів у водоносних горизонтах.

Згідно з картою Стан питних вод в Україні (рис. 3.5), територія Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області належить до зони поширення забруднених підземних вод, що свідчить про наявність підвищених ризиків погіршення якості підземних водних ресурсів. Така ситуація зумовлює необхідність посилення контролю за станом джерел водопостачання, недопущення неконтрольованого розміщення відходів та впровадження заходів із мінімізації антропогенного навантаження на водоносні горизонти.

Протягом 2024 року в межах басейну річки Інгул здійснювався моніторинг якості поверхневих вод Державною установою «Миколаївський обласний лабораторний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України». За результатами досліджень у воді річки Інгул зафіксовано перевищення окремих санітарно-хімічних показників, що свідчить про наявність антропогенного навантаження на водний об'єкт.

Водночас перевищень гранично допустимих концентрацій за вмістом важких металів, зокрема молібдену, міді, цинку, свинцю, кадмію та марганцю, не встановлено. У досліджених пробах також не виявлено РНК та ДНК хвороботворних

вірусів, холерного вібриона, залишкових концентрацій пестицидів та синтетичних піретроїдів. Показники радіаційної безпеки (альфа- та бета-активність) відсутні.

Рисунок 3.5. Екологічна ситуація та стан питних вод в Україні

Отримані результати свідчать про необхідність подальшого системного моніторингу стану річки Інгул та впровадження заходів із мінімізації антропогенного впливу на водний об'єкт.

Стан забруднення ґрунтів

Ґрунти Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області з показником стійкості до забруднення 50-60 % належать до категорії середньостійких. Це означає, що вони мають певну здатність протистояти негативним впливам різних типів забруднювачів, але не забезпечують повного природного очищення та самовідновлення після надходження шкідливих речовин. Такі ґрунти вимагають помірного контролю і управління антропогенними навантаженнями для збереження їхньої продуктивності та екологічної функціональності.

Типи забруднювачів:

відходи промислових підприємств – включають метали та хімічні сполуки, масла, смоли та інші токсичні речовини. Середньостійкі ґрунти частково фіксують іонні сполуки, але накопичення важких металів та токсичних органічних речовин може призвести до деградації структури ґрунту та зниження родючості;

відходи тваринницьких комплексів і ферм – органічні рештки, гній, сеча та мікроорганізми. Ґрунти середньої стійкості частково здатні розкласти органічні забруднювачі завдяки природній мікробіологічній активності, проте надмірні концентрації можуть призвести до накопичення азоту та фосфору, що спричиняє евтрофікацію ґрунтових вод і порушення фізико-хімічних властивостей ґрунту;

мінеральні та органічні добрива – сприяють підвищенню родючості, але їх надмірне внесення може спричинити засолення ґрунту або зміни кислотності. Середньостійкі ґрунти частково компенсують такі впливи, проте тривале надлишкове внесення негативно відбивається на структурі та водно-фізичних властивостях;

пестициди – хімічні засоби захисту рослин можуть накопичуватися у ґрунті. Середньостійкі ґрунти забезпечують часткове розкладання органічних пестицидів, але стійкість до складних синтетичних препаратів обмежена.

Середньостійкі ґрунти є придатними для ведення сільського господарства та розміщення об'єктів виробництва за умови контролю антропогенних навантажень. Без належного управління вони можуть втратити стійкість і перейти до категорії низькостійких, що негативно позначиться на їх родючості та екологічних функціях.

За даними карти Забруднення ґрунтів пестицидами (рис. 3.6), ступінь забруднення сільськогосподарських угідь Воскресенської селищної територіальної громади залишками пестицидів оцінюється як найнижчий. Це свідчить про високу екологічну якість ґрунтів та відносно мінімальний вплив хімічних засобів захисту рослин на родючість, продуктивність агроугідь і безпеку вирощуваної сільськогосподарської продукції.

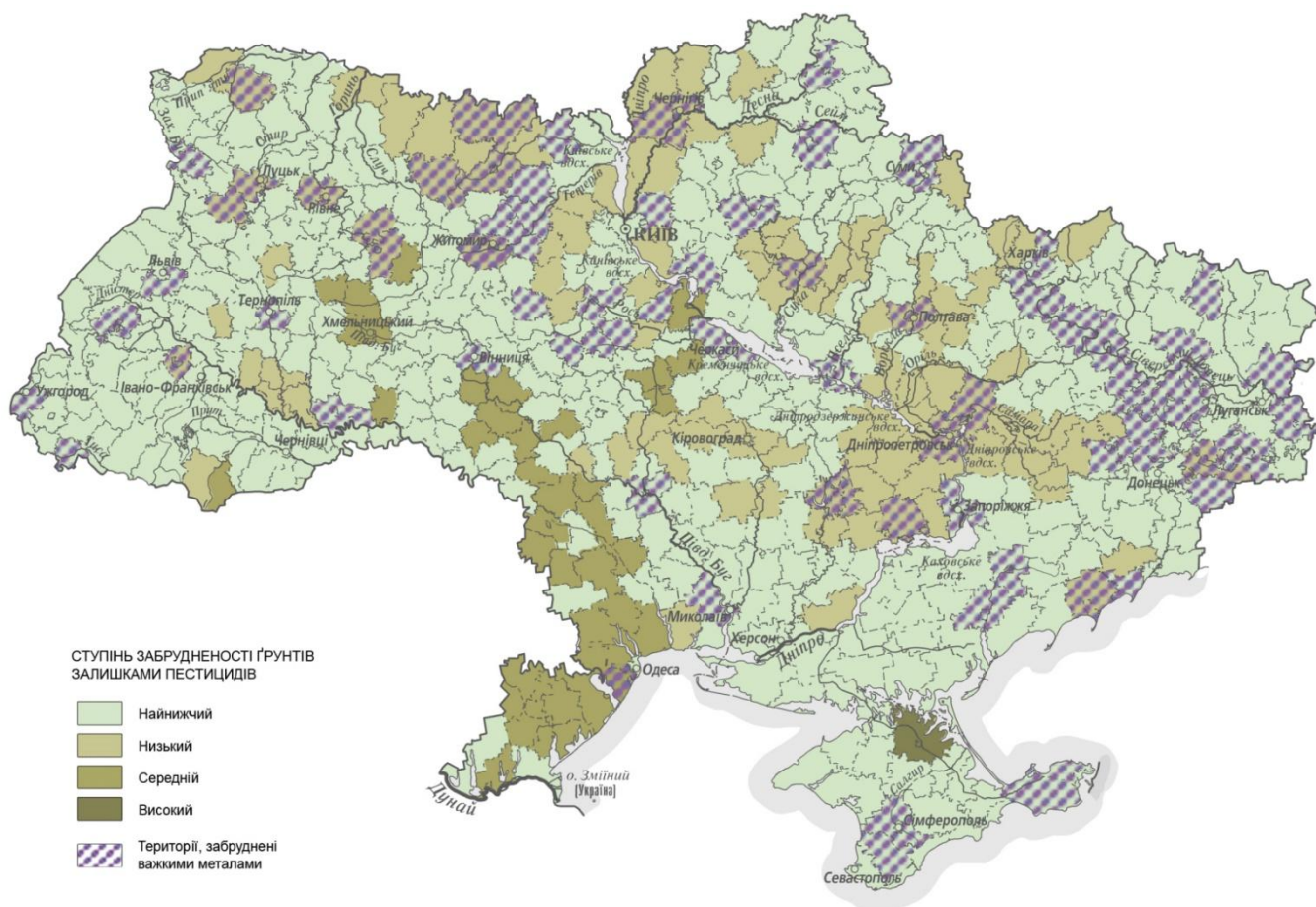

Рисунок 3.6. Забруднення ґрунтів пестицидами

Екзогенні геологічні процеси, підтоплення

Територія громади характеризується наявністю різноманітних природних процесів, що мають дестабілізуючий вплив на ґрунтовий покрив, рельєф та екологічну рівновагу території.

Згідно з даними картографічного аналізу (рис. 3.7), на території спостерігається лінійна ерозія, карстоутворення та просадочні процеси, що формують специфічні ризики для сільськогосподарського використання земель, забудови та інженерної інфраструктури.

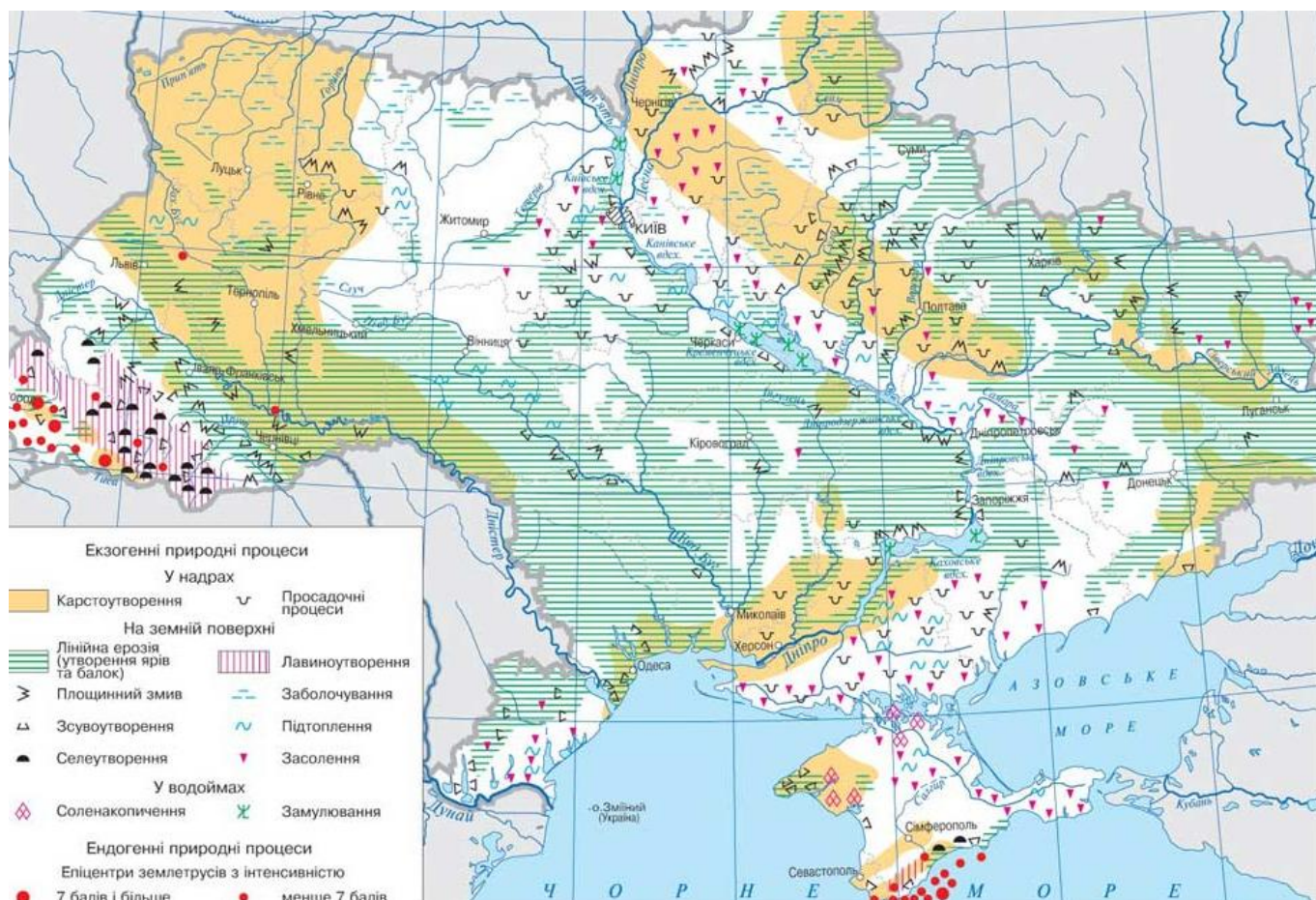

Рисунок 3.7. Неприятливі природні процеси

Лінійна ерозія проявляється у вигляді формування ярів, балок та інших ерозійних поглиблень, особливо вздовж русла річки Інгул. Цей процес є наслідком поверхневого змивання ґрунту під дією дощових та талих вод. Лінійна ерозія призводить до значних втрат родючого шару ґрунту, зниження продуктивності орних земель, а також сприяє формуванню нерівномірного рельєфу, що ускладнює землеробські роботи та підвищує ризик підтоплення у пониженнях. Основними чинниками розвитку ерозії є круті схили, відсутність достатніх ґрунтозахисних заходів, інтенсивне використання земель та сезонні опади високої інтенсивності.

Карстоутворення спостерігається на окремих ділянках території, де поширені вапнякові та доломітові породи. Процеси карсту включають утворення воронки, провалів та підземних порожнин, що створює потенційні загрози для стабільності рельєфу та безпеки будівельних об'єктів. Крім того, карстові структури сприяють швидкому проникненню забруднювачів у ґрунтові води, що підвищує ризик деградації підземних водних ресурсів. Поява карстових форм рельєфу зазвичай

пов'язана з природною розчинною здатністю карбонатних порід під впливом атмосферних опадів і ґрунтових вод, а також із зміненою гідрологією внаслідок антропогенної діяльності.

Просадочні процеси характерні для ділянок із глинистими або насиченими вологою ґрунтами. Вони проявляються у вигляді поступового або швидкого осідання ґрунтового масиву під власною вагою або внаслідок зміни вологості. Такий процес є небезпечним для будівель, доріг та іншої інженерної інфраструктури, оскільки може спричиняти тріщини, деформації фундаментів та руйнування конструкцій. Основними факторами виникнення просадочних явищ є підвищена вологість ґрунтів, коливання рівня ґрунтових вод, а також антропогенне втручання у водний режим території, зокрема земляні роботи та зрошення.

Комплексність і взаємозв'язок зазначених природних процесів формують середній рівень природних ризиків на території громади. Лінійна ерозія є найбільш поширеним явищем, особливо вздовж річки Інгул, тоді як карстоутворення та просадочні процеси проявляються локально, але мають значні наслідки для безпеки забудови та землекористування. Для зменшення негативного впливу цих процесів доцільно впроваджувати системні заходи, зокрема ґрунтозахисні технології, контроль за водним режимом, обмеження забудови у зонах карсту та на просадочних ґрунтах, а також моніторинг динаміки ерозійних процесів. Такий підхід сприятиме збереженню родючості ґрунтів, стабільності рельєфу та підвищенню екологічної безпеки громади.

Річкові системи півдня України, включно з басейнами Інгулу та Південного Бугу, можуть зазнавати значних сезонних коливань рівнів води внаслідок сильних дощів, танення снігу та тривалих опадів. У міжсезонні періоди підвищений рівень води в річках може призводити до виходу води за межі русла та затоплення прилеглих низинних ділянок.

У періоди інтенсивних опадів або льодової відлиги в річній мережі регіону збільшується стік, що може перевищувати пропускну здатність русел та спричиняти поширення води на заплавні території. Це характерно для природних умов Південного регіону України і має потенційний вплив на сільськогосподарські угіддя, дороги й інші інженерні об'єкти на території громади.

Порушення природного стоку вод унаслідок забудови, зміни ландшафту, відсутність ефективних дренажних систем посилює ймовірність підтоплення при високій вологості та підвищених стоках після опадів.

Підтоплення на території Воскресенської громади є потенційним і періодичним гідрологічним ризиком, обумовленим як природними коливаннями рівня річок та ґрунтових вод, так і антропогенними факторами зміни ландшафту та водного режиму. Своєчасний моніторинг водного балансу, удосконалення дренажних систем і прогнозування паводкових явищ є необхідними для зниження негативного впливу підтоплення на соціально-економічні та екологічні ресурси громади.

Прогнозні зміни поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, якщо документ державного планування не буде затверджено

Прогнозні зміни поточного стану довкілля, зокрема ті, що можуть негативно впливати на здоров'я населення, у разі незатвердження документа державного планування, детально проаналізовано та викладено у розділі 2 цього Звіту про

стратегічну екологічну оцінку, де наведено можливі наслідки неконтрольованого використання природних ресурсів, посилення антропогенного навантаження та порушення екологічної рівноваги на території громади.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ

Розроблення та внесення змін до документів державного планування – Стратегії та Плану потребує комплексного врахування екологічних проблем і пов'язаних із ними ризиків для здоров'я населення, а також оцінки потенційного впливу на території з природоохоронним статусом. З метою приведення зазначеного документа державного планування у відповідність до вимог чинного законодавства та забезпечення належного врахування екологічних і санітарно-гігієнічних факторів, у рамках внесення змін до Стратегії ініційовано проведення стратегічної екологічної оцінки, яка покликана інтегрувати екологічні аспекти у процес прийняття управлінських рішень.

Сучасний стан довкілля громади формується під впливом поєднання природних та антропогенних чинників, серед яких визначальну роль відіграють трансформація ландшафтів, інтенсивне сільськогосподарське використання території, недостатній рівень розвитку інженерної інфраструктури та прояви кліматичних змін. У таких умовах особливої актуальності набуває необхідність врахування екологічних обмежень і ризиків при плануванні просторового розвитку, що є одним із ключових завдань стратегічної екологічної оцінки.

Серед основних екологічних проблем громади доцільно виокремити сферу управління відходами, у межах якої можуть виникати проблеми, пов'язані з утворенням несанкціонованих сміттєзвалищ, недостатнім розвитком системи роздільного збору та сортування побутових відходів, що є типовим для селищних і сільських населених пунктів.

Окрім того, потенційно актуальними залишаються проблеми забруднення атмосферного повітря, зумовлені впливом транспорту, локальних джерел спалювання та агровиробничої діяльності, а також наслідки кліматичних змін, що проявляються у підвищенні температури, зростанні частоти посух і екстремальних погодних явищ.

Вагомим чинником екологічного ризику є також відсутність централізованої каналізаційної системи у більшості населених пунктів громади, що створює передумови для забруднення підземних вод і ґрунтів.

Додатковими викликами є зношеність систем водопостачання, що впливає на якість питної води та зумовлює потребу у впровадженні сучасних систем доочищення, а також деградація полезахисних лісосмуг, які виконують важливі протиерозійні та кліматорегулюючі функції. Водночас наявність у межах громади об'єктів природно-заповідного фонду є позитивним фактором, що сприяє збереженню біорізноманіття та екологічної стабільності території, однак потребує належного управління, підтримки існуючих територій та можливого розширення природоохоронної мережі.

Таким чином, ідентифікація та системний аналіз зазначених екологічних проблем і ризиків є необхідною передумовою для формування ефективних управлінських рішень у межах Стратегії та Плану, а також для мінімізації негативного впливу на довкілля і здоров'я населення та забезпечення збалансованого розвитку Воскресенської територіальної громади.

Забруднення атмосферного повітря як екологічна проблема та фактор ризику

Однією з актуальних екологічних проблем Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області є забруднення атмосферного повітря, яке формується під впливом пересувних і стаціонарних джерел викидів та має комплексний вплив на здоров'я населення, стан біорізноманіття й інші компоненти довкілля.

Враховуючи особливості просторового розташування громади, важливим фактором є проходження її територією автомобільного шляху територіального значення Т-1508 та національного автошляху Н-11 (Дніпро-Кривий Ріг-Миколаїв), які забезпечують інтенсивні транспортні потоки.

Автомобільний транспорт є основним джерелом забруднення повітря серед пересувних джерел: на його частку припадає до 93 % викидів. Унаслідок роботи двигунів внутрішнього згоряння в атмосферу надходять значні обсяги забруднюючих речовин, зокрема близько 93,1 % оксиду вуглецю (CO), 49,2 % оксидів азоту (NO_x), 13,6 % діоксиду сірки (SO₂) та понад 2 % суспендованих твердих частинок (сажа). Підвищені концентрації цих речовин формуються передусім у зонах транспортних коридорів і населених пунктів із активним рухом транспорту, що створює ризики для здоров'я населення, зокрема розвитку захворювань органів дихання, серцево-судинної системи та алергічних реакцій.

Додатковими джерелами забруднення атмосферного повітря є стаціонарні об'єкти господарської діяльності: підприємства, пов'язані з переробкою сільськогосподарської продукції, виробництвом будівельних матеріалів та обігом нафтопродуктів тощо. Викиди таких об'єктів включають: оксиди азоту, діоксид сірки, тверді суспендовані частки, неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС), а також метали та їх сполуки. До локальних джерел забруднення належать також автозаправні станції, станції технічного обслуговування, котельні та інші об'єкти енергозабезпечення.

Сільськогосподарська діяльність також чинить помітний вплив на якість атмосферного повітря. Використання мінеральних добрив, пестицидів і гербіцидів, а також спалювання рослинних залишків спричиняють викиди аміаку (NH₃), летких органічних сполук та дрібнодисперсного пилу. У посушливі періоди додатковим фактором забруднення є підвищена пилова навантаженість, пов'язана з ерозійними процесами ґрунтів.

Забруднення атмосферного повітря призводить до підвищення ризику захворювань органів дихання (хронічні бронхіти, астма), серцево-судинних патологій та алергічних реакцій. Найбільш небезпечними є дрібнодисперсні тверді частки (PM₁₀), які проникають у легені, а також оксиди азоту та оксид вуглецю, що впливають на кисневий обмін в організмі. Підвищений рівень забруднення у приавтомагістральних зонах створює локальні осередки екологічного ризику.

Забруднення атмосферного повітря має негативний вплив не лише на здоров'я населення, але й на інші компоненти довкілля.

Забруднення повітря впливає на ріст і розвиток сільськогосподарських культур через ушкодження листкової поверхні, порушення процесів фотосинтезу та накопичення токсичних речовин у рослинах. Це може призводити до зниження

врожайності, погіршення якості продукції та економічних втрат для аграрного сектору громади.

Осадження забруднюючих речовин із атмосфери спричиняє накопичення важких металів, сполук сірки та азоту у ґрунтах. Це призводить до зміни їх кислотності, погіршення агрохімічних властивостей і зниження родючості. У довгостроковій перспективі такі процеси можуть сприяти деградації земель.

Забруднюючі речовини, що потрапляють у атмосферу, згодом вимиваються опадами та надходять у водні об'єкти. Це спричиняє погіршення якості поверхневих вод, евтрофікацію та накопичення токсичних речовин у водних екосистемах, що негативно впливає на гідробіоти та якість водних ресурсів.

Атмосферні забруднювачі чинять токсичний вплив на рослинність і тваринний світ, знижуючи життєздатність видів, пригнічуючи фотосинтетичні процеси та змінюючи структуру екосистем. Особливо чутливими є степові та прибережні біотопи, де навіть незначні зміни якості повітря можуть призводити до втрати рідкісних і ендемічних видів.

Таким чином, забруднення атмосферного повітря у межах громади є комплексною екологічною проблемою, що потребує системного підходу до управління, зокрема впровадження заходів зі зменшення викидів, розвитку екологічно безпечного транспорту, модернізації технологій виробництва та посилення контролю за дотриманням природоохоронного законодавства.

Зміна клімату як екологічна проблема та фактор ризику

Зміна клімату є однією з ключових екологічних проблем Воскресенської селищної територіальної громади, яка має довготривалий і системний характер та впливає на всі компоненти довкілля, а також на умови життєдіяльності населення. Територія громади, розташована в межах степової зони півдня України, є особливо вразливою до кліматичних змін, що проявляється у підвищенні середньорічної температури повітря, зміні режиму опадів, збільшенні частоти та тривалості посушливих періодів, а також зростанні кількості екстремальних погодних явищ.

Основними проявами кліматичних змін у межах громади є поступове потепління, зростання кількості спекотних днів і тропічних ночей, скорочення тривалості холодного періоду, а також нерівномірний розподіл атмосферних опадів. В умовах підвищення температури повітря та зменшення зволоження посилюються процеси висушування ґрунтів, що є характерним для степових територій і створює передумови для розвитку деградаційних процесів.

Кліматичні зміни безпосередньо та опосередковано впливають на стан громадського здоров'я (табл. 4.1). Зростає ризик теплового стресу, серцево-судинних та респіраторних захворювань, інфекцій, пов'язаних із якістю води, а також алергічних реакцій. Особливо вразливими є діти, люди похилого віку та особи з хронічними захворюваннями. Додатково погіршення природних умов та економічні наслідки кліматичних змін сприяють зростанню соціальної вразливості населення.

Кліматичні зміни проявляються через конкретні впливи на галузі економіки, природні системи та інфраструктуру, формуючи секторально-специфічні екологічні ризики.

Таблиця 4.1. Екологічні проблеми та ризики впливу на здоров'я населення в умовах зміни клімату

№	Екологічна проблема	Прояви та причини	Потенційні наслідки для довкілля	Ризики для здоров'я населення
1	Підвищення температури та теплові хвилі	Зростання середньорічної температури, тривалі періоди спеки	Пересихання ґрунтів, зниження врожайності, підвищення пожежної небезпеки	Теплові удари, зневоднення, підвищення смертності серед вразливих груп
2	Посухи та дефіцит водних ресурсів	Зменшення опадів, висока випаровуваність	Виснаження підземних вод, деградація водних екосистем	Дефіцит якісної питної води, кишкові інфекції
3	Погіршення якості питної води	Концентрація забруднювачів, засолення, евтрофікація водойм	Зниження якості водопостачання, порушення екологічного стану водойм	Інфекційні захворювання, отруєння, хронічні хвороби ШКТ
4	Деградація земель та опустелювання	Ерозія, вітрові процеси, виснаження ґрунтів	Зниження продуктивності земель, втрата родючості	Погіршення продовольчої безпеки, ризики недоїдання
5	Погіршення якості атмосферного повітря	Пилові бурі, пожежі, застій повітряних мас	Зростання концентрації пилу та забруднюючих речовин	Астма, бронхіти, серцево-судинні захворювання
6	Втрата біорізноманіття	Зміна кліматичних умов, руйнування середовищ існування	Зникнення видів, порушення екосистемних зв'язків	Поява нових алергенів, поширення переносників хвороб
7	Екстремальні природні явища	Повені, буревії, пожежі	Руйнування інфраструктури, забруднення територій	Травматизм, стрес, загроза життю
8	Поширення інфекційних захворювань	Зміна температури і вологості, поширення переносників	Розширення ареалів комах і гризунів	Малярія, хвороба Лайма, кишкові інфекції
9	Зростання алергічних захворювань	Подовження періоду пилкування, інвазивні рослини	Зміна флори та рослинного покриву	Алергії, бронхіальна астма
10	Соціально-економічні наслідки кліматичних змін	Зниження врожайності, економічні втрати	Погіршення рівня життя населення	Стрес, психічні розлади, зниження якості життя

Зміни клімату впливають на гідрологічний режим території, зокрема на зменшення водності малих річок і погіршення стану поверхневих вод. Нерівномірність опадів і тривалі посухи призводять до зниження рівня підземних вод, що може ускладнювати водозабезпечення населення та господарства.

Підвищення температури та дефіцит вологи сприяють розвитку ерозійних процесів, деградації ґрунтів і зниженню їх родючості. У посушливі роки зростає ризик втрати гумусу, ущільнення ґрунтів та погіршення їх водно-фізичних властивостей, що негативно впливає на ефективність сільськогосподарського виробництва.

Кліматичні зміни призводять до трансформації природних екосистем, зміни ареалів видів, зменшення чисельності чутливих до температури та вологості організмів. Особливо вразливими є степові екосистеми, де навіть незначні зміни кліматичних умов можуть спричиняти втрату рідкісних та ендемічних видів.

Погодні аномалії, зокрема посухи, хвилі спеки та нерівномірні опади, безпосередньо впливають на врожайність сільськогосподарських культур. Сектор рослинництва є найбільш чутливим до екстремальної спеки, зростання середньої температури повітря, зменшення середньої кількості опадів, збільшення тривалості посух та частоти екстремальних опадів. Зменшення продуктивності агроценозів, погіршення якості врожаю та зростання витрат на зрошення й адаптаційні заходи створюють додаткові економічні ризики для громади.

Таким чином, зміна клімату є комплексною екологічною проблемою, яка охоплює природні та соціально-економічні аспекти розвитку громади та потребує врахування при плануванні територіального розвитку, впровадження адаптаційних заходів і підвищення стійкості місцевих екосистем і господарства до кліматичних викликів.

Проблеми управління відходами як фактор екологічного ризику

Сфера управління відходами на території Воскресенської селищної територіальної громади залишається однією з ключових екологічних проблем, що має комплексний вплив на стан довкілля та здоров'я населення. Незважаючи на наявність нормативно-правового регулювання та локальних положень щодо управління побутовими відходами, існуюча система не забезпечує повною мірою ефективного збирання, транспортування, оброблення, відновлення та видалення відходів, що призводить до накопичення екологічних ризиків.

Однією з найбільш поширених проблем є утворення несанкціонованих сміттєзвалищ у межах населених пунктів та на прилеглих територіях, зокрема у лісосмугах, балках і на сільськогосподарських угіддях. Їх поява зумовлена як недостатнім охопленням населення послугами з вивезення відходів, так і низьким рівнем екологічної свідомості населення.

Додатково ускладнює ситуацію відсутність повноцінної системи роздільного збору відходів, що унеможливорює ефективне вилучення вторинної сировини та зменшення обсягів захоронення. Частка перероблення відходів залишається вкрай низькою, а більшість твердих побутових відходів підлягає захороненню.

Проблемою для Воскресенської селищної територіальної громади є відсутність на її території об'єктів, призначених для видалення побутових відходів, зокрема сучасного полігону, що відповідав би екологічним і санітарно-гігієнічним вимогам. У зв'язку з цим управління відходами значною мірою залежить від зовнішньої інфраструктури та логістики їх вивезення за межі громади. Така ситуація створює передумови для виникнення несанкціонованих місць видалення відходів, а також використання тимчасових або технічно не облаштованих ділянок накопичення сміття. Відсутність на території громади спеціалізованого об'єкта із належним інженерним забезпеченням (системами гідроізоляції, збору та очищення фільтрату, відведення біогазу) ускладнює контроль за потоками відходів і підвищує ризики їхнього негативного впливу на ґрунти, підземні води та атмосферне повітря.

Недостатній рівень організації обліку, паспортизації та моніторингу місць накопичення відходів посилює ймовірність неконтрольованого забруднення довкілля та потребує впровадження системних управлінських рішень у сфері управління відходами на рівні громади.

Окрему екологічну загрозу становить відсутність організованої системи збору небезпечних відходів від населення, зокрема відпрацьованих батарейок, акумуляторів, мастил, шин, люмінесцентних ламп та інших токсичних компонентів. У результаті такі відходи потрапляють до загального потоку побутових відходів або безпосередньо у довкілля, спричиняючи забруднення ґрунтів важкими металами, нафтопродуктами та стійкими органічними сполуками.

Поширеною практикою на території громади залишається спалювання побутових відходів, листя та післяжнивних залишків (стерні), що супроводжується викидами в атмосферне повітря діоксинів, оксидів азоту, чадного газу та дрібнодисперсних часток. Такі процеси не лише погіршують якість повітря, але й підвищують ризики виникнення пожеж, деградації ґрунтового покриву та зниження біологічної продуктивності агроландшафтів.

Вплив відходів на компоненти довкілля на території громади має комплексний, багатofакторний характер і проявляється через фізико-хімічні, біохімічні та екологічні процеси трансформації відходів у природному середовищі.

У ґрунтовому покриві негативний вплив пов'язаний насамперед із накопиченням твердих побутових відходів, полімерних матеріалів та токсичних компонентів, що призводить до порушення структури ґрунту, зниження його пористості та водопроникності. Внаслідок тривалого розкладу відходів формується вторинне хімічне забруднення, зокрема накопичення важких металів (Pb, Cd, Hg), поліциклічних ароматичних вуглеводнів та стійких органічних забруднювачів. Це спричиняє деградацію ґрунтового покриву, зниження вмісту гумусу та біологічної активності, що в кінцевому підсумку негативно впливає на його родючість і екологічні функції.

Підземні та поверхневі води зазнають впливу через інфільтрацію фільтрату, який утворюється внаслідок атмосферних опадів та біохімічного розкладу відходів. Фільтрат містить підвищені концентрації нітратів, амонійного азоту, хлоридів, важких металів, а також органічних сполук, включаючи токсичні та канцерогенні речовини. За відсутності інженерного захисту місць видалення відходів ці забруднювачі мігрують у водоносні горизонти, погіршуючи якість питної води та створюючи ризики для централізованого і децентралізованого водопостачання. Особливо вразливими є території з неглибоким заляганням ґрунтових вод.

Вплив на атмосферне повітря реалізується через процеси анаеробного розкладу органічної фракції відходів, у результаті яких утворюється біогаз, основними компонентами якого є метан (CH_4) та діоксид вуглецю (CO_2). Метан має високий парниковий потенціал і суттєво впливає на зміну клімату. Додатковим джерелом забруднення є несанкціоноване спалювання відходів, що супроводжується викидами діоксинів, фуранів, оксидів азоту (NO_x), оксиду вуглецю (CO) та дрібнодисперсних часток (PM_{10} , $\text{PM}_{2.5}$). Ці речовини мають токсичний, канцерогенний та мутагенний ефекти і становлять безпосередню загрозу для здоров'я населення.

Для біорізноманіття негативний вплив проявляється через трансформацію природних біотопів, їх фрагментацію та засмічення. Відходи порушують умови

існування флори і фауни, сприяють витісненню аборигенних видів та поширенню синантропних і інвазійних організмів. Додатково токсичні компоненти можуть акумулюватися в організмах живих істот, порушуючи трофічні ланцюги та викликаючи біоаккумуляцію шкідливих речовин у екосистемах.

У сфері сільського господарства наслідки проявляються через погіршення агрохімічних властивостей ґрунтів і забруднення вод, що використовуються для зрошення. Потрапляння токсичних речовин у ґрунт призводить до їх включення у біогеохімічні цикли та подальшого переходу в рослинну продукцію. Це знижує врожайність, погіршує якість сільськогосподарської продукції та створює ризики для продовольчої безпеки і здоров'я населення через накопичення шкідливих речовин у харчовому ланцюгу.

Таким чином, вплив відходів на довкілля має системний характер, охоплює всі основні природні компоненти та характеризується довготривалими екологічними наслідками, що обумовлює необхідність впровадження комплексних підходів до управління відходами на рівні громади.

Додатковим фактором екологічного навантаження є функціонування кладовищ, навколо яких відповідно до санітарно-гігієнічних вимог встановлюються санітарно-захисні зони. У ряді випадків у межі таких зон потрапляє існуюча житлова забудова, що свідчить про порушення принципів просторового планування та створює потенційні ризики для населення. За відсутності належного інженерного облаштування кладовищ (гідроізоляції, дренажних систем, контролю за станом ґрунтів і вод) вони можуть виступати джерелами мікробіологічного та хімічного забруднення, насамперед підземних вод. Особливо це актуально для територій із високим рівнем ґрунтових вод або складними гідрогеологічними умовами.

У таких випадках кладовища, що не відповідають встановленим санітарним нормам і створюють ризики для довкілля та здоров'я населення, підлягають закриттю з подальшим впровадженням заходів щодо рекультивації територій та впорядкування поховань відповідно до чинного законодавства.

Проблеми водокористування та водовідведення як фактор екологічного ризику

На території Воскресенської селищної громади спостерігається комплекс проблем водокористування та водовідведення, що формує значні екологічні та санітарно-гігієнічні ризики.

Миколаївська область характеризується відносно низьким рівнем водних ресурсів та маловодністю території, що обмежує природну спроможність відновлення підземних водоносних горизонтів, які є основним джерелом води для Воскресенської селищної громади.

Зменшені обсяги водних ресурсів створюють підвищене навантаження на локальні водоносні горизонти та призводять до їх виснаження при тривалій експлуатації:

надмірне використання локальних водоносних горизонтів знижує відновлюваний запас води, погіршує гідрогеологічні умови та підвищує ризик забруднення природними і техногенними забруднювачами;

зниження рівня підземних вод впливає на водний баланс ґрунтів, що призводить до деградації родючості, посухостійкості рослин та порушення екологічної рівноваги в прилеглих територіях;

дефіцит доступної та безпечної води для населення може зумовлювати обмеження водних ресурсів для питних, побутових і аграрних потреб, що потенційно підвищує ризики водно-санітарних захворювань.

Підземні води Миколаївської області мають специфічні природні властивості, що обумовлені геологічними умовами степової зони та мінералізацією водоносних горизонтів. За результатами гідрогеологічних досліджень область є однією з найменш забезпечених в Україні водами питної якості з обмеженими запасами прісних підземних вод та значною часткою вод із підвищеною мінералізацією, яка перевищує 1,5 г/дм³.

Хімічний склад підземних вод часто характеризується високою жорсткістю, підвищеним вмістом сульфатів, хлоридів, кальцію та магнію, що зумовлюється тривалим контактом вод із мінеральними породами навколишнього геологічного комплексу. У поєднанні з природними домішками, такими як залізо та марганець, це призводить до відхилення від нормативних показників якості питної води.

Механізм впливу таких природних характеристик полягає в тому, що висока мінералізація та жорсткість води знижують її придатність для безпосереднього споживання без попередньої обробки, впливають на органолептичні властивості (смак, запах), а також можуть сприяти утворенню відкладень на побутовому обладнанні й погіршенню ефективності систем водопостачання.

Наслідки споживання води з підвищеною мінералізацією включають підвищені ризики розвитку захворювань травної та сечовидільної систем, а також додаткове навантаження на серцево-судинну систему. Жорстка вода може сприяти утворенню каменів у нирках при тривалому використанні, а надлишок деяких елементів (кальцію, магнію) пов'язують із погіршенням загального стану здоров'я.

У таких умовах досягнення нормативної якості води без застосування сучасних технологій доочищення є неможливим. Це підтверджує потребу впровадження ефективних систем фільтрації, знезараження та регулювання хімічного складу води, як на рівні індивідуальних господарств, так і на рівні сільських та громадських установ, що забезпечує безпечне водопостачання для населення.

Водопровідна інфраструктура Воскресенської селищної громади характеризується значним зношенням та обмеженим охопленням населення централізованим водопостачанням. Протяжність водопровідних мереж становить 168,8 км, при цьому лише 73 % населення користуються централізованою системою водопостачання, що залишає майже чверть домогосподарств залежними від локальних джерел води. Значна частина мереж виготовлена з чавуну, сталі та азбестоцементу, експлуатується понад десятиліття й не відповідає сучасним санітарним нормам, що підвищує ризики фізичного пошкодження та порушень гідравлічного режиму.

Зношеність трубопроводів супроводжується частими протіканнями та поривами, через які відбуваються значні втрати води під час транспортування. Ці дефекти не лише знижують ефективність водопостачання, а й створюють умови для потрапляння сторонніх домішок та мікроорганізмів у питну воду, підвищуючи ймовірність бактеріального та вірусного забруднення. Крім того, використання чавунних і

сталевих труб старого зразка може призводити до надходження у воду важких металів, таких як залізо та марганець, що негативно впливає на санітарну безпеку води та формує додаткові ризики для здоров'я населення.

Неповне охоплення централізованим водопостачанням змушує домогосподарства використовувати локальні джерела води, зокрема артезіанські свердловини. Це створює підвищене навантаження на підземні водоносні горизонти, що загрожує виснаженням відновлюваних запасів води, погіршенням гідрогеологічних умов та деградацією прилеглих екосистем. Зниження рівня підземних вод порушує водний баланс ґрунтів, що негативно впливає на їхню родючість та стійкість рослинності до посухи, а також посилює ризики ерозії та деградації екологічної рівноваги на території громади.

На території Воскресенської селищної громади централізована система водовідведення функціонує лише у двох населених пунктах – смт Миролубове (Грейгове) та с. Михайло-Ларине. Загальна протяжність каналізаційних мереж становить лише 3,8 км, що забезпечує обмежене охоплення населення послугами централізованого водовідведення. У решті населених пунктів громади відсутні централізовані каналізаційні системи, що створює повну залежність від локальних автономних рішень, таких як вигрібні ями або накопичувальні ємності, які очищаються асенізаційними машинами за заявковим принципом.

Відсутність розгалуженої та сучасної системи централізованої каналізації та очисних споруд каналізації призводить до низки негативних наслідків:

локальні вигрібні ями та невпорядковані очисні споруди створюють ризик інфільтрації фільтрату в ґрунт, що може призводити до накопичення нітратів, амонію, органічних сполук та мікробіологічних забруднювачів у підземних водоносних горизонтах;

часте переповнення локальних ємностей та несвоєчасний вивіз стічних вод підвищує ймовірність забруднення прибудинкових територій та поширення патогенів;

на території Воскресенської селищної громади відсутні власні централізовані каналізаційні очисні споруди, що призводить до необхідності транспортування господарсько-побутових стічних вод за межі громади на об'єкти, розташовані у Миколаївському районі (біля с. Галицинове). Така залежність від віддалених очисних споруд підвищує ризики затримок у прийомі та обробці стоків, збільшує ймовірність перевантаження транспортної системи та погіршує контроль за якістю очищення. Відсутність локальної інфраструктури з очищення стічних вод формує підвищене навантаження на ґрунти та підземні води в місцях накопичення та тимчасового зберігання стоків, а також підвищує ризики забруднення довкілля та зростання санітарно-гігієнічних загроз для населення;

неконтрольоване скидання стічних вод може спричинити деградацію ґрунтового покриву, забруднення водних об'єктів та негативно впливати на біорізноманіття прилеглих територій;

незадовільна організація водовідведення формує ризики забруднення ґрунтів і підземних вод, поверхневих вод річки Інгул, зростання санітарно-гігієнічних захворювань серед населення, а також потенційно негативно впливає на стан природоохоронних територій та прилеглих агроекосистем.

На території Воскресенської селищної громади відсутні впорядковані системи збору та відведення дощових і талих вод у більшості населених пунктів. Це створює низку екологічних та санітарних ризиків:

надлишок поверхневих вод утворює локальні підтоплення, сприяє ерозії ґрунтів, вимиванню поживних речовин і накопиченню забруднюючих речовин на поверхні, що надходять у річки та водойми під час стоку. Відсутність контролю за стоком дощових вод також призводить до швидкого перенесення забруднювачів із доріг, подвір'їв і сміттєзвалищ у водні об'єкти;

застійні води стають потенційним середовищем для розмноження патогенних мікроорганізмів і комах-переносників хвороб (мошок, комарів), що підвищує ризики інфекційних захворювань;

неконтрольований поверхневий стік спричиняє забруднення ґрунтів і водойм, ерозійне вимивання родючого шару, пошкодження рослинного покриву та деградацію екосистем прилеглих територій;

накопичення дощових вод у населених пунктах підвищує ризик локальних підтоплень і пошкодження інженерної інфраструктури, сприяє поширенню забруднювачів у водні об'єкти та створює додаткові санітарно-гігієнічні ризики для населення.

Таким чином, проблеми водокористування та водовідведення виступають ключовим фактором екологічного ризику для громади, що вимагає комплексного підходу: доочищення води для населення, розширення централізованого водопостачання та каналізації, локальних систем очищення стічних вод, а також заходів із захисту підземних водних ресурсів і прилеглих екосистем.

Деградація антропогенно змінених екосистем та втрата продуктивності земель як фактор екологічного ризику

На території Воскресенської селищної громади спостерігається порушення природного стану земельних угідь внаслідок тривалої антропогенної діяльності, зокрема сільськогосподарського використання, несанкціонованого освоєння земель та накопичення відходів. Основними проблемами є:

деградація порушених земель – значні площі сільськогосподарських угідь та колишніх кар'єрів, лісосмуг і полезахисних насаджень зазнали ерозії, втрати родючого шару ґрунту та структурного погіршення ґрунтів, що знижує продуктивність та стійкість екосистем;

забруднення і техногенна деградація – на окремих ділянках накопичені залишки будівельних матеріалів, побутових та промислових відходів, що створює ризики перенесення важких металів і токсичних сполук у ґрунти та підземні води;

втрата продуктивності пасовищ та сіножатей – значна частина колишніх пасовищ та сіножатей деградувала через недостатнє управління, надмірне випасання або порушення агротехнічних заходів, що обмежує кормову базу для тваринництва та біорізноманіття;

деградація лісосмуг та полезахисних насаджень – відсутність догляду та відновлення насаджень знижує їх здатність протидіяти ерозії, забезпечувати мікрокліматичний контроль і виконувати регуляторні функції у підтриманні екологічної рівноваги.

Деградовані та забруднені земельні ділянки сприяють підвищенню ерозії, втраті органічного шару ґрунту та зменшенню водозатримуючої здатності ґрунтів, що погіршує продуктивність агроєкосистем. Перенос забруднювачів із ґрунтів у підземні води підвищує ризик токсичного впливу на здоров'я населення. Втрата природного покриву знижує рекреаційні й захисні функції території, сприяє зниженню біорізноманіття та підвищує ризики ерозії і запилення атмосферного повітря.

Наслідки для громади: зменшення врожайності та кормової бази для тваринництва; погіршення стану ґрунтів та місцевих екосистем; підвищення ризику потрапляння токсичних елементів у водні ресурси та харчовий ланцюг; погіршення мікроклімату та рекреаційного потенціалу населених пунктів.

Занепад зеленого фонду та деградація полезахисних лісосмуг як фактор екологічного ризику

Зелений фонд території Воскресенської селищної громади є важливим елементом екологічної та соціальної інфраструктури. Особливо значущими є полезахисні лісосмуги, лісонасадження та природоохоронні території, які виконують регуляторні функції у підтриманні біорізноманіття, стабілізації ґрунтів та водного балансу, а також у захисті населення від негативного впливу вітрової та пилової ерозії.

Основні проблеми зеленого фонду громади включають занепад полезахисних лісосмуг і лісонасаджень, відсутність нових посадок та недостатнє відновлення існуючих насаджень.

Більшість полезахисних лісосмуг та захисних насаджень знаходяться у деградованому стані через відсутність належного догляду, вирубування й зрізання дерев та кущів, а також природні фактори (посухи, шкідники). Зменшення площі зелених насаджень знижує ефективність захисту сільськогосподарських угідь від вітрової ерозії та пилових бур, сприяє підвищенню температури та послаблює регулювання мікроклімату.

Дефіцит лісонасаджень, особливо на територіях, що зазнали антропогенного впливу, призводить до втрати біологічного різноманіття та порушення екологічної рівноваги. Відсутність регулярного відновлення зеленого фонду знижує захисну функцію лісосмуг для ґрунтів, водних ресурсів і населення.

Незважаючи на наявність об'єктів природно-заповідного фонду, відсутність належного моніторингу та догляду за ними може призводити до деградації екосистем, зменшення чисельності рідкісних видів рослин і тварин та поширення інвазійних видів.

Занепад зеленого фонду, включно з деградацією полезахисних лісосмуг та природоохоронних насаджень, створює низку негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення Воскресенської селищної громади.

Зменшення площ зелених насаджень порушує захисну функцію лісосмуг, що призводить до активізації ерозійних процесів і зниження вологоутримуючої здатності ґрунтів. Втрата деревно-чагарникового покриву зменшує накопичення органічної речовини у ґрунті та послаблює природний регуляторний механізм водного балансу, що негативно впливає на родючість і водозабезпеченість агроєкосистем, знижуючи врожайність та стійкість сільськогосподарських культур до посухи та кліматичних коливань.

Відсутність ефективного зеленого покриву зменшує природне очищення повітря від пилу та алергенів, що підвищує їх концентрацію у приземному шарі атмосфери. Зниження об'єму зелених насаджень посилює мікрокліматичні стреси, зокрема локальні підвищення температури та зростання запилення, що негативно впливає на якість повітря в населених пунктах.

Деградація лісосмуг та природоохоронних територій призводить до зменшення чисельності чутливих видів рослин і тварин, порушення структурної і функціональної цілісності екосистем та зниження їх резистентності до антропогенних та природних чинників. Втрата природного середовища сприяє поширенню інвазійних видів і зменшує здатність екосистем регулювати екологічні процеси.

Скорочення площ зелених насаджень та погіршення їх стану негативно впливає на рекреаційний потенціал громади, знижує якість повітря та збільшує рівень пилових та алергенних навантажень. Ці фактори підвищують ризики розвитку респіраторних і алергічних захворювань, а також можуть негативно відбиватися на психоемоційному стані жителів, зменшуючи якість життя та соціальне благополуччя населення.

Відновлення зеленого фонду та належне управління природоохоронними територіями є критично важливим для зменшення екологічних ризиків у Воскресенській громаді. Системне відновлення деградованих лісосмуг, створення нових насаджень, регулярний догляд за зеленими зонами та інтеграція цих заходів у комплексну систему екологічного управління дозволять підвищити стійкість екосистем, знизити ерозію ґрунтів, покращити якість повітря, зберегти біорізноманіття та позитивно впливати на фізичне й психічне здоров'я населення.

Загрози збереженню природно-заповідного фонду та степових екосистем

На території Воскресенської селищної громади Миколаївського району зосереджені природоохоронні об'єкти місцевого значення, зокрема Ботанічний заказник «Михайло-Ларинський», Заповідне урочище «Мар'ївське», а також частина прибережної зони річки Інгул, запропонована до включення до Смарагдової мережі України. Ці території мають значну екологічну цінність, виконуючи комплексні функції збереження степових ландшафтів, водних екосистем, рідкісних та ендемічних видів флори і фауни, а також забезпечуючи умови для наукових досліджень, рекреації і екологічного виховання населення.

Проте, попри високу природоохоронну значущість, зазначені території зазнають суттєвого антропогенного впливу, що створює ряд екологічних ризиків. Незадовільний контроль за користувачами земельних ділянок, порушення режиму охорони, незаконне випасання худоби, вирубка дерев та збирання рослин сприяють деградації природних угруповань, фрагментації середовища існування та втраті структурної цілісності екосистем. Неконтрольовані господарські дії, ерозійні процеси і трансформація прибережних зон річки Інгул призводять до погіршення стану байрачних лісів, степових угідь і водно-болотних комплексів, зменшуючи їхню здатність регулювати водний баланс, утримувати ґрунт і підтримувати мікрокліматичні умови.

Зниження якості середовища існування спричиняє скорочення чисельності чутливих і рідкісних видів рослин і тварин, включно з видами, що занесені до Червоної книги України, Європейського та Світового червоних списків.

Фрагментація природних угруповань і порушення їхньої структурної цілісності зменшують біорізноманіття та стійкість екосистем до зовнішніх впливів, послаблюючи природну здатність території протистояти ерозії, посухам та іншим кліматичним стресам.

Внаслідок руйнування прибережних лісових насаджень та ерозійних процесів ґрунти вимиваються у річку Інгул, що збільшує концентрацію наносів і забруднювачів у воді, змінює гідрологічний режим і погіршує стан водних екосистем. Скорочення зеленого покриву також впливає на мікроклімат громади, підвищуючи температуру повітря, знижуючи його зволоженість та здатність до природного очищення від пилу, що безпосередньо позначається на екологічному стані населених пунктів та на здоров'ї мешканців. Погіршення якості повітря, зменшення рекреаційних територій і втрати природних буферів підвищують ризики фізичних та психічних захворювань, а також створюють потенційні загрози повеней та підтоплень, що негативно впливає на санітарно-гігієнічну ситуацію.

Таким чином, деградація важливих для збереження природних територій Воскресенської громади створює значний екологічний ризик, який проявляється у втраті біорізноманіття, погіршенні стану ґрунтів і водних ресурсів, зниженні рекреаційного та естетичного потенціалу території, а також у підвищенні загроз для здоров'я населення. Для мінімізації цих ризиків необхідне системне збереження природно-заповідних територій, відновлення деградованих екосистем, регулярний моніторинг стану флори та фауни, контроль антропогенного впливу, а також інтеграція природоохоронних заходів у планування господарської діяльності на території громади.

Неефективне енергоспоживання як фактор екологічного ризику

На території Воскресенської селищної громади енергетична інфраструктура характеризується значною залежністю від централізованих джерел електроенергії, що виробляється переважно за рахунок спалювання викопних палив. Таке споживання призводить до викидів шкідливих речовин, зокрема діоксиду сірки (SO_2), оксидів азоту (NO_x), вуглекислого газу (CO_2), часток пилу (PM_{10} , $\text{PM}_{2,5}$) та важких металів (Pb, Cd, Hg), які акумулюються в атмосфері і негативно впливають на якість повітря, клімат та стан здоров'я населення. Неefективне використання енергії та залежність від централізованих джерел обмежує автономність об'єктів водопостачання, водовідведення та соціальної інфраструктури, створюючи додаткові екологічні ризики, зокрема погіршення санітарно-гігієнічних умов та підвищення ймовірності бактеріального і вірусного забруднення питної води.

Механізм впливу енергоефективності на довкілля полягає в наступному: надмірне споживання електроенергії традиційного походження збільшує викиди шкідливих газів, що спричиняє кислотні дощі, посилює фотохімічне забруднення та накопичення твердих часток у ґрунті та водних об'єктах, включаючи річку Інгул. Нестабільне енергопостачання водопровідних і насосних станцій погіршує ефективність очищення води та стічних вод, що призводить до можливого накопичення домішок заліза ($\text{Fe}^{2+}/\text{Fe}^{3+}$), марганцю (Mn^{2+}), амонію (NH_4^+), нітратів (NO_3^-) та органічних забруднювачів у підземних і поверхневих водах.

Наслідки для громади включають підвищені ризики респіраторних і кардіоваскулярних захворювань у населення через забруднення повітря, погіршення

якості питної води та посилення деградації локальних екосистем. Викиди CO₂ і NO_x також впливають на мікроклімат і можуть прискорювати зміни локального клімату, що у свою чергу погіршує відновлюваність водоносних горизонтів і стан агроекосистем.

Впровадження відновлюваних джерел енергії, таких як гібридні сонячні електростанції та вітрові турбіни на об'єктах водопостачання та соціальної інфраструктури, дозволяє зменшити споживання викопного палива, скоротити викиди SO₂, NO_x, CO₂ та твердих часток, забезпечити стабільне енергопостачання насосних станцій та систем очищення води, що підвищує санітарну безпеку і водну автономність громади. Одночасно знижується навантаження на атмосферу, ґрунти і водні об'єкти, що сприяє стабілізації екологічного стану та збереженню здоров'я населення.

Таким чином, енергоефективність громади є ключовим фактором для забезпечення сталого розвитку, охорони навколишнього середовища та зниження екологічних ризиків, а впровадження відновлюваних джерел енергії стає важливим елементом комплексної стратегії екологічної безпеки Воскресенської селищної громади.

SWOT-аналіз

SWOT-аналіз полягає у визначенні сильних і слабких сторін внутрішнього середовища об'єкта дослідження, а також можливостей і загроз зовнішнього середовища з подальшим встановленням взаємозв'язків між ними. Результати SWOT-аналізу дають змогу приймати обґрунтовані управлінські та проєктні рішення під час стратегічного та просторового планування території.

З метою визначення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз реалізації заходів зміненої й доповненої Стратегії та Плану, а також вибору оптимальних напрямів розвитку громади з урахуванням екологічних аспектів і воєнних ризиків, проведено комбінований SWOT-аналіз (інституційно-управлінський та екологічний) (табл. 4.2).

Таблиця 4.2. SWOT-аналіз реалізації Стратегії та Плану на території громади

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
<p>Вигідне географічне розташування громади поблизу автомобільного шляху національного значення Н-11 (Миколаїв – Дніпро) та територіального автошляху Т-15-08 (Миколаїв – Снігурівка);</p> <p>Створення нових робочих місць і підвищення рівня економічної активності на території громади;</p> <p>Залучення інвесторів та розвиток малого і середнього бізнесу, зокрема у сфері дорожнього сервісу, логістики та переробки сільськогосподарської продукції;</p> <p>Розширення промислового потенціалу громади з урахуванням транспортної доступності та ресурсної бази;</p>	<p>Зношеність інженерної інфраструктури, зокрема мереж водопостачання та водовідведення;</p> <p>Неповне охоплення населення централізованим водопостачанням і водовідведенням;</p> <p>Відсутність локальних очисних споруд у більшості населених пунктів громади;</p> <p>Деградація лісосмуг і недостатнє відновлення зеленого фонду;</p> <p>Обмеженість фінансових ресурсів для реалізації інфраструктурних проєктів;</p> <p>Недостатній рівень впровадження сучасних екологічних технологій та енергоменеджменту;</p> <p>Високий рівень залежності від підземних вод та їх поступове виснаження;</p>

<p>Політика місцевої влади, спрямована на розвиток громади та активне залучення інвестицій; Підвищення рівня екологічної свідомості населення через впровадження «зелених» стандартів та практик сталого розвитку; Наявність об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (Ботанічний заказник «Михайло-Ларинський», заповідне урочище «Мар'ївське»); Частина долини річки Інгул включена до Смарагдової мережі України; Збереження унікальних степових і водно-болотних екосистем; Наявність природоорієнтованих зелених насаджень та прибережних лісосмуг, полязахисних лісосмуг; Потенціал розвитку відновлюваних джерел енергії (сонячні панелі, вітростанції); Пріоритет водозбереження та управління водними ресурсами; Передбачення ревіталізації річкових екосистем; Можливість впровадження сучасних екологічних технологій (системи очищення стічних вод, відновлення відходів, використання енергоефективних матеріалів); Громадська активність у сфері екологічних ініціатив.</p>	<p>Впровадження сучасних екологічних технологій та заходів щодо мінімізації екологічного впливу потребує значних фінансових вкладень.</p>
<p>Можливості (О)</p>	<p>Загрози (Т)</p>
<p>Модернізація мереж водопостачання та водовідведення; модернізація мереж водопостачання та водовідведення; Розвиток відновлюваної енергетики як інструмента зниження екологічного навантаження з урахуванням кліматичних ризиків; Відновлення зеленого фонду та лісосмуг; Збереження наявних та створення нових об'єктів ПЗФ; Розвиток системи управління відходами; Розвиток органічного землеробства, зокрема систем крапельного зрошення та меліорації; Залучення інвестицій через індустріальний парк і маркетинг громади; Інтеграція екологічної політики у місцеве планування; Синергія з програмами регіонального розвитку.</p>	<p>Подальше виснаження підземних водоносних горизонтів в умовах маловодності регіону; Погіршення якості питної води через природну мінералізацію та техногенне забруднення; Деградація ґрунтів, посилення ерозійних процесів і опустелювання; Подальше руйнування зелених насаджень під впливом посух, господарської діяльності та кліматичних змін; Забруднення ґрунтів і підземних вод через відсутність ефективного водовідведення; Обмеження фінансування в умовах воєнного стану; Кліматичні зміни: зростання температур, посухи, дефіцит водних ресурсів; Нестабільна внутрішньо - та зовнішньополітична ситуація в Україні; Воєнні ризики та пошкодження інфраструктури.</p>

Результати SWOT-аналізу дозволяють оцінити, наскільки передбачені Стратегією та Планом цілі й завдання здатні вирішити наявні проблеми розвитку

Воскресенської селищної громади, зокрема у сфері екологічних ризиків та інфраструктурних обмежень.

Сильні сторони у поєднанні із запланованими заходами свідчать про наявність базових передумов для реалізації Стратегії та Плану, однак їх вплив доцільно розглядати більш коректно з точки зору механізмів реалізації. Передбачені напрями розвитку підприємницької діяльності, територіального маркетингу та залучення інвестицій формують потенціал для економічної активізації громади і розширення ресурсної бази її розвитку.

У цьому контексті заходи, спрямовані на покращення якості питної води, реконструкцію та розвиток систем водопостачання і водовідведення, слід розглядати як окремий критично важливий напрям реалізації Стратегії та Плану, що безпосередньо орієнтований на усунення існуючих проблем зношеності мереж, втрат води під час транспортування та ризиків вторинного забруднення. Їх реалізація має визначальне значення для зниження екологічного навантаження на підземні води та ґрунти, а також для підвищення рівня санітарної безпеки населення.

Наявність у межах громади об'єктів природно-заповідного фонду, а також передбачення заходів з охорони водних ресурсів і відновлення зеленого фонду формують важливу екологічну основу для реалізації Стратегії та Плану. Природно-заповідні території забезпечують збереження природних екосистем, стабілізують локальні екологічні процеси та підтримують біорізноманіття. Водночас заходи з відновлення зелених насаджень і лісосмуг спрямовані на зменшення ерозійних процесів, покращення водного режиму ґрунтів і підвищення їх стійкості до деградації. Окремо заходи з охорони водних ресурсів мають значення для зниження антропогенного навантаження на підземні та поверхневі води. У сукупності це створює передумови для зменшення екологічних ризиків, однак ефективність такого впливу залежить від масштабів і повноти реалізації відповідних заходів.

Водночас аналіз слабких сторін свідчить, що наявність передбачених у Стратегії та Плані заходів не гарантує їх повноцінної реалізації через системні інфраструктурні та ресурсні обмеження. Насамперед критичною проблемою залишається зношеність інженерної інфраструктури, зокрема мереж водопостачання та водовідведення, що супроводжується значними втратами води, підвищеним ризиком вторинного забруднення під час транспортування та загальним зниженням надійності систем. При цьому неповне охоплення населення централізованими послугами змушує значну частину домогосподарств використовувати локальні джерела води, що посилює антропогенне навантаження на підземні водоносні горизонти та сприяє їх поступовому виснаженню.

Суттєвим обмеженням є також відсутність локальних очисних споруд у більшості населених пунктів громади. За таких умов водовідведення здійснюється переважно через вигрібні ями та накопичувальні ємності, що формує механізм інфільтраційного забруднення ґрунтів і підземних вод сполуками азоту, органічними речовинами та мікробіологічними контамінантами. Це створює довгострокові ризики погіршення якості питної води та підвищення санітарно-епідеміологічної небезпеки.

Додатковим фактором екологічної вразливості є деградація полезахисних лісосмуг і недостатні темпи відновлення зеленого фонду. Зменшення площі захисних насаджень посилює ерозійні процеси, погіршує водний режим ґрунтів і знижує їх

стійкість до посушливих умов, що характерні для регіону. Це, у свою чергу, підсилює негативні ефекти від кліматичних змін та господарського використання території.

Реалізація заходів, передбачених Стратегією та Планом, також ускладнюється обмеженістю фінансових ресурсів та недостатнім рівнем впровадження сучасних екологічних технологій і систем енергоменеджменту. Значна частина рішень, пов'язаних із модернізацією інфраструктури, доочищенням води, впровадженням енергоефективних технологій і систем очищення стічних вод, потребує значних капіталовкладень і технологічної підтримки, що може стримувати їх практичну реалізацію.

Таким чином, навіть за наявності стратегічно визначених напрямів розвитку, сукупність інфраструктурних, фінансових і технологічних обмежень формує ризик часткової або відтермінованої реалізації заходів, що, у свою чергу, може зберігати або поглиблювати існуючі екологічні проблеми громади, зокрема у сфері водокористування, водовідведення та стану земельних ресурсів.

Можливості, закладені у Стратегії та Плані, можуть суттєво підсилити її результативність за умови їх повної реалізації. Зокрема, розвиток відновлюваної енергетики створює передумови для зниження енергетичних витрат комунального сектору, що опосередковано дозволяє спрямувати ресурси на модернізацію водної інфраструктури. Заходи щодо покращення системи управління відходами та розвитку екологічного землеробства можуть зменшити антропогенне навантаження на ґрунти та водні ресурси. Важливим є також потенціал залучення інвестицій через індустріальні та логістичні проєкти, який може бути використаний для фінансування екологічних рішень, якщо вони будуть інтегровані у планування.

Разом із тим, *аналіз загроз свідчить*, що навіть за наявності передбачених у Стратегії та Плані заходів їх реалізація може бути недостатньою для повного нівелювання існуючих екологічних ризиків. Зокрема, проблема виснаження підземних водоносних горизонтів залишається системною, оскільки заходи мають переважно опосередкований характер і не передбачають чітких механізмів регулювання водокористування, контролю за обсягами водовідбору та забезпечення балансу між експлуатацією і природним відновленням ресурсів. Навіть у разі розвитку зрошення, реконструкції меліоративних систем і впровадження краплинного зрошення існує ризик додаткового навантаження на водні ресурси без належного управління, що може прискорювати процеси виснаження.

Погіршення якості води, зумовлене як природною мінералізацією, так і техногенним впливом, також не може бути усунене без системного впровадження технологій доочищення, знезараження та контролю якості води. Відсутність чітко деталізованих рішень щодо впровадження таких систем у всіх населених пунктах громади зберігає ризик споживання води, що не відповідає санітарним вимогам, і відповідно – ризик негативного впливу на здоров'я населення.

Суттєвою загрозою залишається і відсутність комплексної системи водовідведення. Навіть за умови передбачених заходів реконструкції інфраструктури, проблема більшості населених пунктів, де відсутні централізовані каналізаційні мережі та очисні споруди, не отримує повноцінного інженерного вирішення. Це означає збереження механізмів інфільтраційного забруднення ґрунтів і підземних вод через використання вигрібних ям, що формує довгострокові екологічні та санітарні ризики.

У сфері збереження природних екосистем і біорізноманіття передбачені заходи, спрямовані на охорону існуючих територій природно-заповідного фонду, контроль за дотриманням режиму їх використання, а також створення нових об'єктів із високою природоохоронною цінністю. Водночас ефективність цих заходів значною мірою залежить від реального забезпечення моніторингу, контролю землекористування та врахування екологічних обмежень у процесі господарської діяльності. За їх недостатньої реалізації зберігаються ризики порушення середовищ існування, фрагментації екосистем і втрати біорізноманіття.

Аналогічно, заходи з відновлення антропогенно змінених екосистем, включаючи рекультивацію порушених земель, консервацію деградованих територій, відновлення сіножатей, пасовищ і полезахисних лісосмуг, мають потенціал зменшення деградаційних процесів. Проте їх масштаб і ресурсне забезпечення можуть бути недостатніми для компенсації вже наявних змін, зокрема у частині ерозії ґрунтів, втрати гумусу та порушення водного режиму територій.

Додаткові ризики пов'язані з можливими гідротехнічними втручаннями у річкові системи, такими як будівництво гребель, днопоглиблення чи розвиток аквакультури. За відсутності комплексної екологічної оцінки такі заходи можуть призводити до зміни гідрологічного режиму річок, зниження самоочисної здатності водних екосистем і порушення природних процесів у долинах річок.

У сфері управління відходами, зокрема впровадження систем сортування, ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ і розвиток технологій відновлення відходів, включаючи біогазові установки, створюють потенційні можливості для зменшення екологічного навантаження. Водночас ці заходи потребують значних інвестицій, належного управління та контролю, і за їх часткової реалізації зберігаються ризики забруднення ґрунтів, підземних вод і атмосферного повітря.

У підсумку SWOT-аналіз показує, що Стратегія та План у цілому правильно ідентифікують ключові проблеми громади та містять відповідні напрями їх вирішення, однак рівень деталізації і забезпечення окремих заходів є недостатнім для повного усунення екологічних ризиків. Найбільш опрацьованими є напрями економічного розвитку та загальної модернізації інфраструктури, тоді як питання якості води, локального водовідведення, виснаження підземних вод і відновлення екосистем потребують більш конкретних, технічно обґрунтованих і фінансово забезпечених рішень. Ефективність реалізації Стратегії безпосередньо залежатиме від того, наскільки ці прогалини будуть усунені на етапі практичного впровадження заходів.

Аналіз зв'язку поміж впровадженням документа державного планування та зростанням рівня захворюваності населення громади

Аналізуючи можливий зв'язок між впровадженням документа державного планування та рівнем захворюваності населення Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області, можна зробити наступні висновки.

Відповідні документи стратегічного та просторового планування, зокрема Стратегія відновлення та розвитку громади та План заходів, передбачають комплекс заходів, спрямованих на покращення комунальної інфраструктури, доступу до питної води, модернізацію водовідведення, розвиток систем управління відходами,

збереження природно-заповідного фонду та відновлення зеленого фонду. Теоретично реалізація цих заходів здатна зменшувати ризики виникнення захворювань, пов'язаних із забрудненням води, ґрунтів та повітря, а також покращувати санітарно-гігієнічні умови проживання тощо. Проте на практиці встановити прямий причинно-наслідковий зв'язок між впровадженням документа і зміною рівня захворюваності населення громади наразі неможливо з кількох причин:

відсутність детальної бази медичних даних для однозначної оцінки впливу заходів на здоров'я населення, оскільки необхідна систематизована статистика захворюваності за кілька років до та після реалізації Плану, що наразі відсутня або є неповною;

рівень захворюваності визначається багатьма чинниками, включно з якістю питної води, доступом до медичних послуг, соціально-економічним станом населення, кліматичними умовами та воєнними ризиками. Вплив документу стратегічного планування є лише одним із багатьох факторів, що ускладнює виділення прямого ефекту;

період реалізації заходів, оскільки багато інфраструктурних і екологічних заходів реалізуються поетапно і потребують значного часу для прояву ефекту на стан здоров'я населення, тому короткострокові спостереження можуть не відобразити реальних результатів;

реалізація Плану значною мірою залежить від джерел фінансування (державні субвенції, гранти, інвестиції), наявності технічних можливостей та інституційної спроможності органів місцевого самоврядування. Невпевненість у ресурсному забезпеченні знижує прогнозованість впливу на здоров'я населення.

На основі наявних даних можна стверджувати, що впровадження Стратегії та Плану сприяє створенню передумов для покращення санітарно-гігієнічного стану та потенційного зниження ризиків захворювань у громаді. Проте прямий статистично підтверджений зв'язок між реалізацією документа державного планування та зміною рівня захворюваності населення на даний момент не встановлено. Для більш точної оцінки необхідне системне медико-екологічне спостереження та інтеграція даних про реалізацію заходів і стан здоров'я мешканців громади протягом тривалого періоду.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Розроблення та реалізація документа державного планування щодо внесення змін до Стратегії та Плану здійснюється з урахуванням чинних зобов'язань у сфері охорони довкілля та забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення. Зазначені зобов'язання сформовані на міжнародному, державному, регіональному та місцевому рівнях і визначають системні підходи до екологічно збалансованого розвитку території громади, мінімізації антропогенного навантаження на довкілля, запобігання негативному впливу на здоров'я населення, а також підвищення стійкості до наслідків зміни клімату.

Міжнародний рівень представлений договорами та ініціативами, учасницею яких є Україна, зокрема у сфері протидії зміні клімату, охорони атмосферного повітря, водних ресурсів, біорізноманіття та управління відходами. Виконання цих зобов'язань є обов'язковим при формуванні стратегічних цілей розвитку Воскресенської громади та визначенні пріоритетних напрямів її просторового і господарського розвитку.

На державному рівні відповідні зобов'язання закріплені у законах України, державних стратегіях, програмах та галузевих нормативно-правових актах, які регламентують вимоги до екологічної безпеки, охорони здоров'я населення, просторового планування та сталого розвитку територій. Їх врахування забезпечує узгодженість документа державного планування з національною екологічною політикою та стратегічними пріоритетами держави.

Регіональний і місцевий рівні представлені програмними та планувальними документами Миколаївської області та Воскресенської селищної територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області, які деталізують загальнодержавні вимоги з урахуванням природно-кліматичних особливостей території, гідрологічних умов, структури господарського комплексу та актуального екологічного стану довкілля. Врахування таких документів під час підготовки змін до Стратегії розвитку громади дозволяє забезпечити комплексний підхід до управління природними ресурсами, зменшення екологічних ризиків і підвищення якості життя населення.

У цьому розділі Звіту про стратегічну екологічну оцінку визначено перелік основних екологічних та санітарно-гігієнічних зобов'язань, релевантних до документа державного планування щодо внесення змін до Стратегії розвитку Воскресенської селищної територіальної громади та відповідного Плану заходів, а також здійснено аналіз ступеня їх урахування під час формування стратегічних і операційних цілей, завдань і заходів розвитку громади. Особливу увагу приділено інтеграції вимог щодо запобігання та зменшення негативного впливу на довкілля і здоров'я населення, підвищення стійкості природних і соціально-економічних систем Воскресенської громади, а також дотримання принципів запобігання, сталого розвитку та екосистемного підходу при прийнятті управлінських рішень.

Врахування зазначених зобов'язань у процесі підготовки документа державного планування забезпечує його узгодженість із національною та міжнародною екологічною політикою, підвищує ефективність управлінських рішень та сприяє мінімізації екологічних і соціальних ризиків у середньо- та довгостроковій перспективі.

У таблиці 5.1 наведено узагальнену оцінку відповідності проєкту документа державного планування – Стратегії та Плану – екологічним цілям та пріоритетам національної екологічної політики України. У таблиці відображено, яким чином цілі, завдання та заходи Стратегії та Плану корелюють із визначеними на міжнародному, державному, регіональному та місцевому рівнях напрямками охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки та збереження здоров'я населення.

Таблиця 5.1. Відповідність проекту ДДП – Стратегії та Плану екологічним цілям національної політики України

№ п/п	Документ	Зобов'язання, що стосуються ДДП	Шляхи врахування зобов'язань під час підготовки ДДП	Рівень відповідності*
1	2	3	4	5
<i>Міжнародний рівень</i>				
1	«Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» (резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року)	Досягнення цілей сталого розвитку, зокрема: забезпечення доступу до чистої води та санітарії; забезпечення здоров'я населення; сталого управління природними ресурсами; переходу до чистої енергетики; збереження екосистем і біорізноманіття; підвищення стійкості до кліматичних ризиків; інтеграція економічного, соціального та екологічного розвитку	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: розвиток відновлюваних джерел енергії; підвищення енергоефективності об'єктів інфраструктури та впровадження систем енергетичного менеджменту; відновлення та охорону природних екосистем; удосконалення системи управління відходами; забезпечення стійкого використання водних ресурсів; розвиток екологічно безпечного агровиробництва; заходи з адаптації до змін клімату та підвищення стійкості соціально-економічних систем; підготовка локальних програм забезпечення чистої питної води та санітарії; проекти з відновлення природних екосистем; впровадження відновлюваних джерел енергії на території громади; інтеграція екологічної освіти та просвітницьких заходів	(+) повна відповідність
2	Кіотський протокол, Паризька кліматична угода (2015 рік)	Обмеження підвищення глобальної середньої температури; скорочення національно визначених внесків у викиди парникових газів (NDC); посилення здатності до адаптації до негативних наслідків зміни клімату; забезпечення кліматичної стійкості соціально-економічних та екологічних систем; інтеграція заходів щодо скорочення викидів і адаптації у політику,	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: розвиток відновлюваних джерел енергії; підвищення енергоефективності об'єктів інфраструктури та впровадження систем енергетичного менеджменту; скорочення викидів парникових газів; розвиток екологічно безпечного агровиробництва; відновлення природних екосистем і збільшення площ зелених насаджень; удосконалення системи управління відходами; адаптацію до змін клімату, зокрема регулювання водного режиму територій та розвиток меліоративних систем;	(+) повна відповідність

		планування та управління на локальному рівні.	проекти з облаштування сонячних та вітрових електростанцій у громаді; енергоефективні модернізації громадської інфраструктури; програми моніторингу кліматичних ризиків; заходи з екологічної освіти населення	
3	Рамкова конвенція ООН зі зміни клімату (РКЗК ООН, 1992 р.)	Запобігання небезпечній антропогенно зумовленій зміні клімату; стабілізація концентрацій парникових газів у атмосфері на безпечному для екосистем та людського суспільства рівні; сприяння стійкому розвитку; інтеграція заходів зі скорочення викидів та адаптації до змін клімату у політику і планування на національному та місцевому рівнях	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: розвиток відновлюваних джерел енергії; підвищення енергоефективності об'єктів інфраструктури та впровадження систем енергетичного менеджменту; скорочення викидів парникових газів; розвиток екологічно безпечного агровиробництва; відновлення природних екосистем і збільшення площ зелених насаджень; удосконалення системи управління відходами; реалізацію заходів з адаптації до змін клімату, зокрема регулювання водного режиму територій та розвиток меліоративних систем	(+) повна відповідність
4	Європейський зелений курс (2020 р.)	Досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року; скорочення викидів парникових газів; підвищення енергоефективності; розвиток відновлюваних джерел енергії; сталий розвиток та управління природними ресурсами; збереження біорізноманіття; інтеграція екологічних та кліматичних заходів у політику та планування	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: розвиток відновлюваних джерел енергії (вітрової та сонячної); підвищення енергоефективності об'єктів інфраструктури та впровадження систем енергетичного менеджменту; скорочення викидів парникових газів; розвиток екологічно безпечного агровиробництва; відновлення природних екосистем та збільшення площ зелених насаджень; удосконалення системи управління відходами; впровадження заходів з адаптації до змін клімату та підвищення стійкості соціально-економічних систем; забезпечення інтегрованого підходу до планування та управління природними ресурсами	(+) повна відповідність
5	Конвенція про біорізноманіття (1992 рік)	Збереження біологічного різноманіття; сталий розвиток та раціональне використання компонентів	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: збереження та відновлення природних екосистем;	(+) повна відповідність

		біорізноманіття; справедливий розподіл переваг від використання генетичних ресурсів; інтеграція заходів з охорони біорізноманіття у національне та місцеве планування	створення та підтримку територій природно-заповідного фонду; охорону рідкісних і зникаючих видів флори та фауни; контроль за дотриманням режимів охорони територій; регулювання господарської діяльності з урахуванням потреб біорізноманіття; впровадження екологічно безпечного агровиробництва; розвиток системи управління відходами; проведення моніторингу та обліку природних ресурсів; підвищення екологічної свідомості населення та органів місцевого самоврядування	
6	Європейська конвенція з охорони дикої природи та природних місць (Бернська конвенція, 1979 р.)	Збереження дикої флори і фауни та їх природних місць існування; охорона рідкісних, зникаючих і ендемічних видів; інтеграція природоохоронних заходів у просторове та господарське планування; забезпечення сталого використання природних ресурсів	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: створення та охорону територій природно-заповідного фонду; збереження і відновлення природних екосистем; охорону рідкісних, зникаючих і ендемічних видів флори та фауни; контроль за дотриманням режимів охорони територій; регулювання господарської діяльності з урахуванням потреб біорізноманіття; розвиток екологічно безпечного агровиробництва; відновлення «зеленого» фонду громади; впровадження системи управління відходами; проведення моніторингу стану природних ресурсів та екологічного середовища; підвищення екологічної обізнаності населення і органів місцевого самоврядування	(+) повна відповідність
7	Базельська (1989 р.), Стокгольмська (2001 р.), Роттердамська (1998 р.) конвенції	Контроль за транскордонним перевезенням та відновленням небезпечних відходів і хімічних речовин; запобігання негативному впливу на довкілля та здоров'я населення; забезпечення безпечного використання та управління пестицидами, ПХД та іншими токсичними речовинами; інтеграція принципів «заборони»,	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: вдосконалення системи управління відходами (зокрема побутовими та небезпечними відходами); організацію безпечного оброблення небезпечних відходів; контроль та облік використання пестицидів, хімічних речовин та інших токсичних сполук; запровадження заходів із запобігання забрудненню ґрунтів, водних об'єктів та атмосферного повітря;	(+/-) часткова відповідність

		«попередження» та «безпечного управління» у національну політику	підвищення екологічної обізнаності населення та суб'єктів господарювання; інтеграцію вимог безпечного управління відходами та токсичними речовинами у планування господарської діяльності громади	
8	Орхуська конвенція встановленні (Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в ухваленні рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, 1998 рік)	Забезпечення доступу громадськості до інформації про стан довкілля; участь громадськості у процесах ухвалення рішень, що стосуються довкілля; доступ до правосуддя у випадках порушення екологічних прав; сприяння прозорості та підзвітності у сфері охорони довкілля	Враховано шляхом передбачення у документі державного планування механізмів: забезпечення відкритого доступу до екологічної інформації; організації консультацій з громадськістю під час планування та реалізації заходів Стратегії та Плану; впровадження процедур громадського обговорення проєктів рішень, що впливають на довкілля; створення умов для реагування на екологічні порушення та захисту прав мешканців	(+) повна відповідність
9	Конвенція Еспо (1991 р.)	Оцінка впливу на довкілля проєктів, що можуть мати транскордонний ефект; забезпечення участі громадськості та доступу до інформації про потенційний вплив на навколишнє середовище; інтеграція екологічних оцінок у процес ухвалення рішень	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: проведення оцінки впливу на довкілля для проєктів громади відповідно до вимог статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»; забезпечення відкритого доступу до екологічної інформації; організацію консультацій та громадських обговорень щодо планованих заходів; інтеграцію результатів ОВД у планування та реалізацію заходів Стратегії; підвищення екологічної обізнаності та підзвітності органів місцевого самоврядування	(+/-) часткова відповідність
10	Угода про асоціацію між Україною та ЄС (2014 р.)	Гармонізація національного законодавства з європейським у сфері охорони довкілля, управління відходами, охорони водних ресурсів та якості атмосферного повітря; інтеграція принципів сталого розвитку та екологічної безпеки у політику, просторове та економічне планування;	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: удосконалення системи управління відходами; впровадження заходів підвищення енергоефективності та розвитку відновлюваної енергетики; відновлення та охорону природних екосистем; збільшення площ зелених насаджень; впровадження екологічно безпечного агровиробництва;	(+) повна відповідність

		забезпечення екологічної відповідальності підприємств і органів влади	реалізацію заходів з адаптації до змін клімату; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування; інтеграцію вимог європейського законодавства у планування та реалізацію проєктів громади	
<i>Державний рівень</i>				
1	Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»	Досягнення Цілей сталого розвитку, включаючи: забезпечення доступу до чистої води та санітарії; сталого використання природних ресурсів; розвиток чистої енергетики; збереження біорізноманіття; підвищення стійкості до кліматичних ризиків; інтеграція економічного, соціального та екологічного розвитку	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: розвиток відновлюваних джерел енергії (вітрової та сонячної); підвищення енергоефективності об'єктів інфраструктури та впровадження систем енергетичного менеджменту; відновлення та охорону природних екосистем; удосконалення системи управління відходами; забезпечення стійкого використання водних ресурсів; розвиток екологічно безпечного агровиробництва; заходи з адаптації до змін клімату та підвищення стійкості соціально-економічних систем; інтеграцію економічного, соціального та екологічного розвитку у процес планування громади	(+) повна відповідність
2	Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»	Забезпечення сталого використання природних ресурсів; охорона та відновлення природних екосистем; запобігання деградації довкілля; збереження біорізноманіття; інтеграція екологічних пріоритетів у національне та місцеве планування; підвищення екологічної безпеки та здоров'я населення	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: відновлення та охорону природних екосистем і зелених насаджень; розвиток екологічно безпечного агровиробництва; впровадження системи управління відходами; підвищення енергоефективності та розвиток відновлюваної енергетики; проведення моніторингу стану довкілля та екологічного контролю; інтеграцію екологічних пріоритетів у просторове та економічне планування громади; підвищення екологічної	(+) повна відповідність

			обізнаності населення та органів місцевого самоврядування	
3	Постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2020 № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки»	Забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів; інтеграція екологічних та кліматичних пріоритетів у регіональне планування; підвищення якості життя населення; раціональне використання природних ресурсів; розвиток інфраструктури та сталих економічних ініціатив	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: стимулювання економічного розвитку через розвиток підприємницької активності та індустріальної інфраструктури; впровадження енергоефективних та екологічно безпечних технологій; забезпечення раціонального використання земельних і водних ресурсів; розвиток відновлюваних джерел енергії; удосконалення системи управління відходами; відновлення природних екосистем та збільшення площ зелених насаджень; інтеграцію екологічних пріоритетів у просторове та господарське планування; підвищення екологічної обізнаності населення і органів місцевого самоврядування	(+) повна відповідність
4	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179 «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року»	Забезпечення сталого економічного розвитку України; інтеграція принципів екологічної безпеки та ресурсоефективності у державну економічну політику; підвищення конкурентоспроможності підприємств через зелені та інноваційні технології; розвиток економіки з урахуванням кліматичних ризиків	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: стимулювання підприємницької діяльності та індустріальної інфраструктури; розвиток відновлюваної енергетики та впровадження енергоефективних технологій; забезпечення раціонального використання природних ресурсів; впровадження екологічно безпечного агровиробництва; вдосконалення системи управління відходами; відновлення та охорону природних екосистем і зелених насаджень; інтеграцію економічного, екологічного та кліматичного аспектів у просторове та господарське планування; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування	(+) повна відповідність

5	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373 «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року»	Забезпечення енергетичної безпеки та сталого розвитку енергетичного сектору; скорочення викидів парникових газів; підвищення частки відновлюваних джерел енергії; підвищення енергоефективності; інтеграція енергетичної політики з екологічними та кліматичними пріоритетами	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: розвиток відновлюваної енергетики (сонячної та вітрової); впровадження систем енергетичного менеджменту та енергоефективних технологій; скорочення викидів парникових газів та забруднюючих речовин; стимулювання екологічно безпечного виробництва та споживання енергії; інтеграцію заходів з підвищення енергоефективності та відновлюваних джерел енергії у просторově і господарське планування громади; підвищення екологічної обізнаності та підзвітності органів місцевого самоврядування	(+) повна відповідність
6	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134-р «Про схвалення Водної стратегії України на період до 2050 року»	Раціональне використання та охорона водних ресурсів; забезпечення доступу до чистої питної води; підтримання та відновлення екологічного стану водних об'єктів; інтеграція водної політики у просторově та економічне планування; адаптація до змін клімату та управління водними ризиками	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: охорону та відновлення водних об'єктів і водних біоресурсів; забезпечення якості та доступності питної води для населення; регулювання водного режиму територій та розвиток зрошувальних і меліоративних систем; інтеграцію управління водними ресурсами у просторově та господарське планування громади; впровадження заходів з адаптації до кліматичних змін та підвищення стійкості екосистем; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування	(+) повна відповідність
7	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1363-р «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації	Забезпечення екологічної безпеки територій та населення; зменшення негативного впливу на довкілля та здоров'я населення; підвищення стійкості природних та соціально-економічних систем до змін клімату;	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: підвищення екологічної безпеки та запобігання деградації довкілля; реалізацію заходів адаптації до змін клімату; відновлення та охорону природних екосистем і зелених насаджень;	(+) повна відповідність

	до зміни клімату на період до 2030 року»	інтеграція кліматичних заходів у планування та управління ресурсами	розвиток екологічно безпечного агровиробництва та управління водними ресурсами; впровадження системи управління відходами; підвищення енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії; інтеграцію заходів з екологічної безпеки та кліматичної адаптації у просторове та господарське планування громади; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування	
8	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р «Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках»	Зменшення викидів парникових газів; підвищення здатності територій та соціально-економічних систем до адаптації до змін клімату; інтеграція кліматичних заходів у планування та реалізацію державної політики; забезпечення кліматично стійкого розвитку; моніторинг та оцінка ефективності заходів у сфері зміни клімату	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: розвиток відновлюваної енергетики (вітрової та сонячної); впровадження енергоефективних технологій і систем енергетичного менеджменту; скорочення викидів парникових газів; відновлення та охорону природних екосистем і зелених насаджень; впровадження системи управління відходами; інтеграцію заходів з адаптації до змін клімату у просторове та господарське планування громади; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування; моніторинг ефективності реалізації кліматичних заходів	(+) повна відповідність
9	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р «Про схвалення Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року»	Раціональне використання та відновлення зрошувальних та дренажних систем; підвищення продуктивності сільськогосподарських угідь; забезпечення водного балансу та оптимального водного режиму земель; інтеграція заходів зрошення і дренажу у систему адаптації до змін клімату	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: відновлення та модернізацію існуючих зрошувальних і дренажних мереж; будівництво нових меліоративних систем; впровадження систем краплинного зрошення на сільськогосподарських підприємствах; інтеграцію управління водними ресурсами у планування сільськогосподарської діяльності громади; підвищення стійкості агросектору до змін клімату та оптимізацію водного режиму земель	(+) повна відповідність

10	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р «Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року та операційного плану її реалізації у 2022-2024 роках»	Забезпечення раціонального використання лісових ресурсів; охорона та відновлення лісових екосистем; підвищення продуктивності та стійкості лісів; інтеграція лісової політики у систему планування та охорони довкілля; збереження біорізноманіття та елементів екологічної мережі	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: збереження «зеленого фонду» громади; охорону, відновлення та раціональне використання лісових ресурсів; створення і підтримку полезахисних смуг та інших захисних насаджень; проведення лісовпорядкування, інвентаризації, моніторингу та обліку лісових ресурсів; інтеграцію заходів щодо збереження біорізноманіття та природоохоронних територій у просторове та господарське планування громади; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування	(+) повна відповідність
11	Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1550 «Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках»	Забезпечення розвитку ефективної та безпечної транспортної інфраструктури; інтеграція транспортної політики з екологічними та кліматичними пріоритетами; підвищення енергоефективності транспортних систем; мінімізація негативного впливу транспорту на довкілля та здоров'я населення	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: розвиток екологічно безпечної транспортної інфраструктури; впровадження енергоефективних та інноваційних технологій у транспортному секторі; інтеграцію вимог охорони довкілля та управління відходами у планування транспортних мереж; скорочення шкідливих викидів та підвищення кліматичної стійкості транспортних систем; включення заходів з моніторингу та контролю екологічних показників транспорту у просторове та господарське планування громади	(+/-) часткова відповідність
12	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2023 № 176 «Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки»	Сприяння розвитку індустріальних парків та стимулювання інвестиційної активності; впровадження інноваційних та екологічно безпечних технологій; розвиток екоіндустріальних зон; інтеграція промислового розвитку з принципами сталого розвитку та екологічної безпеки	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: створення екоіндустріального парку із застосуванням чистих та ресурсоефективних технологій; впровадження систем екологічного контролю та управління відходами на промислових об'єктах; стимулювання виробництва біопалива та енергії з відновлюваних джерел у межах індустріальних зон;	(+) повна відповідність

			інтеграцію екологічних вимог у просторове та господарське планування громади; підвищення екологічної обізнаності підприємств і органів місцевого самоврядування	
13	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.09.2005 № 346-р «Національний план заходів з реалізації положень кіотського протоколу до рамкової конвенції організації об'єднаних націй про зміну клімату»	Скорочення викидів парникових газів; забезпечення відповідності національної політики вимогам міжнародних кліматичних зобов'язань; інтеграція кліматичних заходів у державне планування та управління ресурсами	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: скорочення викидів парникових газів від промислових і енергетичних об'єктів; розвиток відновлюваних джерел енергії та енергоефективних технологій; впровадження екологічно безпечного виробництва та органічного землеробства; інтеграцію заходів з адаптації до змін клімату у просторове та господарське планування громади; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування	(+) повна відповідність
14	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р «Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року» та від 27.12.2024 № 1353-р «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2033 року та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів»	Забезпечення ефективного та екологічно безпечного управління відходами; впровадження системи сортування та переробки побутових відходів; скорочення обсягів захоронення відходів; розвиток біогазових установок та технологій відновлення ресурсів; інтеграція принципів циркулярної економіки; підвищення екологічної свідомості населення та органів місцевого самоврядування	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: створення і вдосконалення системи управління відходами в межах громади; впровадження сортування побутових відходів та відновлення вторинної сировини; ліквідацію несанкціонованих сміттєзвалищ; встановлення біогазових установок і технологій відновлення відходів; інтеграцію принципів циркулярної економіки у господарське та просторове планування громади; проведення просвітницьких заходів щодо екологічної відповідальності та раціонального використання ресурсів	(+) повна відповідність
15	Розпорядження Кабінету Міністрів	Підвищення енергоефективності об'єктів промислової, житлової та	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на:	(+) повна відповідність

	України від 29.12.2021 № 1803 «Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року»	комунальної інфраструктури; зменшення енергоспоживання та викидів парникових газів; стимулювання використання відновлюваних джерел енергії; інтеграція енергоефективних заходів у державне планування та місцеву політику	впровадження систем енергетичного менеджменту в об'єктах громади; модернізацію та енергоефективну реконструкцію інфраструктури; стимулювання виробництва та використання енергії з відновлюваних джерел; скорочення викидів парникових газів та забруднюючих речовин; інтеграцію енергоефективних заходів у просторове та господарське планування; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування	
16	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271-р «Про затвердження Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням»	Запобігання деградації земель та опустелюванню; відновлення продуктивності деградованих земель; впровадження раціональних систем землекористування та меліорації; інтеграція заходів з охорони ґрунтів у просторове та економічне планування	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: рекультивацію порушених і деградованих земель; консервацію малопродуктивних та техногенно забруднених ділянок; відновлення та створення сіножатей, пасовищ і полезахисних насаджень; впровадження систем краплинного зрошення та розбудова меліоративних мереж; інтеграцію управління станом ґрунтів у просторове та господарське планування громади; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування щодо стійкого використання земель	(+) повна відповідність
17	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 № 402 «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення»	Забезпечення запобігання та зменшення негативного впливу промислових підприємств на довкілля; контроль та зменшення викидів шкідливих речовин у атмосферу, воду та ґрунти; інтеграція вимог екологічної безпеки у промислове планування; забезпечення відповідності національної політики міжнародним стандартам екологічного контролю	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: контроль за діяльністю промислових підприємств щодо дотримання екологічних норм; впровадження чистих та ресурсоефективних технологій; зменшення забруднення атмосферного повітря, водних об'єктів та ґрунтів; інтеграцію промислової екологічної безпеки у просторове та господарське планування громади; підвищення екологічної обізнаності підприємств та органів місцевого самоврядування;	(+/-) часткова відповідність

			моніторинг та оцінку ефективності заходів щодо зменшення промислового забруднення	
18	Земельний кодекс України	Регламентация правовідносин щодо землекористування; забезпечення раціонального використання та охорони земель; запобігання деградації та забрудненню земель; інтеграція вимог екологічної безпеки у процеси землевпорядкування та просторового планування	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: проведення інвентаризації земельного фонду громади; формування планів ефективного та екологічно збалансованого використання земель; рекультивуацію та консервацію деградованих земель; інтеграцію заходів щодо охорони ґрунтів у просторове та господарське планування; контроль за дотриманням правил землекористування та підвищення екологічної обізнаності землекористувачів	(+) повна відповідність
19	Водний кодекс України	Регулювання використання та охорони водних ресурсів; забезпечення раціонального водокористування; захист водних об'єктів від забруднення та деградації; інтеграція заходів з охорони водних ресурсів у державне та місцеве планування	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: охорону річок, ставків та водозбірних басейнів; регулювання водного режиму територій громади; відновлення водних екосистем; впровадження систем зрошення та меліорації; інтеграцію вимог водної безпеки у просторове та господарське планування; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування щодо раціонального водокористування	(+) повна відповідність
20	Лісовий кодекс України	Забезпечення раціонального використання лісових ресурсів; охорона, відновлення та збереження лісових екосистем; підтримка біорізноманіття; інтеграція лісової політики у просторове та господарське планування; регулювання лісокористування та полезахисних насаджень	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: охорону та відновлення лісів і полезахисних смуг; впровадження лісовпорядкування, інвентаризації, моніторингу та обліку лісових ресурсів; забезпечення стійкого лісокористування та збереження біорізноманіття; інтеграцію лісових заходів у просторове та господарське планування громади; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування щодо стійкого використання лісових ресурсів	(+) повна відповідність

21	Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»	Забезпечення врахування впливу планів і програм на довкілля; інтеграція екологічних аспектів у державне та місцеве планування; запобігання негативному впливу на здоров'я населення; дотримання принципів сталого розвитку та екосистемного підходу	Враховано шляхом включення до документа державного планування механізмів проведення стратегічної екологічної оцінки; аналізу потенційного впливу заходів на довкілля та здоров'я населення; інтеграції результатів оцінки у формування цілей, завдань та заходів Стратегії та Плану заходів	(+) повна відповідність
22	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	Забезпечення охорони, раціонального використання та відновлення природних ресурсів; контроль за антропогенним впливом на довкілля; інтеграція екологічних вимог у планування господарської діяльності; запобігання забрудненню води, ґрунтів, повітря та ландшафтів; охорона біорізноманіття та природно-заповідного фонду	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: збереження природних екосистем та зелених зон; регулювання діяльності підприємств щодо мінімізації забруднення довкілля; інтеграцію вимог екологічної безпеки у просторове та господарське планування громади; проведення моніторингу стану довкілля; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування	(+) повна відповідність
23	Закон України «Про охорону атмосферного повітря»	Забезпечення охорони атмосферного повітря від забруднення; регулювання викидів шкідливих речовин промисловими, транспортними та іншими джерелами; інтеграція заходів з охорони повітря у державне та місцеве планування; моніторинг та контроль якості атмосферного повітря	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: контроль та зменшення викидів забруднюючих речовин від промислових об'єктів і транспорту; впровадження систем моніторингу якості повітря; інтеграцію екологічних норм у просторове та господарське планування громади; впровадження технологій з енергозбереження та чистого виробництва; підвищення екологічної обізнаності населення та суб'єктів господарювання щодо охорони атмосферного повітря	(+) повна відповідність
24	Закон України «Про управління відходами»	Забезпечення ефективної та екологічно безпечної системи управління відходами;	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: створення та вдосконалення системи управління відходами у громаді;	(+) повна відповідність

		<p>впровадження сортування та переробки побутових і промислових відходів; мінімізація захоронення відходів на полігонах; інтеграція принципів циркулярної економіки та сталого використання ресурсів; підвищення екологічної свідомості населення та органів місцевого самоврядування</p>	<p>планування інфраструктури для збору, сортування та переробки побутових відходів і промислових відходів; впровадження технологій відновлення ресурсів, включно з біогазовими установками та переробкою вторинної сировини; ліквідацію несанкціонованих сміттєзвалищ та контроль за об'єктами управління відходами відповідно до норм екологічної безпеки; інтеграцію принципів циркулярної економіки та сталого використання ресурсів у просторове та господарське планування; проведення просвітницьких заходів серед населення та органів місцевого самоврядування щодо правильного управління відходами та раціонального використання ресурсів; моніторинг ефективності реалізації заходів та оцінку їх впливу на довкілля і здоров'я населення</p>	
25	Закон України «Про охорону земель»	<p>Забезпечення охорони та раціонального використання земель; запобігання деградації, ерозії, забрудненню та виснаженню ґрунтів; інтеграція заходів із збереження родючості земель у просторове та господарське планування; контроль за дотриманням норм землекористування</p>	<p>Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: рекультивуацію та консервацію деградованих і техногенно забруднених земель; впровадження систем раціонального землекористування; контроль за дотриманням правил охорони земель і збереження їх родючості; інтеграцію заходів щодо захисту ґрунтів у просторове та господарське планування громади; проведення моніторингу стану земель та підвищення екологічної обізнаності землекористувачів і органів місцевого самоврядування</p>	(+) повна відповідність
26	Закон України «Про природно-заповідний фонд України»	<p>Забезпечення збереження, охорони та відтворення природно-заповідних територій та об'єктів; підтримка біорізноманіття та рідкісних видів флори і фауни;</p>	<p>Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: збереження існуючих територій і об'єктів природно-заповідного фонду; встановлення контролю за користувачами земель і дотриманням режиму охорони; відновлення деградованих екосистем;</p>	(+) повна відповідність

		контроль за дотриманням режимів охорони на природоохоронних територіях; інтеграція природоохоронних вимог у просторове та господарське планування	створення нових природоохоронних територій; врахування під час планування господарської діяльності необхідності збереження оселищ, елементів екологічної мережі, об'єктів Смарагдової мережі та рідкісних і зникаючих видів; інтеграцію заходів із охорони природно-заповідних об'єктів у просторове та господарське планування громади; підвищення екологічної обізнаності населення та органів місцевого самоврядування щодо збереження біорізноманіття	
27	Закон України «Про систему громадського здоров'я»	Забезпечення охорони та зміцнення здоров'я населення; превентивні заходи щодо захворювань та екологічно обумовлених ризиків; інтеграція принципів громадського здоров'я у планування територій та розвиток інфраструктури; контроль за факторами довкілля, які впливають на здоров'я	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: відновлення та розвиток закладів освіти та закладів охорони здоров'я, забезпечення доступної первинної медичної допомоги; вдосконалення системи надання соціальних послуг; покращення комунальної інфраструктури, якості питної води та мереж водопостачання і водовідведення; створення системи енергетичного менеджменту та впровадження інноваційних технологій у межах громади; покращення благоустрою територій громади; популяризацію місцевої культури, спорту та здорового способу життя; сприяння інтеграції внутрішньо переміщених осіб	(+) повна відповідність
<i>Регіональний рівень</i>				
1	Рішення Миколаївської обласної ради від 23.12.2020 № 2 «Про затвердження Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2027 року включно»	Забезпечення регіонального економічного розвитку; підвищення якості життя населення; розвиток соціальної, транспортної, комунальної та екологічної інфраструктури;	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, що спрямовані на: проведення інвентаризації земельного фонду та формування інвестиційних пропозицій; створення індустріального парку та стимулювання підприємств з виробництва біопалива; розвиток вітрової та сонячної енергетики;	(+) повна відповідність

		інтеграція екологічних та санітарно-гігієнічних вимог у просторове планування; стимулювання інвестиційної активності та підприємництва	розвиток плодоовочівництва з переробкою продукції; розробку маркетингової стратегії громади та програми залучення інвестицій; модернізацію комунальної інфраструктури та покращення якості питної води і водопостачання; розвиток благоустрою та впровадження системи енергетичного менеджменту; відновлення та розвиток закладів освіти, соціальних послуг, культури, спорту та сприяння інтеграції внутрішньо переміщених осіб; впровадження заходів із збереження навколишнього середовища, управління відходами, відновлення екосистем і зелених насаджень	
2	Програма економічного і соціального розвитку Миколаївської області на 2026 рік	Забезпечення економічного зростання і соціального розвитку регіону; стимулювання розвитку інфраструктури, підприємництва, зайнятості та інвестицій; поліпшення якості життя населення; раціональне використання природних ресурсів та інтеграція екологічних пріоритетів у систему планування	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: проведення інвентаризації земельного фонду та формування інвестиційних пропозицій; створення індустріального парку та стимулювання підприємницької активності; розвиток відновлюваних джерел енергії та впровадження енергоефективних заходів; модернізацію комунальної інфраструктури та покращення якості питної води; удосконалення системи управління відходами; розвиток соціальних послуг, освіти і медицини; заходи щодо збереження навколишнього середовища, відновлення екосистем і зелених насаджень, підвищення рівня благоустрою; інтеграцію екологічних пріоритетів у просторове та господарське планування громади	(+) повна відповідність
3	Рішення Миколаївської обласної ради від 23.12.2020 № 16 «Про затвердження Комплексної програми охорони довкілля	Забезпечення стабілізації та поліпшення стану навколишнього природного середовища; реалізація екологічної політики щодо раціонального використання природних ресурсів, запобігання деградації	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: захист та відновлення водних ресурсів і водних біоресурсів; забезпечення якості та доступності питної води; відновлення природних екосистем та зеленого фонду;	(+) повна відповідність

	Миколаївської області на 2021-2027 роки»	довкілля, охорони водних, повітряних і земельних ресурсів; збереження біорізноманіття та інтеграція природоохоронних заходів у регіональне планування	впровадження системи управління відходами та ліквідацію несанкціонованих сміттєзвалищ; розвиток екологічно безпечного агровиробництва, включно з органічним землеробством; контроль за охороною земель і запобігання деградації ґрунтів; застосування енергоефективних та ресурсозберігаючих технологій; інтеграцію природоохоронних вимог у просторове й господарське планування громади та підвищення екологічної обізнаності населення	
4	Рішення Миколаївської обласної ради від 23.12.1999 № 4 «Про затвердження Програми моніторингу довкілля Миколаївської області»	Забезпечення систематичного спостереження та оцінювання стану компонентів довкілля (водних ресурсів, ґрунтів, атмосферного повітря та інших екологічних показників); встановлення базових показників та даних для оцінки природоохоронних заходів; інтеграція результатів моніторингу у планування та управління природними ресурсами	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: регулярне оцінювання стану довкілля та індикаторів екологічної якості; планування та реалізацію заходів із захисту водних об'єктів, ґрунтів і повітря на основі моніторингових даних; уточнення екологічних ризиків і джерел забруднення; інтеграцію результатів моніторингу в господарське та просторове планування громади; підвищення екологічної обізнаності щодо актуальних екологічних проблем	(+) повна відповідність
5	Програма розвитку агропромислового комплексу Миколаївської області на 2026-2030 роки	Забезпечення сталого розвитку сільського господарства та агропромислового комплексу; підвищення продуктивності аграрних галузей; раціональне використання земельних та водних ресурсів; підтримка фермерських господарств і розвитку аграрної інфраструктури; інтеграція екологічних та ресурсозберігаючих підходів у розвиток агросектору	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: розвиток плодоовочівництва з переробкою продукції та стимулювання підприємницької активності в агросекторі; впровадження інноваційних та екологічно безпечних технологій (органічне землеробство); забезпечення раціонального використання земель та водних ресурсів, впровадження зрошувальних систем; підвищення рівня благоустрою та екологічної безпеки; удосконалення системи управління відходами та природоохоронних заходів; розвиток комунальної інфраструктури, освіти й соціальних послуг, що сприяють сталому розвитку аграрних територій	(+) повна відповідність

6	Програми стимулювання облаштування та функціонування індустріальних (промислових) парків у Миколаївській області на 2025-2027 роки	Створення умов для розвитку промислової інфраструктури в регіоні; залучення інвестицій та стимулювання діяльності підприємств із пріоритетом на переробну промисловість; підтримка механізмів фінансування облаштування парків та компенсаційних виплат учасникам проєктів; інтеграція господарського розвитку з екологічними та соціальними пріоритетами	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: створення індустріального парку як платформи для розвитку підприємницької активності, стимулювання виробництва біопалива та розвитку відновлюваної енергетики, впровадження екологічно безпечних технологій; вдосконалення комунальної інфраструктури та підвищення енергоефективності; інтеграцію вимог охорони довкілля у просторове та господарське планування; підвищення екологічної обізнаності щодо раціонального використання природних ресурсів; інтеграція вимог енергетичної та кліматичної стійкості у проєктування індустріальних парків; розроблення заходів щодо мінімізації промислового забруднення повітря, води та ґрунтів; впровадження систем управління відходами та заходів з переробки промислових відходів; підтримка використання ресурсоефективних технологій та відновлюваних джерел енергії; впровадження заходів з підвищення стійкості інфраструктури до кліматичних ризиків	(+) повна відповідність
7	Обласна Програма «Питна вода Миколаївщини» на 2021-2025 роки (подовжена)	Забезпечення населення якісною питною водою; охорона джерел водопостачання та забезпечення дотримання вимог до зон санітарної охорони; розвиток і реконструкція мереж водопостачання і водовідведення; інтеграція водної політики у регіональне планування	Враховано шляхом включення до документа державного планування заходів, спрямованих на: охорону та відновлення водних об'єктів і водних біоресурсів; забезпечення якості та доступності питної води для населення; регулювання водного режиму територій і розвиток систем водопостачання та водовідведення; забезпечення функціонування і модернізації інфраструктури водопостачання; інтеграцію вимог з охорони водних ресурсів у просторове та господарське планування громади;	(+) повна відповідність

			підвищення екологічної обізнаності щодо раціонального водокористування	
<i>Місцевий рівень</i>				
1	Рішення Воскресенської селищної ради від 19.12.2025 № 12 «Про затвердження Програми «Питна вода» на 2026-2028 роки на території Воскресенської селищної територіальної громади»	Забезпечення мешканців громади доступом до якісної питної води; охорона джерел водопостачання та встановлення санітарних зон; розвиток і реконструкція мереж водопостачання та водовідведення; підвищення ефективності водопостачальних систем	Враховано шляхом адаптації державних і регіональних зобов'язань до локальних умов громади, передбачено: модернізацію та реконструкцію систем водопостачання і водовідведення; контроль та охорону джерел питної води; забезпечення санітарно-епідемічної безпеки населення; інтеграцію заходів охорони водних ресурсів у просторове та господарське планування; підвищення екологічної обізнаності мешканців щодо раціонального використання води	(+) повна відповідність
2	Рішення Воскресенської селищної ради від 22.12.2023 № 13 «Про затвердження Цільової програми захисту населення і територій Воскресенської селищної ради від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, забезпечення пожежної безпеки на 2024-2026 роки»	Забезпечення захисту населення і територій громади від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру; організація заходів цивільного захисту та протипожежної безпеки; підвищення готовності органів управління та населення до реагування на надзвичайні ситуації	Враховано шляхом інтеграції положень державних і регіональних зобов'язань у локальні умови громади, передбачено: розвиток системи оповіщення населення; створення та підтримку фонду захисних споруд цивільного захисту; проведення навчань і тренінгів з цивільного захисту; організацію заходів протипожежної безпеки; координацію дій між місцевими органами влади, службами і громадськими структурами для підвищення стійкості громади до надзвичайних ситуацій	(+) повна відповідність
3	Рішення Воскресенської селищної ради від 22.12.2023 № 15 «Про	Забезпечення розвитку комунальної інфраструктури; покращення благоустрою населених пунктів;	Враховано шляхом адаптації державних та регіональних зобов'язань до локальних умов громади, передбачено: реконструкцію та модернізацію інфраструктури водопостачання і водовідведення;	(+) повна відповідність

	затвердження Програми Розвитку житлово-комунального господарства, благоустрою населених пунктів на території Воскресенської селищної територіальної громади на 2024-2026 роки»	модернізація мереж водопостачання, водовідведення та комунальних об'єктів; підвищення якості надання комунальних послуг	розвиток системи комунального обслуговування та благоустрою; інтеграцію заходів з управління водними ресурсами та благоустрою у просторове та господарське планування громади; підвищення ефективності надання комунальних послуг і контроль за їх якістю	
4	Рішення Воскресенської селищної ради від 19.12.2025 № 20 «Про затвердження Програми охорони навколишнього природного середовища Воскресенської селищної ради на 2026-2027 роки»	Забезпечення охорони та відновлення природних екосистем; збереження і збільшення площ зелених насаджень; охорона водних ресурсів та біорізноманіття; контроль за впливом господарської діяльності на довкілля; впровадження заходів екологічної освіти та просвітництва	Враховано шляхом адаптації державних і регіональних зобов'язань до локальних умов громади, передбачено: відновлення та збереження природних екосистем; створення і підтримку зелених зон і захисних насаджень; охорону місцевих водних об'єктів і забезпечення їх якості; контроль за дотриманням екологічних норм підприємствами та населенням; проведення просвітницьких заходів щодо підвищення екологічної свідомості мешканців; інтеграцію екологічних заходів у просторове планування та розвиток громади	(+) повна відповідність
5	Рішення Воскресенської селищної ради від 19.12.2025 № 22 «Про затвердження Програми підвищення енергоефективності та енергозбереження Воскресенської селищної територіальної громади на 2026-2027 роки»	Підвищення енергоефективності об'єктів інфраструктури та житлового фонду; впровадження заходів енергозбереження; розвиток систем енергетичного менеджменту; скорочення споживання енергії та пов'язаних викидів	Враховано шляхом адаптації державних та регіональних зобов'язань до локальних умов громади, передбачено: модернізацію та утеплення будівель комунальної та соціальної сфери; впровадження енергоефективних технологій у системи водопостачання, водовідведення та благоустрою; створення та підтримку систем енергетичного менеджменту; інтеграцію енергозберігаючих заходів у просторове планування та розвиток інфраструктури громади; контроль за ефективним використанням енергетичних ресурсів	(+) повна відповідність

Примітка: * (+) повна відповідність, (+/-) часткова відповідність, (-) невідповідність

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Згідно з вимогами «Методичні рекомендації зі здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.01.2011 № 29, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

У рамках оцінки впливу Стратегії та Плану на довкілля та здоров'я населення здійснено системний аналіз потенційних наслідків, які можуть виникати внаслідок реалізації заходів, передбачених ДДП. Наслідки оцінювались відповідно до «Методичних рекомендацій зі здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» (наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.01.2011 № 29), з урахуванням таких характеристик:

тип впливу: прямий (П) або непрямий (Нп);

тривалість впливу: короткострокові (КС, ~1 рік), середньострокові (СС, 3-5 років), довгострокові (ДС, 10-15 років), за необхідності – наддовгострокові (50-100 років);

масштаб впливу: місцевий (М) та регіональний (Р);

характер впливу: вторинний, кумулятивний (К), синергічний (С) або транскордонний (ТрК);

напрямок наслідків: позитивні (+) або негативні (-), із визначенням значущості відповідно до потенційного ризику для довкілля та здоров'я населення.

Таблиця 6.1. узагальнює можливі зміни стану основних складових довкілля: атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунтів, біорізноманіття, природоохоронних територій, клімату, а також соціально-економічного середовища з особливим акцентом на здоров'я населення.

Оцінка здійснена з урахуванням специфіки території громади, зокрема дефіциту водних ресурсів, залежності від підземних вод, недостатнього розвитку систем водовідведення, деградації зеленого фонду, а також наявності об'єктів природно-заповідного фонду та річки Інгул. До аналізу включено заходи, пов'язані з модернізацією інженерної інфраструктури, розвитком відновлюваної енергетики, управлінням відходами, відновленням екосистем і природоохоронною діяльністю.

Результати наведено у вигляді оцінок впливу, що дозволяє ідентифікувати значущі негативні наслідки, визначити потенційні позитивні ефекти та сформулювати основу для розробки заходів щодо запобігання і пом'якшення негативного впливу.

Таблиця 6.1. Узагальнений опис наслідків для довкілля та здоров'я населення

Складова довкілля	Ймовірні наслідки	Характеристика впливу
Атмосферне повітря	П/Нп, КС-ДС, 1-15 років, М, тимчасові/постійні, ±; вторинні: підвищення запиленості та викидів під час будівництва інфраструктури, розвитку логістики, енергетичних об'єктів; кумулятивні: зростання транспортного навантаження та локальних викидів	Короткострокові: підвищення пилу, NO ₂ , СО, суспендованих твердих частинок при будівельних роботах; середньострокові: часткова стабілізація або локальне погіршення якості повітря залежно від інтенсивності господарської діяльності; довгострокові: покращення якості повітря за рахунок розвитку ВДЕ, озеленення та зменшення викидів, синергія з відновленням зеленого фонду
Клімат і мікроклімат	П/Нп, СС-ДС, 3-50 років, М, ±; вторинні: зміни локального мікроклімату через зміну землекористування; кумулятивні: посилення або зниження ефекту перегріву територій	Короткострокові: незначні зміни; середньострокові: вплив на мікроклімат через відновлення зелених насаджень; довгострокові: стабілізація температурного режиму та вологості за умов відновлення лісосмуг і впровадження енергоефективних рішень
Водні ресурси	П/Нп, КС-ДС, 1-15 років, М/Р, ±; вторинні: забруднення вод при відсутності водовідведення, інфільтрація стоків, вплив будівництва; кумулятивні: виснаження підземних вод, зміна гідрологічного режиму	Короткострокові: локальне забруднення вод під час робіт; середньострокові: часткове покращення при модернізації водопостачання; довгострокові: ризик виснаження водоносних горизонтів або покращення якості води за умови впровадження доочищення та регулювання водокористування; вплив на здоров'я через якість питної води
Ґрунти	П/Нп, КС-ДС, 1-15 років, М, ±; вторинні: ерозія, ущільнення, забруднення через відходи та стоки; кумулятивні: деградація земель	Короткострокові: механічне порушення ґрунтів при будівництві; середньострокові: часткове відновлення за рахунок рекультивації та озеленення; довгострокові: стабілізація або подальша деградація залежно від ефективності заходів з відновлення екосистем
Природоохоронні території	П/Нп, СС-ДС, 3-15 років, М/Р, ±; вторинні: антропогенний тиск, порушення режимів охорони; кумулятивні: деградація або відновлення екосистем	Короткострокові: локальні порушення; середньострокові: залежність від ефективності управління; довгострокові: стабілізація стану або деградація ПЗФ без належного контролю та моніторингу
Біорізноманіття	П/Нп, КС-ДС, 1-15 років, М/Р, ±; вторинні: фрагментація середовищ існування, вплив на рідкісні види;	Короткострокові: порушення біотопів;

	кумулятивні: взаємодія з кліматичними та водними змінами	середньострокові: часткова адаптація або скорочення популяцій; довгострокові: відновлення або втрата біорізноманіття залежно від реалізації природоохоронних заходів
Відходи та техногенне навантаження	П/Нп, КС-ДС, 1-15 років, М, ±; вторинні: забруднення ґрунтів і вод; кумулятивні: накопичення відходів	Короткострокові: локальні забруднення; середньострокові: зменшення навантаження при впровадженні систем сортування; довгострокові: покращення екологічного стану за умови створення ефективної системи управління відходами
Здоров'я населення	П/Нп, КС-ДС, 1-15 років, М/Р, ±; вторинні: респіраторні, водно-санітарні захворювання; кумулятивні: вплив сукупності факторів довкілля	Короткострокові: вплив шуму, пилу, стресу; середньострокові: зниження ризиків за рахунок покращення інфраструктури; довгострокові: покращення стану здоров'я при забезпеченні якісної води, чистого повітря та доступу до зелених зон

Під час визначення характеристик впливу для складових довкілля у таблиці 6.1 застосовано підходи, що відповідають вимогам стратегічної екологічної оцінки, однак із урахуванням специфіки місцевого рівня документа державного планування та реальних часових меж реалізації Стратегії і Плану Воскресенської селищної територіальної громади.

Зокрема, позначення типу впливу як прямого та непрямого (П/Нп) використовується у випадках, коли наслідки реалізації заходів мають як безпосередній, так і опосередкований характер. Наприклад, під час будівництва або реконструкції об'єктів інженерної інфраструктури (водопровідних мереж, об'єктів енергетики, логістичних елементів) виникає прямий вплив на атмосферне повітря у вигляді викидів пилу та продуктів згоряння палива. Водночас розвиток транспортної інфраструктури, підприємницької діяльності або енергетичних потужностей формує непрямі впливи, що проявляються через збільшення транспортного навантаження, зміну структури землекористування та підвищення антропогенного навантаження загалом. Саме поєднання цих механізмів обумовлює доцільність одночасного використання позначення П/Нп. Разом з тим, для уникнення надмірної узагальненості в окремих випадках доцільно конкретизувати домінуючий тип впливу як прямий із наявністю супутніх непрямих ефектів.

При визначенні тривалості впливів враховано, що Стратегія та План розраховані на період до 2027 року, що обмежує можливість віднесення наслідків до повноцінної довгострокової перспективи (10-15 років) у класичному розумінні. У зв'язку з цим основний акцент зроблено на короткострокових (до 1 року) та середньострокових (3-5 років) ефектах, які можуть бути безпосередньо пов'язані з етапами реалізації заходів. Водночас у ряді випадків (зокрема щодо стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунтів і біорізноманіття) доцільно враховувати також потенційні довгострокові наслідки як прогнозні, тобто такі, що можуть проявитися після

завершення реалізації Стратегії. Це особливо характерно для заходів з відновлення екосистем, розвитку відновлюваної енергетики та модернізації інфраструктури, ефект від яких має інерційний характер і проявляється поступово.

Масштаб впливу в межах аналізу визначено переважно як місцевий (М), що відповідає територіальному рівню громади. Водночас для окремих компонентів довкілля, передусім водних ресурсів, допускається наявність опосередкованих регіональних ефектів. Це пов'язано з тим, що гідрологічні процеси, зокрема у басейні річки Інгул, не обмежуються адміністративними межами громади, а отже, зміни якості води, ерозійні процеси або антропогенне навантаження можуть поширюватися на суміжні території. Таким чином, у таблиці масштаб впливу може уточнюватися як місцевий із потенційними регіональними проявами для окремих природних компонентів.

Характер впливів (вторинні, кумулятивні, синергічні) визначався з урахуванням взаємодії різних факторів. Вторинні наслідки розглядаються як похідні від первинних впливів, наприклад, погіршення стану здоров'я населення внаслідок забруднення повітря чи води. Кумулятивні ефекти виникають у результаті накопичення впливів від різних заходів або видів діяльності, зокрема при одночасному розвитку інфраструктури, збільшенні транспортного навантаження та зростанні обсягів господарської діяльності. Синергічні ефекти проявляються у випадках, коли поєднання декількох факторів (наприклад, кліматичних змін, деградації зеленого фонду та виснаження водних ресурсів) призводить до посиленого негативного або, навпаки, позитивного результату.

У контексті атмосферного повітря це означає, що короткострокові негативні впливи у вигляді підвищення запиленості та концентрації забруднюючих речовин (оксиди азоту, оксид вуглецю, тверді частки) є неминучими під час виконання будівельних робіт та розвитку інфраструктури. У середньостроковій перспективі характер впливу залежить від балансу між зростанням господарської активності та впровадженням екологічних заходів, таких як озеленення, енергоефективність і використання відновлюваних джерел енергії. Довгострокові ефекти, хоча і виходять за межі періоду реалізації Стратегії, можуть проявлятися у вигляді покращення якості повітря за рахунок структурних змін у енергетиці та зменшення антропогенного навантаження.

Таким чином, застосовані у таблиці 6.1 підходи до оцінки впливів базуються на поєднанні нормативних вимог СЕО та адаптації їх до конкретних умов громади. Уточнення щодо типу, тривалості та масштабу впливів дозволяє уникнути формального підходу та забезпечує більш реалістичну інтерпретацію можливих екологічних і соціальних наслідків реалізації Стратегії та Плану.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

У цьому підрозділі на основі результатів аналізу ймовірних впливів визначені конкретні заходи, які передбачається застосувати для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків реалізації Стратегії та Плану. В основу підходу покладено положення чинного законодавства України, а також заходи/проекти, передбачені самою Стратегією та Планом, спрямовані на підвищення стійкості територій та секторів економіки до наслідків зміни клімату, збереження природних екосистем і забезпечення безпеки та здоров'я населення.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для рельєфу

1. Рекультивация порушених земель і відновлення рельєфу:

здійснення рекультивации земель, що зазнали порушення внаслідок будівельних та інших робіт, відповідно до вимог статті 52 Закону України «Про охорону земель»; обов'язкове зняття, пошарове складування, збереження та повторне використання родючого шару ґрунту згідно з робочими проектами землеустрою;

роздільне складування верхнього родючого шару, підорного шару та материнської породи з урахуванням структури ґрунтового профілю;

нанесення знятої ґрунтової маси на порушені або малопродуктивні землі з метою відновлення їх продуктивності;

здійснення біологічної рекультивации із застосуванням місцевих рослинних видів для стабілізації рельєфу та запобігання ерозійним процесам.

2. Екологічно обґрунтоване планування територій:

врахування природних умов, геоморфологічних особливостей, схилів, водних потоків та гідрологічного режиму при проектуванні будь-яких видів будівництва;

мінімізація обсягів земляних робіт та уникнення зайвого переміщення ґрунтових мас;

недопущення розміщення об'єктів у зонах активних ерозійних процесів, зсувонебезпечних та підтоплюваних територіях;

застосування принципів природоорієнтованого планування та інженерних рішень, що забезпечують збереження природної морфології територій.

3. Зменшення ерозійних процесів і деградації ґрунтів:

впровадження ґрунтозахисних технологій у сільському господарстві (контурне землеробство, мульчування, мінімальний обробіток ґрунту, полезахисні лісосмуги);

стимулювання фермерських господарств до застосування практик сталого управління ґрунтами;

розроблення на обласному рівні довідника/карти ризиків деградації земель із визначенням територій підвищеного ризику та рекомендаціями щодо адаптації землекористування або зміни спеціалізації;

відновлення деградованих земель шляхом фітомеліорації та лісомеліорації.

4. Запобігання ерозії, пов'язаній із водогосподарською діяльністю:

модернізація існуючих зрошувальних систем із впровадженням водозберігаючих та «розумних» технологій управління поливом;

зменшення втрат води при транспортуванні та попередження розмиву ґрунтів;
використання очищених стічних вод для поливу за умови дотримання екологічних і санітарних норм;

облаштування протиерозійних гідротехнічних споруд (водовідвідні канали, накопичувальні басейни, терасування схилів).

5. Управління ризиками затоплення та підтоплення територій:

створення та відновлення природних водних резерватів (водно-болотних угідь, заплав, русел малих річок) як елементів природного регулювання стоку;

будівництво та реконструкція водорегулюючих об'єктів для акумулювання паводкових вод;

встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг відповідно до вимог статті 60 Земельного та статті 88 Водного кодексів України;

ревіталізація русел річок і струмків для відновлення природного гідрологічного режиму;

розвиток систем дощової каналізації у населених пунктах, що знаходяться в зонах ризику затоплення;

впровадження пілотних природоорієнтованих протипаводкових рішень (зелена інфраструктура, інфільтраційні зони, біоретенційні системи).

6. Моніторинг і контроль стану рельєфу:

запровадження системи моніторингу стану ґрунтів та рельєфу в межах територій реалізації заходів Стратегії;

здійснення регулярного контролю за розвитком ерозійних процесів і підтоплення;

використання геоінформаційних систем для аналізу змін рельєфу;

підготовка щорічної звітності щодо стану земельних ресурсів та ефективності вжитих заходів.

Запропонований комплекс заходів забезпечує запобігання порушенню рельєфу, зменшення ерозійних процесів та відновлення порушених земель у процесі реалізації Стратегії та Плану.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для ландшафтної цілісності території:

1. Врахування вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо ландшафтного планування, прогнозування розвитку територій, функціонального зонування та режимів забудови.

2. Забезпечення узгодженості містобудівної документації на регіональному та місцевому рівнях (генеральні плани, детальні плани територій, плани зонування).

3. Дотримання положень ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій»:

дотримання пункту 12.2 щодо збереження природної морфології територій і виконання вертикального планування із максимальним збереженням існуючого рельєфу та зелених насаджень;

забезпечення просторової узгодженості планування та зонування на території громади;

врахування природоохоронних обмежень та режимів функціонального використання територій при підготовці локальних детальних планів.

4. Зонування та регулювання використання територій:

дотримання меж функціональних зон територіальної громади та встановлених режимів їх використання;

недопущення розміщення нової забудови у межах цінних природних ландшафтів, прибережних територій, балок, ярів та інших вразливих елементів рельєфу;

оновлення та розроблення генеральних планів населених пунктів із врахуванням принципів ландшафтної цілісності та кліматичної адаптації;

інтеграція природних територій у структуру забудови як елементів зеленої інфраструктури.

5. Екологічно обґрунтоване проектування та будівництво:

адаптація архітектурних та інженерних рішень до природних умов території (рельєфу, гідрології, вітрових та ґрунтових умов);

мінімізація обсягів земляних робіт і збереження природних форм рельєфу;

інтеграція нових об'єктів у навколишнє середовище з урахуванням візуально-ландшафтних характеристик території;

застосування природоорієнтованих рішень (озеленення, водно-зелені каркаси, інфільтраційні зони, локальні водойми) для зменшення антропогенного навантаження.

6. Відновлення порушених територій та рекультивация:

проведення рекультивации порушених земель відповідно до статті 52 Закону України «Про охорону земель»;

пошарове зняття, збереження та повторне використання родючого шару ґрунту;

відновлення деградованих територій (схилів, балок, ярів, кар'єрів) із застосуванням біологічної рекультивации та фітомеліорації;

стабілізація ерозійно небезпечних ділянок шляхом заліснення, залуження та укріплення схилів.

7. Збереження природних ландшафтів та екологічної мережі:

збереження та відновлення водно-болотних угідь, природних русел річок та заплав;

формування та розвиток регіональної екомережі, включаючи екологічні коридори та буферні зони;

встановлення водоохоронних та прибережних захисних смуг;

створення та підтримка природоохоронних територій місцевого значення;

збереження культурних ландшафтів та історично сформованої структури територій.

8. Природоорієнтоване управління водними процесами в ландшафтах:

створення водних резерватів і регулюючих водойм для акумулювання паводкових і дощових вод;

ревіталізація русел малих річок і струмків;

впровадження водоутримуючих ландшафтних елементів (заплави, буферні смуги, біоретенційні зони);

оптимізація структури сільськогосподарських угідь з урахуванням гідрологічних умов;

реалізація пілотних природоорієнтованих протипаводкових заходів.

Запропонований комплекс заходів забезпечує збереження ландшафтної цілісності території громади, контроль за використанням земель, інтеграцію природних територій у забудову, збереження екологічної мережі та водних ресурсів, а також підвищує адаптаційну спроможність територій до змін клімату відповідно до вимог місцевого рівня стратегії розвитку громади та містобудівного законодавства України.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для геологічного середовища:

1. Дотримання положень Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та Кодексу України про надра:

виявлення та врахування ризиків зсувів, підтоплення, карстових процесів, просідання ґрунтів і ерозійних явищ при плануванні господарської діяльності;

оцінка складу та фізико-механічних властивостей ґрунтів для вибору оптимальних конструктивних рішень фундаментів;

врахування гідрогеологічних умов, напрямків поверхневого та підземного стоку, особливостей рельєфу та геоморфології території.

2. Дотримання положень ДБН А.2.1-1:2014 «Інженерні вишукування для будівництва», ДБН В.2.1-10:2009 «Основи та фундаменти будівель і споруд» та ДБН В.1.1-25:2009 «Захист від небезпечних геологічних процесів, шкідливих експлуатаційних впливів, від пожежі. Інженерний захист територій та споруд від підтоплення та затоплення»:

проведення комплексного інженерно-геологічного вишукування перед проєктуванням об'єктів;

врахування результатів вишукування при виборі типів фундаментів (пальові, стрічкові, плитні тощо);

застосування норм ДБН щодо розрахунку та улаштування основ і фундаментів, а також проєктування у зсувонебезпечних та геологічно складних умовах.

3. Інженерний захист територій від небезпечних геологічних процесів:

улаштування підпірних стінок, терасування схилів, дренажних систем та інших протизсувних заходів;

укріплення схилів і ярів із застосуванням інженерних та біоінженерних методів;

зміцнення ґрунтів механічними або хімічними способами;

застосування рослинності з розвиненою кореневою системою для біологічного закріплення ґрунтів;

обмеження антропогенного навантаження на геологічно чутливі території.

4. Регулювання водного режиму та запобігання підтопленню:

виявлення зон потенційного підтоплення та їх інженерний захист;

контроль рівнів ґрунтових вод і дотримання вимог Водного кодексу України;

облаштування систем дренажу та водовідведення;

улаштування систем поверхневого стоку та зливової каналізації відповідно до ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди»;

використання гідроізоляційних матеріалів для захисту підземних конструкцій і фундаментів;

зменшення площі суцільного водонепроникного покриття та застосування водопроникних матеріалів.

5. Запобігання забрудненню геологічного середовища:

контроль за зберіганням і використанням будівельних матеріалів та хімічних речовин;

застосування сертифікованих екологічно безпечних матеріалів;

запобігання розливам паливно-мастильних матеріалів (герметичні резервуари, піддони, сорбенти);

заборона скидання будівельних розчинів, фарб, нафтопродуктів на ґрунти;

організація роздільного збору відходів і передача їх ліцензованим підприємствам відповідно до Закону України «Про управління відходами»;

забезпечення герметичності каналізаційних мереж та використання локальних очисних споруд.

6. Рекультивация та відновлення порушених територій:

рекультивация земель відповідно до статті 52 Закону України «Про охорону земель» та статті 166 Земельного кодексу України;

відновлення природного рельєфу та родючого шару ґрунту;

стабілізація ерозійних процесів і відновлення гідрологічного режиму;

приведення земельних ділянок, порушених користуванням надрами, у стан, придатний для подальшого використання відповідно до Кодексу України про надра.

Запропонований комплекс заходів спрямований на забезпечення законного та контрольованого використання земель і надр, запобігання небезпечним геологічним процесам, регулювання водного режиму та рекультивацию порушених територій. Реалізація заходів гарантує збереження стабільності геологічного середовища громади та ефективне планування землекористування і надрокористування.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для мінеральних ресурсів та надр (корисних копалин):

1. Дотримання положень Закону України «Про надра»:

контроль за дотриманням вимог щодо використання надр у межах території громади, зокрема запобігання самовільному добуванню корисних копалин;

ведення обліку всіх ділянок надр на території громади та внесення їх до Державного кадастру надр;

забезпечення погодження планів використання надр із органами державного управління у порядку, передбаченому Законом;

проведення моніторингу стану родовищ та контроль за дотриманням умов ліцензій на користування надрами;

запровадження заходів щодо охорони та збереження невикористовуваних родовищ для майбутнього видобутку або досліджень.

2. Дотримання положень Земельного кодексу України та Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»:

контроль за погодженням виділення земельних ділянок під розвідку та користування надрами;

забезпечення цільового використання земельних ділянок, на яких розташовані родовища, з урахуванням майбутніх планів їх розробки;

включення інформації про надра до місцевого кадастру земель та відображення у планах використання території громади.

3. Дотримання положень Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»:

контроль за дотриманням екологічних вимог при потенційній розробці родовищ, зокрема заходів з мінімізації негативного впливу на землю, воду та атмосферне повітря;

проведення попередньої оцінки впливу планованої діяльності на довкілля перед початком будь-якої розробки;

забезпечення співпраці з органами державного екологічного контролю щодо моніторингу стану надр.

Запропонований комплекс заходів спрямований на збереження мінеральних ресурсів громади, контроль за їхнім цільовим використанням, запобігання самовільному добуванню, планування та підготовку до потенційного розвитку корисних копалин із дотриманням чинного законодавства та екологічних стандартів.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для земельних ресурсів:

1. Дотримання положень Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»:

здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства про використання та охорону земель, зокрема шляхом проведення перевірок та розгляду звернень юридичних і фізичних осіб;

участь у прийнятті в експлуатацію об'єктів, споруд та заходів, що спрямовані на підвищення родючості ґрунтів та забезпечення охорони земель;

контроль за дотриманням вимог щодо охорони земель при реалізації проєктів землеустрою, в тому числі щодо включення в межі населених пунктів і зміни цільового призначення земель;

забезпечення участі посадових осіб територіальної громади у здійсненні державного контролю у межах їх повноважень.

2. Дотримання положень Земельного кодексу України:

забезпечення відповідального і раціонального землекористування відповідно до цілей і призначення земельних ділянок, встановлених Земельним кодексом;

контроль за дотриманням вимог щодо цільового використання земель, запобігання самовільному використанню, зокрема щодо зміни меж населених пунктів та включення земель у загальні кордони;

здійснення контролю за оформленням прав на земельні ділянки, включаючи передачу у власність, оренду чи користування в порядку, передбаченому законодавством;

сприяння веденню Державного земельного кадастру, зокрема щодо інформації про стан земель, їх використання та охорону.

3. Дотримання положень Закону України «Про землеустрій»:

забезпечення планування та проведення землеустрою згідно з вимогами Закону, зокрема щодо розроблення і затвердження документації із землеустрою;

здійснення контролю за дотриманням планових заходів землеустрою, включно з режимами використання земель, які запобігають ерозійним процесам і деградації ґрунтів;

забезпечення авторського і технічного нагляду за виконанням заходів землеустрою, що впливають на стан земельних ресурсів та родючості ґрунтів.

4. Дотримання положень Закону України «Про меліорацію земель» та Закону України «Про організації водокористувачів та стимулювання гідротехнічної меліорації земель»

застосування заходів щодо впровадження меліорації земель відповідно до вимог Закону України «Про меліорацію земель» з урахуванням природоохоронних та агротехнічних вимог;

обов'язкове проведення експлуатації та технічного обслуговування меліоративних систем у встановленому порядку;

сприяння створенню та діяльності організацій водокористувачів, які залучаються до гідротехнічної меліорації земель на території громади;

забезпечення внесення відомостей про меліоративну інфраструктуру до Державного земельного кадастру відповідно до вимог законодавства.

5. Реалізація проєктів щодо:

розроблення технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель громади;

розроблення проєкту землеустрою щодо встановлення меж території Воскресенської територіальної громади;

розроблення Комплексного плану просторового розвитку Воскресенської селищної територіальної громади;

розроблення детального плану частини земельних ділянок, які включені в генеральні плани під розширення меж населених пунктів.

Запропонований комплекс заходів спрямований на забезпечення ефективного та раціонального використання земельних ресурсів громади, контроль за дотриманням їх цільового та функціонального призначення, планування і реалізації землеустрою, оптимізацію використання земельних ділянок у межах населених пунктів і поза ними. Реалізація заходів дозволяє забезпечити законність землекористування, запобігання самовільним діям із землею та відповідність місцевих програм і проєктів земельного розвитку чинному законодавству.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для ґрунтів:

1. Дотримання вимог Закону України «Про охорону земель», зокрема:

статті 35 яка визначає вимоги до власників і землекористувачів, у тому числі орендарів, земельних ділянок при здійсненні господарської діяльності:

дотримання вимог земельного та природоохоронного законодавства України;

проведення господарської діяльності способами, які не завдають шкоди стану земель та родючості ґрунтів;

зберігання інших корисних властивостей землі шляхом здійснення заходів, що запобігають деградації ґрунтів, безповоротній втраті гумусу та поживних елементів;

використання земель за цільовим призначенням та дотримуватися встановлених обмежень (обтяжень);

захист земель від пожеж, ерозії, виснаження, забруднення, засмічення, засолення, осолонцювання, підкислення, перезволоження, підтоплення, заростання бур'янами, чагарниками і дрібноліссям;

вжиття заходів щодо запобігання негативному і екологонебезпечному впливу на земельні ділянки та ліквідації наслідків цього впливу;

статті 48, згідно з якою при здійсненні містобудівної діяльності передбачаються заходи щодо:

максимального збереження площі земельних ділянок з ґрунтовим і рослинним покривом;

зняття та складування у визначених місцях родючого шару ґрунту з наступним використанням його для поліпшення малопродуктивних угідь, рекультивації земель та благоустрою населених пунктів і промислових зон;

недопущення порушення гідрологічного режиму земельних ділянок;

дотримання екологічних вимог, установлених законодавством України, при проєктуванні, розміщенні та будівництві об'єктів;

статті 52 згідно з якою рекультивації підлягають землі, які зазнали змін у структурі рельєфу, екологічному стані ґрунтів і материнських порід та в гідрологічному режимі внаслідок проведення гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт.

2. Дотримання положень Земельного кодексу України, зокрема:

визначення земель із високим ризиком деградації та опустелювання;

встановлення режимів використання земель з урахуванням їхньої родючості та потенціалу відновлення;

контроль за дотриманням правил охорони ґрунтів при передачі, оренді та використанні земельних ділянок;

планування заходів із терасування, лісосмуг і стабілізації схилів для запобігання ерозії;

статті 166 щодо рекультивації земель, які зазнали змін у структурі рельєфу, екологічному стані ґрунтів і материнських порід та в гідрологічному режимі внаслідок будівельних та інших робіт;

зняття ґрунтового покриву пошарово з його роздільним складуванням, збереженням верхнього родючого шару та материнської породи для подальшого використання при рекультивації;

визначення об'єму ґрунтової маси, що підлягає зняттю і складуванню, у робочих проєктах землеустрою;

пошарове нанесення знятого ґрунту та, за потреби, материнської породи на малопродуктивні або порушені земельні ділянки для забезпечення максимальної продуктивності рекультивованих земель;

захист і консервація верхнього шару ґрунту під час будівельних робіт та землекористування.

4. Планування рельєфу та збереження ґрунтового шару згідно з вимогами ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», зокрема:

пункту 12.2 щодо збереження природної морфології територій і виконання вертикального планування із максимальним збереженням існуючого рельєфу та зелених насаджень;

вертикальне планування рельєфу проєктної території з урахуванням збереження цінних зелених насаджень та існуючого ландшафту;

відведення поверхневих вод зі швидкістю, що виключає ерозію ґрунтів;

зменшення обсягу земляних робіт та збереження ґрунтового шару для подальшого благоустрою;

визначення земель із високим ризиком деградації та опустелювання;

встановлення режимів використання земель з урахуванням їхньої родючості та потенціалу відновлення;

контроль за дотриманням правил охорони ґрунтів при передачі, оренді та використанні земельних ділянок;

планування заходів із терасування, лісосмуг і стабілізації схилів для запобігання ерозії.

5. Охорона ґрунтів від забруднення:

заборона господарської діяльності, що перевищує гранично допустимі концентрації небезпечних речовин у ґрунтах;

екологічно безпечне управління відходами відповідно до Закону України «Про управління відходами»;

контроль за використанням пестицидів та мінеральних добрив на сільськогосподарських угіддях;

своєчасне вивезення відходів на спеціальні об'єкти для зберігання, оброблення, видалення, знешкодження або захоронення.

6. Дотримання положень ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування і забудови населених пунктів»:

контроль за використанням земель у населених пунктах для збереження родючості ґрунтів;

застосування заходів щодо запобігання деградації ґрунтів у межах забудови та рекреаційних зон;

озеленення територій для зменшення ерозійних процесів та стабілізації ґрунтів.

7. Дотримання положень Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель»:

здійснення державного контролю за дотриманням цільового призначення земельних ділянок;

моніторинг ефективності використання сільськогосподарських, промислових, рекреаційних та природоохоронних земель;

контроль за дотриманням режимів охорони земель, встановлених законодавством;

перевірка документального оформлення прав користування та оренди земельних ділянок;

контроль за виконанням заходів щодо відновлення деградованих земель;

проведення інспекцій та перевірок на предмет незаконного використання або забруднення земель;

забезпечення виконання приписів органів державного контролю та реагування на порушення земельного законодавства;

координація з органами місцевого самоврядування щодо моніторингу та відновлення земельних ресурсів;

впровадження системи обліку та звітності щодо стану використання та охорони земель на території громади;

контроль за дотриманням норм меліорації, зрошення, осушення та інших агротехнічних заходів на землях сільськогосподарського призначення;

забезпечення прозорості та доступності інформації про стан земель для громадськості та зацікавлених сторін.

8. Дотримання положень Закону України «Про меліорацію земель»:

здійснення контролю за плануванням, будівництвом та експлуатацією меліоративних систем та споруд;

забезпечення дотримання норм щодо використання зрошувальної, осушувальної та протиерозійної інфраструктури;

проведення інженерних обстежень земель перед початком меліоративних робіт для оцінки впливу на ґрунти, водний баланс та екосистеми;

впровадження заходів з відновлення родючості ґрунтів після меліоративних робіт, включно з агротехнічними та природоохоронними заходами;

контроль за застосуванням добрив, пестицидів та інших агрохімікатів у зрошувальних системах для запобігання деградації ґрунтів та забрудненню води;

забезпечення охорони меліоративних споруд від самовільного використання та пошкоджень;

організація моніторингу ефективності меліоративних заходів та стану земель після їх проведення;

розробка планів підтримки та модернізації меліоративних систем із дотриманням екологічних стандартів;

координація з органами місцевого самоврядування та сільськогосподарськими підприємствами щодо оптимального використання водних ресурсів для зрошення;

забезпечення прозорості та доступності інформації про стан меліорованих земель та ефективність проведених заходів для громади та громадськості;

інтеграція природоохоронних і протиерозійних заходів у генеральні та детальні плани розвитку території громади;

контроль за виконанням приписів органів державного контролю та реагування на порушення при експлуатації меліоративних систем.

Реалізація запропонованого комплексу заходів забезпечить збереження родючості та фізико-хімічних властивостей ґрунтів громади, запобігатиме ерозії, деградації та опустелюванню земель, а також сприятиме відновленню порушених і малопродуктивних ділянок; застосування правових, агротехнічних, водоохоронних та рекультиваційних заходів забезпечить стабілізацію земельних ресурсів, формування стійкої екологічної мережі та підвищення адаптаційної спроможності територій до змін клімату.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків від екзогенних геологічних процесів (ерозія, розмив, яружні процеси, деградація ґрунтів, опустелювання) та підтоплення територій:

1. Дотримання положень Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»:

проведення картування та оцінки ризиків ерозії, розмиву, яружних процесів, деградації ґрунтів та опустелювання на території громади;

створення заходів щодо відновлення та стабілізації природних ландшафтів;

контроль за використанням земельних та водних ресурсів для зменшення негативного впливу на ґрунти і водний режим;

застосування екологічно безпечних технологій будівництва, меліорації та водозбереження.

2. Дотримання положень Закону України «Про землеустрій»:

визначення зон ризику ерозії та підтоплення у земельних ділянках громади;

встановлення режимів використання земель із високим ризиком деградації ґрунтів;

планування полезахисних лісосмуг, терасування схилів та заходів зі стабілізації ґрунту.

3. Дотримання положень Водного кодексу України:

ревіталізація (відновлення) русел річок і струмків для оптимізації структури сільськогосподарських площ та зменшення ерозії ґрунтів;

будівництво та реконструкція резервуарів та протиерозійних споруд для контролю паводкових вод;

модернізація та утримання зрошувальних і водовідвідних мереж;

створення водоохоронних смуг та ландшафтних бар'єрів для зменшення ризиків затоплення;

впровадження комплексних заходів щодо управління паводковими та талими водами;

моніторинг водного режиму та стану водних об'єктів.

4. Дотримання положень ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій»:

врахування зон ризику ерозії, розмиву та підтоплення при плануванні забудови територій;

інтеграція протиерозійних та водозахисних заходів у генеральні та детальні плани забудови;

забезпечення санітарно-захисних зон, озеленення та рекреаційних територій.

5. Дотримання положень ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди» та ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди»:

будівництво та модернізація систем водопостачання і водовідведення для запобігання підтопленню;

застосування систем збору дощових і паводкових вод для регулювання водного балансу;

впровадження заходів із захисту водних об'єктів та русел річок від ерозії та замулення.

6. Дотримання положень ДСН 173-96 «Державні санітарні правила планування і забудови населених пунктів»:

безпечне розміщення забудови та інженерних споруд у зонах ризику ерозії та підтоплення;

озеленення та створення буферних зон для зменшення негативного впливу водної ерозії на населені території;

контроль за санітарним станом територій, що перебувають під впливом водних та ґрунтових процесів.

7. Дотримання положень інших нормативних документів та методичних рекомендацій:

застосування агроландшафтних і меліоративних технологій згідно з методичними рекомендаціями Міністерства аграрної політики України та Держводагентства;

моніторинг стану ґрунтів, водних об'єктів і ефективності протиерозійних та водозахисних заходів;

розробка планів дій і нормативно-правових документів на рівні громади з урахуванням ризиків екзогенних геологічних процесів і підтоплення.

протиерозійний захист берегів через відновлення природного рельєфу та посадки рослинності;

формування біотехнічних комплексів для стабілізації берегів та забезпечення екологічного різноманіття;

використання природоорієнтованих рішень для підвищення стійкості ландшафтів до екзогенних процесів;

інтеграція природних методів укріплення берегів у систему протипаводкових заходів.

Реалізація запропонованого комплексу заходів забезпечить стійку просторову цілісність ландшафтів громади, зменшить ризики ерозії, розмиву та підтоплення територій, запобігатиме деградації ґрунтів та опустелюванню, а також сприятиме формуванню адаптивної екологічної мережі та підвищенню готовності територій до змін клімату.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків у сфері управління відходами:

1. Дотримання вимог Закону України «Про управління відходами»:

забезпечення дотримання правових, організаційних та економічних засад управління відходами відповідно до Закону;

вжиття заходів щодо запобігання утворенню відходів, їх зменшення, підготовки до повторного використання та рециклінгу;

контроль за дотриманням стандартів безпеки для здоров'я людини та довкілля при поводженні з відходами;

виконання вимог щодо класифікації, обліку, пакування, маркування та транспортування відходів;

забезпечення передачі відходів лише суб'єктам господарювання, які мають відповідні дозволи та ліцензії;

заборона змішування небезпечних та інших відходів, що ускладнює їх відновлення;

контроль за дотриманням екологічних стандартів та найкращих доступних технологій і методів управління відходами;

використання технічних регламентів та нормативів щодо вмісту небезпечних речовин у продукції для зменшення ризиків забруднення.

2. Дотримання вимог Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема:

підтримка екологічно безпечних технологій у сфері виробництва, транспортування та споживання продукції;

зменшення джерел засмічення навколишнього середовища через визначення продукції, яка є основним джерелом відходів, та запровадження профілактичних заходів;

інформаційна робота серед населення про переваги роздільного збирання та повторного використання відходів;

підтримка інноваційних і пілотних проєктів з управління відходами для підвищення ефективності та безпечності системи.

3. Дотримання вимог Закону України «Про систему громадського здоров'я», зокрема:

оброблення та видалення відходів таким чином, щоб не завдавати шкоди воді, ґрунту, атмосферному повітрю, рослинам і тваринам;

виконання санітарних вимог при зберіганні та транспортуванні відходів, забезпечення безпеки для населення та працівників підприємств;

забезпечення своєчасної передачі відходів суб'єктам господарювання з відповідними дозволами та ліцензіями.

4. Дотримання ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів», зокрема:

забезпечення санітарних вимог при розміщенні об'єктів управління відходами;

визначення місць розташування контейнерних майданчиків та об'єктів управління відходами з урахуванням санітарно-захисних зон;

контроль за дотриманням санітарних норм при транспортуванні, зберіганні та обробленні відходів.

5. Дотримання положень ДСТУ-Н Б Б.2.2-7:2013 «Настанова з улаштування контейнерних майданчиків» та вжиття таких заходів:

облаштування контейнерних майданчиків для збору твердих побутових відходів відповідно до вимог стандарту;

забезпечення санітарних та планувальних вимог при розміщенні контейнерних майданчиків у житлових та громадських зонах;

визначення оптимальної кількості та типів контейнерів для роздільного збирання відходів;

планування доступності контейнерних майданчиків для транспорту збору відходів;

використання матеріалів та конструкцій, що забезпечують довговічність, безпеку та зменшують забруднення навколишнього середовища;

інтеграція контейнерних майданчиків у загальну систему управління відходами громади;

контроль за регулярним обслуговуванням, очищенням і вивезенням відходів із контейнерних майданчиків;

проведення інформаційної роботи серед населення щодо правильного використання контейнерних майданчиків для роздільного збору відходів.

6. Дотримання вимог Закону України «Про благоустрій населених пунктів»:

забезпечення належного утримання територій населених пунктів, вулиць, площ, скверів, парків та інших громадських місць;

організація систематичного збору, вивезення та відновлення побутових і виробничих відходів;

впровадження роздільного збирання відходів і забезпечення контейнерних майданчиків для сортування сміття;

контроль за дотриманням чистоти і порядку на території громади, в тому числі при будівництві та ремонті об'єктів;

організація санітарного очищення територій від сміття, пилу, листя та інших забруднень;

застосування заходів щодо озеленення та благоустрою територій у межах населених пунктів;

забезпечення виконання правил утримання територій, контроль за благоустроєм приватних і комунальних об'єктів;

просвітницька робота серед населення щодо відповідального управління відходами та підтримки чистоти у громадських місцях;

інтеграція заходів благоустрою з системою управління відходами та плануванням територій громади.

7. Розроблення Плану управління відходами на території громади.

Реалізація запропонованого комплексу заходів забезпечить ефективне управління відходами у громаді, зменшить їх негативний вплив на довкілля та здоров'я людей, сприятиме розвитку повторного використання ресурсів, підвищенню екологічної безпеки та формуванню стійкої системи управління відходами на рівні району.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для водного середовища:

1. Дотримання вимог Водного кодексу України щодо раціонального використання, охорони та відтворення водних ресурсів, зокрема:

статті 29 щодо здійснення заходів щодо раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів;

контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів;

встановлення правил загального користування водними об'єктами в порядку, визначеному статтею 47 цього Кодексу;

обмеження, тимчасова заборона (зупинення) діяльності підприємств та інших об'єктів в разі порушення ними вимог водного законодавства;

організація роботи, пов'язаної з ліквідацією наслідків аварій та стихійного лиха, погіршенням якості вод або їх шкідливою дією, залучення у встановленому порядку до цієї роботи підприємств, установ і організацій;

організація інформування населення про стан водних об'єктів, а також про надзвичайні екологічні ситуації, які можуть негативно вплинути на здоров'я людей, та про заходи, що вживаються для поліпшення стану вод;

статті 44, виходячи з якої водокористувачі зобов'язані:

економно використовувати водні ресурси, дбати про їх відтворення і поліпшення якості вод;

використовувати воду (водні об'єкти) відповідно до цілей та умов їх надання;

дотримувати встановлених нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та встановлених лімітів забору води, лімітів використання води та лімітів скидання забруднюючих речовин, а також санітарних та інших вимог щодо впорядкування своєї території;

використовувати ефективні сучасні технічні засоби і технології для утримання своєї території в належному стані, а також здійснювати заходи щодо запобігання забрудненню водних об'єктів стічними (дощовими, сніговими) водами, що відводяться з неї;

не допускати порушення прав, наданих іншим водокористувачам, а також заподіяння шкоди господарським об'єктам та об'єктам навколишнього природного середовища;

утримувати в належному стані зони санітарної охорони джерел питного та господарсько-побутового водопостачання, прибережні захисні смуги, смуги відведення, берегові смуги водних шляхів, очисні та інші водогосподарські споруди та технічні пристрої;

здійснювати засобами вимірювальної техніки, у тому числі автоматизованими, облік забору та використання вод, контроль за якістю і кількістю скинутих у водні об'єкти зворотних вод і забруднюючих речовин та за якістю води водних об'єктів у контрольних створах, а також подавати відповідним органам звіти в порядку, визначеному цим Кодексом та іншими законодавчими актами;

здійснювати погоджені у встановленому порядку технологічні, лісомеліоративні, агротехнічні, гідротехнічні, санітарні та інші заходи щодо охорони вод від вичерпання, поліпшення їх стану, а також припинення скидання забруднених стічних вод;

здійснювати спеціальне водокористування лише за наявності дозволу;

безперешкодно допускати на свої об'єкти державних інспекторів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, а також громадських інспекторів з охорони довкілля, які здійснюють перевірку додержання вимог водного законодавства, і надавати їм безоплатно необхідну інформацію;

своєчасно сплачувати збори за спеціальне водокористування та інші збори відповідно до законодавства;

своєчасно інформувати центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, центри контролю та профілактики хвороб центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування про виникнення аварійних забруднень;

здійснювати невідкладні роботи, пов'язані з ліквідацією наслідків аварій, які можуть спричинити погіршення якості води, та надавати необхідні технічні засоби для ліквідації аварій на об'єктах інших водокористувачів у порядку, встановленому законодавством;

виконувати інші обов'язки щодо використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів згідно з законодавством.

статей 58-63 щодо дотримання вимог до водопостачання населення (централізованого та нецентралізованого), якості вод, що використовуються для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення;

статей 88 та 89 щодо встановлення та дотримання прибережних захисних смуг з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності.

Прибережні захисні смуги є природоохоронною територією з режимом обмеженої господарської діяльності, де забороняється:

розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і залісення), а також садівництво та городництво;

зберігання та застосування пестицидів і добрив;

влаштування літніх таборів для худоби;

будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних, навігаційного призначення, гідрометричних та лінійних, а також інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій, майданчиків для занять спортом на відкритому повітрі, об'єктів фізичної культури і спорту, які не є об'єктами нерухомості), у тому числі баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів;

миття та обслуговування транспортних засобів і техніки;

влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо;

випалювання сухої рослинності або її залишків з порушенням порядку, встановленого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища;

організація централізованого відведення поверхневого стоку з підключенням сучасних очисних споруд відповідно до статті 70 Водного кодексу України.

2. Дотримання вимог Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема:

запобігання забрудненню поверхневих та підземних водних об'єктів шкідливими речовинами;

проведення оцінки впливу на водне середовище під час планування промислових, енергетичних та транспортних об'єктів;

забезпечення природоохоронних заходів для зменшення впливу господарської діяльності на водні екосистеми;

контроль за дотриманням нормативів гранично допустимих концентрацій забруднювальних речовин у воді;

контроль за використанням та охороною водних об'єктів, включно з моніторингом їх кількісного та якісного стану;

організація заходів з ліквідації наслідків аварій, стихійних лих або погіршення якості води із залученням підприємств та організацій;

поліпшення водопостачання населення та галузей економіки шляхом модернізації водосховищ, каналів, водоводів та систем водопостачання;

зменшення обсягів забруднення водних об'єктів з точкових і дифузних джерел;

забезпечення екологічно безпечного функціонування штучних водних об'єктів та запобігання забрудненню підземних вод.

3. Дотримання та встановлення зон санітарної охорони джерел питного водопостачання відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.1998 № 2024 «Правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» та статті 93 Водного кодексу України, зокрема:

забезпечення охорони водних об'єктів у районах забору води для централізованого водопостачання населення, лікувальних та оздоровчих потреб; обладнання поверхневих водозаборів рибозахисними пристроями; виконання протиерозійних заходів щодо охорони земель; забороняється забруднення територій покидьками, сміттям, гноєм, відходами промислового виробництва та іншими відходами; розміщення кладовищ, скотомогильників, полів асенізації, наземних полів фільтрації, гноєсховищ, силосних траншей, тваринницьких і птахівничих підприємств та інших сільськогосподарських об'єктів, які створюють небезпеку мікробного забруднення джерел водопостачання; зберігання і застосування мінеральних добрив та пестицидів у межах I поясу ЗСО тощо.

4. *Дотримання вимог ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди», зокрема:*

забезпечення планування і будівництва зовнішніх водопровідних мереж та споруд відповідно до вимог безпечного водопостачання та охорони джерел води;

проєктування мереж з урахуванням санітарно-захисних зон водних об'єктів та мінімізації ризику забруднення;

застосування матеріалів і технологій, що запобігають витоку та забрудненню води;

забезпечення можливості очищення, дезінфекції та контролю якості води на всіх етапах подачі до споживача;

інтеграція водопровідних споруд у загальну планувальну структуру території з урахуванням рекреаційних та зелених зон для захисту водного середовища;

контроль стану мереж і споруд з метою запобігання аварійних скидів та втрат води.

5. *Дотримання вимог ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди», зокрема:*

планування, проєктування та будівництво зовнішніх каналізаційних мереж та споруд відповідно до санітарних і екологічних норм;

забезпечення безпечного відведення побутових, дощових та виробничих стоків із запобіганням забрудненню поверхневих та підземних водних об'єктів;

дотримання санітарно-захисних зон навколо каналізаційних мереж та очисних споруд;

застосування матеріалів і технологій, що запобігають витоку та забрудненню навколишнього середовища;

інтеграція каналізаційних мереж у містобудівну структуру з урахуванням зелених та рекреаційних зон;

забезпечення регулярного контролю та технічного обслуговування мереж і споруд для попередження аварійних скидів та забруднень;

будівництво нових очисних споруд з метою використання очищених стічних вод для зрошення зелених насаджень і певних культур, збагачення водоносних горизонтів тощо;

удосконалення технологій очищення стічних вод і підвищення ефективності знезараження.

б. *Раціональне використання та збереження водних ресурсів:*

водозбереження та ефективне використання води у різних секторах економіки;

реконструкція, модернізація, нове будівництво та утримання зрошувальних мереж для мінімізації втрат води;

використання очищених стічних вод для поливу сільськогосподарських культур та зелених насаджень;

впровадження водозберігаючих і маловодних технологій у промисловості та комунальному господарстві;

застосування комплексних енергозберігаючих технологій очищення забруднених вод.

7. Регулювання водного режиму та запобігання підтопленню:

будівництво системи дощової каналізації, першочергово у населених пунктах із ризиком затоплення;

визначення зон і русел річок для проведення водоохоронних заходів; впровадження заходів із берегоукріплення, будівництва протиерозійних гідротехнічних споруд і захисних дамб;

проведення меліоративних робіт та управління паводковими водами для мінімізації негативного впливу на населені пункти та сільськогосподарські угіддя;

збереження та відновлення водно-болотних угідь і русел річок як природний захист від паводків.

моніторинг використання ресурсів підземних та поверхневих вод в Миколаївській області.

6. Збереження та відновлення водних екосистем:

збереження та відновлення водно-болотних угідь і русел річок;

створення водних резервуарів та ревіталізація русел річок і струмків для накопичення паводкових вод та поліпшення сільськогосподарського використання;

захист і відновлення малих річок, джерел та локальних водойм;

розчищення та врегулювання русел річок, водосховищ та ставків;

поновлення водності водойм, включно із заходами щодо підтримки біорізноманіття та природного ландшафту.

7. Реалізація проектів спрямованих на:

технічне переоснащення інфраструктури водопостачання та водовідведення: модернізація трубопроводів, насосних станцій, водоочисних споруд;

створення єдиного комунального підприємства;

розширення сфери діяльності комунального підприємства та збільшення переліку комунальних послуг;

забезпечення експлуатації систем централізованого водопостачання та водовідведення відповідно до встановлених нормативних вимог;

встановлення, ремонт та обслуговування систем з очищення води в комунальних закладах, громаді;

капітальний, поточний ремонт та заміна башт Рожновського;

очищення русла річки Інгул та прибирання берегової смуги.

Реалізація зазначених заходів у сфері захисту водного середовища забезпечить підтримку стабільного водного балансу громади, зменшить ризики підтоплень і ерозійних процесів, а також сприятиме відновленню та збереженню водних екосистем. Це дозволить підвищити екологічну стійкість території до негативних впливів змін клімату, забезпечити безпечне водопостачання для населення та галузей

економіки, зменшити забруднення водних ресурсів і сприяти формуванню стійкої системи управління водними об'єктами.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на атмосферне повітря:

1. Дотримання вимог Закону України «Про охорону атмосферного повітря», зокрема:

здійснення викидів шкідливих забруднюючих речовин стаціонарними джерелами викидів у атмосферне повітря після отримання відповідного дозволу на викиди;

забезпечення виконання організаційно-господарських, технічних та інших заходів щодо виконання вимог, передбачених нормативами екологічної безпеки у галузі охорони атмосферного повітря, дозволом на викиди забруднюючих речовин;

зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин та зниження впливу фізичних факторів;

забезпечення безперебійної ефективної роботи та підтримання у справному стані споруд, устаткування та апаратури для очищення викидів і зменшення рівнів впливу фізичних та біологічних факторів;

контроль обсягу і складу забруднюючих речовин, що викидаються організованими та неорганізованими стаціонарними джерелами викидів, і рівнів фізичного впливу з постійним веденням обліку;

дотримання допустимих нормативів гранично допустимих концентрацій викидів забруднюючих речовин у повітрі робочої зони та на межі житлової забудови;

заборона викидів у атмосферу шкідливих речовин, на які не встановлені гігієнічні нормативи (ГДК або ОБРВ);

регулярний моніторинг стану атмосферного повітря та своєчасне інформування населення про його якість;

контроль дотримання нормативів у місцях постійного перебування населення (житлова забудова, школи, дитячі садки, медичні заклади).

2. Дотримання вимог Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема:

забезпечення охорони атмосферного повітря як складової довкілля від шкідливого антропогенного впливу, у тому числі від стаціонарних і мобільних джерел;

проведення планування територій із врахуванням природних та кліматичних умов (напрямок вітру, рельєф, наявність водних та зелених зон) для мінімізації розсіювання забруднювальних речовин;

запровадження природоохоронних заходів, спрямованих на попередження перевищення нормативів забруднення повітря;

обов'язковий контроль за дотриманням екологічних нормативів під час розміщення та експлуатації промислових, енергетичних та транспортних об'єктів.

3. Дотримання вимог Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності», зокрема:

врахування стану атмосферного повітря при зонуванні територій та розробленні генеральних і детальних планів населених пунктів;

встановлення санітарно-захисних зон між джерелами забруднення та житловою, громадською та рекреаційною забудовою;

планування зелених насаджень та буферних зон для поглинання та розсіювання забруднювальних речовин;

контроль розміщення транспортної та промислової інфраструктури з урахуванням впливу на якість повітря та здоров'я населення.

2. Дотримання вимог ДСанПіН 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів», зокрема:

встановлення санітарно-захисних зон між джерелами забруднення (промислові, енергетичні, транспортні об'єкти) та житловою та громадською забудовою;

визначення мінімальних відстаней між джерелами шуму, тепла, вібрації та житловими територіями згідно з категоріями санітарної небезпеки;

планування зон обмеженого доступу та буферних територій навколо потенційно шкідливих об'єктів;

територія санітарно-захисної зони має бути розпланованою та упорядкованою. Мінімальна площа озеленення санітарно-захисної зони в залежності від ширини зони повинна складати: до 300 м – 60 %, від 300 до 1000 м – 50 %, понад 1000 м – 40 %;

планування озелених територій, парків, рекреаційних зон та водних об'єктів як природних фільтрів та пом'якшувачів забруднення атмосферного повітря;

передбачення озеленення вздовж транспортних магістралей для зменшення запилення та Зівикидів;

обмеження розміщення потенційно забруднюючих об'єктів у безпосередній близькості до житлової та громадської забудови;

врахування напрямів переважаючих вітрів, рельєфу та природних бар'єрів для ефективного розсіювання шкідливих речовин;

контроль за дотриманням санітарних норм та регулярна оцінка стану повітря у населених пунктах.

3. Дотримання вимог ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», зокрема:

інтеграція природоохоронних заходів у містобудівні рішення та планування забудови для зниження негативного впливу на атмосферне повітря;

створення буферних зон, зелених коридорів та рекреаційних площ для зменшення концентрації шкідливих речовин;

організація дорожнього руху з мінімізацією викидів шкідливих речовин;

передбачення інженерних та технічних рішень для очищення повітря та контролю за його якістю;

забезпечення комплексного підходу до проєктування територій з урахуванням екологічних, санітарних та енергетичних факторів.

4. Ремонт і будівництво дорожнього покриття та вулично-шляхової мережі:

проведення технічного огляду, виготовлення проєктно-кошторисної документації, державної будівельної експертизи, авторського та технічного нагляду;

впровадження нових матеріалів для дорожнього покриття, що швидко відводять воду та стійкі до високих температур;

використання матеріалів та технологій, що знижують пилову та газову емісію.

5. Підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами та розвиток альтернативної енергетики:

заохочення освоєння відновлюваних джерел енергії, в тому числі сонячної енергетики, біоенергетики, вітрової енергетики;

розвиток децентралізованої електрогенерації, у т.ч. вітро- та геліогенерації;

використання енергоефективного обладнання, що знижує споживання електроенергії та палива, використання енергоефективних матеріалів при будівництві.

5. Реалізація проєктів щодо:

розвитку вітрової та сонячної енергетики;

встановлення сонячних панелей в комунальних установах, свердловинах, вуличному освітленні тощо;

створення системи енергетичного менеджменту;

проведення заходів з енергоефективності та енергозбереження комунальних закладів;

проведення заходів з модернізації вуличного освітлення;

впровадження альтернативного опалення.

Реалізація запропонованих заходів у сфері охорони атмосферного повітря забезпечить зменшення обсягів викидів шкідливих речовин від стаціонарних та неорганізованих джерел, знизить негативний вплив теплового і фізичного навантаження на населення та довкілля, сприятиме підвищенню енергоефективності та використанню відновлюваних джерел енергії.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків теплового забруднення:

1. Дотримання вимог Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема:

запобігання та зменшення теплового забруднення водних і земельних об'єктів;

контроль за скидами теплових вод від промислових та енергетичних об'єктів;

впровадження технологій охолодження та рекуперації тепла для зниження впливу на навколишнє середовище;

забезпечення комплексного моніторингу температурних показників у природних водоймах та атмосфері поблизу об'єктів скидів тепла;

врахування теплового впливу при плануванні та забудові територій.

2. Дотримання вимог Закон України «Про охорону атмосферного повітря», зокрема:

обмеження викидів теплоти у повітря від промислових і енергетичних об'єктів;

впровадження систем енергоефективності для зниження надлишкового теплового навантаження;

дотримання норм мікроклімату територій населених пунктів;

мінімізація локальних перегрівів у промислових зонах та містах.

3. Дотримання вимог Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності», зокрема:

врахування теплового впливу джерел енергії при зонуванні територій;

забезпечення оптимальної відстані між промисловими об'єктами та житловою забудовою для зниження теплового навантаження;

передбачення зелених насаджень та водних зон як елементів пом'якшення теплового впливу;

планування забудови з урахуванням теплових ефектів і комфортного мікроклімату.

4. *Дотримання вимог ДБН В.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», зокрема:*

проєктування території з урахуванням теплового навантаження та мікрокліматичних умов;

застосування планувальних рішень для мінімізації теплового забруднення (розміщення зелених зон, водних елементів, оптимальна орієнтація забудови);

забезпечення розрахунку теплового балансу території при масштабних забудовах;

передбачення інженерних рішень для охолодження промислових та енергетичних об'єктів.

5. *Дотримання вимог ДБН В.2.6-31:2021 «Теплова ізоляція будівель», зокрема:*

застосування сучасних теплоізоляційних матеріалів для зменшення тепловтрат будівель;

забезпечення енергоефективності житлових та громадських будівель, що знижує потребу в локальних джерелах тепла;

зменшення теплового навантаження на навколишнє середовище за рахунок раціонального використання енергії;

підвищення комфорту мешканців та стабілізація мікроклімату всередині будівель;

інтеграція принципів теплової ізоляції при реконструкції та новому будівництві для зменшення надлишкового теплового випромінювання.

ДБН В.2.6-31:2021 «Теплова ізоляція будівель» може бути використаний для заходів щодо зменшення теплового забруднення, але його застосування більш локальне та специфічне, оскільки він стосується теплового комфорту та енергоефективності будівель, а не безпосередньо теплового впливу на довкілля.

6. *Дотримання вимог ДСанПіН 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів», зокрема:*

встановлення санітарно-захисних зон між джерелами теплового випромінювання (промислові, енергетичні об'єкти) та житловою та громадською забудовою;

планування озелених територій як елементів пом'якшення теплового впливу та мікрокліматичного комфорту;

передбачення водних зон, зелених насаджень та відстаней між джерелами тепла та житловою забудовою для зниження теплового забруднення;

врахування санітарно-гігієнічних обмежень теплового впливу при розробленні генеральних планів та детальних планів території;

забезпечення комфортних умов проживання населення за рахунок комбінованого використання санітарно-захисних зон та озеленення;

контроль за дотриманням норм при плануванні, забудові та реконструкції територій.

Реалізація запропонованих заходів у сфері теплового забруднення забезпечить зниження перегріву територій, зменшення теплового навантаження на населення та довкілля, підвищення ефективності використання енергії та покращення мікроклімату населених пунктів.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків вібраційного впливу:

1. *Дотримання вимог ДСН 3.3.6.039-99 «Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації», зокрема:*

забезпечення дотримання гранично допустимих рівнів загальної та локальної вібрації у місцях перебування людей;

оцінка вібраційного впливу від стаціонарних і рухомих джерел (транспорт, інженерне та технологічне обладнання);

обмеження вібраційного впливу на житлову та громадську забудову;

впровадження технічних рішень щодо зниження вібрації на джерелах її виникнення.

2. *Дотримання вимог Закон України «Про систему громадського здоров'я», зокрема:*

запобігання шкідливому впливу вібрації на здоров'я населення;

забезпечення санітарно-гігієнічних умов проживання з урахуванням вібраційного фактору;

здійснення контролю за рівнями вібрації у житловій забудові та громадських місцях;

врахування вібраційного впливу при розміщенні об'єктів підвищеної небезпеки.

3. *Дотримання вимог Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності», зокрема:*

врахування вібраційного впливу при розробленні містобудівної документації;

обмеження розміщення об'єктів – джерел вібрації поблизу житлової забудови;

встановлення планувальних обмежень у зонах впливу вібрації;

забезпечення комплексного підходу до планування територій з урахуванням фізичних факторів впливу.

4. *Дотримання вимог Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема:*

запобігання негативному впливу фізичних факторів, у тому числі вібрації, на довкілля;

забезпечення екологічної безпеки при експлуатації об'єктів – джерел вібрації;

врахування вібраційного впливу при проведенні оцінки впливу на довкілля та СЕО;

впровадження заходів щодо мінімізації впливу на екосистеми.

5. *Дотримання вимог ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій», зокрема:*

врахування рівнів шумового та вібраційного навантаження при функціональному зонуванні територій;

забезпечення раціонального розміщення житлової забудови відносно джерел шуму та вібрації (транспорт, інженерна інфраструктура, промислові об'єкти);

встановлення санітарно-захисних зон і розривів між житловими та виробничими територіями;

формування планувальної структури території з урахуванням необхідності зниження фізичних факторів впливу;

передбачення інженерно-планувальних заходів щодо захисту від шуму та вібрації;

забезпечення комплексного підходу до забудови з урахуванням вимог екологічної безпеки та комфортних умов проживання населення;

врахування впливу транспортної інфраструктури на акустичний та вібраційний стан територій;

планування озелених територій як елементу зниження шумового навантаження.

6. Дотримання вимог ДСанПіН 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів», зокрема:

забезпечення санітарно-захисних зон між джерелами шуму, вібрації та житловою забудовою;

планування територій з урахуванням акустичних та фізичних факторів впливу на населення;

обмеження розміщення об'єктів підвищеного шумового або вібраційного навантаження поблизу житлової та громадської забудови;

передбачення зон відпочинку та зелених насаджень для зниження шумового та вібраційного впливу;

врахування факторів фізичного впливу при розробленні генеральних планів та детальних планів територій;

забезпечення комфортних умов проживання населення з урахуванням санітарних норм;

контроль за дотриманням вимог при забудові та реконструкції територій.

Реалізація запропонованих заходів забезпечить зменшення рівня вібраційного навантаження на населення та споруди, підвищення комфорту проживання та ефективності роботи промислових об'єктів, зменшення ризиків структурних ушкоджень будівель і негативного впливу на довкілля.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків шумового впливу:

1. Дотримання вимог Закон України «Про систему громадського здоров'я», зокрема статті 32:

вжиття організаційних, технічних і будівельних заходів для запобігання та зниження рівня шуму;

дотримання встановлених нормативів шуму в житлових, громадських і рекреаційних зонах;

обмеження шуму у нічний час та під час проведення будівельних і ремонтних робіт;

забезпечення контролю за рівнями шуму під час діяльності закладів, транспорту та масових заходів;

встановлення органами місцевого самоврядування правил додержання тиші та здійснення контролю за їх виконанням.

2. Дотримання вимог Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема статті 21:

запобігання негативному впливу фізичних факторів, у тому числі шуму, на довкілля;

забезпечення екологічної безпеки при розміщенні об'єктів – джерел шуму;

врахування шумового впливу під час проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки;

впровадження заходів щодо зниження шумового навантаження на екосистеми.

3. *Дотримання вимог Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності», зокрема:*

врахування акустичних умов території при розробленні містобудівної документації;

функціональне зонування територій з урахуванням джерел шуму;

недопущення розміщення об'єктів підвищеного шуму поблизу житлової забудови без відповідних захисних заходів;

визначення обмежень використання територій у зонах підвищеного шумового впливу.

4. *Дотримання вимог Закон України «Про автомобільний транспорт», зокрема:* обмеження шумового впливу від транспортних потоків у межах населених пунктів;

впровадження заходів щодо зниження шуму від автомобільних доріг;

регулювання руху транспорту в нічний час;

забезпечення належного технічного стану транспортних засобів.

5. *Дотримання вимог Закон України «Про благоустрій населених пунктів», зокрема:*

встановлення режимів тиші на території громади;

обмеження проведення шумних робіт у нічний час;

впорядкування використання джерел шуму у громадських місцях;

забезпечення контролю за дотриманням правил тиші.

6. *Дотримання вимог ДСН 3.3.6.037-99 «Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку і інфразвуку», зокрема:*

дотримання допустимих рівнів шуму, ультразвуку та інфразвуку від технологічного, транспортного та інженерного обладнання;

обмеження шумового навантаження на території підприємств та прилеглі території;

впровадження технічних рішень щодо зниження шуму на джерелах його виникнення;

забезпечення контролю за рівнями шуму у виробничому середовищі.

7. *Дотримання вимог Державних санітарних норм допустимих рівнів шуму в приміщеннях житлових та громадських будинків і на території житлової забудови (наказ МОЗ від 22.02.2019 № 463), зокрема:*

забезпечення дотримання гранично допустимих рівнів шуму в приміщеннях житлових та громадських будинків;

обмеження шумового впливу на території житлової забудови у денний та нічний час;

недопущення перевищення нормативів у місцях постійного перебування населення;

врахування акустичного впливу при розміщенні інженерного обладнання та об'єктів інфраструктури.

8. *Дотримання вимог ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів», зокрема:*

встановлення санітарно-захисних зон для об'єктів – джерел шуму;
 дотримання мінімальної площі озеленення санітарно-захисної зони залежно від ширини зони: до 300 м – 60 %, від 300 до 1000 м – 50 %, понад 1000 м – 40 %.
 забезпечення раціонального функціонального зонування території з урахуванням акустичного навантаження;
 обмеження розміщення шумних об'єктів поблизу житлової забудови;
 здійснення озеленення території та формування захисних зелених насаджень для захисту від шуму;
 врахування шумового фактору при розробленні містобудівної документації.

9. Дотримання вимог ДБН В.1.1-31:2013 «Захист територій, будинків і споруд від шуму», зокрема:

забезпечення планувальних рішень щодо зниження шумового навантаження (раціональне розміщення будівель, зонування території);

застосування шумозахисних екранів, валів та інших інженерних споруд;

використання будівельних конструкцій і матеріалів із підвищеними звукоізоляційними властивостями;

забезпечення нормативних рівнів звукоізоляції огорожувальних конструкцій будівель;

формування санітарно-захисних розривів між джерелами шуму та житловою забудовою;

озеленення територій як засобу зниження шумового навантаження;

врахування акустичних характеристик території при проєктуванні нової забудови та реконструкції існуючої;

впровадження заходів щодо зниження транспортного шуму (організація руху, обмеження швидкості, використання шумопоглинаючого покриття). *Реалізація запропонованих заходів забезпечить зниження рівнів шумового впливу на населення та довкілля, підвищить комфортність проживання в населених пунктах, зменшить ризики негативного впливу шуму на здоров'я людей, покращить умови для рекреаційних та громадських зон, а також сприятиме комплексному управлінню акустичним середовищем.*

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків електромагнітного випромінювання:

1. Дотримання вимог Закон України «Про систему громадського здоров'я», зокрема:

забезпечення дотримання гранично допустимих рівнів електромагнітного випромінювання на територіях житлової та громадської забудови;

врахування впливу джерел електромагнітного випромінювання при плануванні та забудові територій;

обмеження розміщення джерел електромагнітного випромінювання поблизу житлових будинків, закладів освіти та охорони здоров'я;

інформування населення про рівні електромагнітного випромінювання та потенційні ризики.

2. Дотримання вимог ДСанПіН 239-96 «Державні санітарні норми і правила захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань», зокрема:

дотримання встановлених гранично допустимих рівнів напруженості електричних і магнітних полів;

встановлення та дотримання санітарно-захисних зон і зон обмеження забудови навколо джерел випромінювання;

проведення регулярного контролю рівнів електромагнітного випромінювання; недопущення перевищення нормативів у місцях постійного перебування людей.

3. Дотримання вимог Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема:

запобігання негативному впливу фізичних факторів, у тому числі електромагнітного випромінювання, на довкілля;

забезпечення екологічної безпеки при розміщенні та експлуатації об'єктів – джерел випромінювання;

врахування впливу електромагнітного випромінювання під час проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки;

впровадження заходів щодо мінімізації впливу на екосистеми.

4. Дотримання вимог Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності», зокрема:

врахування санітарних та екологічних обмежень при розміщенні об'єктів електромагнітного випромінювання у містобудівній документації;

недопущення розміщення таких об'єктів з порушенням державних будівельних та санітарних норм;

забезпечення комплексного планування територій з урахуванням факторів впливу на здоров'я населення;

визначення обмежень використання територій у зонах впливу електромагнітного випромінювання.

5. Дотримання вимог Закон України «Про електронні комунікації», зокрема:

забезпечення безпечної експлуатації базових станцій мобільного зв'язку та інших передавальних пристроїв;

дотримання нормативів електромагнітної сумісності та безпеки;

обов'язковість отримання дозвільних документів та погоджень на розміщення відповідного обладнання;

здійснення контролю за рівнями випромінювання від об'єктів електронних комунікацій.

6. Дотримання вимог Закон України «Про енергетику», зокрема:

дотримання вимог безпеки при експлуатації ліній електропередачі та трансформаторних підстанцій;

встановлення та дотримання охоронних зон навколо об'єктів енергетичної інфраструктури;

обмеження забудови в межах зон впливу електромагнітних полів;

впровадження технічних рішень щодо зниження рівнів електромагнітного випромінювання.

7. Озеленення та природні бар'єри:

використання зелених насаджень, лісосмуг та дерев для зниження впливу електромагнітного випромінювання на прилеглі території;

планування озеленення територій у санітарно-захисних зонах для формування природних екранів, що зменшують інтенсивність електромагнітного поля;

врахування типу рослин і густоти посадки для максимального поглинання або розсіювання енергії випромінювання.

Реалізація запропонованих заходів забезпечить зниження рівня електромагнітного випромінювання на територіях житлової та громадської забудови, зменшить ризики негативного впливу на здоров'я населення та довкілля, сприятиме безпечному використанню радіотехнічних і енергетичних об'єктів, а також підвищить ефективність планування та управління санітарно-захисними зонами.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків іонізуючого випромінювання:

1. Дотримання вимог Закону України «Про систему громадського здоров'я», зокрема:

статті 30 щодо забезпечення радіаційної безпеки та протирадіаційного захисту, зокрема:

суб'єкти господарювання зобов'язані дотримуватися норм радіаційної безпеки при роботі з джерелами іонізуючого випромінювання та радіоактивними речовинами; дотримання вимог законодавства у сфері радіаційної безпеки як складової захисту здоров'я населення;

2. Дотримання Державних гігієнічних нормативів «Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97)» щодо забезпечення протирадіаційного захисту людини та радіаційної безпеки.

3. Дотримання вимог Закону України «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання», зокрема статті 10:

прийняття згідно із законодавством України рішень щодо застосування на відповідній території заходів захисту осіб з населення від впливу іонізуючого випромінювання, які можуть зазнати шкідливого впливу іонізуючого випромінювання у разі виникнення аварійної ситуації та радіаційних аварій, та постійне інформування про них громадськості;

організація контролю за виконанням заходів щодо захисту людини від впливу радіонуклідів, що містяться у будівельних матеріалах;

забезпечення постійної готовності засобів оповіщення населення відповідної території про виникнення радіаційної аварії;

організація та контроль за виконанням заходів щодо захисту населення від радіаційних аварій та їх наслідків;

забезпечення населення, в місцях його проживання, інформацією щодо рівнів опромінення людини та заходів захисту від впливу іонізуючого випромінювання, що виконуються на відповідній території;

оповіщення населення у разі виникнення радіаційної аварії та інформування про рятувальні та профілактичні заходи у зв'язку з цим;

розроблення та затвердження планів реагування на аварійні ситуації на відповідній території, підтримання їх в актуальному стані.

4. Використання будівельних матеріалів з низькою радіоактивністю:

для будівництва житлових, громадських і виробничих об'єктів слід використовувати будівельні матеріали, перевірені на вміст природних радіонуклідів; коефіцієнт радіоактивності будматеріалів не повинен перевищувати 370 Бк/кг;

проведення сертифікації та радіаційного контролю всіх будівельних матеріалів перед їх введенням в експлуатацію;

використання сучасних технологій зменшення радіоактивного фону в будматеріалах, включно з обробкою матеріалів або вибором природних джерел сировини з низькою активністю.

5. Захист обладнання, що генерує радіацію:

обладнання, що генерує іонізуюче випромінювання, слід розміщувати в спеціально обладнаних приміщеннях із свинцевим або іншим еквівалентним захистом стін, дверей та вікон;

впровадження систем дистанційного управління та моніторингу для зменшення часу перебування персоналу у зоні підвищеного випромінювання;

планування приміщень із урахуванням шляхів розсіювання випромінювання та можливості ізоляції від прилеглих територій.

6. Контроль доз опромінення та дотримання нормативів:

забезпечення того, щоб опромінення населення від усіх видів практичної діяльності, пов'язаної з іонізуючим випромінюванням, не перевищувало дозові межі, встановлені «Нормами та правилами радіаційної безпеки України»;

проведення регулярного дозиметричного контролю на робочих місцях і прилеглих територіях;

облік накопичених доз опромінення працівників і населення, впровадження систем контролю та звітності.

7. Організаційні та технічні заходи:

впровадження регламентів безпечного користування джерелами іонізуючого випромінювання, включно із обмеженням часу перебування в зонах підвищеного випромінювання;

використання мобільних та стаціонарних дозиметрів для контролю рівнів випромінювання у реальному часі;

встановлення систем сигналізації при перевищенні допустимих рівнів, що забезпечує оперативне реагування та евакуацію персоналу.

8. Санітарно-захисні заходи:

створення та дотримання санітарно-захисних зон навколо джерел іонізуючого випромінювання відповідно до ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів»;

розробка планів моніторингу і контролю зон впливу, включно з радіаційним контролем ґрунту, води та рослинності;

озеленення та формування природних бар'єрів для зменшення проникнення радіаційного випромінювання у житлові і громадські території.

Реалізація запропонованих заходів забезпечить зменшення рівня іонізуючого випромінювання на територіях житлової та громадської забудови, мінімізацію ризиків для здоров'я населення, захист довкілля та безпечну експлуатацію джерел радіації, підвищить ефективність контролю та моніторингу за дотриманням нормативних вимог.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків світлового забруднення:

1. Дотримання вимог ДБН В.2.5-28:2018 «Природне і штучне освітлення», зокрема:

забезпечення нормативних рівнів освітленості територій, вулиць і об'єктів відповідно до їх функціонального призначення;

обмеження надмірної яскравості джерел світла та недопущення засліплення (glare) учасників дорожнього руху і населення;

застосування світильників із спрямованим світловим потоком (виключно вниз), з мінімізацією розсіювання світла у верхню півсферу;

використання енергоефективних джерел світла з оптимальною колірною температурою (переважно до 3000 К) для зменшення негативного впливу на здоров'я людини та біорізноманіття;

дотримання вимог щодо рівномірності освітлення та уникнення різких контрастів освітленості;

обмеження освітлення у нічний час у зонах житлової забудови та природоохоронних територіях;

врахування вимог щодо освітлення фасадів будівель і рекламних конструкцій з недопущенням світлового забруднення прилеглих територій;

впровадження автоматизованих систем керування освітленням (таймери, датчики руху, димування) для оптимізації рівнів освітлення залежно від часу доби та потреб.

2. Дотримання вимог ДСанПіН 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів», зокрема:

недопущення перевищення допустимих рівнів освітленості у житловій забудові в нічний час;

обмеження світлового впливу на вікна житлових і громадських будівель;

забезпечення санітарно-гігієнічних вимог до умов проживання населення при розміщенні джерел зовнішнього освітлення;

врахування впливу штучного освітлення на здоров'я населення при плануванні територій.

3. Дотримання вимог Закон України «Про благоустрій населених пунктів», зокрема:

забезпечення раціонального використання систем зовнішнього освітлення у складі об'єктів благоустрою;

утримання та експлуатація освітлювальних мереж із дотриманням екологічних вимог;

впорядкування розміщення освітлювальних приладів на території громади;

запобігання надмірному та нерациональному освітленню територій.

4. Дотримання вимог Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», зокрема:

запобігання негативному впливу штучного освітлення на екосистеми та біорізноманіття;

зменшення факторів антропогенного впливу, у тому числі світлового забруднення;

забезпечення екологічної безпеки при проектуванні та експлуатації освітлювальних систем;

впровадження екологічно безпечних технологій освітлення.

5. *Дотримання вимог Закон України «Про природно-заповідний фонд України», зокрема:*

обмеження штучного освітлення в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

недопущення порушення природних умов існування флори і фауни;

встановлення режиму «темних зон» у природоохоронних територіях;

врахування екологічних обмежень при розміщенні джерел світла поблизу заповідних територій.

6. *Дотримання вимог енергетичного законодавства, зокрема Закон України «Про енергозбереження», зокрема:*

впровадження енергоефективних систем зовнішнього освітлення;

зменшення споживання електроенергії за рахунок оптимізації режимів освітлення;

використання сучасних технологій управління освітленням;

скорочення втрат електроенергії в мережах освітлення.

Реалізація запропонованих заходів забезпечить зменшення світлового забруднення на територіях житлової та громадської забудови, сприятиме збереженню природного темного режиму, захисту біорізноманіття та здоров'я населення, а також підвищенню енергоефективності використання джерел штучного освітлення.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на об'єкти природно-заповідного фонду, регіональної екологічної мережі, Смарагдової мережі та біорізноманіття (рослинного й тваринного світів):

1. *Дотримання вимог Закону України «Про природно-заповідний фонд України», зокрема вимог:*

статті 6 щодо охорони територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико-культурну цінність;

статті 7 щодо заборони будь-якої діяльності, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням;

статті 26 щодо дотримання основних вимог щодо режиму заказників на території яких забороняються рубки головного користування, суцільні, прохідні, лісовідновні та поступові рубки, видалення захаращеності, а також полювання та інша діяльність, що суперечить цілям і завданням, передбаченим положенням про заказник;

статті 30 щодо дотримання основних вимог щодо режиму заповідних урочищ на території яких забороняються всі види рубок, у тому числі санітарні, рубки формування і оздоровлення лісів, видалення захаращеності та будь-яка діяльність, що порушує природні процеси, які відбуваються у природних комплексах, включених до їх складу, відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників;

статті 51 щодо ініціювання організації чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

статті 55 щодо резервування цінних для заповідання територій та об'єктів з метою недопущення знищення або руйнування в результаті господарської діяльності;

стаття статті 60 щодо сприяння охороні й збереженню територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

2. *Дотримання вимог Закону України «Про рослинний світ», зокрема під час здійснення діяльності, яка впливає на стан охорони, використання та відтворення рослинного світу, необхідно дотримуватися таких основних вимог:*

здійснення комплексу заходів, спрямованих на збереження просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності і цілісності об'єктів рослинного світу, охорону умов їх місцезростання, збереження від знищення, пошкодження, захист від пожеж, шкідників і хвороб, а також невиснажливе використання;

збереження умов місцезростання дикорослих рослин і природних рослинних угруповань;

науково обґрунтованого, невиснажливого використання природних рослинних ресурсів;

здійснення заходів щодо запобігання негативному впливу господарської діяльності на рослинний світ;

охорони об'єктів рослинного світу від пожеж, захист від шкідників і хвороб;

здійснення заходів щодо відтворення об'єктів рослинного світу;

регулювання поширення та чисельності дикорослих рослин і використання їх запасів з врахуванням інтересів охорони здоров'я населення.

3. *Дотримання вимог до охорони, використання і відтворення тваринного світу відповідно до Закону України «Про тваринний світ», зокрема:*

збереження та поліпшення середовища існування диких тварин;

забезпечення умов збереження всього видового і популяційного різноманіття тварин.

4. *Дотримання вимог Закону України «Про Червону книгу України» у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, з метою попередження зникнення таких видів із природи, забезпечення збереження їх генофонду.*

5. *Дотримання вимог Закону України «Про екологічну мережу України» у частині дотримання режиму охорони та використання територій та об'єктів екомережі.*

6. *Дотримання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 № 650 «Про затвердження Правил утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення», зокрема:*

створення (відновлення) полезахисних лісових смуг здійснюється шляхом садіння сіянців, саджанців або висівання насіння деревних порід та чагарників, а також природного поновлення на місці загиблих насаджень після їх вирубування. При цьому застосовують способи і схеми змішування, що відповідають місцевим ґрунтово-кліматичним та іншим умовам;

нові полезахисні лісові смуги створюються з метою завершення системи захисних лісових насаджень відповідних територій відповідно до Правил відтворення лісів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2007 р. № 303;

заходи щодо охорони від незаконних рубок, забезпечення пожежної безпеки та ліквідації пожеж у полезахисних лісових смугах землекористувачі здійснюють у встановленому законодавством порядку;

на суміжних земельних ділянках під полезахисними лісовими смугами забороняється:

складувати матеріали;

будувати будь-які споруди;

влаштувати звалища сміття, снігу та льоду;

обладнувати стоянки транспортних засобів;

випалювати суху рослинність, розпалювати багаття;

добувати з дерев сік, смолу, робити надрізи;

знищувати мурашники, ловити птахів і звірів;

проводити будь-яку діяльність, що може негативно впливати на стан полезахисних лісових смуг.

7. *Дотримання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2007 № 303 «Правила відтворення лісів», зокрема:*

відтворення лісів здійснюється орендарями та користувачами земельних ділянок, на яких розташовано полезахисні лісові смуги;

обсяги робіт щодо відновлення лісів, створення захисних насаджень лінійного типу визначаються на підставі матеріалів лісовпорядкування або спеціального обстеження, що проводиться орендарем та користувачем земельних ділянок, на яких розташовано полезахисні лісові смуги, з урахуванням необхідності збереження природних екосистем.

8. *Реалізація проєктів щодо:* збереження водних біоресурсів у водоймах у нерестовий період, контроль за незаконною риболовлею; проведення заходів із зариблення річки Інгул; проведення заходів з озеленення громади, зокрема висадка зелених насаджень.

9. *На виконання Закону України «Про засади державної регіональної політики», Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про природно-заповідний фонд України», а також розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 271-р «Про затвердження Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням» передбачається:*

збереження наявних територій та об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема: уточнення відомостей про користувачів земельних ділянок і контроль за виконанням ними охоронних зобов'язань; дотримання встановленого режиму територій відповідно до законодавства України про природно-заповідний фонд; збереження у природному стані територій, які мають високу природоохоронну цінність і є осередками біорізноманіття.

створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема: виявлення територій з високим рівнем природоохоронної цінності; розширення площі природно-заповідного фонду в межах громади; врахування під час планування господарської діяльності необхідності збереження оселищ, елементів екологічної мережі, об'єктів Смарагдової мережі, а також рідкісних і зникаючих видів флори та фауни, занесених до Червоної книги України.

відновлення антропогенно змінених екосистем, зокрема: рекультивация порушених земель; консервація деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель; створення і відновлення сіножатей та пасовищ відповідно до науково обґрунтованих показників; створення, відновлення та охорона лісів, у тому числі полезахисних смуг та інших захисних насаджень; забезпечення лісовпорядкування, інвентаризації, моніторингу та обліку лісових ресурсів.

Реалізація запропонованих заходів забезпечить збереження біорізноманіття, підтримку природних оселищ флори і фауни, посилить ефективність ПЗФ, Смарагдової та екологічної мереж, запобігатиме деградації ландшафтів та природних ресурсів, сприятиме підвищенню екологічної культури населення та зміцненню природоохоронного потенціалу громади.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на об'єкти історико-культурної спадщини:

1. Забезпечення виконання Закону України «Про охорону культурної спадщини» та інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини на відповідній території, зокрема:

забезпечення юридичним і фізичним особам доступу до інформації, що міститься у витягах з Державного реєстру нерухомих пам'яток України, а також надання інформації щодо програм та проєктів будь-яких змін у зонах охорони пам'яток та в історичних ареалах населених місць;

забезпечення дотримання режиму використання пам'яток місцевого значення, їх територій, зон охорони;

забезпечення захисту об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження;

організація розроблення відповідних програм охорони культурної спадщини;

надання висновків щодо відповідних програм та проєктів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках місцевого значення, історико-культурних заповідних територіях та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програм та проєктів, реалізація яких може позначитися на стані об'єктів культурної спадщини;

організація відповідних охоронних заходів щодо пам'яток місцевого значення та їх територій у разі виникнення загрози їх пошкодження або руйнування внаслідок дії природних факторів чи проведення будь-яких робіт;

видання розпоряджень та приписів щодо охорони пам'яток місцевого значення, припинення робіт на цих пам'ятках, їх територіях та в зонах охорони, якщо ці роботи проводяться за відсутності затверджених або погоджених з відповідним органом охорони культурної спадщини програм та проєктів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;

надання висновків щодо відчуження або передачі пам'яток місцевого значення їх власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;

укладення охоронних договорів на пам'ятки в межах повноважень, делегованих органом охорони культурної спадщини вищого рівня відповідно до закону;

забезпечення в установленому законодавством порядку виготовлення, встановлення та утримання охоронних дошок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їх території;

підготовка пропозицій та проєктів розпоряджень щодо проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування об'єктів культурної спадщини, відповідного використання пам'яток та подання їх на розгляд відповідному органу виконавчої влади;

популяризація справи охорони культурної спадщини на відповідній території, організація науково-методичної, експозиційно-виставкової та видавничої діяльності у цій сфері;

сприяння діяльності громадських об'єднань, науково-дослідних, проєктних організацій, установ і підприємств різних форм власності щодо охорони культурної спадщини.

2. Дотримання вимог Закону України «Про охорону археологічної спадщини», зокрема:

визначення меж територій археологічних пам'яток місцевого значення, затвердження зон їх охорони;

забезпечення в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці належного захисту та утримання об'єктів археологічної спадщини;

здійснення відповідно до закону нагляду за станом схоронності археологічних пам'яток;

сприяння діяльності Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Українського фонду культури, інших громадських організацій, а також громадян з охорони археологічної спадщини.

Розвиток культурного і духовного середовища;

Розвиток культурно-мистецьких закладів та створення умов для творчого самовираження.

3. Розвиток туризму:

створення туристичних маршрутів та розвиток туристичної інфраструктури;

створення належних умов для відпочинку населення.

Реалізація запропонованих заходів забезпечить захист та збереження об'єктів історико-культурної спадщини, підтримку культурного середовища, розвиток туризму та духовного життя населення, а також збереження архітектурної та нематеріальної спадщини громади.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на здоров'я населення, безпеку його життєдіяльності:

1. Дотримання вимог Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», зокрема вимог:

статті 26 щодо забезпечення охорони навколишнього природного середовища як важливої передумови життя і здоров'я людини шляхом охорони живої і неживої природи, захисту людей від негативного екологічного впливу, шляхом досягнення гармонійної взаємодії особи, суспільства та природи, раціонального використання і відтворення природних ресурсів;

стаття 27 щодо забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя територій і населених пунктів через суворе дотримання державних медико-санітарних нормативів і державних медико-санітарних правил, комплекс медико-санітарних заходів та організацією епідеміологічного нагляду і здійсненням державного нагляду (контролю);

дотримання єдиних санітарно-гігієнічних вимог до планування і забудови населених пунктів; будівництва і експлуатації промислових та інших об'єктів; очистки і знешкодження промислових та комунально-побутових викидів, відходів і покидьків; утримання та використання жилих, виробничих і службових приміщень та територій, на яких вони розташовані; організації харчування і водопостачання населення; виробництва, застосування, зберігання, транспортування та захоронення радіоактивних, отруйних і сильнодіючих речовин; утримання і забою свійських та диких тварин, а також до іншої діяльності, що може загрожувати санітарно-епідемічному благополуччю територій і населених пунктів;

статті 28 щодо створення сприятливих для здоров'я умов праці, навчання, побуту та відпочинку, високого рівня працездатності, профілактики травматизму і професійних захворювань, отруєнь та відвернення іншої можливої шкоди для здоров'я встановлюються через дотримання санітарно-гігієнічних вимог до організації виробничих та інших процесів, пов'язаних з діяльністю людей, а також до якості машин, обладнання, будівель, споживчих товарів та інших об'єктів, які можуть мати шкідливий вплив на здоров'я;

власники і керівники підприємств, установ і організацій зобов'язані забезпечити в їх діяльності виконання правил техніки безпеки, виробничої санітарії та інших вимог щодо охорони праці, передбачених законодавством про працю, не допускати шкідливого впливу на здоров'я людей та навколишнє середовище.

2. Дотримання вимог Закону України «Про систему громадського здоров'я», зокрема:

дотримання та виконання основних принципів системи громадського здоров'я і санітарного законодавства на території громади;

здійснення комунікації з населенням в інтересах забезпечення громадського здоров'я;

забезпечення проведення медико-санітарних заходів на територіях населених пунктів, у місцях масового відпочинку населення та рекреаційних зонах, здійснюють діяльність, спрямовану на запобігання виникненню і поширенню інфекційних хвороб, локалізацію і ліквідацію їх спалахів та епідемій;

статті 25, у тому числі, щодо припинення порушень санітарного законодавства;

статті 26 щодо забезпечення медико-санітарних вимог безпечності для здоров'я і життя людини водних об'єктів та питної води, зокрема:

водні об'єкти, що використовуються для питного та господарсько-побутового водопостачання, а також у лікувальних, оздоровчих і рекреаційних цілях, у тому числі в межах населених пунктів, не повинні бути джерелами біологічних, хімічних і фізичних факторів шкідливого впливу на людину;

дотримання встановлених санітарним законодавством критеріїв безпечності водних об'єктів, зокрема гранично допустимих концентрацій хімічних, біологічних речовин, патогенних і умовно-патогенних мікроорганізмів, а також допустимого рівня радіаційного фону;

забезпечення санітарної охорони водних об'єктів відповідно до вимог водного законодавства України, у тому числі шляхом регулювання діяльності суб'єктів господарювання та контролю за дотриманням встановлених норм;

забезпечення функціонування системи питного водопостачання, спрямованої на гарантоване постачання населенню якісної та безпечної для здоров'я питної води як складової санітарно-епідемічного благополуччя населення.

статті 27 щодо забезпечення медико-санітарних вимог безпечності для здоров'я і життя людини атмосферного повітря, зокрема:

атмосферне повітря у населених пунктах, місцях масового відпочинку, рекреаційних зонах, а також повітря у житлових і виробничих приміщеннях, закладах освіти та охорони здоров'я не повинно чинити шкідливого впливу на людину;

дотримання встановлених державними медико-санітарними нормативами критеріїв безпечності атмосферного повітря, зокрема гранично допустимих концентрацій хімічних, біологічних речовин, патогенних і умовно-патогенних мікроорганізмів, а також твердих частинок (PM10, PM2,5);

суб'єкти господарювання та громадяни зобов'язані забезпечувати запобігання та усунення забруднення атмосферного повітря і шкідливого фізичного впливу в межах населених пунктів, рекреаційних зон і приміщень, де перебувають люди;

дотримання вимог законодавства у сфері охорони атмосферного повітря як складової забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення;

статті 28 щодо забезпечення медико-санітарних вимог безпечності для здоров'я і життя людини у сфері містобудівної діяльності, зокрема:

планування та забудова територій повинні передбачати створення безпечних умов для життя і здоров'я населення шляхом запобігання та усунення шкідливого впливу факторів середовища;

дотримання державних медико-санітарних нормативів і правил при плануванні, зонуванні та забудові територій;

заборона використання азбесту та азбестовмісних матеріалів у технологічних процесах і будівництві;

здійснення організації дорожнього руху, будівництва та реконструкції інфраструктури з урахуванням вимог безпеки для здоров'я населення та державних будівельних норм;

проведення експертизи проєктів будівництва відповідно до законодавства;

статті 29 щодо забезпечення медико-санітарних вимог безпечності для здоров'я і життя людини ґрунтів та утримання територій населених пунктів, зокрема:

дотримання встановлених нормативів вмісту небезпечних хімічних і біологічних речовин, мікроорганізмів та рівня радіаційного фону у ґрунтах;

забезпечення належного утримання територій населених пунктів відповідно до вимог санітарного законодавства органами влади, суб'єктами господарювання та громадянами;

здійснення управління відходами у спосіб, безпечний для здоров'я населення;

дотримання законодавчих вимог у сфері благоустрою та управління відходами як складової санітарно-епідемічного благополуччя;

статті 30 щодо забезпечення радіаційної безпеки та протирадіаційного захисту, зокрема:

суб'єкти господарювання зобов'язані дотримуватися норм радіаційної безпеки при роботі з джерелами іонізуючого випромінювання та радіоактивними речовинами; дотримання вимог законодавства у сфері радіаційної безпеки як складової захисту здоров'я населення;

статті 31 щодо забезпечення медико-санітарних вимог безпечності для здоров'я і життя людини житлових приміщень, зокрема:

відповідність житлових приміщень санітарно-гігієнічним вимогам щодо площі, мікроклімату, освітлення, повітрообміну, рівнів шуму та випромінювання;

заборона використання для проживання приміщень, визнаних непридатними;

дотримання вимог до утримання житлових приміщень відповідно до санітарного законодавства;

забезпечення безпечних умов проживання як складової санітарно-епідемічного благополуччя населення.

статті 32 щодо захисту населення від шкідливого впливу шуму, зокрема:

вжиття організаційних, технічних і будівельних заходів для запобігання та зниження рівня шуму;

дотримання встановлених нормативів шуму в житлових, громадських і рекреаційних зонах;

обмеження шуму у нічний час та під час проведення будівельних і ремонтних робіт;

забезпечення контролю за рівнями шуму під час діяльності закладів, транспорту та масових заходів;

встановлення органами місцевого самоврядування правил додержання тиші та здійснення контролю за їх виконанням.

3. Дотримання ДСП 173-96 «Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів», зокрема вимог до:

планування територій населених пунктів, планувальної організації та функціонального зонування території населеного пункту, розміщення та організації сільбищної території, розташування та організації виробничої території, організації ландшафтно-рекреаційних територій, охорони навколишнього середовища населених пунктів і зон рекреації;

визначення та дотримання санітарно-захисних зон для підприємств та інших шкідливих виробництв.

4. Дотримання вимог Кодексу цивільного захисту України, що регулює відносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, пожеж та інших небезпечних подій, реагуванням на них, зокрема:

забезпечення цивільного захисту на відповідній території;

забезпечення реалізації вимог техногенної безпеки на об'єктах, що належать до сфери їх управління громади;

забезпечення реалізації місцевих програм та планів заходів у сфері цивільного захисту, зокрема спрямованих на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки;

забезпечення оповіщення та інформування населення про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій, у тому числі в доступній для осіб з вадами зору та слуху формі;

організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на відповідній території, а також радіаційного, хімічного, біологічного, медичного захисту населення та інженерного захисту територій від наслідків таких ситуацій.

5. Реалізація проєктів:

реконструкція, нове будівництво, капітальні, поточні ремонти захисних споруд цивільного захисту (укриттів);

будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт медичних закладів; створення реабілітаційного центру в с. Пересади́вка.

Реалізація запропонованих заходів забезпечить підвищення рівня безпеки життєдіяльності населення, поліпшення стану здоров'я, розвиток соціальної та медичної інфраструктури, зменшення негативного впливу промисловості та транспорту, а також створить комфортне середовище проживання і відпочинку для громади.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на матеріальні активи

1. Дотримання положень Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», Водного кодексу України та Закону України «Про теплопостачання»:

технічне переоснащення інфраструктури водопостачання та водовідведення: модернізація трубопроводів, насосних станцій, водоочисних споруд;

створення єдиного комунального підприємства;

розширення сфери діяльності комунального підприємства та збільшення переліку комунальних послуг;

забезпечення експлуатації систем централізованого водопостачання та водовідведення відповідно до встановлених нормативних вимог;

встановлення, ремонт та обслуговування систем з очищення води в комунальних закладах, громаді;

капітальний, поточний ремонт та заміна башт Рожновського;

модернізація інфраструктури комунальної теплоенергетики: реконструкція котельень, заміна застарілого обладнання на енергоефективне;

впровадження когенераційних установок та використання альтернативних видів палива.

2. Дотримання положень Закону України «Про управління відходами»:

забезпечення матеріально-технічними ресурсами для збирання, перевезення, відновлення та видалення відходів;

створення та розвиток інфраструктури управління відходами, включаючи сортувальні лінії та об'єкти перероблення;

впровадження сучасних технологій оброблення та рециклінгу відходів з метою зменшення їх захоронення;

забезпечення дотримання ієрархії управління відходами та вимог екологічної безпеки.

3. Дотримання положень Кодексу цивільного захисту України та Закону України «Про страхування»:

забезпечення захисту матеріальних активів від наслідків надзвичайних ситуацій, у тому числі техногенного та природного характеру;

організація заходів щодо підвищення стійкості об'єктів критичної інфраструктури;

впровадження заходів страхового захисту майна та інфраструктури;

проведення профілактичних протипожежних заходів на об'єктах житлового, громадського та виробничого призначення.

4. Дотримання положень Закону України «Про інвестиційну діяльність» та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»:

розроблення та затвердження Програми залучення інвестицій Воскресенської селищної ради;

розроблення та оновлення інвестиційного паспорта громади;

підготовка та реалізація інвестиційних проєктів, спрямованих на оновлення та модернізацію матеріальних активів громади;

залучення коштів державного, місцевого бюджетів та інших джерел фінансування для розвитку інфраструктури;

забезпечення участі органів місцевого самоврядування у реалізації програм соціально-економічного розвитку;

співпраця з міжнародними організаціями та донорами для впровадження проєктів енергоефективності та відновлення інфраструктури.

Реалізація запропонованих заходів забезпечить підтримання сталого розвитку громади, підвищення ефективності управління матеріальними активами, захист критичної інфраструктури, збереження природних ресурсів та екологічної безпеки населення.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для клімату

1. Зменшення викидів парникових газів:

впровадження енергоефективних технологій у будівництві, промисловості та транспорті;

стимулювання використання відновлюваних джерел енергії (сонячні, вітрові, біомаса).

2. Збереження та відновлення зелених насаджень:

створення та підтримка лісопаркових зон у містах і сільській місцевості;

відновлення деградованих лісів та водоохоронних смуг;

стимулювання агролісомеліоративних заходів у сільському господарстві.

3. Раціональне використання ресурсів та зменшення відходів:

впровадження ресурсозберігаючих технологій у виробництві та будівництві;

зменшення використання енергії та води у бюджетних установах;

підвищення ефективності системи збору та оброблення побутових відходів;

впровадження сортування та переробки відходів для зменшення захоронення на полігонах;

стимулювання повторного використання матеріалів та вторинної переробки;

стимулювання компостування органічних відходів;.

3. *Планування та регулювання територій з урахуванням кліматичних ризиків:*
уникнення розміщення нових об'єктів у зонах підвищених ризиків (повені, зсуви, ерозія);

збереження лісових насаджень і зелених зон;

впровадження «зелених коридорів» та зон, що забезпечують природне поглинання вуглецю;

розробка локальних планів сталого розвитку з урахуванням кліматичних цілей.

4. *Підвищення частки відновлюваних джерел енергії (ВДЕ):*

будівництво та підтримка сонячних електростанцій (СЕС) та вітрових електростанцій;

заохочення використання біомаси та біогазу як альтернативи традиційним видам палива;

стимулювання енергозбереження у населених пунктах та закладах освіти і охорони здоров'я.

5. *Зменшення впливу транспорту на клімат:*

розвиток громадського транспорту на електричній та гібридній основі;

створення вело- та пішохідної інфраструктури у населених пунктах;

впровадження системи стимулювання електромобілів та низьковуглецевих видів транспорту.

Запропонований комплекс заходів формує системну політику зниження кліматичного навантаження та підвищення екологічної стійкості територій. Його реалізація забезпечує одночасний вплив на ключові джерела викидів парникових газів – енергетику, транспорт, промисловість та управління відходами – а також посилює природні механізми поглинання вуглецю через відновлення зелених насаджень і екосистем.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)

Виправдані альтернативи, що розглядалися

Вид документа державного планування – Стратегія відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки (зі змінами) (далі – Стратегія) та План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки (зі змінами) (далі – План).

У зв'язку з підготовкою змін до документів державного планування та актуалізацією заходів Стратегії і Плану передбачається проведення стратегічної екологічної оцінки відповідно до вимог статті 2 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та наказу Міністерства екології і природних ресурсів України від 28.10.2020 № 213 «Критерії визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення».

Внесення змін до Стратегії має суттєвий характер, оскільки передбачає уточнення стратегічних цілей, завдань та заходів, що можуть мати значний вплив на довкілля і здоров'я населення. З огляду на це, такі зміни підлягають стратегічній екологічній оцінці відповідно до вимог чинного законодавства.

З метою приведення документа державного планування у відповідність до вимог чинного законодавства, а також забезпечення належного врахування екологічних та санітарно-гігієнічних факторів при подальшому плануванні розвитку територіальної громади, у рамках внесення змін до Стратегії ініційовано проведення стратегічної екологічної оцінки.

Проведення стратегічної екологічної оцінки забезпечить врахування можливих впливів реалізації оновлених положень Стратегії та Плану на стан довкілля і здоров'я населення під час прийняття відповідних управлінських рішень. Стратегію затверджено рішенням сесії Воскресенської селищної ради від 14.07.2023 № 1. План затверджено рішенням сімдесят шостої (позачергової) сесії Воскресенської селищної ради восьмого скликання від 26.09.2025 № 3.

Внесення змін до Стратегії фактично передбачає її актуалізацію, що обґрунтовує доцільність проведення стратегічної екологічної оцінки відповідно до поточних умов та законодавчих вимог.

Реалізація певних цілей, завдань та проєктів Стратегії та Плану передбачає можливе здійснення процедури оцінки впливу на довкілля відповідно до вимог статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»:

створення індустріального парку;

розвиток птахівництва;

стимулювання підприємств з виробництва біопалива;

розвиток вітрової енергетики;

модернізація існуючих комунальних підприємств: реконструкція мереж водопостачання та водовідведення;

вдосконалення системи сортування побутових відходів;

вжиття заходів щодо охорони водних біоресурсів та водойм: очищення русла річки Інгул;

відновлення «зеленого» фонду громади;

збереження та виявлення територій з високим рівнем природоохоронної цінності та розширення площі природно-заповідного фонду в межах громади;

сприяння відновленню зрошення шляхом реконструкції наявних зрошувальних мереж;

підвищення родючості земель, меліорація;

заходи з адаптації до змін клімату.

Метою Стратегії та Плану є систематичне визначення пріоритетних напрямів соціально-економічного та інфраструктурного розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки з урахуванням внесених змін, що забезпечує адаптацію стратегічних цілей до актуальних потреб громади та зовнішніх умов.

Документи спрямовані на:

актуалізацію стратегічних заходів із урахуванням нових пріоритетів розвитку, ресурсних та соціально-економічних умов громади;

забезпечення узгодженої реалізації Плану заходів на 2026-2027 роки для досягнення визначених цілей та максимального використання потенціалу громади;

підвищення інвестиційної привабливості та стимулювання розвитку підприємницьких і громадських ініціатив;

формування ефективної системи соціальної, інженерної та екологічної інфраструктури, зокрема у сферах водопостачання, водовідведення, управління відходами та охорони довкілля;

оцінку та мінімізацію потенційного впливу реалізації оновлених стратегічних та планових заходів на стан довкілля та здоров'я населення шляхом проведення стратегічної екологічної оцінки;

уточнення заходів щодо забезпечення соціальної, інженерної та екологічної інфраструктури громади, зокрема у сфері водопостачання, каналізації, управління відходами та інших критично важливих ресурсів;

внесення змін до календарних та фінансових показників реалізації Стратегії та Плану, щоб забезпечити узгодженість із сучасними ресурсними та бюджетними можливостями.

Враховуючи наведене, для обґрунтування вибору оптимальних стратегічних рішень під час підготовки внесень до Стратегії та Плану, розглядалися декілька альтернатив розвитку громади. Аналіз включав оцінку впливу на соціально-економічні, інфраструктурні та екологічні аспекти, а також на здоров'я населення. Таблиця 8.1 систематизує ключові альтернативи, їх складові та основні переваги та недоліки, що були враховані під час підготовки ДДП.

Таблиця 8.1. Альтернативи, що розглядалися під час підготовки ДДП

Альтернатива	Ключові складові альтернативи	Ключові переваги та недоліки
Альтернатива 0 (нульова)	<p>Збереження чинної редакції Стратегії та Плану без внесення змін; Не враховано потенційні впливи на довкілля та здоров'я населення; Зберігаються існуючі стратегічні положення без актуалізації відповідно до сучасних соціально-економічних, екологічних та безпекових умов; Не уточнені заходи щодо водопостачання, управління відходами, енергетики, індустріального розвитку, адаптації до змін клімату, ПЗФ та відновлення «зеленого» фонду; Відсутнє інтегрування результатів SEO у процес прийняття управлінських рішень.</p>	<p>Переваги: Відсутність витрат на підготовку змін та SEO. Недоліки: При затвердженні Стратегії не враховані зміни та SEO; Не забезпечується комплексний розвиток громади; Високі ризики для довкілля, здоров'я населення та соціальної безпеки; Збереження дефіцитів інфраструктури та обмеження доступу до послуг; Відсутність природоохоронних заходів, зокрема що стосуються адаптації до змін клімату та збереження й розширення територій й об'єктів ПЗФ; Відсутність системного планування економічного та інвестиційного розвитку.</p>
Альтернатива 1 (нульова + часткова актуалізація)	<p>Часткове внесення змін до Стратегії та Плану без комплексної інтеграції SEO; Уточнені окремі заходи щодо інфраструктури та соціальних послуг; Частково враховані екологічні аспекти, але без системного підходу.</p>	<p>Переваги: Поліпшення окремих аспектів інфраструктури та соціальної сфери; Зменшення деяких екологічних ризиків. Недоліки: Не забезпечується законність документа через відсутність повної SEO; Обмежена ефективність стратегічного управління; Частково залишаються ризики для довкілля та здоров'я населення; невраховані заходи щодо адаптації до змін клімату</p>
Альтернатива 2 (комплексна актуалізація – передбачена ДДП)	<p>Повна актуалізація Стратегії та Плану; Проведення стратегічної екологічної оцінки (SEO) відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»; Урахування всіх сучасних соціально-економічних, екологічних та безпекових умов; Внесення змін до всіх стратегічних та оперативних</p>	<p>Переваги: Законність та відповідність чинному законодавству; Системний та комплексний розвиток громади; Баланс соціальних, економічних, інфраструктурних та екологічних інтересів; Підвищення інвестиційної привабливості та ефективності реалізації заходів; Максимальна інтеграція екологічних та санітарно-гігієнічних факторів. Недоліки: Вимагає ресурсів та часу на підготовку, узгодження та впровадження.</p>

Альтернатива	Ключові складові альтернативи	Ключові переваги та недоліки
	цілей, інтеграція заходів щодо водопостачання, водовідведення, управління відходами, індустріального розвитку, відновлення зеленого фонду, охорони водних ресурсів, благоустрою, інвестицій; Актуалізація фінансових і календарних показників; Забезпечення законності Стратегії та Плану.	
Альтернатива 3 (комплексна актуалізація з пріоритетом екології)	Повна актуалізація Стратегії та Плану із пріоритетом екологічного розвитку; Строге врахування екологічних обмежень; Посилений контроль за охороною довкілля, відновленням природних систем; Обмеження розвитку окремих економічних напрямків у випадках потенційного негативного впливу на довкілля.	<p>Переваги: Високий рівень екологічного захисту; Максимальна безпека для довкілля та здоров'я населення.</p> <p>Недоліки: Може стримувати економічний розвиток; Обмежує інвестиційну привабливість; Вимагає додаткових ресурсів та часу.</p>

Альтернатива 0 (нульова)

Ця альтернатива передбачає збереження чинної редакції Стратегії та Плану без внесення змін. Вона не враховує потенційні впливи на довкілля та здоров'я населення, оскільки стратегічна екологічна оцінка (СЕО) не була проведена. Збереження існуючих стратегічних положень без актуалізації означає, що сучасні соціально-економічні, екологічні та безпекові умови залишаються поза увагою планування. Окремі заходи щодо водопостачання, управління відходами, енергетики, індустріального розвитку та відновлення «зеленого» фонду не уточнені, а інтеграція СЕО у процес управлінського прийняття рішень відсутня.

Додатково, реалізація цієї альтернативи не дає змоги виправити порушення, допущені під час затвердження Стратегії та Плану без СЕО, що відповідає вимогам Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Аналіз показує, що реалізація цієї альтернативи:

- не забезпечує законність документа;
- зберігає дефіцити інфраструктури та обмежений доступ до критично важливих послуг;
- створює високі екологічні, соціальні та безпекові ризики;
- не сприяє системному розвитку економіки та інвестиційної привабливості громади;

не усуває юридичних та процедурних порушень, допущених при затвердженні попередньої редакції документа.

Альтернатива 1 (нульова + часткова актуалізація)

Ця альтернатива передбачає часткове внесення змін до Стратегії та Плану без комплексної інтеграції СЕО. Деякі заходи щодо інфраструктури та соціальних послуг уточнені, частково враховані екологічні аспекти, але відсутній системний підхід. Фінансові та календарні показники оновлені лише частково.

Аналіз показує, що така альтернатива:

забезпечує покращення окремих аспектів інфраструктури та соціальної сфери;

зменшує частину екологічних ризиків;

проте не гарантує законності документа через відсутність повної СЕО;

не забезпечує ефективного стратегічного управління і залишає ризики для довкілля та здоров'я населення.

Альтернатива 2 (комплексна актуалізація – передбачена ДДП)

Ця альтернатива передбачає повну актуалізацію Стратегії та Плану з проведенням стратегічної екологічної оцінки відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Вона враховує всі сучасні соціально-економічні, екологічні та безпекові умови. Внесені зміни охоплюють стратегічні та оперативні цілі, інтегрують заходи щодо водопостачання, водовідведення, управління відходами, індустріального розвитку, відновлення зеленого фонду, охорони водних ресурсів, благоустрою та інвестицій. Фінансові та календарні показники актуалізовані, що забезпечує законність та комплексний розвиток громади.

Аналіз свідчить:

реалізація цієї альтернативи забезпечує законність документа та відповідність чинному законодавству;

інтегрує соціальні, економічні, інфраструктурні та екологічні інтереси;

підвищує інвестиційну привабливість громади;

гарантує максимальне врахування екологічних та санітарно-гігієнічних факторів;

недоліком є потреба в додаткових ресурсах та часу на підготовку, узгодження та впровадження.

Альтернатива 3 (комплексна актуалізація з пріоритетом екології)

Ця альтернатива передбачає повну актуалізацію Стратегії та Плану із пріоритетом на екологічний розвиток. Строго враховуються екологічні обмеження, посилюється контроль за охороною довкілля та відновленням природних систем. У разі потенційного негативного впливу на довкілля обмежуються окремі економічні напрями.

Аналіз показує:

максимальний рівень екологічного захисту;

забезпечення безпеки довкілля та здоров'я населення;

водночас може стримувати економічний розвиток та обмежувати інвестиційну привабливість;

потребує значних ресурсів та часу для впровадження.

Обґрунтування вибору виправданої альтернативи

Виправданою альтернативою під час внесення змін до Стратегії відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади та Плану заходів є комплексна актуалізація Стратегії та Плану з інтеграцією стратегічної екологічної оцінки – **Альтернатива 3**. Вибір цієї альтернативи обґрунтований наступними аспектами.

1. Відповідність законодавству та усунення порушень:

Альтернатива забезпечує повну відповідність вимогам Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та чинному законодавству у сфері стратегічного планування.

Вона усуває порушення, допущені під час попереднього затвердження Стратегії та Плану без проведення СЕО, що робило попередню редакцію документа юридично некоректною.

2. Комплексний та системний розвиток громади:

Альтернатива дозволяє інтегрувати сучасні соціально-економічні, інфраструктурні та екологічні аспекти розвитку громади.

Включає оновлення заходів щодо водопостачання, водовідведення, управління відходами, індустріального розвитку, відновлення зеленого фонду та охорони водних ресурсів.

3. Мінімізація ризиків для довкілля та здоров'я населення:

Проведення СЕО дозволяє системно оцінити потенційні впливи оновлених положень Стратегії та Плану на стан довкілля і здоров'я мешканців.

Реалізація альтернативи сприяє максимальній інтеграції екологічних та санітарно-гігієнічних факторів у процес прийняття управлінських рішень.

4. Підвищення ефективності та інвестиційної привабливості:

Актуалізація фінансових та календарних показників забезпечує узгоджене планування і ресурсне забезпечення реалізації стратегічних заходів.

Сприяє підвищенню інвестиційної привабливості громади та ефективності реалізації економічних і соціальних проєктів.

5. Системність та адаптивність управління:

Альтернатива дозволяє здійснювати комплексний моніторинг реалізації Стратегії та Плану, оцінювати досягнення цілей і за необхідності коригувати пріоритети.

Забезпечує збалансоване поєднання соціальних, економічних та екологічних інтересів громади.

Вибір комплексної актуалізації Стратегії та Плану з інтеграцією СЕО є науково обґрунтованим, адекватно відповідає вимогам законодавства та сучасним потребам громади, дозволяє усунути порушення попередньої редакції, забезпечує системний та стійкий розвиток території, мінімізує ризики для довкілля і здоров'я населення, а також сприяє ефективному використанню ресурсів і підвищенню інвестиційної привабливості.

Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) реалізовувалася відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та положень міжнародних рекомендацій у сфері оцінки впливу на довкілля. Процес оцінки був побудований на

комплексному аналізі альтернатив стратегічного планування та передбачав інтеграцію екологічних, соціальних і економічних аспектів у процес прийняття рішень.

Оцінка здійснювалася за етапною методикою, яка включала наступні ключові компоненти:

Визначення мети та обсягу оцінки. Було визначено стратегічні пріоритети розвитку Воскресенської селищної громади та основні напрямки соціально-економічного та інфраструктурного розвитку, що потребують оцінки. Визначено географічні межі дослідження та часові рамки;

Ідентифікація альтернатив. Розроблено декілька варіантів реалізації стратегічних заходів: збереження чинної Стратегії без змін, часткова актуалізація, комплексна інтегрована альтернатива;

Аналіз впливу на довкілля. Для кожної альтернативи проводився детальний аналіз потенційних впливів на основні компоненти довкілля, включаючи водні ресурси, ґрунти, біорізноманіття, атмосферне середовище та зелені насадження. Оцінювалася також впливова взаємодія між секторами та соціальні аспекти, зокрема здоров'я населення;

Систематизація даних та прогнозування ризиків. Здійснювався збір і систематизація існуючих статистичних та наукових даних, а також прогнозування потенційних змін клімату та пов'язаних із ними ризиків;

Порівняльний аналіз альтернатив. Використовувалися методи порівняння переваг та недоліків кожної альтернативи за критеріями екологічної, соціальної та економічної ефективності. Розроблено таблиці з детальними характеристиками ризиків та потенційних вигід від реалізації кожного варіанту;

Консультації та залучення експертів. Під час проведення СЕО залучалися фахівці з екології, водокористування, аграрного та соціального секторів, що забезпечувало мультидисциплінарний підхід до оцінки наслідків.

Формування рекомендацій та висновків. На основі проведеного аналізу сформульовано науково обґрунтовані рекомендації щодо обрання оптимальної альтернативи стратегічного розвитку, враховуючи довгострокову екологічну стійкість, соціальну безпеку та економічну ефективність.

Таким чином, стратегічна екологічна оцінка здійснювалася як комплексний, системний і науково обґрунтований процес, що забезпечував інтеграцію екологічних аспектів у стратегічне планування та прийняття рішень щодо адаптації регіону до змін клімату.

Ускладнення під час стратегічної екологічної оцінки

Процес стратегічної екологічної оцінки (СЕО) для Стратегії та Плану зіткнувся з низкою суттєвих викликів, які ускладнили комплексний аналіз та прогнозування екологічних і соціальних наслідків реалізації документа стратегічного планування.

Основні труднощі:

Відсутність інтегрованої інформаційної бази. Недостатня доступність актуальних, узгоджених та повних даних щодо стану довкілля, водних ресурсів, ґрунтів та здоров'я населення, особливо на рівні окремих громад і районів, значно ускладнила проведення оцінки і формування достовірних висновків;

Розрізненість статистичних даних. Існуючі статистичні показники переважно розпорошені між різними джерелами, що створює труднощі при їх інтеграції та порівнянні. У багатьох сферах, таких як управління відходами, збір статистичних даних був частково припинений або суттєво скорочений, що обмежує можливості для повного аналізу;

Брак геопросторових даних. Геопросторові дані, необхідні для моделювання просторового розвитку та оцінки впливів на природні території, часто залишаються застарілими, фрагментованими або доступними лише у паперовому форматі. Це ускладнює аналіз структури землекористування, стану природоохоронних територій та небезпечних геологічних процесів;

Недостатність актуальної інформації. Існувала нестача сучасних даних щодо викидів забруднюючих речовин в атмосферу, управління відходами, стану водних і земельних ресурсів, здоров'я населення та впливів на території з природоохоронним статусом (ландшафтні парки, заповідники, Смарагдова мережа, санітарно-захисні зони);

Високі часові витрати на обробку даних. Збір, узагальнення та верифікація даних вимагали значного часу та ресурсів, що ускладнило підготовку аналітичних висновків та звіту про СЕО.

Обмеженість статистичних даних та невпорядкованість геопросторових матеріалів звузили можливості для проведення глибокого просторового аналізу розвитку регіону. Це ускладнило ідентифікацію екологічних ризиків, прогнозування наслідків для територій та оцінку соціально-екологічних впливів. Відсутність інтегрованої інформації про стан здоров'я населення вплинула на повноту оцінки ризиків для соціальної сфери.

Незважаючи на зазначені виклики, СЕО здійснювалася з використанням комплексного підходу:

аналіз доступних даних із залученням результатів моніторингу довкілля та статистичних звітів;

використання альтернативних джерел інформації: наукових публікацій, експертних оцінок, даних регіональних органів влади;

моделювання прогнозних сценаріїв на основі узагальненої інформації для визначення потенційних екологічних і соціальних наслідків.

Попри обмежену інформаційну базу, проведена СЕО дозволила:

сформувати комплексне уявлення про стан довкілля та здоров'я населення;

визначити основні екологічні та соціальні ризики, пов'язані з реалізацією Стратегії розвитку;

розробити обґрунтовані рекомендації щодо заходів для зменшення негативного впливу на довкілля та соціальну сферу.

Застосування системного підходу забезпечило можливість оцінити наслідки реалізації стратегічного документа державного планування, що є важливим кроком до досягнення сталого розвитку у межах громади.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Моніторинг у межах Стратегії та Плану – це систематичне спостереження та контроль за станом довкілля, соціально-економічної сфери та інфраструктури громади для прогнозування змін, оцінки ефективності реалізації заходів відновлення та розвитку і прийняття управлінських рішень щодо запобігання, зменшення та пом'якшення негативних впливів на довкілля і здоров'я населення. Одночасно моніторинг передбачає спостереження за станом природних та антропогенних ландшафтів, екологічних процесів і явищ, що в них відбуваються, для раціонального використання природних ресурсів, відновлення територій та забезпечення екологічної безпеки.

Відповідно до вимог статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Моніторинг наслідків реалізації Стратегії та Планом, включно із впливом на здоров'я населення, здійснюється відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та положень постанови Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272 «Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення».

Цілі моніторингу:

оцінка коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків реалізації Стратегії та Плану для довкілля та здоров'я населення, включно з вторинними, кумулятивними та синергічними ефектами;

забезпечення запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків реалізації заходів Плану;

виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення та оперативне реагування на них.

Основні етапи моніторингу:

вибір ключових параметрів природного, соціально-економічного середовища та інфраструктури, які відображають впливи реалізації Стратегії та Плану;

встановлення критеріїв та цільових значень для кожного параметра;

регулярний візуальний огляд територій, об'єктів інфраструктури та елементів благоустрою;

відбір проб води, ґрунту, повітря та їх лабораторне дослідження;

соціологічні опитування та консультації з мешканцями громади, суб'єктами господарювання та заінтересованими сторонами;

аналіз отриманих даних та, за потреби, розробка заходів для мінімізації негативних наслідків;

щорічний перегляд і коригування програми моніторингу з урахуванням нових даних і результатів реалізації заходів Стратегії та Плану.

Для планування заходів моніторингу Замовником визначено:

зміст заходів і строки їх виконання;

кількісні та якісні показники стану довкілля та здоров'я населення, одиниці вимірювання та цільові значення;

методи визначення показників, які забезпечують оперативне та ефективне спостереження;

періодичність вимірювань та аналізу отриманих даних;

засоби виявлення та оцінки негативних наслідків, включно з тим, які не були передбачені під час СЕО.

Методи та засоби моніторингу:

автоматизовані системи спостереження та сенсорні мережі;

польові дослідження стану екосистем, водних і земельних ресурсів;

соціологічні опитування та медичні спостереження для оцінки стану здоров'я населення;

регулярне порівняння результатів моніторингу з прогнозними сценаріями СЕО.

Очікувані результати:

забезпечення прозорості та підзвітності реалізації Стратегії та Плану;

своєчасне попередження та мінімізація негативних впливів реалізації заходів на довкілля та здоров'я населення;

підтримка адаптивного управління для коригування заходів у разі виявлення нових ризиків;

залучення громадськості через публічні звіти про результати моніторингу;

формування достовірної бази даних для подальшого планування розвитку громади, відновлення територій та підвищення ефективності управління ресурсами.

Системний підхід до моніторингу забезпечує комплексну оцінку впливів реалізації Стратегії та Плану, включно із непередбаченими ризиками, і сприяє досягненню сталого розвитку територіальної громади.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування (Стратегії та Плану) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення наведені у таблиці 9.1.

Таблиця 9.1. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування (Стратегії та Плану) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

№ п/п	Захід моніторингу	Об'єкт моніторингу	Показники	Одиниця вимірювання	Цільові значення	Методи вимірювання/ визначення	Періодичність	Засоби виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Моніторинг наслідків Стратегії та Плану на сферу із запобігання промислового забрудненню та охорону атмосферного повітря								
1	Моніторинг атмосферного повітря та викидів забруднюючих речовин	Викиди забруднюючих речовин в атмосферу стаціонарними та пересувними джерелами	Обсяг викидів забруднюючих речовин від стаціонарних і пересувних джерел; динаміка концентрацій фактичної якості повітря	т/рік; %; частка ГДК	Зниження обсягів викидів на 5-10 % порівняно з попереднім роком; відповідність нормам ГДК	Офіційна статистична звітність, порівняння даних за роками, аналіз тенденцій	Щорічно	Порівняння фактичних обсягів з попереднім роком; аналіз ефективності заходів Стратегії
Моніторинг наслідків Стратегії та Плану на сферу управління відходами								
2	Моніторинг управління відходами	Небезпечні відходи; вторинна сировина; побутові відходи; несанкціоновані сміттєзвалища; станції сортування відходів; установки відновлення відходів	Обсяги оброблення відходів: утворення, сортування, відновлення, видалення на полігон; кількість сміттесортувальних підприємств; відсутність несанкціонованих сміттєзвалищ	т/рік; од.	Зменшення загальної кількості відходів; збільшення переробки вторсировини до 50-100 %; відсутність несанкціонованих сміттєзвалищ; збільшення кількості сертифікованих сортувальних підприємств	Офіційна статистична звітність, візуальні обстеження полігонів і станцій, аналіз динаміки змін	Щорічно	Співставлення показників із цільовими значеннями та стандартами; виявлення тенденцій і відхилень

Моніторинг наслідків Стратегії та Плану на сферу управління водними ресурсами та водними об'єктами

3	Моніторинг водовикористання та водовідведення	Господарсько-побутові та промислові стоки у водні об'єкти	% домогосподарств, підключених до централізованих систем водопостачання та водовідведення; обсяг стічних вод; кількість проб якості питної води; обсяг забору прісних вод; використання води за видами діяльності	%; м ³ /рік; проби	100 % підключення домогосподарств; 100 % очищення стічних вод до нормативів; мінімізація скидів забруднених вод; збільшення площ прибережних смуг	Офіційні статистичні дані, лабораторні дослідження, порівняння з нормативами	Щорічно	Аналіз динаміки скиду; порівняння з нормативами ГДС; перевірка роботи очисних споруд
4	Моніторинг стану поверхневих вод	Річка Інгул	Динаміка концентрацій основних забруднюючих речовин; Біохімічне та хімічне споживання кисню; Нафтопродукти, завислі речовини	мг/дм ³	Досягнення нормативів; Зниження концентрацій шкідливих речовин	Інформація Регіонального офісу водних ресурсів у Миколаївській області	Щорічно	Порівняння концентрацій з нормативами та динамікою обсягів скиду
5	Моніторинг розчищення русла річки Інгул	Русло річки	Протяжність розчищеної ділянки; Якість русла (відсутність замулення, сміття, перешкод для водоплинності)	км	Розчищено русло на ділянці, км; Якість русла відповідає нормативам безпечного водоплину	Візуальний огляд, геодезична зйомка, фотофіксація	Після завершення робіт або раз на рік	Порівняння фактичної протяжності та стану русла з плановими показниками; Звіти підрядника
6	Моніторинг використання водних ресурсів для зрошення	Зрошувальні системи, водозабірні споруди, с/г угіддя	Обсяги використання води на зрошення; Площа зрошуваних земель;	тис. м ³ /рік; га; %	Раціональне використання водних ресурсів; Зменшення втрат води;	Дані водогосподарського обліку	Щорічно	Порівняння фактичних обсягів водокористування з лімітами; Аналіз динаміки площ зрошення;

			Частка модернізованих (водоефективних) систем зрошення; Показники вторинного засолення та підтоплення ґрунтів		Відсутність вторинного засолення та деградації ґрунтів; Збільшення частки водоефективних систем зрошення			Результати обстежень ґрунтів на засолення та підтоплення
Моніторинг наслідків Стратегії та Плану на стан охорони і використання земель								
7	Моніторинг стану земель	Деградовані, малопродуктивні та техногенно забруднені землі	Площа деградованих земель; Площа малопродуктивних земель; Площа техногенно забруднених земель; Площа земель, що потребують консервації	га	Зменшення площі деградованих земель у часі; Зменшення площі техногенно забруднених земель за рахунок рекультиваційних заходів; Скорочення площ, що потребують консервації	Дані Держгеокадастру про категорії земель, громади	Щорічно	Порівняння площ у динаміці (було/стало); Аналіз змін типів земель; Виявлення тенденцій деградації або відновлення
Моніторинг наслідків Стратегії та Плану на збереження та відновлення біорізноманіття, екосистем та розвиток природоохоронних територій								
8	Розширення мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду шляхом створення нових та розширення територій	Території та об'єкти природно-заповідного фонду Миколаївської області	Кількість нових об'єктів ПЗФ; Площа створених та розширених територій; Відсоток приросту територій ПЗФ	од.; га; %	Збільшення площі ПЗФ щорічно; Створення та розширення об'єктів відповідно до плану розвитку ПЗФ	Статистичні дані управління екології Миколаївської ОВА, громади	Щорічно	Порівняння площ та кількості об'єктів з цільовими показниками

	існуючих об'єктів ПЗФ Миколаївської області							
9	Моніторинг стану, структури та динаміки селищних/сільських зелених насаджень	Парки, сквери, бульвари, захисні зелені смуги, прибудинкові території, вуличні насадження	Площа зелених насаджень; Кількість дерев і кущів; Вікова та породна структура; Рівень біорізноманіття (кількість видів); Частка всихаючих/пошкоджених насаджень; Площа нових насаджень та відновлених територій	га; од.; %; га	Збільшення площі зелених насаджень; Підвищення видового різноманіття; Зменшення частки пошкоджених та всихаючих дерев; Досягнення нормативів озеленення населених пунктів	Інформація громади	Щорічно	Порівняння площ і стану насаджень у динаміці; Виявлення деградації зелених зон; Оцінка ефективності заходів озеленення та відновлення
10	Висаджування та сприяння природному відновленню лісових порід	Лісові ділянки Миколаївської області, територіальні громади	Кількість висаджених дерев та площа відновлення; Приживлюваність лісових порід; Різноманітність видів, адаптованих до кліматичних змін	тис. од./га; %	≥100% запланованої площі відновлення; ≥80% приживлюваність; різноманітність видів відповідно до плану	Статистична інформація ДП «Ліси України», територіальних громад	Щорічно	Порівняння фактичних результатів з плановими показниками; Оцінка приживлюваності та стану насаджень; Перевірка наявності природного відновлення

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення не передбачаються.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦЬОЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

Вид документа державного планування – Стратегія відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки (зі змінами) (далі – Стратегія) та План заходів на 2026-2027 роки з реалізації Стратегії відновлення та розвитку Воскресенської селищної територіальної громади на 2023-2027 роки (зі змінами) (далі – План).

З метою приведення документа державного планування у відповідність до вимог чинного законодавства, а також забезпечення належного врахування екологічних та санітарно-гігієнічних факторів при подальшому плануванні розвитку територіальної громади, у рамках внесення змін до Стратегії ініційовано проведення стратегічної екологічної оцінки.

Стратегію затверджено рішенням сесії Воскресенської селищної ради від 14.07.2023 № 1. План затверджено рішенням сімдесят шостої (позачергової) сесії Воскресенської селищної ради восьмого скликання від 26.09.2025 № 3.

У зв'язку з підготовкою змін до зазначених документів державного планування та актуалізацією заходів Стратегії і Плану передбачається проведення стратегічної екологічної оцінки відповідно до вимог статті 2 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та наказу Міністерства екології і природних ресурсів України від 28.10.2020 № 213 «Критерії визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення». Проведення стратегічної екологічної оцінки забезпечить врахування можливих впливів реалізації оновлених положень Стратегії та Плану на стан довкілля і здоров'я населення під час прийняття відповідних управлінських рішень.

Внесення змін до Стратегії фактично передбачає її актуалізацію, що обґрунтовує доцільність проведення стратегічної екологічної оцінки відповідно до поточних умов та законодавчих вимог.

Для обґрунтування вибору оптимальних стратегічних рішень під час підготовки внесень до Стратегії та Плану, розглядалися декілька альтернатив розвитку громади. Аналіз включав оцінку впливу на соціально-економічні, інфраструктурні та екологічні аспекти, а також на здоров'я населення: нульова альтернатива – збереження чинної редакції Стратегії та Плану без внесення змін; альтернатива 1 (нульова + часткова актуалізація) – часткове внесення змін до Стратегії та Плану без комплексної інтеграції СЕО; альтернатива 2 – комплексна актуалізація – передбачена ДДП; альтернатива 3 – комплексна актуалізація з пріоритетом екології.

Заходи, передбачені для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії відновлення та розвитку громади та Плану, спрямовані на комплексне відновлення інфраструктури, економіки, соціального середовища та стану довкілля громади. Вони передбачають оптимізацію використання природних ресурсів, підвищення екологічної безпеки, збереження біорізноманіття та формування комфортного і здорового середовища для населення.

Запропоновані заходи включають:

раціоналізацію використання природних ресурсів – ефективне водокористування, відновлення родючості ґрунтів, впровадження технологій зменшення споживання енергії та ресурсів;

відновлення та модернізацію інфраструктури – реконструкцію об'єктів житлово-комунального господарства, зміцнення критично важливих елементів транспортної, водо- та енергетичної систем;

зелену інфраструктуру та природоохоронні заходи – збільшення площ зелених насаджень у населених пунктах, відновлення лісів та природних екосистем, створення нових об'єктів природно-заповідного фонду, благоустрій прибережних смуг і захисних територій;

зменшення екологічного навантаження на довкілля – впровадження енергоефективних і низьковуглецевих технологій, скорочення обсягів промислових та побутових відходів, контроль за якістю атмосферного повітря і водних ресурсів;

підвищення соціальної стійкості – посилення захисту здоров'я населення, підготовка до надзвичайних ситуацій, розвиток соціальних послуг, збереження культурної спадщини та підвищення рівня комфорту проживання.

Реалізація заходів Стратегії дозволяє забезпечити:

комплексний позитивний вплив на довкілля і якість життя населення – покращення стану водних ресурсів, ґрунтів та зелених зон, відновлення природних екосистем, зниження шкідливого впливу антропогенних чинників;

стійкість економіки та інфраструктури громади – підтримка місцевого аграрного та промислового секторів, підвищення енергоефективності, створення нових робочих місць через реалізацію природоохоронних та інфраструктурних проєктів;

збереження біорізноманіття і природних ресурсів – відновлення лісів, водно-болотних угідь, зелених насаджень та територій природно-заповідного фонду, формування екологічно стійкої системи природокористування;

підвищення готовності до екстремальних погодних явищ – зміцнення берегових ліній, контроль ерозії, протиерозійні та протипаводкові заходи, модернізація систем зрошення та водовідведення.

Особливу увагу приділено взаємодії економічного розвитку та екологічної безпеки, що забезпечує синергію між відновленням громади, покращенням стану довкілля та підвищенням якості життя населення. Комплексний підхід передбачає одночасне зменшення негативних впливів на довкілля, підвищення ефективності використання ресурсів і збільшення соціальної та економічної стійкості громади.

Завдяки впровадженню зазначених заходів формується основа для сталого розвитку Воскресенської селищної територіальної громади, що поєднує екологічну безпеку, економічне відновлення та соціальне благополуччя, забезпечує зменшення ризиків для населення та сприяє створенню комфортного і здорового середовища проживання.